

Riksdagens protokoll

2009/10:89

Onsdagen den 17 mars

Kl. 09.00 – 18.48

Protokoll
2009/10:89

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 11 mars.

2 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att f.d. riksdagsledamoten *Per-Axel Sahlberg* avsagt sig uppdraget som ledamot i Valprövningsnämnden.

Kammaren biföll denna avsägelse.

3 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2009/10:119 till justitieutskottet

2009/10:126 och 131 till socialutskottet

2009/10:137 till socialförsäkringsutskottet

2009/10:138 till socialutskottet

2009/10:142 till civilutskottet

2009/10:147 till justitieutskottet

2009/10:151 till finansutskottet

2009/10:161 till trafikutskottet

Skrivelse

2009/10:106 till konstitutionsutskottet

EU-dokument

KOM(2010)76 till kulturutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 7 maj.*

KOM(2010)82 till justitieutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 10 maj.*

4 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Skatteutskottets betänkanden 2009/10:SkU29 och SkU30
Civilutskottets betänkande 2009/10:CU17
Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2009/10:MJU18 och MJU19
Finansutskottets betänkanden 2009/10:FiU12 och FiU14

*Nyanlända
invandrades
arbetsmarknads-
etablering –
egenansvar med
professionellt stöd*

5 § Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU7
Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd (prop. 2009/10:60).

Anf. 1 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Fru talman! Att inte kunna läsa eller skriva är som att vara blind. Det säger Anab på sin knaggliga svenska i veckans rörande *Tendens* i radions P1. Hon beskriver hur det är att komma till Sverige och hur svårt det kan vara att lära sig språket. Hon är en av många korttidsutbildade, flera med obefintlig skolgång från sina hemländer, som kämpar med att erövra det svenska språket vid Kungsholmens utbildningscentrum i Stockholm.

Maral kom till Sverige från Iran som nioåring. I en intervju i fackförbundet Juseks tidning berättar hon att hon började läsa medicin men hoppade av. Det var inget för henne. År 2007 tog hon i stället en mastersexamen i systemvetenskap vid Lunds universitet. Hon arbetar numera som systemutvecklare för IT-konsultföretaget Epsilon i min hemstad Malmö.

Det är två kvinnor med två helt olika liv. Ändå försöker politiken alltför ofta fånga dem i samma snäva berättelse och grupp och göra dem till föremål för samma politik. Men handen på hjärtat, vad skiljer dessa kvinnors drömmar och grundläggande behov från dina, mina, ja allas våra?

Jag tror att de precis som du och jag drömmer om ett bra liv för sig och sina närmaste. Jag tror att de precis som du och jag vill ha ett arbete som de trivs med och där de kan utvecklas, utmanas och bidra efter sin förmåga. Jag tror att de precis som du och jag vill bli sedda, respekterade och accepterade för dem de är, med eventuella brister men framför allt med de färdigheter som gör dem unika. Vad skiljer egentligen Anabs och Marals drömmar och grundläggande behov från våra?

Vi socialdemokrater har sagt det förr, men det tål att upprepas. Den nuvarande integrationspolitiken har nått vägs ände. Vi säger det inte bara som kritik mot den borgerliga regeringen utan också självkritiskt. Tidigare socialdemokratiska regeringar räckte inte till.

Låt oss börja med att förenas i en positiv grundsyn på migration, utan att för den skull blunda för dess utmaningar. När människor flyttar sprids arbetskraft, kunskap och idéer. Nätverk växer och nya möjligheter uppstår. Öppenheten inför omvärlden är en central del av vår svenska självbild och historia. Det har tjänat oss väl och gjort oss rikare och framgångsrikare.

Låt oss också förenas i insikten om att vi i dag inte tillvaratar alla dessa möjligheter. Under de senaste tre åren har arbetslösheten ökat nästan dubbelt så snabbt bland utrikes födda som bland dem som är födda i Sverige. Utanförskapet växer i två av tre utsatta områden.

Låt oss också försöka förenas, även om det kan bli svårt, i att allt inte är finanskrisens fel. Det är sant att finanskrisen har drabbat Sverige men att det i dag finns 100 000 fler arbetslösa, 70 000 fler i utanförskap och att det bara det senaste året sagts upp 25 000 viktiga välfärdsarbetare, vilket betyder 25 000 färre lärare, sjuksköterskor, personer inom omsorgen, är också ett resultat av medveten politik och gjorda prioriteringar.

Den moderatledda regeringens huvudstrategi för jobben var att ökade klyftor skulle sätta fler i arbete. Den politiken har nu prövats och misslyckats. Den borgerliga arbetslinjen har i dag blivit en bidragslinje. I mer än 90 procent av landets kommuner ökar kostnaden för socialbidrag.

Inte heller alla dagens brister i politiken för nyanländas etablering är finanskrisens fel. Fyra kommuner i Stockholmsregionen, Stockholms kommun, Södertälje, Huddinge och Botkyrka, står för 75 procent av flyktingmottagningen i denna region. I veckan kritiserade Söderhamns kommun staten för att den missbrukar kommunens solidaritet. I januari fanns där nästan 600 asylsökande. Så sent som i december försökte Sveriges kanske rikaste kommun, det moderatledda Vellinge, med tvivelaktig retorik och misstänkliggöranden stoppa en grupp ensamkommande flyktingbarn.

Sveriges Kommuner och Landsting slog förra året larm om att staten via Arbetsförmedlingen inte tog sitt ansvar. Deras kartläggning visade att åtta av tio av de nyanlända invandrare som skrivits in på Arbetsförmedlingen inte fick något stöd och att nyanlända kvinnor fick mindre stöd än nyanlända män.

Inget av detta är finanskrisens fel utan resultatet av en medveten politik och gjorda prioriteringar.

Nu, i slutet av en mandatperiod, gör den moderatledda regeringen ett taffligt försök att visa handlingskraft. Det förtar dock inte det faktum att ni har fyra år av missade chanser bakom er. Det förtar inte heller det faktum att propositionen vi i dag behandlar inte bara är andefattig utan också ofullständig och otydlig. Låt mig förklara varför samtidigt som jag presenterar hur vi socialdemokrater vill stärka arbetslinjen och korta vägen till jobb för de nyanlända i vårt land. Vi har förnyat vår politik och nyligen presenterat en rapport med 49 skarpa förslag på området. Den går att hitta på vår hemsida.

Fru talman! För det första är den borgerliga politiken andefattig. Den saknar en tydlig vision för Sverige i tider av globalisering och migration. Vi har den. I vårt Sverige ska vi sträva efter att kombinera öppenhet med ekonomisk utveckling. I vårt Sverige ska individuell framgång samexistera med gemensamt ansvarstagande. I vårt Sverige är alla människors lika värde och lika rätt självklara fundament.

Vi vill att fler ska vara stolta över Sverige. Vi ska vara så stolta att vi inte räds att dela med oss av denna svenskhet till andra. För oss sitter svenskheten inte i hudfärgen, i var man är född eller i vilken gud man tillber eller struntar i att be till. Svenskar är vi som lever här. I vårt Sverige, det socialdemokratiska, ska vi tillsammans sträva efter att alla ska kunna utveckla sin fulla potential och nå framgång i sitt liv, oavsett bak-

grund, bostadsort, om man är kvinna eller man. Vi kallar den här visionen för Möjligheternas land. Det är ett helt annat Sverige än det kalla handens och osynliga handens Sverige som vi har sett växa fram de senaste åren.

För det andra är den borgerliga politiken ofullständig. Den väljer att helt bortse från boendefrågans avgörande roll för snabb jobbetablering. Var och hur du bor, sättet du tas emot och hur lång tid det tar för dig att få besked om du får stanna eller inte är helt avgörande för hur snabbt du kommer i arbete.

Merparten av de asylsökande som vi har i dag har hamnat i så kallat EBO. I flera av Sveriges storstadsregioner har det lett till svåra sociala påfrestningar, både för den som är asylsökande och för värdfamiljen. Extrem trångboddhet, nedslitna bostadsområden och betydligt sämre förutsättningar att driva en bra skola är direkta konsekvenser av det.

Så kan det inte fortsätta. Vi socialdemokrater vill ändra på det. Vi vill lagstiftningsvägen tydliggöra att alla kommuner i Sverige har ett ansvar för att planera för flyktingmottagande. Vi kallar det för lex Vellinge.

Vi vill pröva ett kommunalt utjämningsystem där rika kommuner som varken tar emot asylsökande eller nyanlända ska bidra ekonomiskt till de kommuner som i dag bär upp mottagandet. Och vi vill, vilket är viktigt, att staten ska ta ett större ansvar för de nyanländas boende den första tiden i Sverige genom ankomstboende och erbjudande av ordnat boende.

För det tredje är den borgerliga politiken otydlig därför att den, trots den goda ambitionen att lägga över huvudansvaret för introduktionen på Arbetsförmedlingen, inte ger svar på många viktiga frågor. Vad händer med de personer som inte har fått arbete efter två års introduktion? Vem tar över introduktionen? Vem tar över försörjningsstödet? Hur ska det privata lotssystemet egentligen fungera? Vem har ansvaret? Vem betalar? Hur ser ansvarsbilden över huvud taget ut? Och hur görs svenska språket till en självklar del av jobbetableringen?

Ett jobb ger dig ekonomisk frihet och chansen att bygga upp ditt liv på nytt. Ett jobb ger dig chansen att ge tillbaka till det samhälle som en gång gav dig trygghet och en fristad. På en arbetsplats möts vi. Vi utbyter erfarenheter och lär känna varandra. Vägen in i Sverige och in i samhällsgemenskapen går för de allra flesta nyanlända via arbete. Vi socialdemokrater vill därför också att Arbetsförmedlingen ska ha ansvaret för jobbetableringen.

All kraft borde ändå riktas mot att så tidigt som möjligt samla de resurser som finns för snabbare jobbetablering. Vi socialdemokrater säger därför nej till det storskaliga lotsexperimentet. Det ger en rörig ansvarsbild och kommer att kosta massor av pengar. Vi vill i stället att alla anhöriga som kommer senare, många gånger kvinnor, ska ha rätt till en individuell etableringsplan. Vi menar också att fler än vad regeringen föreslår ska ha rätt till en etableringsersättning. Nätverk kan vara viktiga för att korta vägen till jobb. Därför vill vi också att Ansvarsutredningens förslag om frivilligsektorn förverkligas.

Svenska språket är centralt för att kunna få ett jobb, därför vill vi se ett individuellt språklyft. Vi har inga problem med att tydliggöra behovet av stärkt samhällsinformation inom ramen för svenska för invandrare, sfi. Det är en rättighet att få veta hur det fungerar i ditt nya land. Men det

som på allvar kan korta din väg till jobb i Sverige är att vi blir bättre på att tidigt översätta din utbildning och yrkeskompetens, att vi gör det möjligt för dig att komplettera den utbildning och den kompetens du har så snabbt som möjligt och att vi erbjuder en yrkesanpassad individualiserad och specialiserad språkundervisning utifrån just dina behov. Sfi måste därför också bli en del av det statliga ansvaret.

Fru talman! Vi har nu snart fyra år av borgerlig regering bakom oss. Arbetslösheten fortsätter att stiga, segregationen biter sig fast och klyftorna ökar. När väl den moderatledda borgerliga regeringen nu försöker göra något är det inte bara andefattigt utan också ofullständigt och otydligt. Det är allvarligt.

Valet den 19 september är ett viktigt vägval. Sverige behöver byta färdriktning. Det är först när vi klarar jobben och stärker arbetslinjen också för den som precis har kommit till vårt land som vi kan bli bättre på att ta till vara de möjligheter som migrationen faktiskt ger. Vår prioritering är därför glasklar: Jobb – fler jobb i stället för ökade klyftor. Vi vill sätta hela Sverige i arbete och stärka välfärden. Det går före skattesänkningar, mest till dem som har det bäst. Vi vill att Sverige ska vara ett möjligheternas land där fler än i dag ska kunna nå framgång i sina liv, där också Anab och Maral kan utveckla den fulla potential de har.

Vi socialdemokrater är helt övertygade om att vi tillsammans blir starkare, både som individer och som land. Det står mot det moderatledda samhällsbygget där var och en ska bära sin egen börda. Jag vill yrka bifall till reservation 1 och 2.

(Applåder)

Anf. 2 KALLE LARSSON (v):

Fru talman! Så står vi här i en av de sista debatterna av den här karaktären under den här mandatperioden. Nog ser de borgerliga ledamöterna lite nervösa ut. De vet ju mycket väl att de nu sitter på de anklagades bänk, att de kommer att bli ställda till svars för att under tre och ett halvt år, snart fyra, ha misslyckats fullständigt med att genomföra några förändringar av kanske det viktigaste samhällsområdet vi har att göra med. Vi ser ju hur utanförskapet ökar, hur arbetslösheten ökar, hur människor ställs utanför gemenskap och hur solidariteten bara sträcker sig så långt näsan räcker och inte till de andra.

Fru talman! Det här är partier som gick till val på att bryta utanförskapet. Ett efter ett ställde de sig i ledet, pekade finger åt den dåvarande socialdemokratiska regeringen och sade: Ni har ökat utanförskapet, ni är skyldiga till att detta har skett. Er politik är problemet.

Fru talman! Jag tänker inte peka finger. Det är fult att peka, eller? Vi gör snarare en genomgång av vad den här regeringen egentligen har åstadkommit. Det går ju ganska fort. De tre och ett halvt år som har gått har ju varit en period där nästan ingenting har hänt – nästan ingenting har hänt.

Jag hör redan ursäkterna. Jag hör hur man säger: Det är inte vårt fel. Vi har hört det i några debatter redan. Det finns vanligtvis tre olika andra som har gjort fel. Finanskrisen är att skylla för det mesta. Tidigare regering är förstås att skylla för det mesta, nästan allting. Precis, säger nu de borgerliga ledamöterna, högt så att alla i plenisalen ska höra. Det är klart att den tidigare regeringen kan lastas för det mesta.

Men ärligt talat, fru talman, är det ju inte riktigt så enkelt. Man gör i det här fallet dessutom ytterligare ett skuldpåläggande. Vanligtvis är det invandrarna själva som är att skylla för sitt utanförskap. Hur annars ska man förklara att de alltid behöver extra incitament och extra insatser för att vilja lära sig svenska, för att vilja komma i arbete om det inte är så att de just nu går omkring där ute i förorterna och inte har någon lust att hjälpa till, inte har någon lust att delta och inte har någon lust att vara med?

Nej, fru talman, det räcker inte att starta Facebookgrupper mot den regering som satt tidigare. Jag tror att man måste göra betydligt mer än så. Och jag ska vara hederlig. Jag ska inte bara överdriva retoriken, för vi måste tala innehåll också. Vi vet mycket väl att en trasig klocka går rätt två gånger om dygnet.

Jag ska gärna ge regeringen ett erkännande på ett par punkter i det förslag vi i dag diskuterar.

För det första tycker vi från Vänsterpartiets sida att det är rätt och riktigt att staten tar ett större ansvar för att introduktionen ska fungera. Det är nödvändigt av minst två olika skäl. Det blir effektivare, och det blir mer lättöverskådligt. Det blir dessutom mer likvärdigt. Det ska inte vara så stor skillnad mellan att leva och bo i en kommun eller i en annan kommun. Statens ansvar behöver stärkas. Det har vi länge sagt.

För det andra tycker vi att det är riktigt att införa en statlig etableringsersättning så att nivån blir lika i hela landet. Det är också bra att den version som regeringen har hämtat i någon byråläda någonstans faktiskt också i stor utsträckning verkar påminna om en lön. Det är rätt tänkt. Det är inte ofta det händer, fru talman, så lyssna noga nu. Jag ger alltså regeringen beröm på ett par punkter. Må vara att de har plockat fram gamla förslag som vi tidigare har lagt fram. Nåväl. De kan få bära den glädjen.

Fru talman! Jag noterar förstås att Nyamko Sabuni sitter här och funderar på vilka invändningar hon har. Jo, hon har en invändning kvar, nämligen att vi inte har något alternativ. De gör i alla fall något, men vi har inget alternativ.

Då ska man notera att på en rad punkter är de borgerliga partierna överens om en sak och de rödgröna om en annan. Visst finns det skillnader mellan de borgerliga partierna. Några vill genomföra språktest för medborgarskap och andra vill det inte. Några vill privatisera mer än vad de andra vill, och så vidare. Sådana skillnader finns också mellan de rödgröna. Det är inget ovanligt, konstigt eller anmärkningsvärt. Men på ganska många punkter, fru talman, är vi också överens mellan de rödgröna om att en förändring är nödvändig. Vi kommer, inom en inte alltför lång framtid, att presentera vår gemensamma politik på området. Jag ska hålla er på sträckbänken en stund om när det blir och precis vilket innehåll det kommer att bli. Vi får säkert anledning att återkomma till det i många sammanhang framöver.

Fru talman! Jag ser två avgörande problem med den här regeringens förslag om etablering. Det första är att man vill privatisera stora delar av introduktionen. Den så kallade lotsverksamheten är i praktiken inget annat än en privatisering av stora delar av introduktionen. Regeringen är förstås svaret skyldig till varför vinstintresse skulle göra introduktionen bättre, varför privata aktörer skulle klara någonting som de inte själva genom sin statliga myndighetsstyrning, demokratiska styrning i kommu-

nera, skulle klara. Det är väl ett axiom för den här regeringen att allt är bättre bara man kan tjäna pengar på det, bara skattepengar kan gå till något annat än de är tänkta för, nämligen välfärdstjänster, introduktionsarbete, kamp mot arbetslöshet, det vill säga i stället går till vinster hos privata aktörer. Då måste det fungera bättre än annars. Det är lite grann den utgångspunkten regeringen har på andra områden. Jag gissar att det är likadant här.

Jag tror att det är rätt tänkt om man tycker att alla ska tjäna pengar på allt, men fel tänkt om man vill ha en bra introduktionsverksamhet.

Det andra problemet är att man inte tar steget fullt ut när det gäller att se alla kommuners ansvar att ta emot asylsökande och flyktingar. Man måste inse att vi har en nationell politik för migration. Det är ett statligt ansvar. Det är i denna kammare som regler, lagar och bestämmelser tas fram och beslutas för hur det egentligen ska fungera, vem som ska ha rätt att komma till Sverige eller inte. Vi tar inte den debatten i dag. Den tar alltför lång tid, och vi har många tillfällen att diskutera just den frågan.

Ett nationellt ansvar måste innebära ett nationellt ansvar för att människor ska få en chans att komma in i samhället. Då kan man inte tillåta att de rikaste kommunerna fortsätter att säga att de inte har råd att låta människor komma till deras kommuner, att de inte har råd att bygga lägenheter så att flyktingar och asylsökande får chansen att bosätta sig också i deras kommuner. De måste hålla kommunalskatten lägst möjlig.

Därför är det feltänkt av den här regeringen att inte ta ansvar nog att säga att alla kommuner måste ha en skyldighet att både ha beredskap för och ta emot människor som har flytt från sina hemländer. Notera här en av de saker som vi blir alltmer överens om på den rödgröna sidan. Kalla det gärna lex Vellinge, om ni vill, men alla kommuner, oberoende av vilka de är, ska ha en sådan skyldighet. Det tänker vi från vår sida försöka åstadkomma.

Fru talman! Jag tror dessutom att några andra saker behöver göras. Jag tror att vi behöver ta fram ett samlat paket som ger möjlighet för den med invandrabakgrund att komma in på arbetsmarknaden. Jag ska återkomma till att det inte skiljer sig i någon avgörande utsträckning från vad som behöver göras för alla andra som står utanför arbetsmarknaden. Generella insatser är i allt väsentligt det huvudsakligen viktigaste. Jag tror samtidigt att sådant som obligatoriska likabehandlingsplaner, flerspråkighet som merit vid offentliga och privata anställningar och en rad insatser av den karaktären som syftar till att bryta diskriminering också behöver vidtas. Inte minst är det viktigt att vi tar fram insatser för att bryta invandrade kvinnors utanförskap och ge en rimlig feministisk inriktning och profil också på integrationspolitiken.

För vår del vill vi återinföra ersättningen för eget boende. Studie efter studie har visat att den som bor i eget boende, måhända med de problem som det medför, ändå faktiskt oftare kommer in i arbete än den som bor på anläggning. Det måste man ta till sig. Visst finns det enormt mycket vi behöver göra för att få bort trångboddhet, för att åstadkomma förändring i de områden i landet där många människor bor på liten yta. Det råder inget tvivel om det. Men svaret kan inte någonsin vara att tvinga människor, oavsett om de är studenter, asylsökande eller flyktingar, att bo på en viss plats under en viss tid. Den typen av förslag saknar helt förutsättningar att bli gemensam rödgrön politik efter valet.

Fru talman! Jag är inte minst just därför glad att vi har kunnat presentera en gemensam bostadspolitik från de rödgröna partierna. Det är fråga om helt andra insatser än vad den här regeringen har lyckats åstadkomma. Det är fråga om ett fördubblande av byggandet av hyreslägenheter redan under nästa mandatperiod med sikte på minst 20 000 hyreslägenheter till rimliga hyror, som människor har råd att betala, bara några år in på nästa mandatperiod.

Fru talman! På något vis fattar man inte att om man ska få bort trångboddhet måste man se till att det byggs lägenheter som människor har råd att bo i. Då har man inte fattat mycket. Vi har förstått det. Vi har lagt fram en gemensam politik för att både med hjälp av statliga investeringsstöd bygga hyreslägenheter som människor har råd att bo i och rusta upp alla de nedslitna miljonprogramsområden som den här regeringen har låtit förfalla. Det är ett omfattande program för att skapa helt nya förutsättningar för ett värdigt boende runt om i landets förorter. Det blir verklighet med en ny rödgrön regering.

Fru talman! Det är också dags att vända profilen på integrationspolitiken. Vi kan inte säga att integration handlar om att de som kommer hit ska bli så mycket som möjligt som vi, lära sig hur vi tänker, hur vi gör när vi står i kö, lära sig hur vi gör när vi tar av oss skorna när man går in hos någon, eller vad det nu kan vara för något.

Fru talman! Det är viktigt att inse att hela Sverige håller på att, och måste, förändras. Vi kan inte ha en integrationspolitik som egentligen bara handlar om assimilering, att göra alla ungefär likadana. Ärligt talat: Vi som är födda i det här landet skiljer oss ganska mycket åt. Det är inte fråga om oansenliga politiska, ekonomiska, sociala eller andra allehanda skillnader mellan oss. Vi ser det som en styrka, och vi borde göra det också när det gäller skillnader gentemot människor som har invandrat.

För att ta ett exempel på hur man måste bryta perspektivet när det gäller integrationspolitiken kan vi inte låta vissa områden i våra innerstäder och i våra förorter där villorna står tätt vara helt orörda. Vissa områden kan inte vara vita reservat för överklassen där man helt enkelt aldrig behöver träffa någon med invandrarbakgrund, om man inte åker på en resa ut till en förort för att det är pittoreskt och köper lite kryddor i en butik. Nej, vi måste bygga hyreslägenheter i villaområdena. Vi måste bygga hyreslägenheter bland bostadsrätterna. Tvärt emot vad den här regeringen har uppmuntrat måste vi se till att det blir fler hyreslägenheter i stället för fler bostadsrätter. En sådan politik, måhända något mindre retoriskt formulerad, är våra tre partier också överens om och har lagt fram som vår gemensamma politik.

Fru talman! Det avgörande måste sägas: Den generella politiken för rätten till arbete, bostad och utbildning måste vara grunden för en fungerande introduktionsverksamhet och för en integrationspolitik värd namnet. Det kommer inte att fungera att bara ha särskilda insatser för att invandrade ska komma i arbete. Man måste föra en helt annan politik, där rättigheter till världens bästa välfärd utan vinstintresse går före skattesänkningar till de rikaste.

Fru talman! Vi fick nyligen veta att åtta av tio av dem som städar i Stockholm har invandrarbakgrund. När vi noterar att detta inte är som det borde vara innebär inte kritiken att det skulle vara fel att städa. Det är ett yrke, ett arbete precis som alla andra. Självfallet är det så. Vi menar att

det inte behövs några särskilda skattesubventioner för att just de rikaste ska få sina lägenheter städade. Men det är ett yrke och ett arbete precis som alla andra.

Det som är oförklarligt är varför just invandrade skulle vara särskilt lämpade att sköta dessa städuppgifter. Det är någonting i politiken som inte fungerar. Det finns ingen genetisk förklaring till att människor från Irak, Afghanistan eller Colombia skulle vara bättre på att städa än till exempel jag. Det måste ligga i en politik som i varje fall inte förmår bryta diskrimineringen och ta vara på de utbildningar och resurser människor har med sig från hemlandet och de förutsättningar de bär inom sig.

Fru talman! Detta är en av de sista debatterna i detta ämne. På de anklagades bänk sitter en borgerlig regering som inte har åstadkommit mycket och som nu i elfte timmen lägger fram lite halvt genomtänkta förslag, upphämtade ur någon byrålåda. Några förslag förberedde den förra regeringen i samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Några förslag har man mer eller mindre funderat ut i sista stund, eftersom man inser att man inte kan gå till val med ett ökande utanförskap och samtidigt inte ha gjort någonting alls i stort sett.

Men det duger inte. Så enkelt är det. Vi kräver nu inte bara att en ny regering ersätter den som sitter vid valet den 19 september, utan även en helt ny inriktning på svensk integrationspolitik.
(Applåder)

Anf. 3 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Precis som föregående talare, Luciano Astudillo från Socialdemokraterna och Kalle Larsson från Vänsterpartiet, anser också jag och Miljöpartiet att mycket mer kan göras för att främja nyanländas etablering på arbetsmarknaden.

Samtidigt vill vi dock varna för en övertro på att det är den ena eller andra stödjande organisationsformen som avgör huruvida nyanlända i vårt land snabbt kan få egen försörjning. Det är därför vi från Miljöpartiet inte yrkar avslag på propositionen. Den är inte perfekt, men den är ett nytt steg. Vi anser att det finns flera saker som borde förbättras, men vi tycker inte att det är vettigt att riva upp detta.

Det finns många faktorer som spelar in kring förutsättningarna för att kunna skaffa sig ett jobb. En del nyanlända kommer från länder eller förhållanden där förutsättningarna för lönearbete och företagande skiljer sig avsevärt från de regler som finns i Sverige. Behovet av att försörja sig finns överallt, men det komplicerade svenska systemet med bidrag och ersättningar i kombination med arbetslinjen och kontakt med myndigheter är inte helt lätt att greppa för nyanlända, knappt ens för personer som har bott hela sitt liv i Sverige. Det måste man ha i åtanke. Det ställs därför stora krav på nyanlända som har helt andra erfarenheter. Mot den bakgrunden kan det inte nog betonas att samhällsorientering måste få en framträdande roll i de sammantagna etableringsinsatserna.

Fru talman! I likhet med Sveriges Kommuner och Landsting tillstyrker Miljöpartiet att Arbetsförmedlingen får huvudansvaret för nyanländas etablering i det svenska samhället. Men det innebär inte att vi är nöjda med de insatser som Arbetsförmedlingen hittills har presterat. Att det hittills har tagit i genomsnitt sju år för en invandrare att få jobb är inget

annat än ett stort misslyckande och visar att det finns stora strukturella problem som måste åtgärdas.

Frågan är var felet ligger. Jag skulle vilja lyfta fram en fråga som tidigare inte har varit uppe, nämligen hur vi själva som har bott i Sverige hela livet agerar. Vi är inte de mest välkomnande. Även om många svenskar bejaktar det mångkulturella, anser att vi ska ta emot fler flyktingar och tycker att Sverige ska vara generöst är vi inte alltid när det kommer till kritan de som är vänligast och duktigast på att få nyanlända och personer som kommer hit att få en fot in på arbetsmarknaden. Så är det bara, och det måste vi ta tag i. Det är ingenting vi kan ändra med ett klubbslag i riksdagen, men vi kan tillsätta åtgärder för att underlätta. Det tror vi är väldigt viktigt.

När det gäller dagens system, där kommunerna är huvudansvariga för de nyanlända, innebär Arbetsförmedlingens stora misslyckande med att hjälpa nyanlända att kommunernas kostnader har ökat för bland annat försörjningsstöd. Försörjningsstödet har ökat kraftigt de senaste åren. Det är enligt vår mening orimligt, och vi tror och hoppas att med ett tydliggörande av Arbetsförmedlingens uppdrag ökar också myndigheternas ansvar.

Samtidigt vill vi betona att det också krävs att Arbetsförmedlingen får resurser för att kunna utföra sina uppgifter. Men regeringen har inte fullföljt detta. Tyvärr missar regeringen att följa upp med ekonomiska medel till Arbetsförmedlingen. Gör man inte det kan vi nu stå inför ett nytt misslyckande på det här området, om inte Arbetsförmedlingen klarar uppgifterna.

Fru talman! Innehållet i de individuella etableringsplaner som ska upprättas tillsammans med de nyanlända måste också ge utrymme för konkreta jobbskapande åtgärder. Det räcker inte med svenskundervisning och allmän samhällsorientering som komplement till jobbsökande. Det krävs också aktiva utbildnings- och kompetenshöjande insatser. Många av dem som kommer till Sverige har redan en väldigt god utbildning, men det behövs validering. Det behövs hjälp ut på arbetsmarknaden, men Arbetsförmedlingen har inte varit den mest tillmötesgående myndigheten hittills. Under 2008 blev 80 procent av de inskrivna nyanlända hos Arbetsförmedlingen utan aktiv insats, enligt en undersökning som Sveriges Kommuner och Landsting gjorde.

Vi vill också betona att det är viktigt att jämställdhetsperspektivet skärps när det gäller myndigheternas ansvar för nyanlända. Det är särskilt angeläget med tanke på att nyanlända i Sverige ofta kommer från samhällen där oförståelsen för jämställdheten tyvärr är djupt rotad. Som det nu är verkar Arbetsförmedlingen prioritera män framför kvinnor, också i gruppen inskrivna nyanlända. Dubbelt så många män som kvinnor fick under 2008 en insats av Arbetsförmedlingen. Det går snabbare för män att få jobb, och dessutom får de mer värlönlade jobb. Det tyder på att den statliga myndigheten, Arbetsförmedlingen, inte tillräckligt förstår innebörden av att statliga myndigheter ska ha en jämställdhetsintegrerad verksamhet. Det är oacceptabelt, och vi noterar också att regeringen i sin proposition inte tar upp detta som särskilt angeläget att åstadkomma en förändring av.

Fru talman! Regeringens förslag om fristående etableringslotsar som ska hjälpa nyanlända till jobb liknar modellen med coacher. Men coachningsmodellen är som vi alla vet inte helt problemfri. Arbetsförmedlingen har i upphandlingen av coacher enligt vår uppfattning brustit i kvalitetssäkring, vilket drabbat många arbetslösa. Vi anser nu att samma problem kan uppstå när det gäller nyanländas etablering.

Regeringen anför att ett valfrihetssystem med etableringslotsar för nyanlända kommer att vara ett effektivt sätt att öka kvaliteten på insatserna för nyanlända och att underlätta och påskynda etableringen på arbetsmarknaden.

Från Miljöpartiets sida gillar vi mångfald och valfrihet. Men reell valfrihet innebär enligt vår mening att det måste finnas marknadsmässiga förutsättningar för att fler leverantörer av lotsningstjänster ska kunna delta på ett rimligt sätt i systemet. När det gäller lotsarna för nyanlända anser vi inte att dessa förutsättningar finns. Volymerna av nyanlända utgör bara en bråkdel till exempel av dem som omfattas av valfrihetssystem inom vård och omsorg. Antalet nyanlända varierar dessutom påtagligt från år till år. Detta begränsar givetvis starkt möjligheten för att ett större antal aktörer ska kunna etablera en kvalitetssäkrad lotsverksamhet.

Det är mot den bakgrunden som vi har svårt att se att det finns ett underlag för att kvalitetssäkra ett obligatoriskt valfrihetssystem, så som regeringen har föreslagit. Om det trots allt inom vissa regioner skulle finnas ett sådant underlag uppstår dessutom frågan: Vilka möjligheter har en nyanländ att göra rätt val bland ett eller flera valfrihetssystem?

Slutsatsen av detta blir att Miljöpartiet inte tycker att valfrihetssystemet är lämpligt för lotsverksamhet. Miljöpartiet tycker att regeringens förslag i denna del helt bör avslås.

När det däremot gäller lotsverksamheten anser vi att den mycket väl kan utföras av andra än Arbetsförmedlingen. Det kan handla om att upphandla tjänster av privata näringsidkare men också av företag och aktörer inom den sociala ekonomin. Också många enskilda kommuner och kommuner i samverkan är synnerligen lämpliga att utföra lotsverksamheten då de i själva verket sedan länge har haft en effektiv verksamhet som kan betraktas som lotsverksamhet. Dessa kommuner kännetecknas av att de inrättar enheter som bygger upp omfattande nätverk där stödjande myndigheter, stora delar av det lokala näringslivet och aktörer inom den sociala ekonomin ingår.

I sådana fall anser vi att Arbetsförmedlingen i första hand ska köpa upp lotsverksamhet av dessa kommuner. Varför krossa en verksamhet som redan fungerar bra? För det gör den i vissa kommuner och i vissa kommuner i samverkan.

Miljöpartiet har ingenting emot att Arbetsförmedlingen ska ha rätt att upphandla lotsverksamhet av privata näringsidkare. Vi tycker tvärtom att det är helt okej om man kan få någon entreprenör som är särskilt lämpad för detta. Det viktiga är dock kvalitetssäkring. Det får inte gå till på samma sätt som det gjorde med jobbcoacherna, för där var det bara en snabb åtgärd, och man fick ingen kvalitetssäkring alls. Det gick inte så bra alla gånger, kan vi väl tillägga.

Fru talman! Regeringen menar att kommunerna ska få en schablonberäknad ersättning för vissa kostnader för mottagande och etableringsinsatser. Kommunernas ansvar är fortfarande helt avgörande för om en

nyanländ ska ha en rimlig möjlighet att etablera sig i det svenska samhället. Detta gäller trots att Arbetsförmedlingen får det samordnade huvudansvaret för nyanländas etablering.

Ansvar för samhällsorientering, bostadsförsörjning och svenskundervisning kommer också fortsättningsvis att ligga på kommunerna. Därutöver har kommunerna ansvar för dem som normalt befinner sig utanför arbetskraften, det vill säga dem som är yngre än 20 och dem som är äldre än 65.

Det betyder att det ligger ett väldigt stort ansvar på Arbetsförmedlingen, att man ska ha ett flexibelt synsätt. Och vi vet alla att kommunerna inte alltid är de bästa på att ha ett flexibelt synsätt. Men vi hoppas, fru talman, att de ska ha det när det gäller etableringsmöjligheterna på arbetsmarknaden.

Många nyanlända har familj, vilket betyder att etableringen på arbetsmarknaden starkt måste kopplas samman med bostadsfrågan och barnens skolgång. Vi ser, återigen, att regeringen i propositionen inte lyfter upp dessa viktiga frågor för att få ett sammanhang.

Mot den bakgrunden är det förstäeligt att många kommuner i sina remissvar har uttryckt oro över statens ersättning till kommunerna. Flera kommuner, till exempel Malmö, anför att statens ersättning inte täcker kommunens kostnader. Andra kommuner, till exempel Göteborg, menar att det behövs en bättre beskrivning och ytterligare utredning av kommunernas uppdrag och av kostnadsberäkningarna. Stockholm, Uppsala, Malmö, Göteborg, Västerås och Ljungby anser att staten ska ge full kostnadstäckning för insatserna. I detta instämmer Miljöpartiet.

Fru talman! Jag står givetvis bakom alla våra reservationer – det är förresten bara två i det här ärendet – men för tids vinnande yrkar jag bara bifall till reservation nr 4 under punkt 4.

Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (m):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i detta betänkande, så att jag inte glömmer det senare.

Den här dagen har jag sett fram emot. Jag tycker redan att det börjar bli lite roligt här i kammaren. Vi ska fatta ett beslut som jag är övertygad om kommer att påverka många människors möjlighet att snabbare ta sig in på den svenska arbetsmarknaden.

Vi moderater är övertygade om att det här är *ett* steg mot ett samhälle där nyanlända, när de kommer till Sverige, inte ska behöva mötas av: Var god dröj! I stället ska de få en möjlighet att få stöd för att snabbare komma in på arbetsmarknaden.

Fru talman! Under väldigt många år har vi vetat att det tagit lång tid för nyanlända att komma in på arbetsmarknaden och få ett arbete. Vi är överens här i kammaren om att det är ett resursslöseri. Det är ett integrationspolitiskt misslyckande. Det finns naturligtvis mer än en förklaring till detta. Men en viktig förklaring till att det har dröjt och tagit tid är att många nyanlända har haft väldigt lite kontakt med den svenska arbetsmarknaden, och det har ofta tagit lång tid innan de har fått den.

Fru talman! Jag vill vara lite personlig i dag. För ungefär åtta år sedan, under min tid som doktorand på Örebro universitet, började jag fördjupa mig i de här frågorna. Jag funderade mycket över: Hur effektiva

är de kommunala introduktionsprogrammen egentligen? Hur ser innehållet ut? Vad gör kommunerna? Och hur är resultaten?

Dåvarande Integrationsverket hade då följt upp den kommunala introduktionen vid två tillfällen. År 2005 kom den tredje och sista rapporten. Det var jag som fick uppdraget att bearbeta alla data, kommunicera med kommuner, analysera och skriva den rapporten.

Jag vet att det har hänt en hel del sedan dess. Men det ger ändå en liten del av bakgrunden till det beslut som vi ska fatta i dag.

Väldigt kort kan jag säga att vi kom fram till att kommun och kön hade betydelse för vilken introduktion man fick. Människor fick helt olika typer av introduktion, om de fick någon alls, beroende på vilken kommun de kom till. Ni känner till den bakgrunden, och jag behöver inte berätta om det ytterligare.

Men det var också så att kön hade jättestor betydelse, bland annat för vilken introduktion man fick. Kvinnor fick färre timmar i introduktion, färre timmar i sfi och också lägre ersättning.

Vi fick även reda på något annat när vi studerade den här gruppen. Det här var personer som fick uppehållstillstånd 2004. 30 månader efter uppehållstillståndet var det bara 18 procent som på något sätt hade fått in sin fot på arbetsmarknaden.

Vi gjorde också någonting lite annorlunda den här gången. Vi studerade en annan grupp, en kontrollgrupp, som inte hade fått introduktion. De ingick inte i den så kallade förordningen. De hade inte fått introduktion. De här grupperna var så klart rätt olika, men man kunde ändå kontrollera de här olikheterna. Vi konstaterade att 41 procent i den här gruppen hade kommit in på arbetsmarknaden efter 30 månader. Det väckte väldigt många frågor och tankar. Hur effektiv är den kommunala introduktionen? Finns det inläsningseffekter?

Nu vet jag att saker och ting förändras. Jag vet att det i många kommuner har skett mycket under de här fem åren. Men Integrationsverket skrev för tre år sedan, i sin allra sista analytiska rapport om introduktionen:

Bilden av hur de första tolv månaderna i Sverige gestaltar sig för en nyanländ är tydlig. Indikatorerna visar att förutom deltagande i undervisning i svenska är insatserna mycket begränsade under denna tid, åtminstone för dem som deltar i kommunernas introduktion.

Det här skrevs för bara tre år sedan.

Vi kan inte komma ifrån att det för många som kommer nya till Sverige fortfarande hänger på vilken kommun de kommer till och på vilket kön de har. Så får det inte vara.

Så långt var det historien och problembeskrivningen. I dag är vi sju partier här som i stora delar är överens om att det behövs förändringar. När jag lyssnar på oppositionspartierna kan jag bara konstatera att det ska bli jättespännande att ta del av deras gemensamma politik på området. Just nu känner jag att det spretar åt ganska många håll. Men vi delar i alla fall problembeskrivningen.

För er som lyssnar vid tv-apparaterna eller på läktaren eller som läser protokollet efteråt vill jag kort berätta vad det här förslaget handlar om och varför jag tror att detta är nödvändigt.

Jag ser inte det här som att det är den enda stora integrationspolitiska förändring som vi gör, utan det här är ett grundläggande viktigt steg som vi tar i rätt riktning.

Förslaget innehåller fyra delar. Den första delen handlar om, som vi har hört oppositionspartiernas företrädare berätta, att Arbetsförmedlingen nu får ett betydande större ansvar för att hålla ihop arbetsmarknadsinsatserna för de nyanlända.

Det betyder att det är en arbetsförmedlare som man kommer att ha kontakt med i första hand när det gäller arbetsmarknadsinsatser och inte en kommunal handläggare, som ofta genom tiderna har varit en socio-nom. Det är inget fel på socionomer, men jag tror att det är viktigt att det finns en professionell kompetens som just är inriktad mot arbetsmarknaden.

Personen som kommer till Arbetsförmedlingen ska också få en etableringsplan. Det är en plan som handlar om: Hur ska ditt liv se ut under de första åren här? Vilka verktyg behöver du för att snabbt ta dig vidare? Vilka insatser behöver du? Då vet vi att Arbetsförmedlingen har en helt annan verktygslåda än kommunerna när det gäller arbetsmarknadsutbildning och så vidare.

I den andra delen inför vi en etableringsersättning. Det är jag väldigt glad för att vi gör. Det är en ersättning som är lika i hela landet, lika för män och kvinnor och betalas ut vid aktivt deltagande.

Det kommer inte att vara hushållets inkomst som är avgörande för vad man får. Män och kvinnor kommer att ha samma ersättning om de deltar aktivt. Grundregeln är att man ska göra det på heltid, om man inte har andra begränsningar, och att det maximalt ska pågå i två år.

Den tredje delen i det här förslaget är etableringslotsen. Hela syftet med lotsen är att stödja den nyanlände under den här perioden. Lotsen som kan vara ett företag eller en organisation är tänkt att kompensera den enskilde för det nätverk som denne inte har.

Det finns många orsaker till att man inte tar sig in på arbetsmarknaden. Diskriminering har nämnts. En annan orsak är att man inte har ett nätverk. Man har inte kontakter. Hela syftet med lotsen är att den personen i det här företaget ska kunna hjälpa till att kompensera för detta.

Lotsen ska vara behjälplig med myndighetskontakter men framför allt vara en bro till utbildning och arbetsliv. Jag tror att lotsen kommer att ha stor betydelse för den enskilde när det gäller att trassla sig igenom de hinder som kan uppstå när man vill ta sig in i arbetslivet.

Den fjärde delen i det här förslaget är sist men inte minst att alla personer med etableringsplan ska delta i samhällsorientering. Det plockades bort från sfi under den förra mandatperioden.

Jag tror att det kan ha varit en poäng med att det inte fanns i sfi på det sättet. Men nu har det hängt i luften under många år. Den förra regeringen gav inget alternativt förslag. Det har betytt att i vissa kommuner har man ingen information alls, och när den finns ser den olika ut.

Just nu arbetar en utredare med hur orienteringen ska se ut. Vilken information behöver man ha? Det kan handla om hur jag lär känna mitt samhälle, hur det rent praktiskt fungerar och vilka värderingar samhället grundar sig på.

Kommunerna kommer fortfarande att ha en stor betydelse och ett stort ansvar i den här processen. Det handlar om boende, barnomsorg och svenska för invandrare. Det kommer att ställa stora krav på arbetsförmedling och kommuner att kunna samverka och samarbeta fortsättningsvis.

Fru talman! Jag tror precis som några från oppositionspartierna har nämnt att nästa steg är att förändra språkutbildningen, sfi, svenska för invandrare. Vi har gjort en hel del saker med sfi. Vi har stärkt sfi genom att till exempel höja kompetensen hos personalen.

Men jag tror personligen, och vi moderater tror, att språkutbildningen måste bli mycket mer funktionell, mycket mer kopplad till det arbete och de studier som personen förväntas ha framöver. Det tror jag är ett viktigt steg.

Jag har inte sett några motioner från de andra partierna i utbildningsutskottet. De kanske kommer.

Sist vill jag ge några kommentarer, fru talman, till oppositionspartierna. Socialdemokraterna säger att vi lämnar bosättningsfrågan. Saken är den att vi lämnar den inte, men vi kanske inte genomför det precis som Socialdemokraterna tycker är rätt.

Vi säger att Arbetsförmedlingen nu ska anvisa bostad. Arbetsförmedlingen, länsstyrelserna och Migrationsverket ska tillsammans utifrån de länstal som är beskrivna i propositionen och betänkandet se till att olika delar av Sverige tar sitt ansvar. Men det är inte tvång.

Jag skulle gärna vilja veta hur Socialdemokraternas förslag ser ut. Är det tvång eller inte tvång?

Jag tror att Arbetsförmedlingen har goda chanser genom etableringsamtal, att genom samtal med individen kunna anvisa och se till att personen kommer till platser där det finns arbete, inte bara tomma lägenheter. Det har vi provat förr, och det fungerade inte.

Det förslag, fru talman, som vi nu fattar beslut om tror jag är en viktig pusselbit för att människor snabbare ska ta sig in på svensk arbetsmarknad. De får de verktyg som de så väl behöver.

Jag är övertygad om, tillsammans med mina allianskolleger, att det här är ett steg i rätt riktning. Det kommer att påskynda många människors möjlighet att ta sig in i svenskt arbetsliv och därmed också i det svenska samhällslivet.

(Applåder)

Anf. 5 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Jag tackar Elisabeth för en bra genomgång. Låt oss förena oss i att jobb och svenska språket är det centrala för att lyckas på det här området.

Utvecklingen går just nu lite åt fel håll. De senaste tre åren har arbetslösheten bland utrikes födda ökat dubbelt så snabbt som för dem som är födda i vårt land. Utanförskapet ökar just nu i två av tre socialt utsatta områden.

Då vill jag fråga: På vilket sätt tror ni att fler kommuner än i dag kommer att ta ansvar för mottagandet? Vi ser här i Stockholmsregionen att bara fyra kommuner, Stockholm, Södertälje, Huddinge och Botkyrka, bär upp 75 procent av mottagandet.

Ska Arbetsförmedlingen bli en bostadsförmedling? Det var nytt. Den ska också rehabilitera sjuka. Mer tydliga grepp krävs på det området.

Den andra frågan rör den viktiga delen kring anhöriginvandrade. De har också rätt till språk och jobb, inte minst de många kvinnor som oftast kommer efteråt. På vilket sätt vill ni möjliggöra att också de får ett eget arbete och blir självförsörjande?

Sist men inte minst: Ni splittrar nu upp ansvarsbilden något alldeles oerhört. Staten tar ansvaret för introduktionen, men språket, sfi, ska kommunerna fortfarande ha ansvar för. På vilket sätt bidrar den splittrade ansvarsbilden till att stärka fokus i en snabb jobbetablering för dem som kommer till vårt land?

Anf. 6 ELISABETH SVANTESSON (m) replik:

Fru talman! Jag tackar Luciano Astudillo för frågorna. Först vill jag säga att det är intressant med de här frågorna. Jag kommer att besvara dem alla. Men jag ser inte era alternativ i den motion som jag har läst. Jag tycker att det är ganska väsentligt när vi tar den här debatten i riksdagen att vi ser alternativen.

Det ligger en rapport på Socialdemokraternas hemsida som inte vad jag vet är beslutad om av partiet. Men det vet Luciano bättre. Det finns ingenting i motionerna här i dag som visar hur boendet ska styras. Det ska förstatligas nu, stod det i en rapport för några veckor sedan.

Vad är alternativet här i kammaren i dag som vi ska fatta beslut om? Men jag svarar gärna på dina frågor.

När det gäller fråga nummer ett har i dag 270 av landets 290 kommuner avtal med Migrationsverket. Jag tror inte på tvång. Det har jag sagt här i kammaren förut. Jag tror att vi ska uppmuntra fler kommuner att ta ansvar.

Att Arbetsförmedlingen kommer in i den här processen tror jag är bra. Då får man arbetsmarknadsbedömningen på ett mycket tydligare sätt. Jag tror att man i samtalet med individen absolut kan motivera. Personen vill så klart bo där det finns jobb.

Luciano vet likaväl som jag att det inte alltid är enkelt. Ska vi tvinga människor att flytta till vissa kommuner? Ska kommuner tvingas att ta emot?

Jag tror på frivillighet, och jag tror på uppmuntran. Jag tror att arbete är en sådan uppmuntran för den enskilde. Det handlar om att flytta dit där man har möjlighet att få ett arbete.

När det gäller anhöriginvandring är det precis som i dag. Jag sade inte det, men hela den här reformen handlar om dem som har fått asyl, fått ett uppehållstillstånd och sedan två år därefter. De anhöriga som kommer inom den tvåårsramen får rätt till etablering.

Det är precis som det är i dag. Någonstans måste den gränsen sättas. Fortfarande finns arbetsförmedling och sfi även för människor som kommer senare. Det är en liten grupp anhöriginvandrade som kommer efter de två åren. De allra flesta kommer inom två år.

Den tredje frågan hinner jag inte med nu, men den ska jag absolut besvara under nästa replikskifte.

Anf. 7 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Vi har seriöst försökt göra vår hemläxa på det här området. Vi har presenterat en rapport som ligger på vår hemsida med 49 skarpa heltäckande förslag på hur vi vill göra om etableringen av nyanlända. Rapporten har av den socialdemokratiska gruppstyrelsen antagits som vår politik. Att vi inte presenterar den i samband med en motion är en praktisk fråga. Den går att finna på vår hemsida.

Vi har många förslag som vi tror är helt avgörande. Vi menar att fler kommuner måste ta ett ansvar för boendefrågan. Det fungerar inte när bara fyra kommuner i hela Stockholmsregionen bär upp flyktingmottagandet.

Det fungerar inte när Sveriges kanske rikaste kommun, Vellinge, gör allt man kan för att till och med stoppa ensamkommande flyktingbarn.

Något måste göras åt boendefrågan. Den är helt central för att människor snabbt ska komma i arbete. Hur du bor, var du bor och hur lång tid din asylprocess tar är centrala frågor.

Det är inte vårt förslag, Elisabeth. Vi tillmötesgår bara Ansvarsutredningen, som ni själva har tillsatt. Vi tycker att de frågorna är viktiga.

Anhöriginvandrade, ofta kvinnor, har också haft en arbetsförmedling och sfi att vända sig till. Problemet är att både kommuner och arbetsförmedling har brustit. I stället för att säga att de kan vända sig dit, tala om på vilket sätt propositionen föreslår att dessa många kvinnor har rätt till en introduktionsplan.

Anf. 8 ELISABETH SVANTESSON (m) replik:

Fru talman! Ingen kommer att ha rätt till en introduktionsplan, dock till en etableringsplan.

Vi har haft den här gränsen under de här åren. Jag tror att det fanns en bred enighet om att det är en rimlig gräns. Man kan alltid skjuta på den gränsen, men de flesta anhöriga kommer inom två år.

De som kommer senare har andra möjligheter än de som kommer tidigt. Den person som har bott i Sverige ett tag har ofta ett helt annat nätverk.

När det gäller att splittra detta mellan kommun och stat är det intressant att Socialdemokraterna har bestämt att sfi ska förstärkas – inte för alla, men för den här gruppen. Jag tror att språkutbildningen måste förändras. Jag tror inte att den ska förstärkas, men jag tror att den ska drivas av fler – kommunerna ska inte ha monopol på den – så att Arbetsförmedlingen kan handla upp språkutbildningen av andra. Det är också bra att det är som det är i dag. Det kommer att tvinga Arbetsförmedlingen och sfi att samarbeta för att göra språkutbildningen mer arbetsmarknadsanpassad.

Många kommuner vill ta emot fler än dem som kommer, men individer väljer ju vart de vill flytta. Det ska bli intressant att se i er rapport hur ni ska enas om detta. Ska kommuner tvingas ta emot eller ska personer tvingas flytta till vissa kommuner?

Jag tror att frivillighet är bra. Jag tror att vi ska uppmuntra människor att flytta dit där det finns arbete. Det finns kommuner som har avtal men tar emot färre än vad avtalet säger eftersom individerna inte vill flytta dit. Problemet ligger inte alltid hos kommunerna, utan individerna väljer något annat.

Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Vi debatterar arbetsmarknadsutskottets betänkande AU7, *Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd*.

Centerpartiet har en vision om Sverige som ett öppet samhälle där alla är lika värda och känner sig välkomna och trygga, om Sverige som ett välkomnande och mångkulturellt land med ökad rörlighet och individualisering där alla som vill bidra genom arbete och investeringar tas emot med öppna armar oavsett varifrån de kommer.

Vi anser också att människor som behöver stöd undan flykt från krig och kris har rätt att komma hit och söka asyl.

De som kommer hit har både sociala, ekonomiska och kulturella erfarenheter som är oerhört värdefulla för vårt land. I dag har vi drygt 1,6 miljoner människor med utländsk bakgrund i Sverige, vilket motsvarar 17 procent av Sveriges befolkning.

En förutsättning för att tillvarata det tillskott som människor från andra länder bär med sig är att vi har en fungerande integration i det svenska samhället. Historiskt har Sverige haft en stor invandring och vi har haft en stor utveckling i vårt land, något som är en viktig del i dagens välfärd.

Det är bara att konstatera att integrationen mellan olika människor i vårt land kan fungera bättre än vad den gör i dag. Alla har inte samma tillgång till arbete, bostäder eller makt. Det beror delvis på att vi i många år har haft system som har motverkat arbetslinjen. Insatserna för arbete för människor som har kommit från andra länder har inte prioriterats.

En avgörande faktor för hög arbetslöshet för många människor med invandrarbakgrund är dessutom att det förekommer diskriminering.

På en del platser har det dock fungerat väl. Ibland får man problembeskrivningar som bara tar upp eländet. Som Kalle Larsson så lysande inledde med handlar det inte om en homogen grupp. Det är många olika delar och det är egentligen omöjligt att i en debatt på några timmar försöka göra frågan rättvisa.

Det är intressant att också lyfta upp det som har fungerat.

Värnamo är en liten ort i Småland. Det är ett mångkulturellt samhälle med över 55 nationaliteter. Det kanske inte alla tänker när de hör namnet. En femtedel av befolkningen har utländsk bakgrund, och arbetslösheten är låg. Nyckeln till framgången är Värnamos fungerande arbetsmarknad, men också deras syn på flyktingar som en värdefull tillgång. Allt detta bidrar till hög tillväxt. En snabb och effektiv introduktion på arbetsmarknaden, mottagandet i kommunen och det nätverk som finns där har varit viktiga faktorer.

Det är ett av de goda exempel som vi har haft med oss när vi tillsammans har arbetat fram den här propositionen. Det finns vissa faktorer som är viktiga att ta vara på.

Vi har demografiska förändringar framöver med en allt äldre befolkning. Det innebär utmaningar om vi vill ha ett gott liv även framöver.

Vad innebär betänkandet om nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering? Den nya lagen innehåller bestämmelser om ansvar och insatser som syftar till att underlätta och påskynda vissa nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. Arbetsförmedlingen kommer att ta över kommunernas ansvar för att samordna introduktionen

för dem som omfattas av den nya lagen om etableringsinsatser och ska vara stödjande och pådrivande i förhållande till berörda parter.

Kommunerna ska dock även fortsättningsvis ha en central och viktig roll när det gäller nyanländas etablering bland annat genom bostadsförsörjning, svenskundervisning och insatser för barn och ungdomar. Kommunerna kommer också att ha ansvar för att erbjuda samhällsorientering.

Arbetsförmedlingen ska genomföra etableringssamtal med nyanlända som omfattas av den föreslagna lagen snarast efter beviljat uppehållstillstånd och vid behov anvisa lämplig bosättningskommun.

Myndigheten ska därefter upprätta en individuell plan med insatser för att underlätta och påskynda den nyanländas etablering. Målgruppen för insatsen ska i stort sett vara densamma som i nuvarande system.

Etableringsplanen ska omfatta högst 24 månader och minst innehålla svenskundervisning för invandrare för den som har rätt att delta i sådan utbildning, samhällsorientering samt aktiviteter för att underlätta och påskynda den nyanländas etablering i arbetslivet.

Arbetsförmedlingen ska tillhandahålla ett eller flera valfrihetssystem som ger den nyanlände rätt att välja en av Arbetsförmedlingen godkänd och kontrakterad leverantör av vissa tjänster. Den ekonomiska ersättningen till etableringslotsar bör utformas på ett sådant att den bidrar till att nyanlända snabbt övergår i arbete och utbildning.

En nyanländ som deltar i aktiviteter enligt en etableringsplan har rätt till etableringsersättning och under vissa förutsättningar även etableringstillägg och bostadsersättning. Den närmare utformningen av ersättningen kommer att regleras i en ny förordning. Rätten till denna kommer att beslutas av Arbetsförmedlingen. Den kommer att vara utformad så att den stimulerar aktivt deltagande för både kvinnor och män. Den kommer att vara schabloniserad och täcka skäliga levnadsomkostnader för nyanlända.

Vid förvärvsarbete vid sidan av etableringsplanen bör dock endast inkomster som överstiger ett fribelopp påverka etableringsersättningen. Det ger alltså möjlighet att knyta kontakter och få in en fot på arbetsmarknaden även under etableringstiden.

Kommunernas mottagande föreslås liksom i dag bygga på frivilliga överenskommelser, men vissa ändringar i nuvarande system föreslås. Migrationsverket bör ange det totala antalet kommunplatser som myndigheten bedömer att det kommer att finnas behov av under ett kommande år. Arbetsförmedlingen bör efter samråd med länsstyrelserna och Migrationsverket fastställa en fördelning av mottagningsbehovet på länsnivå. Utifrån det fastställda länstalet bör länsstyrelserna och kommunerna inom länet träffa överenskommelser om det antal nyanlända som kan tas emot för bosättning inom respektive kommun.

Vid fastställande av länstal och överenskommelse med kommunen om mottagande bör förutsättningen för arbete vara den viktigaste utgångspunkten.

Detta föreslås träda i kraft den 1 december 2010.

I betänkandet har Socialdemokraterna och Vänsterpartiet yrkat avslag på propositionen i dess helhet – visserligen på helt olika grunder. Miljöpartiet yrkar avslag på propositionen när det gäller förslaget att Arbetsförmedlingen ska tillhandahålla valfrihetssystem för etableringslotsar. De tycker att det är bättre att kommunerna sköter detta.

*Nyanlända
invandrades
arbetsmarknads-
etablering –
egenansvar med
professionellt stöd*

Det finns en bred samsyn hos alla partier om problembilden. Men vänsterkartellens alternativ redovisas inte i betänkandet, och under debatten har vi hört att det som eventuellt kan hämtas finns på en hemsida.

De individuella etableringsplanerna är tänkta att vara just individuella. Det handlar om att kunna möta de personer som kommer hit till Sverige oavsett var de befinner sig. Samhällsorientering kommer att vara en obligatorisk del i etableringsplanen. Men det kommer också utöver svenskundervisning att finnas möjligheter för aktiviteter för att underlätta och påskynda etableringen i arbetslivet.

Vi har noterat att regeringen redovisar en omfattande katalog av möjliga etableringsinsatser som innefattar bland annat instegsjobb, validering, bedömning av utbildning, yrkeserfarenhet, aspirantutbildning, yrkespraktik, provtjänstgöring, deltagande i arbetsmarknadsprogram, arbetsmarknadsutbildning, starta-eget-aktiviteter och förvärvsarbete. Även etableringslotsens arbete ska ses som en arbetsförberedande aktivitet. Kompletterande grundskole- och gymnasieutbildning, högskoleförberedande studier och olika former av rehabilitering är andra arbetsförberedande aktiviteter som kan utgöra en del av etableringsplanen.

Insatserna kan bedrivas parallellt med varandra och parallellt med sfi och samhällsorientering. Det är mycket bra att det finns så många olika förslag för det handlar om att kunna möta många människor oavsett var de befinner sig för att de ska få hjälp att etablera sig i Sverige.

Förslaget att vi ger Arbetsförmedlingen skyldighet att tillhandahålla valfrihetssystem med etableringslotsar är den enda punkten där samtliga tre oppositionspartier vill avslå propositionen. Man gör det utifrån lite olika utgångspunkter. Men jag kan beskriva det som att liknande verksamheter delvis finns hos olika aktörer i dag, till exempel hos bemaningsföretagen men också hos de kompletterande aktörer som Arbetsförmedlingen anlitar i annan verksamhet. Vi kan också se att det ute i kommunerna finns många som har ägnat sig åt denna typ av insatser och som kommer att ha möjlighet att vara en del av detta system. Vi öppnar också upp för ideella föreningar eller företag att gå in och vara en del i detta.

Det är bara kvalitetskonkurrens som kommer att vara tillåten. Genom att Arbetsförmedlingen måste godkänna alla aktörer ska det finnas ett system som gör att det finns en garanterad kvalitet på alternativen. Är man inte nöjd kommer man att ha möjlighet att göra ett nytt val.

När det gäller individersättning till de nyanlända kommer det enligt den nya lagen att vara ett gemensamt regelverk för alla som är en del av detta bemötande, i stället för som i dag då det är stora skillnader mellan kommuner och stora skillnader när det gäller vilka krav som ställs kopplat till ersättningen.

Regeringens förslag innebär att de kommunala individersättningarna ersätts av en statlig etableringsersättning som för det första kräver ett aktivt deltagande enligt den upprättade etableringsplanen, för det andra är högre än försörjningsstödet, för det tredje är lika för alla, för det fjärde är oberoende av hushållens inkomst och för det femte är oberoende av förvärvsinkomster utöver etableringsplanen upp till ett visst fribelopp.

Vi i utskottsmajoriteten anser att den föreslagna ersättningen i flera avseenden ger nyanlända starkare incitament för att själva aktivt bidra till etableringsprocessen än vad som är fallet med nuvarande system.

I en del kommuner har man redan haft denna typ av ersättningar, bland annat i Värnamo som jag hänvisade till tidigare. Där var det lika ersättning till både kvinnor och män och krav på aktiva insatser. Det gjorde att man hade ett nästan totalt deltagande inledningsvis i etableringsinsatserna och de aktiva insatserna. Det gällde både män och kvinnor. Detta är en stor poäng med detta förslag, nämligen att vi når även kvinnor med detta och ger dem stöd och hjälp att komma in i arbete.

Vi vet att det på Arbetsförmedlingen pågår ett arbete att se över hur man ska möta just kvinnor och män. Med den nya generaldirektören har ett arbete påbörjats eftersom man har insett att Arbetsförmedlingen har en stor tradition att rikta sig till männens arbetsmarknad med arbetsmarknadsåtgärder med de följder som det får.

Det finns alltså mer kvar att göra. Men jag yrkar bifall till förslaget i arbetsmarknadsutskottets betänkande 7.

Anf. 10 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Jag tackar Annika Qarlssoon för genomgången av detta förslag.

Låt oss förenas i slutsatsen att jobb och svenska språket är centrala för att nå framgång på detta område och att det just nu går åt fel håll. Under de senaste tre åren har arbetslösheten ökat dubbelt så mycket bland dem som är utrikes födda jämfört med dem som är födda i vårt land. Utanförskapet har ökat i två av tre utsatta områden.

Det är två frågor som jag skulle vilja ha svar på. Den första rör boendefrågan. På vilket sätt vill Centerpartiet få fler kommuner att ta ansvar för flyktingmottagandet? Vi ser här i Stockholm, som jag sade tidigare, att det är fyra kommuner som bär upp flyktingmottagandet – 75 procent av flyktingmottagandet – för hela denna region. Det är Stockholms kommun, Södertälje kommun, Huddinge kommun och Botkyrka kommun.

Moderaternas förslag är att Arbetsförmedlingen också ska bli en bostadsförmedling. Lycka till med det! Jag undrar om Centern har ett annat, mer progressivt förslag på detta område.

Min andra fråga rör anhöriginvandrare. Det gäller många kvinnor. På vilket sätt ska de också ges möjlighet att erövra svenska språket och därmed komma snabbare i jobb?

Anf. 11 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! När det gäller boendet kommer det enligt det förslag som vi nu behandlar att vara länsstyrelsen tillsammans med Arbetsförmedlingen och Migrationsverket som gör länsbedömningar. Då tittar man på arbetsmarknaden men självklart också på bostadsmarknaden. Det kommer inte att vara Arbetsförmedlingen som kommer att ordna bostaden, för där finns fortfarande kommunerna. Men man kommer ändå att se över hur många platser som det ska vara i respektive län. Sedan har länsstyrelsen i uppdrag att sätta sig ned och diskutera tillsammans med kommunerna om det gemensamma ansvar som finns för det länet och hur man ska fördela och se till att det kommer ut. Det är det ena, alltså från myndighetsperspektivet.

Den andra delen är att Arbetsförmedlingen kommer att ha ett uppdrag när man gör en etableringsplan tillsammans med den nyanlända att visa var någonstans det finns möjligheter att få arbete. Var finns det en arbetsmarknad som möter den kunskap och den kompetens som den nyanlända som kommer hit har?

Jag tror faktiskt att det kommer att finnas en möjlighet att då också öppna upp för fler som väljer att söka sig till andra ställen i Sverige än där det kanske finns stora grupper från hemlandet boende som man känner eller som man är släkt med och där man redan har nätverk.

I dessa delar jobbar vi med myndigheterna. Men det handlar också om att ge information och kunskap när man gör en etableringsplan för dem som har kommit hit.

När det gäller de anhöriga är det, precis som Elisabeth Svantesson sade här tidigare, samma regler i detta förslag som har gällt förut. Om man kommer inom två år har man tillgång till hela systemet. Kommer man mer än två år senare har man möjligheten att komma in på både Arbetsförmedlingen och sfi. Men samtidigt är det ett personligt ansvar när man kommer hit att ta del av de system som finns här.

Anf. 12 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Jag ska börja med det sistnämnda om anhöriga. Annika Qarlsson säger att det ska fortsätta på samma sätt som tidigare. Men vi var ganska eniga om, inte minst när det gäller kvinnors etablering på svensk arbetsmarknad och kvinnors möjlighet att erövra svenska språket, att det system som vi har haft och den målgrupp som funnits har misslyckats. Då vill Annika Qarlsson fortsätta göra på samma sätt. Det är ett bra svar. Det är ett tydligt svar. Men det är inte det svar som jag hade önskat. Vi har ett alternativ. Vi vill att *alla* som kommer till vårt land ska erbjudas rätt till en etableringsplan och också att *fler* än vad regeringen föreslår ska ha rätt till en introduktionsersättning. Det prioriterar vi framför att privatisera en del av introduktionen.

När det gäller mottagandet av flyktingar tror Annika Qarlsson att det blir bättre bara för att Arbetsförmedlingen också ska agera bostadsförmedling. Det är det svar hon ger.

(ANNIKA QARLSSON (c): Nej!)

Men det innebär egentligen inga maktmedel, inga befogenheter. Det får inte fler kommuner i sig att aktivt ta ett ansvar i den här regionen eller i min region, Skåne – till exempel i Vellinge där man med en sunkig retorik och med misstänkliggöranden inte ens velat ta emot flyktingbarn.

Det tidigare sagda är alltså inte svar på frågan. Därför får Annika Qarlsson ännu en chans att svara på frågan om hur vi ser till att fler kommuner tar ansvar för den flyktingmottagning som vi tillsammans beslutat om här i Sveriges riksdag.

Anf. 13 ANNIKA QARLSSON (c) replik:

Fru talman! Jag ska förtydliga mitt svar när det gäller anhöriginvandringen. Svaret tidigare blev väldigt kort. Jag förstår att Luciano Astudillo valde att tolka det så som han gjorde. Därför ska jag alltså förtydliga svaret.

När det gäller anhöriginvandringen har det system som vi i dag har och som kommer att gälla även med det nya med tvåårsgränsen inneburit att det tagit sju till tio år att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Med de insatser som vi här genomför är inte tanken att det ska ta lika lång tid, utan hela det uppdrag som vi nu ger, med en tydlig prioritering i fråga om att etablera sig på arbetsmarknaden, grundas på att vi anser att det inte ska ta sju eller tio år att komma in på svensk arbetsmarknad. Det ska kunna gå betydligt snabbare, gärna under de två åren. Två år talar vi alltså där om.

Den som kommer senare och som på ett helt annat sätt har en etablering på arbetsmarknaden möter vi med de andra insatserna. Det är alltså utifrån ett helt annat läge som vi ska se tvåårsgränsen.

Självklart är detta något som vi får följa upp. Märker vi att det fortsatt är bekymmer och problem med det här är jag beredd att överväga och se vad som i så fall kan behöva göras. Men jag tror att det är viktigt att se att hela propositionen är ett avstamp och att den skiljer sig från vad som tidigare gällt och som fick fortsätta att gälla i så många år trots att det fanns en massiv kritik mot hur det fungerade.

Nej, Arbetsförmedlingen ska inte vara bostadsförmedling. Där gäller det kommunerna och för den delen även privata fastighetsägare. Däremot kommer man tillsammans att se över hur arbetsmarknaden ser ut och hur många som ska vara i olika län. Sedan har de på länsstyrelserna att sätta sig ned och förhandla med kommunerna. I det ligger ett gemensamt ansvar för kommunerna i ett län att hantera.

Det är klart att också jag ser den problembild som Luciano här visar på. Men fortfarande tror jag att det handlar om att vi måste ha samtal och om att vi måste ha den typ av tryck som gör att fler deltar i stället för att göra det hela till en plikttag – att man med lag tvingar kommunerna att ta emot eller tvingar enskilda nyanlända att bosätta sig på speciella ställen.

Anf. 14 EVA FLYBORG (fp):

Fru talman! Studier visar att det tar lång tid för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden, vilket vi väl länge har vetat. Etableringstakten har varit särskilt långsam för nyanlända med flyktningbakgrund. Med reformen i propositionen *Nyanlända invandrades arbetsmarknads-etablering – egenansvar med professionellt stöd* vill regeringen och Alliansen påskynda etableringen i arbets- och samhällslivet för nyanlända invandrare. Nyckelorden i den ganska långa titeln är väl just, fru talman, egenansvar med professionellt stöd.

Varje nyanländ ska utifrån sina egna förutsättningar få professionellt stöd för att så snabbt som möjligt lära sig svenska, komma i arbete och klara sin egen försörjning. Naturligtvis gäller det också att ta del av de rättigheter och skyldigheter som gäller för oss här i Sverige.

En snabbare etablering ska åstadkommas genom en förstärkning av incitamenten för att ta ett arbete och delta i arbetsförberedande insatser. En effektiv etableringskedja skapas genom klarare och tydligare ansvarsförhållanden mellan olika aktörer – detta för att bättre ta till vara nyanländas stora kompetens.

Den reform som föreslås innebär, som vi tidigare hört här, bland annat att Arbetsförmedlingen får ett samordnande ansvar. En ny ersättning som är lika för alla, oberoende av var i landet man bor, kommer att utgå

när man aktivt deltar i etableringsinsatser. En ny aktör – en etableringslots – kommer att införas, och nyanlända för vilka det finns en etableringsplan ska också delta i en samhällsorientering.

Fru talman! Reformförslaget innebär också att kommunerna inte längre har ett samordningsansvar för introduktionen. Men de kommer även fortsättningsvis att ha mycket viktiga uppgifter i flyktingmottagandet och för nyanländas etablering. Det gäller till exempel sådant som tidigare sfi och annan vuxenutbildning, inte minst bostadsförsörjningen som vi här talat om samt insatser för barn och unga. Kommunerna får också ansvaret för att erbjuda nyanlända den samhällsorientering jag nyss nämnt.

Den nya lagen och andra förändringar föreslås träda i kraft den 1 december 2010. 920 miljoner kronor per år avsätts dessutom för den här reformen.

Fru talman! En stor andel nyanlända flyttar direkt till ett mindre antal kommuner i storstadslänen; så är det. Samtidigt finns i alla län kommuner som har tecknat överenskommelser med Migrationsverket om att ta emot nyanlända där platserna inte fullt ut utnyttjas. I många av de här kommunerna finns det goda förutsättningar för både arbete och utbildning. Därför kommer regeringen att underlätta och stödja en vidareflyttning i organiserad form från kommuner med ett högt mottagande till kommuner med ett lägre mottagande men med tillgång till en god arbetsmarknad inom pendlingsavstånd, till exempel.

Utgångspunkten är att individen har frihet att välja sin bostadsort men ska ges fler valmöjligheter och goda förutsättningar att få tillgång till introduktionsinsatser som kan leda till arbete, egen försörjning och en bra livskvalitet för hela familjen.

Fru talman! En dialog med idéburna organisationer om integration har ägt rum. Regeringen beslöt att bjuda in dessa organisationer som verkar inom hela integrationsområdet till en dialog om hur relationerna mellan regeringen och organisationerna kan utvecklas vidare.

Fokus för dialogen låg på frågor om nyanlända invandrades etablering. Ett åttiotial organisationer som arbetar med just de här frågorna deltog i samtalen. Detta redovisades den 31 augusti förra året. Därefter har processen fortsatt. Efter vad jag har hört om de samtalen ser det lovande ut. Jag tror att integrationsminister Sabuni lite senare återkommer till detta.

Fru talman! Ett antal lärosäten anordnar sedan tidigare kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk utbildning på akademisk nivå. I budgetpropositionen för 2009 avsatte regeringen ytterligare 51 miljoner kronor. Sammanlagt satsas drygt 94 miljoner kronor per år på integrationsinsatser inom högskolan under perioden 2009–2011.

Många invandrare har de mycket gedigna yrkeserfarenheter som efterfrågas på den svenska arbetsmarknaden. Genom validering kan individen ta reda på om och hur den egna kompetensen bör kompletteras för att göra det lättare att få ett jobb. Validering kan också göra det lättare för arbetsgivare att bedöma sökandens kompetens. Detta är mycket viktigt. Möjligheten att validera utländsk yrkeskompetens bidrar därför till ett snabbare inträde på arbetsmarknaden och underlättar naturligtvis valet av en relevant kompletterande utbildning.

Sammanlagt har 15 miljoner kronor avsatts till just validering av nämnda saker för åren 2009 och 2010. Myndigheten för yrkeshögskolan har fått ett nationellt ansvar för bedömningen av utländska eftergymnasiala utbildningar.

För att säkerställa att de här offentliga insatserna når ut och får effekt har regeringen avsatt 12 miljoner kronor till uppföljningar och utvärderingar av integrationspolitiken. Bland annat har SCB fått i uppdrag att regelbundet göra statistiska bedömningar av underlagen.

Fru talman! Det som vi här i dag talat om – jag ska inte säga så mycket mer – är naturligtvis inte hela lösningen på hela integrationssituationen eller på problemen men är en modern och en effektiv del av en lösning. När man läser betänkandet och reservationerna kan man nästan tro att vi är eniga om det hela. Trots allt finns det alltså några reservationer, men en hel del av de texterna talar väl snarare för än mot regeringens förslag.

Fru talman! Jag yrkar bifall till propositionen och därmed bifall till utskottets förslag i betänkandet samt avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 15 MICHAEL ANEFUR (kd):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i arbetsmarknadsutskottets betänkande nr 7.

För mig och Kristdemokraterna är alla människor unika och har samma absoluta, okränkbara värde. Denna människosyn begränsas inte till det egna landet och de egna medborgarna utan är universell och omfattar alla människor, överallt och hela tiden. Den är inte förhandlingsbar. En annan grundprincip, fru talman, är att vi har ett gemensamt ansvar för varandra. När någon lider och får illa har vi andra ett ansvar att hjälpa till. Även detta tänkande är universellt och omfattar alla människor, överallt och hela tiden. Det är inte förhandlingsbart.

Den som kommer till Sverige har viljan och ambitionen att starta ett nytt liv i ett nytt land. Man vill försörja sig. Man vill bidra till att det land man kommer till utvecklas, går framåt och mår bra. Problemet är och har varit att etableringen på arbetsmarknaden tar alldeles för lång tid, och så – det tror jag att vi kan vara överens om – har det sett ut under många, många år. Det har varit långa tider av väntan på besked om uppehållstillstånd. Man har inte fått arbeta, lära sig svenska eller studera under den tid man har väntat.

Tidigare regeringar lyckades tyvärr låsa fast människor och låsa dem ute från både arbetsliv och sociala kontakter. Jag tror att man gjorde det genom att inte förvänta sig någonting, inte förvänta sig några prestationer, av dem som kom. Man såg inte en invandrare som en individ med resurser och en vilja att vara med och bygga samhället. Nu vet vi bättre. Människor måste ha sociala relationer för att må bra och fungera. Det räcker inte med försörjningsstöd, bostad och en – det tror jag att vi är överens om – ganska medioker sfär. Man måste också få vara med och bygga samhället på riktigt.

Det är på något sätt symtomatiskt att vänstersidan säger nej till RUT-avdraget. De säger nej till en sektor som går från svart till vitt och bland annat sysselsätter många invandrare. RUT-avdraget ska på oklara grunder inte få finnas om det skulle bli så illa att vänsterkartellen vinner valet.

*Nyanlända
invandrades
arbetsmarknads-
etablering –
egenansvar med
professionellt stöd*

Det är ytterligare ett effektivt sätt att öka utanförskap, öka den svarta marknaden och permanenta arbetslöshet. Grattis, får man väl säga!

Föreliggande förslag i dag är ett synsättsskifte från passivt omhändertagande till ett aktivt deltagande. Dagens förslag syftar till att en nyanländ så fort som möjligt ska få arbete och bli självförsörjande. Det är skillnad – mycket stor skillnad.

Sverige är på väg ur en av de djupaste lågkonjunkturer vi sett. Det innebär fler arbetstillfällen framöver. Sveriges åldersstruktur innebär att antalet personer som kommer att delta i arbetslivet avsevärt minskar. Enligt Arbetsförmedlingen kommer det 2011 att vara fler som lämnar arbetsmarknaden och blir pensionärer än som tillkommer arbetsmarknaden. Det är första gången under överskådlig tid, och detta kommer att öka de kommande åren. Det innebär rimligen att ungdomar och invandrare som i dag står utanför arbetsmarknaden får ökade möjligheter att komma in. Det kommer också att krävas en ökad arbetskraftsinvandring, enligt min bedömning. För att möta detta krävs mer aktivt deltagande och inte mer av passivt mottagande.

Många gånger när vi pratar om invandring och integration gör vi det utifrån utgångspunkten att invandrare skulle vara en homogen och likartad grupp där alla antas ha likartad bakgrund, likartad utbildningsnivå och likartad kultur. Ingenting kan vara mer felaktigt. Invandrare är naturligtvis precis lika heterogena och olika som vi infödda svenskar. Där har Kalle Larsson alldeles rätt – men bara just där.

Var och en har sin egen historia, sina egna färdigheter och sin egen utbildning med sig. Detta måste svenska samhället ta hänsyn till. Det är ovärdigt att välutbildade personer inte kan få sin utbildning och sin yrkeskunskap validerad i rimlig tid. Arbetet med validering måste utvecklas än mer vad gäller både teoretiska och praktiska kunskaper. Utebliven validering leder till att högutbildade och yrkeskunniga får arbeta med för dem mindre kvalificerade uppgifter, och förlusten blir enorm både för individ och för samhället.

Sverige får ta emot många färdigutbildade människor utan att vi har haft någon egen kostnad för deras utbildning. Det ska vi använda oss av på ett klokare sätt. I dagens förslag individualiseras mycket av introduktionen, och därmed kommer resurserna och förmågorna hos var och en att på ett mycket bättre sätt tas till vara. Det blir ett aktivt deltagande och inte ett passivt mottagande.

Etableringsersättning är inte en lön. En viktig förbättring är att etableringsersättningen blir lika över hela landet. Tidigare har vissa kommuner erbjudit nivån för försörjningsbidrag. Andra har erbjudit betydligt mer. Vissa har gjort avdrag om man inte har fullföljt sfi, och andra har inte brytt sig om det. För den enskilde innebär detta stora osäkerheter som nu kan tas bort. Att ställa kravet att man deltar i introduktionen för att få ersättning torde för de allra flesta vara både självklart och rimligt. Att etableringsersättningen blir individuell gynnar framför allt kvinnors etablering och deltagande. Det är bra.

Sedan kan jag inte låta bli att lite grann förundras över Vänsterpartiets åsikt att etableringsersättning så mycket som möjligt ska likna lön. I min värld, i förslaget och förhoppningsvis för majoriteten av denna kammare är etableringsersättning någonting som möjliggör en etablering på en arbetsmarknad – att man kan få ett arbete, att man får färdigheten

att kunna bli anställningsbar. Att jämställa etableringsersättning och lön sänder alldeles galna signaler. Etableringsersättning är en kortvarig ersättning för att man ska komma till arbete. Vänsterpartiet kanske inte har förstått att framtiden ligger i arbete och lön och inte i sysselsättning och bidrag.

Om invandring blir kostnad eller intäkt beror helt på hur många som blir självförsörjande och hur fort det sker. Det är flera som har sagt att det tar sju år, mediantiden. Det är alldeles för länge. Det finns en ESO-rapport, 2009:3 *Invandringen och de offentliga finanserna*. Den konstaterar att det enda som avgör om invandring är en intäkt eller kostnad är hur många som får arbete och hur fort. Det är självklart. Man skulle egentligen inte behöva en rapport om det. Men den finns, och den konstaterar detta.

Det innebär att varje krona, varje insats och varje viljeyttring som möjliggör för någon att få ett arbete är en god investering. Motsatsen gäller dock också: För varje individ som glöms bort eller inte ges möjligheter blir resultatet förödande, både för individ och för samhälle. Det gör skillnad om man skulle ha fortsatt att leva i passivt mottagande om man går över till ett aktivt deltagande.

Ibland i debatten, även i denna kammare, låter det som om hela Sverige bestod av Vellinge. Sanningen är att 270 av landets 290 kommuner har skrivit avtal med Migrationsverket. Att då som Vänsterpartiet kräva lagstiftning för de återstående 20 känns lite magstarkt, kan jag tycka. En bättre väg är väl att fortsätta dialogen i Sveriges kommuner och landsting och på det sättet komma fram till frivilliga överenskommelser. Det är väl ändå så att Vellinge antingen har skrivit eller kommer att skriva avtal om ensamkommande barn. Se där, det är steg på rätt väg utan ny lagstiftning.

Att kunna svenska är avgörande för möjligheten att få ett arbete. Vi verkar vara synnerligen överens om att sfi i nuvarande form inte uppfyllt de mål som vi har satt upp. Positivt är att sfi har reformerats och kommer att reformeras med bland annat nationella prov och sfi-bonus. Att dessutom folkhögskolor nu får rätten att ansöka om att ge betyg i sfi är ett stort steg på rätt väg.

När Socialdemokraterna tydligt ska visa att de inte håller med Alliansen tar man fram det gamla knepet att kalla saker för någonting annat. Det var så en städerska en gång i tiden avancerade till att bli hygieniker. Det var bara stavningen som ändrades, inte lönen, inte någonting annat. Nu döps Arbetsförmedlingen om till kompetensförmedling. Då har man snabbt och kvickt uppfunnit en kraftig skillnad i stavning men gjort en ytterst marginell skillnad i innehåll.

Förslaget att Arbetsförmedlingen ska vara tvungen att erbjuda upphandlade lotsar tycker jag är utmärkt. Det ökar valmöjligheterna för den enskilde, skapar en ny arbetsmarknad och ökar möjligheten för den nyanlände att få arbete. Man kan tillägga med tanke på Ulf Holm som är intresserad att det finns sådan etablerad marknad. SKL säger i något av sina yttranden att det här ger en utmärkt möjlighet för dem som i dag i kommunal regi arbetar med den här typen av frågor att starta en egen verksamhet och på det sättet få med sig sin kompetens.

Den enskilde kan välja mellan upphandlade lotsar och Arbetsförmedlingens. Gör man inget aktivt val blir det Arbetsförmedlingens. Till detta säger Vänstern totalt nej, Socialdemokraterna säger lite nej och Miljöpartiet säger nej till lotsarna men gärna ja till det andra. Det hade varit intressant att se hur man hade löst denna fråga i regeringsställning. Men så illa ska vi väl inte tro att det går i valet att vi skulle få svar på det.

Jag upptäckte en liten intressant nyordning här när Luciano gick upp och inte hänvisade till de papper och underlag som vi har när det gäller de skarpa socialdemokratiska förslagen. Nu hänvisar man plötsligt till hemsidan. Det är väl fruktansvärt ovanligt, antar jag. Jag är ny här, men det här låter som att det är ännu nyare. Det är orimligt att vi i kammaren inte ska ha möjlighet att i dokumenten vi har få läsa förslag, motioner och reservationer. Nej, Luciano tycker att vi kan gå in och läsa på deras hemsida. Så himla intressant är den inte.

Sammanfattningsvis, fru talman, syftar detta förslag till att gå från ett passivt mottagande av invandrare till ett aktivt deltagande av de nyanlända. Det är ett tankeskifte som framför allt gynnar den anländande men också Sverige som land.

(Applåder)

Anf. 16 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp):

Fru talman! Jag vill inleda med att säga som Elisabeth Svantesson: Jag har sett fram emot denna dag. Denna dag känner jag att jag som integrationsminister kan säga: Jag är stolt men inte nöjd. Den proposition som regeringen överlämnat till riksdagen om nyanländas arbetsmarknads-etablering kommer att ha en stor betydelse för en snabbare integration i framtiden.

I genomsnitt har knappt 30 procent av flyktingar och andra skyddsbehövande och deras anhöriga ett arbete efter tre år i Sverige. När Alliansen kom till makten 2006 var mediantiden från uppehållstillstånd till arbete sju år. Begrunda den siffran allihop – sju år att bollas mellan program och åtgärder, att söka hundratals jobb men aldrig få visa vad man går för. Det är slöseri med resurser både för den enskilde och för samhället. Samtidigt vittnar det om stora strukturella problem i organiseringen av första tiden i Sverige.

Den reform som vi presenterar i dag är viktig och grundläggande när det gäller att komma till rätta med de problem med utanförskap som Socialdemokraterna lämnade efter sig.

Fru talman! För fem år sedan gjorde Riksrevisionen en översyn av integrationspolitiken med namnet *Från invandrapolitik till invandrapolitik*. Det är en titel som säger allt om resultatet av omläggningen av den gamla invandrapolitiken som gjordes 1997. Den omläggning som skulle ge upphov till en helt ny politik, den som skulle kallas integrationspolitik, visade sig bara vara en upprepning av den gamla och misslyckade politiken med samma resultat, det vill säga ett växande utanförskap för allt fler personer som har flyttat eller flytt till vårt land.

Att bryta utanförskapet är regeringens mest prioriterade fråga. Därför är det glädjande att kunna konstatera att Statistiska centralbyråns siffror nu visar att i jämförelse med hur många som förvärvsarbetade 2007 och 2008 klarade sig två tredjedelar av de utsatta områdena bättre än riksge-

nomsnittet. Trots finanskrisen kan konstateras att nästan 75 000 fler utrikes födda var sysselsatta 2009 jämfört med 2006. Vi ser också att den ekonomiska krisen hittills inte slagit hårdare mot utrikes födda jämfört med andra.

För två år sedan presenterades skrivelsen *Egenmakt mot utanförskap – regeringens strategi för integration*. Det är ett samlat dokument med analys, strategi och politisk inriktning av regeringens integrationspolitik. Inom ramen för den strategin har åtgärder vidtagits för att underlätta och påskynda nyanländas inträde på arbetsmarknaden. Bland annat följande har gjorts.

Regeringen har sänkt trösklarna in till arbetsmarknaden, och nystartsjobb och instegsjobb har införts – åtgärder som gjort störst nytta för dem som behöver det allra mest och som har svårast att ta sig ut på arbetsmarknaden, många av dem utrikes födda.

Förutsättningar för företagande på orter med utbrett utanförskap har förbättrats genom nystartskontor, ökade mikrolån och rådgivning.

Möjligheterna till komplettering av utländska högskoleutbildningar har förstärkts.

Resurser för att validera utländsk yrkeskompetens har utökats.

Kvaliteten i sfi, svenska för invandrare, har höjts genom att vi lyft sfi-lärarnas kompetens. Det övergripande målet för sfi har konkretiserats och nationella prov införs. Bara en av tio sfi-lärare är i dag utbildad för sin uppgift.

Kampen mot diskriminering har intensifierats genom en samlad lag mot diskriminering och en gemensam ombudsmannamyndighet, och inte minst har en diskrimineringsersättning införts. Det ska kosta att diskriminera.

Riktlinjer för hur man stöder barn som invandrat till Sverige i skolåldern har presenterats. I dag går 31 676 barn det så kallade individuella programmet på gymnasiet. Det är barn som har lämnat grundskolan utan att uppnå kunskapsmålen. Hälften av dessa barn har utländsk bakgrund. Ska vi se till att barn inte ärver sina föräldrars utanförskap har vi inte råd att misslyckas i grundskolan. Därför välkomnar jag utifrån integrationsperspektiv den omläggning av skolpolitiken som pågår.

Fru talman! Forskningen visar att det som händer första året i det nya landet har stor betydelse för hur de nästkommande tio åren kommer att se ut när det gäller integration på arbetsmarknaden och i samhället. Därför har regeringen valt att prioritera omläggningen av mottagande av nyanlända för att göra rätt från början, för att undvika att fler hänvisas till ett långvarigt utanförskap och bidragsberoende.

Reformen sätter fokus på individen. Individen får ett tydligt ansvar för att medverka och delta. Samtidigt förstärks individens rätt till individuella insatser genom lag. Ansvarsfördelningen mellan alla aktörer, från stat och kommun till den nya etableringslotsen, blir tydligare. Alla ska känna till sitt ansvar och göra rätt från början.

Regeringen föreslår ett statligt huvudmannaskap från och med den 1 december. Arbetsförmedlingen blir ansvarig myndighet. Vägen till integration går via arbete och egen försörjning. Därför är det naturligt att Arbetsförmedlingen har en central roll och ett huvudansvar för mottagandet. Arbetsförmedlingen ska vara den första myndighet som den enskilde möter efter att ha fått uppehållstillstånd.

Generellt kommer kommunerna att ha en fortsatt viktig roll. Kommunerna ansvarar för bostadsförsörjning, organisering av sfi, samhällsorientering och insatser för barn och ungdomar.

Jag tänker inte säga så mycket mer än så om innehållet i etableringspropositionen mer än att jag vill trycka på det jämställdhetsperspektiv som genomsyrar denna plan. Mina allianskolleger gick ju alla igenom de olika delarna.

Utrikes födda kvinnors position på arbetsmarknaden måste stärkas. Som jag sade är tiden från uppehållstillstånd till arbete i genomsnitt sju år. Då har jag inte sagt hur det ser ut när man delar upp statistiken efter kön. Då är det fem år för män och nio år för kvinnor.

Rapporter visar att nära tre fjärdedelar av de nyanlända som inte deltar i dagens introduktionsinsatser är kvinnor. När kvinnor deltar är det ofta i mindre kvalificerade insatser. Regeringens reform för nyanländas etablering på arbetsmarknaden har ett tydligt jämställdhetsperspektiv där kvinnors ekonomiska självständighet ska stärkas.

Införandet av etableringslots som kräver ett deltagande i etableringsinsatser, som inte är beroende av hushållets samlade inkomster, ger kvinnor möjlighet till ekonomisk självständighet. Vi har hört det förr att männen kommer till Sverige, oftast före kvinnorna. De får kvalificerade insatser. De kommer ut på arbetsmarknaden. Med dagens ersättningsystem som utgår från hela hushållets resurser betyder det att det är kvinnan som blir förlorare och beroende av sin partner.

Vi inför samhällsorientering. Att tidigt ta del av information om sina rättigheter och skyldigheter, samhällets värdegrund och koder är viktigt, inte minst ur ett jämställdhetsperspektiv. Ingen nyanländ kvinna ska vara hänvisad enbart till sin partner för att få samhällsinformation. Kalle Larsson må göra narr av vad man kan behöva samhällsinformation till. Jag var tolv år gammal när jag kom till Sverige, och jag vet vad det vill säga att lära medan man lever eller att lära av sina misstag eller, kan vi också säga, att samhället ska ta sitt ansvar för att informera om de stora frågor som handlar om rättigheter och skyldigheter, jämställdhet och synen på minoriteter men också om de dolda koder som styr vårt samhälle, som styr vår relation med människor emellan. Det kan handla om hur man ställer sig i kö, absolut. Det kan handla om huruvida man ska ta av sig skorna när man besöker någon. Det kan också handla om större och viktigare frågor. Det viktiga är att en upplyst person har makt, makt att göra upplysta val, makt att bestämma hur man vill göra saker och ting, till skillnad mot hur andra gör. Men då måste man först få veta hur det vanligtvis går till.

Slutligen inför vi en lots till varje nyanländ. Återigen: Då det ofta är mannen som kommer före har han många gånger hunnit bygga upp ett socialt nätverk, medan kvinnan hänvisas till bara sin partner. Möjligheten att välja en etableringslots ger också kvinnor tillgång till ett eget nätverk.

Fru talman! Många som kommit till Sverige har klarat sin etablering i samhället, trots brister i introduktionssystemet. Det är inte främst dem som integrationspolitiken och omläggningen av integrationspolitiken handlar om. Reformen är till för alla dem som behöver extra stöd och förutsättningar att klara av att göra de avgörande livsvalen redan under det första året i sitt nya hemland. Därför utgår regeringens reform från individens vilja, delaktighet och ansvar för sin framtid i det nya landet.

Det är dags att gå från omhändertagande till egenmakt, från bidragsberoende till egenförsörjning, från utanförskap till delaktighet. Med propositionen om nyanländas arbetsmarknads-etablering lägger regeringen grunden för en fungerande integrationspolitik där alla aktörer känner till sitt ansvar och också gör rätt från början.
(Applåder)

Anf. 17 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Eftersom jag glömde det i stridens hetta tidigare får jag börja med att yrka bifall till reservation 1 och reservation 3.

Sedan får jag väl be Nyamko Sabuni om ursäkt. Min avsikt var inte alls att göra narr av samhällsinformationen. Det var att göra narr av regeringens politik, därför att det är väldigt lite man har åstadkommit.

Jag tänkte att vi ska börja med att reda ut en fråga. Det påstås här att vi har haft problem tidigare, och från regeringens sida skyller man ofta på tre olika saker, som jag nämnde i mitt anförande. Det är finanskrisens fel, det är den förra regeringens fel och en massa tidigare socialdemokratiska regeringars fel. Ibland är det också en invandrades eget fel. Vems fel är det mest? Kan Nyamko Sabuni försöka reda ut det? Det verkar ju aldrig vara den sittande regeringen som bär något som helst ansvar för hur situationen ser ut. Min första fråga är: Vems fel är det mest? Är det finanskrisens, den förra regeringens eller den invandrades fel?

Jag har en andra fråga. Jag noterar nämligen att Nyamko Sabuni säger att regeringens viktigaste fråga är att bryta utanförskapet, och det låter ju sig sägas. Men med stegrande socialbidragsberoende, med en accelererande ökning av arbetslösheten och med ett utanförskap som nu är betydligt större än vad det var när ni tog över regeringsmakten, hur tycker du att det går i er viktigaste fråga?

Jag vill också hinna med att ställa en sista fråga. Det är ett ganska litet antal kommuner i dag som inte tar emot flyktingar. Vad är det principiella problemet med att tala om för dem att de också behöver bidra? Är det rädslan för era egna kommunpolitiker som gör att ni avhåller er från att tala om att alla kommuner faktiskt bär en skyldighet att ta ansvar för den nationella migrationspolitik som ni för?

Anf. 18 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO

SABUNI (fp) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Kalle Larsson inte lyssnade ordentligt, men det finns ingen anledning att skylla på någon. Tvärtom har jag försökt berätta vad regeringen gjort, vad vi åstadkommit och därmed hur resultaten ser ut i dag jämfört med 2006. Frågan som ska ställas är väl snarare: Vems förtjänst är det? Är det sittande regerings förtjänst eller är det för att finanskrisen har drabbat oss mer positivt jämfört med andra, om det nu är så Kalle Larsson skulle vilja lägga upp det? Eller är det oppositionens gnällmål som har lett till resultaten? Så är det inte. Det är klart att det är den sittande regeringens förtjänst.

Vi vet att det regeringen har gjort när det gäller att sänka trösklarna in till arbetsmarknaden har gett fler människor en chans att komma ut på arbetsmarknaden. Vanligtvis när man drabbas av en lågkonjunktur av det här slaget och en finanskris så djup som vi inte sett sedan 30-talet, drabbas utrikes födda hårdare än andra. Så har det inte blivit. I stället har

utrikes födda klarat sig bättre än andra. Det kanske beror på att det i de branscher som har drabbats inte förekommer så många utrikes födda. Jag vet inte, men det kan vara ett svar. Men det viktiga här är att det jobbar fler utrikes födda i dag jämfört med 2006, trots finanskrisen, trots lågkonjunkturen.

Kommunplikt, hur viktigt är det? Ja, jag skulle inte ha något problem med att lagstifta om kommunplikt om jag ansåg att det behövdes. Det är bara det att det är plakatpolitik. Återigen, som det har sagts, tecknar majoriteten av kommunerna avtal. Vad de saknar är nya medborgare som vill flytta till deras kommuner, så varför ska vi lagstifta? Varför ska vi tvinga kommuner att ta emot när ingen vill flytta dit?

Vår lösning är att i samtal med den enskilde, när man lägger fram valmöjligheter, visar på möjligheter och förutsättningar för arbete, kommer det inte att vara något problem att få människor att flytta till kommuner och regioner där de och deras kompetens behövs. Det är vår lösning på problemet.

Anf. 19 KALLE LARSSON (v) replik:

Fru talman! Det här ger lite försmak av hur det kommer att låta under ett antal månader nu. Jag ser fram emot det. Jag tror att vi kommer att ha många intressanta diskussioner.

Jag kommer att granska Nyamko Sabunis siffror. Det låter sig göras, för det går alltid att med statistik försöka säga det ena och det andra. Jag tror att Tage Danielsson egentligen var den som sade det där bäst, men jag ska inte citera honom. Det tillhör väl det svenska kulturarvet som kanske inte alla känner till.

Fru talman! Man ska vara medveten om att arbetslösheten ökar snabbt, också bland utrikes födda. Socialbidragsberoendet ökar mycket hastigt i dag. Utanförskapet är större i dag än vad det var när den här regeringen tog över. Det kan man inte lasta andra för. Nu säger Nyamko Sabuni att de inte alls skyller på någon. Förutom att hon pratar en bra stund om finanskrisen är det ingen annans fel. Det är den här regeringens *förtjänst* att det ser ut på det här viset.

Där får vi ett erkännande. Då är det vi ser i dag resultatet av en medveten politik, och i så fall blir ju behovet av att byta regering, integrationsminister och politik alltmer akut.

Jag vill ställa en avslutande fråga. I dag har enligt uppgift åtta av tio som städar i Stockholm invandrabakgrund. Vad tror Nyamko Sabuni att det beror på? Man skulle ju kunna tänka sig att det beror på att människor med invandrabakgrund diskrimineras från andra arbeten, för det finns väl egentligen inga särskilda skäl till att invandrare skulle vara mer företrädda inom städbranschen än andra.

Låt mig säga att jag har ingenting emot städarbete, men det finns inga skäl till att invandrare skulle vara överrepresenterade i den kretsen, eller hur? Det är väl knappast så att de är genetiskt mer betingade än någon annan att utföra städuppgifter?

Om det vore svaret och om någon mot förmodan skulle ha den uppfattningen kan jag bara hälsa att 30-talet ringde. De vill gärna ha sin människosyn tillbaka.

Anf. 20 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp) replik:

Fru talman! Jag tror att det är bra att använda sig av den statistik vi har att tillgå. Statistiska centralbyrån är den allra bästa myndigheten vi har i vårt land att använda när det gäller statistik. När Kalle Larsson säger att utanförskapet har ökat sedan regeringen tog över skulle jag faktiskt uppskatta om han lade fram den statistik han bygger sitt påstående på.

Jag har det motsatta påståendet: Utanförskapet har minskat sedan 2006, detta trots finanskrisen och lågkonjunkturen. Jag ser fram emot högkonjunkturen där vi fortsätter på den inslagna banan för att ge ännu fler människor chansen att kunna försörja sig själva. Det är bara att gå in på Statistiska centralbyråns hemsida så har man statistiken tydlig och klar. När det gäller förändringar i sysselsättningen 2007–2009 har den för inrikes födda minskat med 28 000 personer. För utrikes födda har den ökat med 77 000. För utrikes födda ser det alltså bra ut för de år som gått sedan vi bytte regering.

Vad beror det på att det framför allt är invandrare som städar? Kalle Larsson nämnde diskriminering på arbetsmarknaden. Det kan vara en orsak, och det kan finnas många andra orsaker.

Jag skulle vilja säga så här: Vad stolt man ändå kan bli över att människor väljer att utföra även den här typen av arbeten för att kunna försörja sig själva hellre än att vara beroende av staten, vilket faktiskt är Kalle Larssons förslag: hellre beroende av bidrag och staten än att ta sitt eget ansvar och försörja sig själv, få en fot in på arbetsmarknaden och öka sitt kontaktnät för att kunna söka sig vidare på arbetsmarknaden.

Jag blir stolt över alla som tar ett sådant ansvar.

Sedan vill jag gärna säga att flera av dessa personer snart kan söka sig vidare till andra tjänster på vår arbetsmarknad. Är det så att de är högutbildade eller har en kompetens som vår arbetsmarknad behöver vill jag verkligen ha dem där de gör bäst nytta.

Anf. 21 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Vi är alla ganska överens om att vi måste se de nyanlända som en resurs och inte som ett problem. Vi behöver en ny politik på området. Vi har från Miljöpartiets sida inte yrkat avslag på den här propositionen, men däremot ser vi en hel del brister i den. Vi tror ändå att det är någonting vi kan bygga på, för situationen i dag, när det tar upp till sju år innan en nyanländ får ett arbete, är inte bra. Någonting måste göras.

De problem Miljöpartiet ser gäller framför allt valfrihetssystemet och lotssystemet. Vad är det för valfrihet att en nyanländ som precis har kommit inom en eller två månader ska kunna välja rätt lots? Man känner inte till språket. Man känner inte till det samhälle man har kommit till.

Jag tror att detta valfrihetssystem kan innebära mer problem än möjligheter, och därför har vi yrkat avslag där.

Den andra saken är lotsarna. Vi måste, som flera har anfört här, se att det finns kommuner som sköter detta jättebra i dag. Då måste vi skapa möjligheter för dem att fortsätta med det arbetet och inte förstöra en bra verksamhet som byggts upp bara för att ansvaret läggs över på Arbetsförmedlingen.

Prot. 2009/10:89
17 mars

*Nyanlända
invandrades
arbetsmarknads-
etablering –
egenansvar med
professionellt stöd*

Frågan är varför inte regeringen kan öppna upp för detta. Som jag har förstått paragraferna i den nya lagtexten överför man allting, och man i stort sett tvingas till den här lotsverksamheten och nya aktörer. Det är alltså viktigare med nya aktörer än att bevara ett bra system i de kommuner där det fungerar. Varför gör man den förändringen?

Anf. 22 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp) replik:

Fru talman! Miljöpartiet brukar jag se som ett slags garant för förnuft och tro på enskilda personers möjligheter och förutsättningar i den allians som finns på den socialistiska sidan.

När jag nu får höra att nyanlända inte förväntas kunna göra ett rationellt val för sig själva och sin framtid i sitt nya land undrar jag vilken syn ni i oppositionen egentligen har på människor. Varför undrar jag förresten det? Det är ju just den synen som har lett till det utanförskap vi i dag på alla sätt och vis försöker bekämpa.

Man litar inte på att vuxna människor har förnuft nog att kunna fatta rationella beslut för sin framtid i det nya landet. Om en människa har kapacitet att ta sig från en kontinent till en annan, till ett litet land långt bort uppe i detta vintriga väder, varför skulle denna människa inte ha möjlighet att välja en lots? Lotsarna kommer att vara specialiserade. Det är bara att säga vad du har för förväntningar på din egen framtid och vad du har med dig i ryggsäcken i form av utbildning och yrkeserfarenhet. Därmed är det inga problem för dig att själv kunna välja vem som är bäst lämpad att stödja din väg in på arbetsmarknaden och i samhället.

När det gäller frågan om inte kommunerna kan få fortsätta det goda arbetet vill jag återigen säga att kommunerna kommer att fortsätta ha ett viktigt uppdrag. Det är i kommuner människor bor. När introduktionstiden – etableringstiden, som den nu kommer att kallas – är över inträder den generella politiken. Det finns all anledning för kommunerna att vara engagerade och involverade i detta arbete. Det är bara att fortsätta. De kommuner som i dag har framgångar kommer att kunna ha ännu större framgångar med Arbetsförmedlingen och lotsar som stöd och hjälp. Det är min uppfattning.

Anf. 23 ULF HOLM (mp) replik:

Fru talman! Nyamko Sabuni gör det väldigt enkelt för sig. Jag tror på människornas förnuft och att de kan göra rätt val, men i en situation som den här, när man kommer som flykting och kanske har haft traumatiska upplevelser, är det inte så enkelt att göra dessa rätta och förnuftiga val.

Däri ligger problemställningen, och där tycker jag att ministern blundar fullständigt för verkligheten. Att man efter ett tag kan göra ett förnuftigt val, det tror jag. Jag tror att många av dem som kommer till Sverige drivs av en otrolig entreprenörsanda som vi måste ta till vara. Men då måste vi göra det på rätt sätt, och vi måste också skapa möjligheter för olika kategorier. Vi kan inte se dem som kommer som en grupp. Det är väldigt många skilda människor som kommer hit, och vi måste se till att skapa ett system som kan tillvarata alla dessa möjligheter.

Ni blundar fullständigt för en situation som jag ser framför mig kan bli möjlig, och det är därför vi har satt frågetecken för den biten. Miljöpartiet har inte avslagit hela propositionen, och det vet ministern mycket väl. Vi tror att det kan vara ett sätt, för vi vet att det gamla sättet inte fungerade. Något nytt måste till. Men vi är inte övertygade om att det valfrihetssystem ni höjer till skyarna är det perfekta. Ni blundar för att det kan finnas problem. Men det är väl bättre att se problemen från början än att upptäcka dem efter två tre år.

Samma sak är det med lotsverksamheten. Ni säger att det är väl bra att vissa kommuner anser att de har ett stort ansvar. Men då måste det vara tydligt. Där vill vi verkligen markera att de kommuner där det fungerar bra måste ges möjligheten att fortsätta. Vi vill också få in kompletterande aktörer, till exempel de som jobbar inom den sociala ekonomin. Vi tror nämligen att de har en väldigt viktig roll i detta och gör ett väldigt viktigt och bra arbete.

Anf. 24 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp) replik:

Fru talman! Jag vill tacka väldigt mycket för Ulf Holms omtanke om regeringen, regeringens politik och de människor som berörs och som vi diskuterar här i dag.

Det är valfrihet. Man gör val när man vill. Det är ingen som tvingas att göra detta val. Gör man det och skulle göra fel finns det alla möjligheter att korrigera. Det är vad som är så unikt och fiffigt med etableringspropositionen. Makten finns hos individen.

Genom lag har alla myndigheter tydligt fått sitt ansvar och också fått resurser för att leva upp till sitt ansvar. Om den nyanlände inte anser sig redo att välja en lots behöver den inte välja en lots.

Om den nyanlände skulle göra fel ska vi som myndigheter vara redo att korrigera de felen så småningom. Min ingång i detta är att man hellre ska göra val och göra fel än att inte göra någonting alls. Jag oroar mig inte alls för det, men tack så mycket för omtanken.

Alla aktörer får förtydligt ansvar genom lagstiftning, vilket är unikt på detta område. Så har det inte varit tidigare. Ju mer ansvar vi kan ge till den enskilde, och ju mer vi kan kräva att samhället ska leverera utifrån den enskildes beskrivning av vad den behöver, desto bättre är både samhället och den enskilde rustade för bättre integration.

Jag hoppas att vi alla kan återkomma till hur vi kan bygga vidare på den plattform som nu läggs. Vi har erkänt att det är en bra plattform. Men det är inte slutet, utan det är bara början.

Jag ser gärna fram emot Ulf Holms och andras ytterligare förslag att förbättra och underlätta integrationen för nyanlända på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt.

Anf. 25 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Nyamko Sabuni för möjligheten att tala om de nyanlända barnens skolgång och situation. Det är ett område där den här regeringen gjort alldeles för lite.

Vi vill se en skärpt lagstiftning där alla barns individuella färdigheter och kompetens kartläggs tidigt. Vi vill att förberedelseklasserna inte ska vara den karantän som det blir för många barn som kommit till vårt land där man stoppar undan barn alldeles för länge.

Vi vill se ett nationellt språk- och kompetenslyft där vi satsar på svenska språket men också på möjligheten att utveckla modersmålet. De hör ihop och är viktiga. Nu handlar inte den här debatten om det, men jag fick ändå möjlighet att lyfta de viktiga inslagen i politiken.

Nyamko Sabuni har valt en för hela högeralliansen bekymrande strategi. Hon påstår att det nu går bra, att ni nu lyckas, att utanförskapet minskat och att segregationen inte alls är ett så stort problem. Lycka till!

De SCB-siffror som både Nyamko Sabuni och oppositionen har tillgång till visar på en helt annan verklighet. De senaste två åren har arbetslösheten ökad dubbelt så fort bland utrikes födda som bland människor födda i Sverige. Det är fakta som inte går att tricksa bort. Två av tre områden som kallas socialt utanför har fått ett ökat utanförskap. Det är fakta som inte går att tricksa bort.

Jobb och svenska språket är centralt för att nå framgång. Det finns en del inslag i politiken som är bra. Men bristerna är för många.

Anf. 26 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp) replik:

Fru talman! Två tredjedelar av utsatta områden har under finanskrisen och lågkonjunkturen klarat sig sämre än riksgenomsnittet. Men situationen i dessa områden är fortfarande bättre än den var 2006. En tredjedel av dessa utsatta områden har klarat sig bättre än riksgenomsnittet, det vill säga mycket bättre än 2006. Vi bygger vidare på det.

Statistiken talar sitt tydliga språk. Utrikes födda – och då talar vi om alla utrikes födda och inte bara dem som bor i utsatta områden, som både Luciano Astudillo och jag månar om att förbättra situationen för – har klarat sig bättre än inrikes födda. Det är ett faktum, och det måste vi glädjas åt.

Jag är övertygad om att det är regeringens politik som lett till de resultatet. Det handlar om att sänka trösklarna in till arbetsmarknaden och ge möjligheter för de människor som har haft så svårt att ta sig ut på en arbetsmarknad med höga trösklar.

Socialdemokraterna har varit mer måna om insider, de som redan har jobb, i stället för att värna om dem som är utanför och deras väg tillbaka till arbetsmarknaden. Att regeringen har gjort tvärtom har lett till att vi idag har fler utrikes födda på arbetsmarknaden jämfört med 2006.

Det är resultat att vara stolt över, men vi ska självklart inte vara nöjda. Som du säger är problemen med utanförskap inte lösta. Det djupa utanförskap som vi ärvde 2006 går tyvärr inte att lösa på bara en mandatperiod. Men vår avsikt är att fortsätta.

Alla dessa människor måste få en chans att kunna komma ut på arbetsmarknaden, bli självförsörjda och bättre integrerade i vårt samhälle.

Anf. 27 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik:

Fru talman! Jag vill bara önska hela högeralliansen lycka till. Ökade klyftor har inte gett fler jobb. I dag är 100 000 fler arbetslösa och 70 000 fler befinner sig i utanförskap jämfört med 2006, om man räknar så som

Moderaterna själva gjorde i valrörelsen. Lycka till med att beskriva detta som en framgång! Jag tar gärna den debatten hela vägen fram till den 19 september.

Låt oss ta en viktig brist på det här området. Det är kvinnors möjlighet till självförsörjning och eget arbete. Visst är det bra med en individuell introduktionsersättning. Det har vi tyckt i vår reservation, och det stöttar vi. Men hur vill Sabuni reglera och möjliggöra så att också anhöriginvandrare, oftast kvinnor, ska ha rätt till egen försörjning och rätt till språket? Hur vill hon konkret göra?

Hur har vårdnadsbidraget, som Nyamko Sabuni varit med och genomfört, gett fler kvinnor möjligheten till självförsörjning och eget arbete?

Anf. 28 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO
SABUNI (fp) replik:

Fru talman! Propositionen om etableringsplanen handlar om den målgrupp som berörs av dagens politik. Det är flyktingar, andra skyddsbehövande och deras anhöriga. Där är det inga problem med dem som kommer som anhöriga efteråt.

Ända upp till 95 procent av dem kommer inom de två år som det handlar om, precis som Elisabeth Svantesson sade. De har rätt till introduktionsplaner och enligt den lag som nu kommer rätt till att få allt det som deras partner har rätt till när de kommer.

Jag vet inte om Luciano Astudillo tänker på den andra målgruppen, om till exempel jag skulle gifta mig med en utlänning och den kommer hit. Det handlar kanske om kvinnor som behöver stöd och hjälp. Jag är absolut redo att hålla med om att också de personerna behöver stöd för sin väg in till arbetsmarknaden.

Jag vet att många kommuner redan i dag gör väldigt mycket för dessa personer. Det är trots allt kommuninvånare som också har rätt till hjälp. Jag är redo att tänka också på den målgruppen. Men den hör inte till den målgrupp som vi talar om i denna proposition.

Där ser jag inte att det finns några problem för kvinnliga partner som kommer efteråt. Men jag tittar gärna på den grupp kvinnor det handlar om som kommer som kärleksinvandrare. Det kan också vara viktigt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

6 § Riksdagens arbetsformer

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2009/10:KU11
Riksdagens arbetsformer.

Anf. 29 MARIANNE BERG (v):

Fru talman! Jag har även detta år till betänkande KU11 *Riksdagens arbetsformer* valt att lyfta fram riksdagsledamöternas arvoden och bi-

Prot. 2009/10:89
17 mars

*Nyanlända
invandrades
arbetsmarknads-
etablering –
egenansvar med
professionellt stöd*

*Riksdagens
arbetsformer*

sysslor. Nivån på våra arvoden diskuteras i olika sammanhang i medierna och bland allmänheten.

Det finns de som anser att våra arvoden ska vara höga för att minska risken att vissa ledamöter annars skulle avstå att kandidera på grund av en inkomstminskning. Det argumentet anser jag vara väldigt svagt. Det är väl inte om jag får mer i plånboken som ska avgöra om jag vill kandidera till ett förtroendeuppdrag eller ej! Det bör i rimlighetens namn vara att jag vill förändra samhället till, i mitt och väljarnas tycke, det bättre och stå upp för mitt partis politik som ska avgöra att jag ställer upp.

Fru talman! Vi har som sagt inte så låga arvoden för vårt förtroendeuppdrag som riksdagsman eller riksdagskvinna. Arvodet ligger i dag på 55 000 kronor. Vårt uppdrag gäller under alla årets dagar och under alla dygnets timmar. Trots detta är det många av oss ledamöter i den här kammaren som har bisysslor. Det är bisysslor som är enormt tidskrävande, och många har höga arvoden.

Det finns ledamöter som nyttjar sitt förtroendeuppdrag och som till exempel sitter i olika styrelser – bankstyrelser, bolagsstyrelser, nämnder och så vidare. Det är uppdrag som också många gånger, som jag sade tidigare, är högt arvoderade. Det finns också ledamöter som under uppdraget som förtroendevald riksdagsledamot förvärvsarbetar. Andra kan ha tagit på sig väldigt tidskrävande kommunala eller regionala uppdrag. Inkomsterna för bisysslorna varierar stort, men det finns ledamöter som förutom arvodet för sitt uppdrag här i riksdagen inkasserar en inkomst från bisysslor på runt 1 miljon, ja, upp till över 2 miljoner kronor per år. Är detta försvarbart? Nej, jag anser inte det.

Fru talman! I valet tillsätter medborgarna i riket de personer som de tror på och hoppas kan representera deras åsikter och intressen. Ja, så är det. Men enligt Vänsterpartiets bedömning är det inte möjligt att utföra sitt uppdrag som riksdagsledamot på ett tillfredsställande sätt om man samtidigt innehar en mängd olika bisysslor.

Det finns i denna kammare riksdagsledamöter som inte har några bisysslor över huvud taget. Det finns några få som uppbär ett fåtal uppdrag, och det finns ledamöter som har över 20 uppdrag utöver sitt förtroendemannaskap. Över 20 uppdrag, är det rimligt? Nej, jag anser inte det. Kan det förekomma jävssituationer? Ja, naturligtvis, beroende på vilka styrelser och bolag som ledamoten sitter i.

Fru talman! Det finns också ledamöter som samtidigt som de har sitt förtroendeuppdrag förvärvsarbetar eller har tunga politiska poster inom kommunen eller på regional nivå. Är det rimligt? Nej, jag anser inte det. Är det rimligt ur demokratisynpunkt? Nej, det anser jag inte heller.

I dag, fru talman, saknas ett tydligt regelverk i frågan. Det är upp till varje parti att utforma sina egna regler för hur det ska se ut, vilket naturligtvis gynnar de allra största partierna i den här kammaren.

Varför, undrar jag naturligtvis, är det så enormt svårt att i denna kammare få igenom Vänsterpartiets förslag om ett tydligt regelverk för riksdagsledamöternas bisysslor? Vad beror det på att motståndet är så kompakt? Beror det på girighet? Beror det på att ledamoten som berörs känner sig bekräftad och betydelsefull? Beror det på att ingen annan kan göra det jobbet? Beror det på egoism?

Listan kan nog göras lång. Något svar har jag inte, för de riksdagsledamöter som har enormt många bisysslor har inte kunnat ge mig ett trovärdigt svar. Men många av väljarna, många människor ute i samhället, säger att de kan tänka sig att det beror på girighet. Ja, så kan det ju faktiskt vara.

Vänsterpartiet vill som sagt att en utredning tillsätts för att få fram förslag till ett tydligt regelverk för ledamöternas möjlighet att acceptera bisysslor under den period som de är ledamöter i Sveriges riksdag.

Om vi inte kan utforma ett tydligt regelverk får vi nog också acceptera att människors politikerförakt ökar. Det är inte trovärdigt att under ett så enormt viktigt och stort uppdrag som det är att vara riksdagsledamot ha en massa tidskrävande bisysslor.

Vänsterpartiet anser att det är dags att se över regelverket. Men som jag tidigare har tagit upp, fru talman, har Vänsterpartiet inte fått något stöd för vårt förslag angående bisysslor. Jag kan dock lova att vi ska återkomma igen och igen tills vi har ett regelverk som tydligt reglerar ledamöternas möjligheter att acceptera bisysslor.

Fru talman! Skam den som ger sig! Härmed yrkar jag bifall till reservation 1 i detta betänkande.

Anf. 30 ANDREAS NORLÉN (m):

Fru talman! ”Nog finns det mål och mening med vår färd – men det är vägen, som är mödan värd.” Så skaldade Karin Boye i en av den svenska litteraturens mest kända strofer.

Den här korta debatten handlar om riksdagens arbetsformer, det vill säga om vägen mot det mål som utgörs av riksdagens beslut. Den vägen är viktig och värd att ägna viss möda.

De frågor om riksdagens arbetsformer som tas upp i konstitutionsutskottets betänkande rör exempelvis hur riksdagen ska fungera för att ge ledamöterna goda förutsättningar att utföra sitt uppdrag, för att besluten ska beredas på bästa sätt och för att förslag ska kunna läggas fram på ett ändamålsenligt sätt.

Jag tänkte kommentera två frågor något utförligare. Dels är det förslaget om att skapa ett regelverk för riksdagsledamöternas möjligheter att åta sig uppdrag utöver riksdagsuppdraget, dels är det förslaget att resa en staty i riksdagen till minne av Fadime Sahindal.

Marianne Berg pläderar, som vi hörde nyss, för att riksdagen bör skapa regler för i vilken omfattning riksdagsledamöterna ska kunna ha uppdrag, avlönade eller oavlönade, utöver riksdagsuppdraget. Utskottets majoritet, det vill säga samtliga partier utom Vänsterpartiet, menar däremot att det i första hand är den enskilde ledamoten som måste avgöra i vilken utsträckning som han eller hon har möjlighet att inneha andra uppdrag och ändå göra en förstklassig insats som riksdagsledamot.

Ytterst ankommer det på ledamotens parti och på väljarna att avgöra om ledamoten har lagt ned tillräckligt mycket engagemang på sitt uppdrag och utifrån det ta ställning till om ledamoten förtjänar förnyat förtroende.

Marianne Berg framställer det som ett problem att ledamöter gör saker vid sidan av riksdagsuppdraget. Jag menar tvärtom att det i princip är positivt. När man åtar sig att vara riksdagsledamot ska man självklart vara medveten om att det är ett heltidsuppdrag. Det finns därför alltid en

gräns för hur mycket annat man kan göra om man ska kunna utföra sitt riksdagsuppdrag på ett förstklassigt sätt. Riksdagsuppdraget måste prioriteras före alla andra uppdrag.

Samtidigt är det mycket viktigt att man som riksdagsledamot på olika sätt håller kontakt med världen utanför riksdagen. Riksdagen ska inte vara en isolerad ö, utan ledamöterna ska ha många känslspröt ute i samhället och veta så mycket som möjligt om vad som sker utanför Helgeandsholmen. Sådana intryck kan man få på många sätt. Man kan till exempel vara engagerad i ideella organisationer. Man kan sitta i bolagsstyrelser. Man kan ha kommunala förtroendeuppdrag, eller man kan i viss utsträckning praktisera sitt egentliga yrke.

I den allmänna debatten framförs ibland kritik mot att riksdagsledamöter har siduppdrag. Samtidigt brukar det också påstås att politiker vet för lite om hur vanligt folk har det. Ett sätt att hålla kontakten med samhället utanför riksdagen är just att göra något vid sidan av riksdagsuppdraget. Det finns ett tydligt värde i att vara engagerad i ideell verksamhet eller näringsverksamhet vid sidan av riksdagsuppdraget.

Det är också svårt att se hur detta skulle kunna regleras. Låt oss fundera ett kort ögonblick över hur en reglering skulle kunna se ut om man gick Marianne Berg till mötes.

Skulle man begränsa antalet uppdrag ledamöter får ha? Det verkar inte ändamålsenligt eftersom tio uppdrag som tar en timme i kvartalet är lika betungande som ett uppdrag som tar tio timmar i kvartalet.

Skulle man begränsa antalet timmar som man får ägna åt annat än riksdagsarbete? Det låter för mig både fyrkantigt och integritetskränkande. Riksdagsledamöter är individer, och det finns många olika faktorer som kan påverka hur mycket och vad man kan göra utöver riksdagsuppdraget och ändå utföra sitt riksdagsuppdrag på ett förstklassigt sätt.

Om man har stor familj har man kanske mindre tid över än om man är ensamstående. En del har större arbetskapacitet än andra. En del prioriterar sitt egentliga yrke i stället för att åka på semester eller titta på tv på kvällarna. Det kan ingen annan än ledamoten själv avgöra, och en reglering skulle inte kunna övervakas utan integritetskränkande undersökningar.

När det gäller motionen om en staty i riksdagen till minne av Fadime Sahindal föreslår utskottet att motionen ska avslås. Det är dock viktigt att framhålla att det inte innebär att utskottet i princip tar avstånd från idén. Däremot konstaterar utskottet att frågor om utsmyckning, konstverk och monument i riksdagen hanteras av riksdagsförvaltningen. Beslutet ska således fattas av riksdagsförvaltningens ledning och hör inte hemma i kammaren.

Det är emellertid viktigt att säga att Fadime Sahindal var en person vars minne vi har anledning att hedra. Hon visade prov på ett beundransvärt personligt mod när hon steg fram och talade om hedersrelaterat våld och förtryck, och hon ses med all rätt som en förebild av många människor.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till konstitutionsutskottets förslag i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 31 MARIANNE BERG (v) replik:

Fru talman! I sitt anförande tog Andreas Norlén upp att vi ska vara ute i samhället och att jag skulle se det som ett problem om jag lämnade denna kammare. Vad är det för tolkning? Jag är ute och besöker organisationer, träffar folk på gatan och föreläser i skolor. Jag är ute hur mycket som helst, naturligtvis mest i min hemkommun Malmö. Dessa uppdrag är inte arvoderade, så min undran är: Ska inte allt det jag gör ingå i riksdagsuppdraget? I riksdagsuppdraget ingår ju att hålla kontakten med väljare på alla olika plan i samhället.

Det jag vill att vi i riksdagen ska se över är regelverket för acceptansen av bisysslor. Om man har fler än 20 olika uppdrag, tunga poster i bankstyrelser och andra bolag – jag kan mycket väl tänka mig att man träffar sina väljare i de grupperna, naturligtvis kan det vara så – är det då korrekt att man utöver 55 000 kronor i månaden ska kunna få arvoden på över 1 miljon samtidigt som man har ett uppdrag som riksdagsledamot, ett uppdrag som gäller 365 dagar om året, 24 timmar om dygnet? Då handlar det inte om ifall jag väljer att titta på tv eller inte. Om jag väljer bort det är jag väl ute och träffar mina väljare. Jag är dock arvoderad.

Vad beror det på att en del riksdagsledamöter tagit på sig så många uppdrag som arvoderas så högt? Kan jag få höra något om vad det beror på att man tagit på sig dessa uppdrag? Beror det på att de är arvoderade eller på vad?

Anf. 32 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Fru talman! Marianne Berg anstränger sig hårt för att misstänkliggöra de ledamöter som har uppdrag vid sidan av riksdagsuppdraget. Självklart ingår det i riksdagsuppdraget att träffa människor i olika delar av samhället och i olika sammanhang. Jag liksom Marianne Berg och alla andra ledamöter är ofta ute på studiebesök, vid föreningsmöten och andra sammanhang och träffar människor för att diskutera olika samhällsfrågor och samhällsproblem. Det är självfallet en del av uppdraget.

Det jag vänder mig mot är bilden att om man åtar sig ett uppdrag, i ett bolags styrelse, i en kommun eller i en ideell organisation, skulle det vara principiellt fel, eller i alla fall problematiskt, när man på det sättet får en inblick i en annan verksamhet än den i riksdagen. Det är en sak att göra studiebesök på ett vårdboende. Det är en helt annan sak att under sin semester ägna en månad åt att arbeta vid det vårdboende där man kanske tjänstgjorde innan man kom in i riksdagen.

Det är en sak att göra studiebesök på ett företag och få en föredragning med powerpointbilder av styrelsens ordförande eller något sådant. Det är en helt annan sak att vara med i styrelsearbetet och följa de löpande diskussionerna när det gäller hur man vid företaget ser på samhället och den förda politiken samt vilka beslut som fattas långsiktigt och kortsiktigt för att utveckla företaget. Därmed kan man också spela en roll i näringslivet vilket ger en mycket djupare inblick i en verksamhet.

Jag skulle vilja fråga Marianne Berg om det är fel om jag som riksdagsledamot går in i styrelsen för Amnesty, är med i Röda Korset och lägger en del av min fritid där, oavsett om det är arvoderat eller inte. Vad är det för fel med att skaffa sig erfarenheter från olika delar av samhället utöver det som man gör inom ramen för sitt riksdagsuppdrag?

Anf. 33 MARIANNE BERG (v) replik:

Fru talman! Misstänkliggör, säger Andreas Norlén att jag gör, när man fullföljer sitt uppdrag som riksdagsledamot och träffar väljare. Nej, det gör jag inte. Vi är ute mer eller mindre och träffar väljare, men det beror också på partiernas storlek hur mycket man kan ta på sig.

Nya moderaterna har 97 folkvalda i denna församling, varav det stora flertalet har tagit på sig många uppdrag utanför som är arvoderade. Det jag vill ha är ett regelverk för en acceptans, alltså hur många uppdrag man kan ta på sig. Det är klart att vi finns ute i samhället. Det säger sig självt. Jag har en bakgrund inom socialförvaltningen och jag träffar olika människor och besöker organisationer. Men var går gränsen? Ska inte alla våra uppdrag ingå i det arvode vi har, 55 000 kronor i månaden? Är det acceptabelt att man som riksdagsledamot inbringar från 1 till över 2 miljoner extra per år, utöver arvodet? Ska inte alla uppdrag, att träffa väljare och annat, ingå i det arvode vi har?

Andreas Norlén talar om den tid det går åt till detta. Om man, som jag sade tidigare, har fler än 20 tunga poster i exempelvis olika styrelser är det förstås oerhört tidskrävande. Då blir riksdagsuppdraget bara en bisyssla till det man gör utanför.

Jag har inte fått något svar på frågan vad det beror på att många av kammarens ledamöter tar på sig just sådana uppdrag, utanför riksdagen, som är arvoderade. Beror det på girighet? Beror det på att man tycker att man själv kan allting bäst och inte vill ge plats åt någon annan? Beror det på egoism? Eller vad beror det på? Jag har inte fått något svar på det.

Anf. 34 ANDREAS NORLÉN (m) replik:

Fru talman! Självklart finns det, som jag sade i mitt anförande, en gräns för hur många uppdrag man kan ha och hur mycket tid man kan lägga på dem och ändå utföra uppdraget förstklassigt. Om man har ett uppdrag som riksdagsledamot kommer det självklart i första hand. Det måste komma i första hand, före andra uppdrag som man kan tänkas ha. Det är ingen tvekan om den saken. Det kan säkert finnas en och annan ledamot i denna kammare som borde tänka över sitt sätt att disponera sin tid och sitt sätt att fullgöra sitt uppdrag för Sveriges folk. Men det måste vara en fråga för ledamoten och hans eller hennes parti och redovisas för väljarna.

Det finns ett register i riksdagen där man ska uppge vilka uppdrag man har utöver riksdagsuppdraget. På så sätt kan var och en, journalister och andra, granska vad de olika riksdagsledamöterna gör vid sidan av sitt riksdagsuppdrag och ställa frågor om hur detta påverkar möjligheten att fullgöra uppdraget.

Jag vänder mig mot angreppet som går ut på att bara för att ett uppdrag är förknippat med ett arvode är det därmed också misstänkt. Jag ställde frågan om det är lika fel att engagera sig i Röda Korset eller Amnesty men fick inget svar av Marianne Berg. Här känner jag att jantelagen gör sig påmind.

Bara för att man har en viss kompetens som innebär att man har förmågan att utföra ett uppdrag i en bolagsstyrelse, på ett universitet eller i något annat sammanhang, eller för den delen arvoderas av en ideell organisation, skulle det vara fel eller någonting fult. Jag kan inte se det på det sättet, utan jag menar att det väl är utmärkt om man har en kompetens

som andra vill få del av och man får möjlighet att delge andra den samtidigt som man lär sig och får inblick i en verksamhet som man annars kanske inte hade lärt känna. Jag kan inte se det som ett problem.

Det är dock viktigt att slå fast att uppdraget som riksdagsledamot är ett heltidsuppdrag, och det ska man utföra på ett förtjänstfullt och förstklassigt sätt. Sedan måste det vara upp till varje ledamot att ytterst avgöra var gränsen går.

Anf. 35 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Det finns två punkter i detta ärende som jag skulle vilja ta upp, dels en motion jag väckt om bisysslor, dels att vi helt vill avskaffa den allmänna motionstiden – då jag väckte min motion. Det hänger ihop.

Motionen gäller alltså bisysslor. Jag tycker att det hela är lite problematiskt. Jag har suttit i riksdagen sedan 2002, och det har vid ett flertal tillfällen hänt att ledamöter – och då talar jag inte om bisysslor som ett litet styrelseuppdrag – medverkat i rättegångar i större kända mål i Sverige. Det har varit på heltid under veckor och månader. Det finns ledamöter som har haft skådespelarkarriärer och spelat in filmer under flera månader och ändå tjänstgjort som riksdagsledamot.

Jag tycker att det är problematiskt. Jag tycker att de ledamöterna åtminstone bör begära tjänstledigt från riksdagen och att man inte ska få ta ett uppdrag utan att plocka in en ersättare. Det är få ledamöter som utnyttjar det, utan de väljer att behålla arvodet som riksdagsledamot samtidigt som de gör någonting annat. Jag tycker att det är problematiskt, därför att det skadar riksdagens trovärdighet.

Jag moraliserar inte om att vi ska förbjuda folk att ha styrelseuppdrag, göra någonting vid sidan om eller göra ett inhopps på sin gamla arbetsplats en månad eller en vecka under sommaruppehållet – jag bryr mig ärligt talat inte, fru talman. Men det är när man sätter det här i system och samtidigt plockar ut arvodet som jag anser att det blir ett problem, och det måste man göra någonting åt.

Regelverken lever kvar sedan den tid då riksdagen hade tre fyra månaders sommaruppehåll. Men så ser det inte ut i riksdagen i dag. Vi har i princip sex veckors plenifri tid här. Sedan har vi chansen att ställa interpellationer och kan arbeta som vanligt. Det ställer också, som jag ser det, krav på att riksdagens arbetsformer kanske borde uppdateras i dessa delar. Jag har inte det exakta svaret, men jag tycker att man bör titta över regelverket för att se till att det stämmer bättre överens. Man kanske också ska vara generösare med att ge riksdagsledamöter tjänstledighet för att göra någonting annat, för såvitt jag vet utnyttjas inte den möjligheten särskilt ofta.

Den andra frågan gäller det motionsinstitut som vi har i riksdagen, där vi under tre veckor på hösten sliter som vargar och ska skicka in så många motioner som möjligt på så kort tid som möjligt – om man inte hinner kan man kopiera motionerna från förra året. Det är inget bra system, och det är dags att skrota det. Jag tycker att det ska vara allmän motionstid året runt. Jag tror att det hade varit självsanerande och att det hade betytt att utskotten behandlat motionerna på ett bättre sätt och att de varit bättre skrivna.

Nu finns det en utredning på gång som häromveckan presenterade resultatet av vad vi riksdagsledamöter själva tycker. Av dem som svarade

på den enkäten var det en stor majoritet av oss riksdagsledamöter som var inne på att vi bör avskaffa den allmänna motionstiden på hösten. Jag hoppas att vi kommer till den slutsatsen lite längre fram, om ni inte väljer att bifalla Miljöpartiets reservation i frågan. Men jag kommer inte själv att yrka bifall till den, så den möjligheten finns inte. Jag hoppas att vi nästa mandatperiod slipper den allmänna motionstiden – det skulle vara väldigt bra för riksdagen.

Anf. 36 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! Jag har också några synpunkter som rör vad vi gör här i riksdagen och vad vi kanske borde göra i stället.

Vad ska vi göra? Ja, om den saken är vi nog inte helt överens. En ledtråd skulle möjligtvis kunna vara att titta på vad grundlagen säger att vi ska göra. Det är att vi ska lagstifta, kontrollera regeringen och besluta om budget. Punkt slut – sedan sägs ingenting mer. Det sägs ingenting om att vi ska besöka valkretsar och liknande. Lagstifta, kontrollera regeringen och besluta om budget – allt därutöver är någonting som vi själva gör därför att vi vill göra oss valbara en period till och ska kunna fullgöra just de grundläggande funktionerna på ett korrekt sätt.

Vad gör vi då? Ja, vi gör förstås det vi ska göra: Vi lagstiftar, vi kontrollerar regeringen och vi beslutar om budget. Men vi gör det kanske inte med den intensitet och på det sätt vi borde göra. I stället har vi kommit att använda lite väl mycket tid till saker som vi inte borde göra. Just en sådan aktivitet har redan nämnts tidigare i debatten, och det handlar om det enskilda motionsskrivandet.

Fru talman! För närvarande ligger de enskilda motionerna på ungefär 4 000 per år. Det är 4 000 enskilda motioner per år som utskotten ska behandla och som vi sedan i denna kammare ska diskutera och besluta om. Men den sysslan är till stora delar skäligen meningslös. Även om kammaren skulle vara aldrig så enig i synen på en enskild motion och det skulle vara enhällighet om ett tillkännagivande finns det inga garantier någonstans att regeringen verkligen gör på det vis som riksdagen har sagt. Så är den svenska grundlagen utformad.

De enskilda motionerna tar oerhört mycket tid och kommer också att innebära att vi lägger för lite tid på det vi borde göra, det vill säga ägna oss åt lagstiftningsarbete och kontrollarbete. Jag menar att det vore rimligt om vi styrde om våra aktiviteter i denna kammare till att handla om det som är de grundläggande sakerna.

Låt mig då peka på några aktiviteter som får för lite uppmärksamhet och som vi borde ägna oss mer åt.

Det första är EU-frågorna. En stor del av de propositioner som kommer från regeringen i dag och en stor del av lagstiftningsarbetet handlar om att implementera EU-beslut. Men för att vi i Sverige ska vara en ordentlig kraft i EU-arbetet måste riksdagen vara med på ett mycket tidigare stadium än vad som är fallet i dag, och vi måste frigöra tid och kraft från enskilda motioner till att det handlar mycket mer om EU-arbetet.

En annan fråga som är problematisk handlar om motionstiden för regeringens propositioner. Regeringen har alla resurser i världen för att ta fram sina propositioner. Vi har 15 dagar på oss i riksdagen. Det är fullständigt orimligt att läsa propositionerna, förstå dem och kunna formu-

lera några förnuftiga och rimliga kommentarer med anledning av propositionerna. Särskilt tydligt är detta med budgetpropositionen, som väger åtskilliga kilo och omfattar tiotusentals sidor. Det finns ingen chans att riksdagen kan göra ett ordentligt arbete, utan det blir lite överslätande och fluffigt i största allmänhet.

Därför vore det naturligtvis bra om man som regel införde att motionstiden förlängs från 15 dagar till en månad – ett minimum – så att vi verkligen på ett mer seriöst sätt kan göra det vi bör göra.

Detta är några enkla förslag som jag har motionerat om tidigare och som jag tycker att det är tråkigt att riksdagen inte vill bifalla.

Fru talman! Det här är en fråga som är oerhört viktig – frågan om riksdagens arbetsformer. Det är bra att vi har en debatt här, men det var bara fyra namn på talarlistan. Jag undrar i mitt stilla sinne: Var är alla övriga av de 349 ledamöterna? Varför deltar man inte i denna debatt?

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

7 § Patientnämnderna – begränsning av sekretessbrytande bestämmelse

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2009/10:KU36

Patientnämnderna – begränsning av sekretessbrytande bestämmelse (prop. 2009/10:71).

Anf. 37 MARGARETA CEDERFELT (m):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till det enhälliga förslaget i betänkandet.

Jag ska säga några ord om propositionen. Jag tycker att det är en oerhört angelägen proposition. Den handlar just om hur patienten faktiskt ska stärkas inom vården.

Patienten är en utsatt person, en person som söker hjälp inom hälso- och sjukvården. Många patienter har dessutom svårt att hitta rätt, svårt att ta sig fram inom vården. En hel del patienter känner också oro efter de besked som har meddelats från hälso- och sjukvårdspersonalen och vill gärna kunna diskutera med någon annan person inom någon annan instans som har kunskap men förstås också sekretess. Det är precis detta som ärendet handlar om.

Det innebär, enligt detta förslag, att personuppgifter som har lämnats i en patientnämnd inte ska kunna föras vidare utan att en sekretessprövning har gjorts. Därmed stärks de facto patientnämnden och ytterst patientens ställning.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till det enhälliga förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

Prot. 2009/10:89
17 mars

*Riksdagens
arbetsformer*

*Patientnämnderna –
begränsning av
sekretessbrytande
bestämmelse*

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2009/10:CU10
Fastighetsrätt.

Anf. 38 CARINA MOBERG (s):

Fru talman! Dagens betänkande, CU10 *Fastighetsrätt*, behandlar alla de 35 motioner från allmänna motionstiden 2009 som gäller fastighetsrättsliga frågor.

Att köpa eller bygga ett hus eller en fastighet är för många av oss ett stort åtagande. Det är ett åtagande som är förenat med många funderingar och noggranna överväganden. När man står i begrepp att göra sitt livs största affär, att köpa bostad, känns tillvaron ofta svåröverskådlig och ganska ensam. För att underlätta denna situation och undvika onödiga missöden krävs ett modernt regelverk och en adekvat lagstiftning. Här har vi som politiker ett ansvar att se till att nödvändiga förändringar kommer till stånd utan fördröjningar.

För några veckor sedan träffade jag företrädare för Mäklarsamfundet för att diskutera behovet av en förändrad fastighetsmäklarlag. Man underströk det olyckliga i att arbetet inte kommit längre trots sedan länge färdigt utredningsmaterial och ett tydligt budskap från Sveriges riksdag i form av ett tillkännagivande.

Undersökningar från Fastighetsmäklarnämnden visar att konsumenterna har dålig kunskap om sina skyldigheter och rättigheter i samband med bostadsaffärer förmedlade av fastighetsmäklare.

När branschen väntat länge på förändringar sker en självanpassning, och till slut tappas kunskapen om vad som verkligen gäller bort. Det bidrar inte till tydlighet och goda förutsättningar för bostadskonsumenten, men det ökar risken för att bostadsaffären ska bli mindre lyckad.

Vi resonerade också om utbildningsnivån hos landets mäklare, och ska man tro Mäklarsamfundet måste bilden nyanseras en aning. Exempelvis finns det ingen direkt koppling mellan mäklare som har begått misstag som lett till reprimand och utbildningsnivå. På många håll i landet är de mäklare som har varit i branschen länge, är kända på orten, skickliga i att hantera människors önskemål och som efterfrågas allra mest inte alltid de med högst och längst utbildning. Det är en viktig information att ha med i det fortsatta arbetet.

Vi har i civilutskottet valt att behandla relativt många motioner för enkelt. Det innebär att vi är överens om att det inte har hänt något i frågorna sedan utskottet behandlade dem senast och att vi står fast vid våra tidigare ställningstaganden och avstår från att upprepa debatten.

Låt mig bara säga vad gäller tomträttsfrågorna och situationen för bostadsarrendator, framför allt i våra skärgårdsområden, att även om det inte har hänt något nytt i Regeringskansliet eller när det gäller uppfattningen hos den borgerliga majoriteten i Sveriges riksdag händer det dessvärre saker på flera håll i landet som gör att människors boendesituation förändras och till och med försämras.

För den enskilde har tomträten blivit en otrygg upplåtelseform med ibland flera hundra procents prisökning mellan åren. Det är inte en rimlig bostadspolitik. Vi socialdemokrater vill öka människors möjlighet att

välja den bostad som passar hushållet bäst, och vi anser att alla ska ha rätt till förutsägbara rimliga hyror och trygghet i sitt boende. Vi kan inte fortsätta med 52 olika modeller i lika många kommuner eller avfolka skärgården från fastboende.

Fru talman! Under denna mandatperiod har 100 000 förlorat sitt arbete och gått ut i arbetslöshet, och Socialstyrelsen rapporterar att kostnaderna för ekonomiskt bistånd ökade i över 90 procent av landets kommuner förra året. De flesta bedömare räknar med att räntan kommer att stiga i slutet av sommaren eller under tidig höst.

I skenet av detta ska rapporteringen om ständigt stigande bostadspriser bedömas. Stigande bostadspriser är detsamma som växande bostadslån. Bara under det senaste året ökade skulderna med 8 procent. Senast nu på morgonen kunde vi ta del av Bostadskreditnämndens oro, och ordet ”bostadsbubbla” nämns igen.

Inte minst anmärkningsvärd är situationen i Stockholm där bostadspriserna har stigit med 2 procent bara de senaste månaderna. Kvadratmeterpriset ligger på 55 000 kronor. Enligt färsk statistik från SCB är snittpriset för en villa i Stockholms län 3,6 miljoner kronor, vilket är en ökning med 13 procent sedan förra mätningen. Det säger sig självt att det kan bli problem för de allra mest högbelånade hushållen eller för hushåll där familjeinkomsten sjunker till följd av sjukdom eller arbetslöshet. Jag känner mig oroad över detta.

Fru talman! Det måste byggas fler bostäder, och inte minst hyresbostäder, då det dämpar efterfrågetrycket och leder till en lugnare prisutveckling. Att marknaden inte klarar av detta har vi sett tillräckligt mycket av de senaste decennierna för att kunna konstatera att här krävs ett ökat samhällsengagemang. Vi har nu den lägsta nivån på bostadsbyggandet på tio år, och det duger inte. Sverige behöver en ny regering och en ny politik.

Vi socialdemokrater har tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet lagt grunden för en rödgrön bostadspolitik. Arbetet med att utforma detaljerade förslag pågår. De gemensamma reservationerna i betänkandet ska ses som ett led i det.

Fru talman! De frågor vi i dag debatterar är en del av bostadspolitiken och dess villkor. Såväl fastighetsmäklarlagen som tomträttslagstiftningen inklusive bostadsarrendatorernas villkor är viktiga i sammanhanget. Vi behöver handla nu för att förbättra förutsättningarna för en fungerande bostadsmarknad. Jag yrkar därför bifall till reservationerna 1 och 2.

Anf. 39 EGON FRID (v):

Fru talman! Detta betänkande om fastighetsrättsliga frågor symboliserar med all tydlighet att bostadsmarknaden är en marknad och bostaden en kapitaliserad vara och produkt. Vi i Vänsterpartiet och vi rödgröna vill att alla människor, inte bara de med särskilt goda ekonomiska förutsättningar, ska ha möjlighet att leva i bra bostäder till rimliga kostnader i en trygg och attraktiv boendemiljö.

Vi från oppositionen har reservationer om fastighetsmäklarlagen som berör fastighetsmäklarnas ansvar på bostadsmarknaden och om bostadsarrende som berör hur marknaden har skapat en otrygghet för bostadsarrendatorer. Vi anser att de bostadspolitiska målen och de bostadspolitiska verktygen behöver utvecklas och förbättras – detta för att trygga bostads-

försörjningen och skapa rättvisa mellan våra olika upplåtelseformer och olika sätt att bo.

Fru talman! Jag vill yrka bifall till vår gemensamma reservation nr 1, men naturligtvis står jag och Vänsterpartiet även bakom den gemensamma reservationen nr 2.

Sveriges alla fastigheter utgör ca 60 procent av landets förmögenhet. Få ting är därför så viktiga som att dessa fastigheter förvaltas, undersöks, beskrivs, säljs och köps i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Den nuvarande ekonomiska krisen har blottlagt avsevärda brister hos många av landets fastighetsmäklare. Det finns ingen annan typ av konsulter där skillnaden är större mellan vad konsumenterna vill ha och vad konsulten levererar. Det beror på att branschen fortfarande till stor del befolkas av mäklare med bristande utbildning och kvalitet som riskerar att vilseleda konsumenterna. Korrekta objektsbeskrivningar kan endast skrivas av den som har rätt kompetens för uppdraget. Därför bör fastighetsmäklarna ha adekvat utbildning.

Betänkandet *Fastighetsmäklaren och konsumenten*, SOU 2008:6, ledde inte till att regeringen vidtog några åtgärder, och det lagförslag som nu preliminärt föreligger bortser från flera av riksdagens tillkännagivanden under åren.

Den nuvarande ekonomiska krisen, den nuvarande alliansregeringen och den nuvarande bostadspolitiken har även blottlagt hur vi som hyresgäster, bostadsrättshavare, bostadskonsumenter, eller vad vi nu är på bostadsmarknaden, är beroende av att känna en stor tillit till fastighetsmäklarna och deras tjänster. Det finns nu och tidigare en kritik mot fastighetsmäklarna, Fastighetsmäklarnämndens sätt att bedriva sin verksamhet och utbildningsnivån inom fastighetsmäklarbranschen. Tar vi till oss denna kritik innebär detta att vi tror på en mer likvärdig utbildning för att upprätthålla en god beprövad erfarenhet hos mäklarna.

Vi vill att Fastighetsmäklarnämndens möjligheter till en effektiv tillsynsverksamhet utökas och att nämnden med stöd i lagen får rätt att utöva tillsyn över fastighetsmäklarna. Denna diskussion handlar om och berör de etiska reglerna och den beroendeställning som många människor hamnar i i relation till fastighetsmäklarna. Vi måste lyfta denna diskussion och kräva av branschen att säkerställa kvaliteten, tilliten, en god etik, god kompetens och beprövad erfarenhet inom sin verksamhet.

Riksdagens tidigare tillkännagivande och reservationen i dagens betänkande vill hjälpa till att förbättra tilltron till fastighetsmäklarbranschen. En mer likvärdig högskoleutbildning kan inte vara att begära för mycket för ett så viktigt arbete och en så viktig tjänst som mäklarens.

Två tidigare tillkännagivanden har gjorts av riksdagen, vilket bör tyda på en bred uppslutning från samtliga riksdagspartier bakom önskemål om förbättringar inom fastighetsmäklarbranschen. Dessa tillkännagivanden återspeglar utan minsta tvekan även konsumenternas önskemål.

De 4 611 advokater och 6 313 registrerade fastighetsmäklare som fanns i Sverige den 1 september 2009 delar på marknaden för att få bedriva fastighetsförmedling. Detta talar starkt för att nästan identiska lagregler och etiska regler ska gälla såväl för fastighetsmäklare som för advokater. Därför anser jag att i allt väsentligt ska samma lagstiftning samt etiska regler gälla för fastighetsmäklare som för advokater så att

kvaliteten och tryggheten för konsumenten i varje utförd fastighetsförmedling säkerställs.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 40 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Civilutskottets betänkande 10 om fastighetsrätt tar upp frågor om regler för fastighetsmäklare, arrenden, lagfartskapningar, ledningsrätter och ytterligare ett antal frågor.

I betänkandet avstyrks också, som redan har sagts, genom förenklad behandling ett antal förslag som vi har behandlat tidigare under mandatperioden. Bland de förslag som har avstyrkts med förenklad behandling finns bland annat några förslag från Miljöpartiet, till exempel ett förslag om expropriering och ett om att utreda bo- och brukarplikt för jordbruksfastigheter, som vi i och för sig tycker är viktiga frågor men som vi har fört fram tidigare.

Den samlade rödgröna oppositionen har två gemensamma reservationer i betänkandet, vilket också påpekats av de två föregående talarna, och jag yrkar därför, fru talman, bifall till reservationerna 1 och 2.

Förmodligen är det så att det inte finns någon annan situation där den enskilde konsumenten är så utsatt och tar så stora risker som när han eller hon köper en bostad. Det gäller oavsett om det handlar om köp av en bostadsrätt, den nya formen ägarlägenhet eller om det är en enskild fastighet. Det spelar ingen roll om den står på en tomträtt eller om den står på en enskild tomt. Det är ett vågspele.

I värsta fall har köparen blivit ägare till en kapad fastighet. Då riskerar han årsånga processer med den ursprungliga ägaren. I sämsta fall kan det vara så att säljaren över huvudet taget inte existerar när verkligheten väl uppdragas för köparen. Men så är det naturligtvis inte så ofta. För det mesta fungerar säkert allting perfekt. Då är både säljare och köpare nöjda och tycker att de har gjort en strålande affär. Några överraskningar dyker inte heller upp för någon av dem efteråt. Så här borde det naturligtvis alltid vara, men tyvärr fungerar inte allting alltid perfekt.

Bostadsköp är normalt den största affär som de flesta av oss medborgare i samhället någonsin gör i livet och samtidigt en affär som det är väldigt svårt att träna på att göra, eftersom det är svårt att börja i liten skala. Det är svårt att köpa en bostad bit för bit.

Det är faktiskt också ganska svårt att utvärdera vad det är man har köpt. Ofta tar det för många ett antal år innan man fullt ut inser vad det är man har köpt. Och det är inte självklart att redan den första vintern levererar så mycket snö att husets alla tekniska egenskaper blir provade eller att den första sommaren bjuder på den där våldsamma hettan som gör att man inser att ett hus utan markiser inte går att bo i under sommarhalvåret. Ibland kan det till och med vara så att en förändrad ränta eller höjda energipriser och en ny VA- eller renhållningstaxa verkar komma som en överraskning för dem som har köpt en bostad efter att tidigare ha varit hyresgäster.

Det borde inte vara nödvändigt att anlita erfarna vänner och bekanta, kanske föräldrar eller att köpa en tjänst av ett besiktningsföretag för att kunna känna sig säkra på att man inte har köpt grisen i säcken eller står med svartepetter. Man borde inte när man ska låna pengar behöva be bankens jurister granska de köpehandlingar som har upprättats hos fas-

tighetsmäklaren. Men många som har haft oturen och tidigare köpt just den där grisen i säcken upplever faktiskt situationen så, tror jag.

De flesta köper inte heller så många bostäder under sin livstid. Gör de det går det oftast väldigt många år mellan de där köpen. Proffs på att köpa fastigheter blir de flesta faktiskt aldrig.

Det är rätt stora skillnader också mellan att köpa en bostadsrätt, en ägarlägenhet eller en villa. Att köpa en villa på landet innebär även att man kanske måste förstå innebörden av ett stort antal samfälligheter och vad ett antal servitut innebär. Att köpa en bostad centralt belägen inne i ett samhälle kan innebära andra åtaganden men också många rättigheter som det inte alltid är så lätt att förstå sig på.

Vad innebär de där gemensamhetslösningarna som vi ännu inte har sett så mycket av men som naturligtvis måste komma knutna till ägarlägenheterna och hur är det egentligen med bostadsrättsföreningens ekonomi? Några har naturligtvis yrkeskunskaper som underlättar för dem att tränga in i den typen av frågeställningar och som också gör det enklare för dem att förstå vad det är som är nödvändigt att förstå när man tar steget att bli ägare av en bostad. Men för många är det tyvärr så att mycket faller på plats först när verkligheten är där. Kunskapen kommer för många nyblivna fastighetsägare så att säga i takt med de egna erfarenheterna.

Fru talman förstår säkert att jag med detta vill säga att mäklaren spelar en väldigt viktig roll. Det är ju viktigt för både säljaren och köparen att mäklaren har kunskaper om allt det som hänger ihop med försäljning och köp av en bostad och att mäklaren dessutom är en god pedagog som har förmåga att förmedla allt som är av betydelse för parterna.

Även för säljaren är det viktigt att köparen inte efter några år kan komma med krav på ersättning för dolda fel som säljaren kanske inte själv har varit medveten om. Överraskningar av det slaget är ju aldrig särskilt roliga, speciellt inte om risken är att det handlar om mycket pengar.

Riksdagen har redan under riksdagsåret 1997/98 påtalat behovet av en skärpning av kraven på nivån hos fastighetsmäklarna. Samtliga riksdagspartier stod bakom det tillkännagivandet, som jag också förstår var mycket skarpt formulerat.

Året därefter, riksdagsåret 1998/99, antog man i riksdagen ett tillkännagivande om hur branschen på ett tveksamt sätt använde begreppen auktoriserad och legitimerad. De orden ger ju sken av att det finns någon form av samhällsgaranti för en rättssäkerhet som man egentligen inte kan garantera. Det kanske också ger en signal om en kvalitet i verksamheten som det inte heller alltid finns underlag för. Det var säkert en viktig markering.

Om jag nu har förstått historieskrivningen rätt var det mot bakgrund av de två ganska tydliga tillkännagivandena från riksdagen som regeringen tillsatte en utredning om fastighetsmäklarbranschen.

Vad jag förstår har det inte kommit längre än så i den demokratiska processen. Det får man beklaga. Det behöver inte betyda att allt har stått stilla ute i verkligheten. Även om branschen har, som det heter, ansträngt sig och säkert utvecklats på många sätt är situationen ändå inte helt tillfredsställande. Återkommande kritik och osäkerhet är fortfarande ett inslag som jag uppfattar påkallar politiska initiativ.

I reservation 1 föreslår vi från den rödgröna majoriteten att regeringen ska titta på hur tillsynen av fastighetsmäklarföretagen kan förbättras och utvecklas. Vi påtalar också behovet av tydligare och enhetligare krav på utbildning för att förtroendet för branschen ska bli bättre. Vi tror att det är viktigt.

Fru talman! När det gäller den andra reservationen om tomträttsavgifter, eller avgälder som det heter på byråkratspråk, tänkte jag inte säga så mycket. Jag konstaterar att vad jag förstår är systemet ett ganska dåligt system, med ökning av avgifter som verkar vara svåröversäglbara och ibland kan bli nästan hur stora som helst. Samma problem gäller uppenbarligen bostadsarrenden. Metoden för att förändra avgifterna verkar klumpig och leder i många fall till orimliga konsekvenser. Vi har i reservationen inte talat om någon väg ut ur problemet, utan vi markerar bara att vi anser att det är ett problem som snarast måste åtgärdas. Vi återkommer med mer konkreta saker längre fram. Jag yrkar bifall till reservation 2.

Därefter vill jag bara lägga till att jag tycker att det är hög tid att dubbelspåret mellan Falun och Borlänge byggs.

Anf. 41 CHRISTINE JÖNSSON (m):

Fru talman! Detta motionsbetänkande behandlar frågor om fastighetsrätt, bland annat fastighetsmäklari, bostadsarrende, tomträtt och expropriation. Det kan låta lite torrt och byråkratiskt, men det är oerhört viktigt för många människor. Vi har alla som sitter här och har diskuterat frågorna mött personer i vår omgivning eller läst och hört om dem som har drabbats hårt när regelverket inte fungerar. Det kan vara det unga paret som känner sig lurat av sin fastighetsmäklare vid köp av sitt första hus, men det kan också vara det gamla paret som inte kan bo kvar i sitt egna hem eftersom tomträttsavgiften har höjts kraftigt. Det kan också vara jordägare som efter generationers ägande sett staten eller kommunen framföra hot om att expropriera egendom för att till exempel dra fram en väg. Exempelen kan bli många, och målet måste vara att få ett väl fungerande regelverk.

Sverige har tidigt varit ute med bland annat lantmäteriförrättningar, och fastighetsgränser har pekats ut på kartor så långt tillbaka som på 1600-talet. Den senaste tiden har man också i olika tv-program fått bevittna grannfejder, mäklarproblem, byggfel etcetera. Det är frågor som verkligen diskuteras ute bland människor.

Tidigare under den här mandatperioden har vi diskuterat och fattat beslut om motioner om just fastighetsrätt. Därför väljer jag att främst inrikta mig på de motioner som finns vad gäller fastighetsmäklarlagen samt bostadsarrenden. Vid en debatt för ungefär ett år sedan, också om ett motionsbetänkande, konstaterade jag och ett flertal andra debattörer att ett köp av hus eller lägenhet är för den enskilde oftast den största affären man gör i sitt liv. Jan Lindholm och andra har också varit inne på detta i sina anföranden. Då är det extra viktigt att man både som köpare och som säljare känner förtroende för den som mäklar huset eller lägenheten. Många har vittnat om de svårigheter de har vid bland annat besiktning och budgivning. De känner ibland att de inte har koll när det väl går till budgivning, och de känner inte det förtroende de skulle vilja.

Många mäklare har redan i dag öppen budgivning. Man hoppas att med hjälp av den utredning som har gjorts och den proposition som är på väg att få fram förslag om att upprätta en förteckning över de olika buden till säljaren och den slutliga köparen.

Jag kan inte låta bli att konstatera att jag inte riktigt delar den uppfattning som bland annat Jan Lindholm var inne på att man inte ska tvingas ha andra kompetenser. Det är viktigt att man som köpare också tar ansvar och tittar på hur köpet påverkar ens egen ekonomi, vilket skick huset befinner sig i och vilka besiktningar som ska göras. Fastighetsmäklaren har en viktig roll, men också den enskilde måste fundera över vilket ansvar man tar när man gör sitt livs största affär. Det är inte fel att man lägger lika stor omsorg vid de detaljerna som man gör när man till exempel köper sin första bil. Många ställer större krav på hur bilen fungerar. Jag tycker att man också ska följa upp köpet av en fastighet eller lägenhet.

Utbildningskravet kommer ofta tillbaka, det vill säga att fastighetsmäklarutbildningen ska vara ett krav. Det kan också vara lite knepigt. Precis som någon av de föregående talarna var inne på finns många mäklare, framför allt lite äldre mäklare, som inte har fastighetsmäklarutbildning i sitt bagage, men de kan ha lokal kompetens och annan viktig kompetens, till exempel bankerfarenhet. De kan också ha verkat på orten under många år. Det har kanske större utslag än en gemensam utbildningsbakgrund i form av den utbildning som bland annat finns på Malmö högskola och på ett antal universitet.

Det viktigaste att konstatera är att spelreglerna måste bli klara. Man ska kunna lita på den som mäklar fastigheten, och det kräver en öppenhet hos både köpare och säljare.

Nu vet vi att en proposition är på väg vad gäller fastighetsmäklari. Vi väljer därför att yrka avslag på motionerna, och vi återkommer när propositionen läggs fram.

I reservationen konstateras att det första tillkännagivandet kom för tio år sedan. Då kan vi också fundera över ansvaret. Det har passerat ett antal år då det har varit möjligt att fundera över hur det ska bli en lösning, men det är först nu som alliansregeringen kommer fram med ett förslag. Det har funnits andra regeringar med andra färger under ett antal andra år.

Bostadsarrenden är ett problem som ofta förknippas med att avgiften höjs vid förlängning av avtalet. Arrendena gäller främst fritidshus, men det finns också bostadshus. Vi anser att det finns problem. Precis som justitieministern tycker vi att lagstiftningen ska ses över vad gäller arrende och tomträtt. Det är också det svar justitieministern gav på en interpellation. Det här kan jämföras med tomträtterna. Långa avtal innebär kraftiga höjningar. Skillnaden är att arrenden i regel gäller fritidshus, oftast i attraktiva lägen.

Fru talman! Jag vill yrka avslag på motionerna och bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 42 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! Jag vill börja med att berätta för åhörarna att vi debatterar motioner om fastighetsrätt och att det inte är en allmänpolitisk bostadsdebatt i dag, som man har kunnat läsa ut av en del tidigare talare. Vi

behandlar bland annat några motioner om fastighetsmäklarlagen. Eftersom jag är fastighetsmäklare själv känns det extra intressant att läsa de tankar och idéer som nu torgförs i motionerna.

I en av motionerna krävs att fastighetsmäklare ska ha högskoleexamen. Jag vet inte om det är obekant för motionären att det krävs två års högskolestudier redan i dag. Det kravet har funnits i tio år. Däremot finns det sådana som jag som är mäklare sedan tidigare med en kortare utbildning men med tämligen lång erfarenhet. Tack och lov fick vi fortsätta som mäklare trots det ökade utbildningskravet. Det fanns kloka politiker redan då. Jag frågar mig varför socialdemokrater har så svårt, i motsats till centerpartister, att värdera den praktiska kunskapen och erfarenheten. Varför är det inte värt lika mycket eller mer att ha arbetat som mäklare i 10 eller 20 år jämfört med två års teoretisk utbildning där man sedan uppenbarligen är en fullfjädrad och garanterat bra mäklare? Var och en förstår det orimliga i det resonemanget.

En motionär skriver om falska auktorisationer. Det finns två mäklarorganisationer, Mäklarsamfundet och Fastighetsmäklarförbundet. Är det inte bra att de ställer upp vissa krav och kriterier och att man om man uppfyller dem som mäklare kan få kalla sig auktoriserad mäklare? Att kalla detta för falska auktorisationer är nästan kränkande för yrkesgruppen. Varför finns det ingen tilltro till att de som rimligen har bäst kunskap också ska få lov att intyga kvaliteten? Det är ju en oerhört bra egenkontroll. På vilket sätt skulle staten göra detta bättre?

Det finns mäklare som gör ett dåligt jobb, precis som i andra yrkeskategorier, men det finns framför allt köpare som gör dåliga affärer. Det finns också säljare som inte är ärliga i sin information om huset eller lägenheten. Det ställs i dag krav på mäklaren, och det ställs krav på säljaren med påföljder i en del fall. Detta är självklart helt i sin ordning. Det ska finnas ett konsumentskydd värt namnet. Det kommer en ny mäklarlag. I den mån det finns brister i den nuvarande lagstiftningen utgår jag från att de kommer att rättas till. Däremot kan man aldrig lagstifta om att folk inte får lov att göra dåliga affärer. Det är nämligen inte så sällan det som ligger till grund för en anmälan mot mäklaren.

När man lyssnar på Carina Moberg och Egon Frid får man uppfattningen att mäklare är en halvkriminell grupp och att det är ett jätteproblem. Då ställer jag mig frågan: Är det egentligen så stora problem, när det är 0,3 promille av försäljningarna där mäklare blir varnade och 0,02 promille där mäklare blir av med sin rättighet att fortsätta i sitt yrke? Siffrorna tyder inte på det.

Fru talman! Det finns också en motion om att stärka markägarens rättigheter i samband med ledningsdragnings. Detta ligger helt i linje med både min och Centerpartiets uppfattning. Vi har drivit dessa frågor en längre tid. Däremot är det inte rimligt att markägaren ensam ska kunna avgöra om en ledning ska få dras fram eller inte, som motionären föreslår. Ibland är samhällsintresset större än egenintresset, och då måste det gå att lösa de eventuella problem som uppstår.

Jag har dock full förståelse för den irritation som finns över att privata bolag tjänar pengar på att använda mark som tillhör en annan när ersättningarna inte ligger på en acceptabel nivå. Vinstdelning kommer tyvärr inte med i den nya expropriationslagen, men målet är att regering-

en ska återkomma med en utredning för att söka en lösning som tillgodoser markägarens behov och önskemål på ett bättre sätt än i dag.

Jag har tillsammans med Anders Åkesson skrivit en motion om bryggrätter. Jag blev uppmärksammad på att det finns kommuner som i dag inte accepterar att gamla rättigheter till bryggor ska få fortsätta att gälla. Det kan vara 50–70 år gamla rättigheter som ”sägs upp”. Därefter vill kommunen ta ut flera hundra tusen kronor i avgift för en rättighet som man har haft sedan tidigare.

Detta är inte skäligt, och det känns olustigt att man behandlar sina invånare på det sättet. Nu vet jag inte hur utbrett det är, men jag kan dra en parallell till tomträterna. Tyvärr har ju ett antal kommuner höjt avgifterna till nivåer som är besvärande höga. Man kommer inte ifrån tanken att det kan vara för att höja kommunens intäkter och ändå hålla kommunalskatten nere. Det innebär att den ursprungliga tanken med tomträten är borta.

Jag hoppas att vi genom vår motion har uppmärksammat problemen med bryggrätter i ett så tidigt skede att det inte blir någon epidemi liknande tomträterna. Skulle det visa sig att trenden pekar åt det hållet finns det skäl för regeringen att överväga åtgärder.

Fru talman! Med de skrivningar som finns vill jag yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Anf. 43 JAN ERTSBORN (fp):

Fru talman! I min tidigare verksamhet som advokat blev jag uppsökt av en dödsbodelägare som hade lite bekymmer med sina syskon inför försäljningen av föräldrarnas fastighet. En av bröderna hade anlitat en fastighetsmäklare för försäljningen, och min klient tyckte att det såg lite egendomligt ut. Jag började med att titta lite grann på den registrerade fastighetsmäklaren. Det visade sig då att han var registrerad hos Fastighetsmäklarnämnden under skyddad identitet och inte fanns i telefonkatalogen.

Jag blev naturligtvis konfunderad över detta och kontaktade Fastighetsmäklarnämnden för att höra om det verkligen var så att man kunde bli registrerad under skyddad identitet. Detta innebar att jag inte kunde få ut personnumret på denna person. Och det var så, för några år sedan. Jag hoppas att det har blivit ändring på det, men jag fick inte möjlighet på förmiddagen att kontrollera om det är så.

Jag tar upp detta som ett exempel på hur konstigt det kan bli ibland med lagstiftningen. Vi har krav på registreringen, men just skyddad identitet fanns inte upptaget. Det var väl grunden till att man blev registrerad. Nu fick den här personen inte sälja fastigheten.

Jag hoppas att detta, när jag nu tar upp det här ärendet, går som en liten signal bort till Regeringskansliet, så att man kanske kan göra något åt det i samband med den här propositionen. Det känns väldigt märkligt.

Generellt sett vill jag när det gäller fastighetsmäklare, trots det här enstaka fallet, ansluta mig till vad Lennart Pettersson sade. Det är väldigt få mäklare som anmäls, och det är väldigt få mäklare som får varningar. Förra året var det 61 varningar, och vi har 6 400 mäklare. Vi måste ha klart för oss att fastighetsmäklarna i de allra flesta fall sköter sina uppgifter. Det hindrar inte att vi i samband med arbetet med den nya fastig-

hetsmäklarlagen behöver titta på tillsynen. Jag tycker att den är viktigare att titta på än den formella utbildningen för mäklare.

Det är en lite märklig situation som råder för fastighetsmäklare. Mäklarsamfundet och Fastighetsmäklarförbundet har sina regler, och sedan har vi den statliga Fastighetsmäklarnämnden, som har det disciplinära ställningstagandet.

Jag gjorde givetvis en jämförelse med Advokatsamfundet och advokaterna. Där sköts hela arbetet med registrering, tillsyn och disciplinären av Advokatsamfundet, som har en lite halvofficiell prägel, eftersom regeringen fastställer stadgarna för samfundet och också utser två ledamöter i disciplinnämnden.

Man borde titta över hur tillsynsfrågan ska se ut. Det kan inte göras i detta skede, eftersom det inte är med i den utredning som kommer att ligga till grund för propositionen, men det bör tas upp.

Däremot tycker jag absolut att man lagstiftningsvägen bör tillgodose kravet från en av reservanterna, som skriver att Fastighetsmäklarnämnden bör ha rätt att göra besök hos mäklare och inspektera verksamheten. Det är en rättighet som finns beträffande till exempel advokater. Det känns inte alls märkvärdigt. Nu gör Fastighetsmäklarnämnden tydligen en del besök i alla fall, men de har såvitt jag förstår ingen laglig rätt att kräva detta om någon mäklare skulle sätta sig på tvären. Därför bör det föras in i lagstiftningen.

Jag tycker som oppositionen att det har tagit lite väl lång tid. Man har arbetat med frågorna om fastighetsmäklarna sedan 90-talet. Det finns säkert många olika orsaker. Men vi fick trots allt en utredning, som kom i januari 2008. Det må tillåtas även en folkpartist att vara lite kritisk mot Regeringskansliet för att de behöver så lång tid på sig som fram till våren 2010 för att avleverera en proposition utifrån den utredningen. Nu vet vi att den kommer, och det är naturligtvis oerhört värdefullt att den kommer när den väl kommer, för den lagstiftningen behövs.

Jag ska inte fördjupa mig mer i det, utan bara säga några korta ord beträffande bostadsarrenden. När det gäller bostadsarrendena handlar det i huvudsak om fritidsboende, väldigt mycket utmed västkusten, i Skåne och i skärgårdarna. Det är naturligtvis många problem som har visat sig, men framför allt är det höjningen av arrendeavgiften. När många av de här arrendeavtalen ingicks skrev man avtal på både 25 år och 49 år. Det är klart att det när den tiden går ut blir fråga om jättehöjningar av arrendeavgifterna. Det är naturligtvis ett problem i sig.

Jag tror att reglerna kring det indirekta besittningsskyddet beträffande arrendetomter där man har bostadshus fortfarande tjänar sitt syfte. Däremot bör man väl titta över hur man ska göra just vid de tillfällen då man ska justera arrendeavgifterna. Där är problematiken precis likadan som beträffande tomträtterna.

De tankar som nu finns är att man ska titta på både tomträtter och bostadsarrenden. Det tycker jag låter alldeles utmärkt. Jag hoppas att vi under nästa mandatperiod först ska kunna få en utredning och sedan kunna göra någonting åt det här.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 44 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Vi debatterar fastighetsrätten i dag. Jag hade egentligen tänkt avgränsa mig till fastighetsmäklarlagen. Jag hade tänkt säga några ord om bostadsarrendet. Det är en gammal lag som fortfarande reglerar detta och som jag tror att det kan finnas anledning att ta tag i. Men bostadsarrende är en fråga som kanske inte berör så många just nu att det hastar.

Fastighetsmäklarlagen berör väldigt många. En gång i tiden trodde jag aldrig att jag själv skulle bli fastighetsägare och köpa en fastighet. Många ungdomar har det inte ens i sina drömmar, tror jag. Men ett tu tre är man där. Och väldigt många människor berörs av just fastighetsmäklarlagen.

Den nuvarande fastighetsmäklarlagen tillkom 1995 efter en översyn och utredning. Den syftade till att stärka konsumenternas ställning, stärka konsumentskyddet och faktiskt fastlägga det som fanns i begreppet god fastighetsmäklarsed. Man skulle tydliggöra fastighetsmäklarens uppgifter, och man skulle se till att det blev en objektivitet mellan säljare och köpare vid en förmedling.

En effektiv och väl fungerande bostadsmarknad kräver en aktiv förmedlingsverksamhet som motsvarar konsumenternas krav och förväntningar.

Varje år sker det försäljning av en stor andel av landets 2,3 miljoner småhusfastigheter och ca 750 000 bostadsrätter. Köp och försäljning av bostad är ofta den största affär som vanliga familjer gör. En mycket stor andel av de här bostadsöverlåtelserna sker genom landets 6 432 fastighetsmäklare, som jag såg var registrerade.

Under flera år, fru talman, har det varit en diskussion om fastighetsmäklarlagen och lagens behov av uppdatering. Man säger att samhället har förändrats. Möjligheterna och riskerna har förändrats, inte minst genom att Internet alltmer har börjat användas. Dessutom handlar det om kundernas ökade efterfrågan på service.

Fru talman! Vi fick precis höra från ett par kolleger att det är väldigt få mäklare som fått varningar. Det är jättebra. Det låter som att mäklarna sköter sig alldeles utmärkt. Jag tror att många mäklare sköter sig bra, och jag tror att de intresseorganisationer som finns, Mäklarsamfundet och Fastighetsmäklarförbundet, tillser att det hela tiden är en diskussion i den professionella kåren. Den statliga Fastighetsmäklarnämnden sköter naturligtvis också sitt.

Men jag tror också att det finns en okunskap ute bland människor om vad som ligger på vars och ens bord, alltså vad köpare och säljare har för skyldigheter och rättigheter och vilka krav man kan ha på en fastighetsförmedlare.

Det finns en fråga som har debatterats mycket i medierna. Det handlar om när fastighetsförmedlaren vill sätta ett lägre pris på din fastighet eller din bostadsrätt än vad som är gångbart. Jag har själv varit utsatt för det. Många, inklusive jag själv, skyggar för det och säger: Ja, men så där lite vill inte jag ha för mitt hus. Då säljer jag det inte. Just vår förmedlare sade: Ja, men vi gör alltid så, för då går priserna upp.

Den diskussionen slutade med att vi avstod från att gå ut med vårt hus, och så har det förblivit under ett antal år. Det var väl bra i och för sig

– jag tänkte om en gång till. Men lockpriser är ingen bra idé. Det är omoraliskt på många sätt.

Den öppna budgivningen är viktig för att komma till rätta med annan omoral som många påstår sig ha varit med om. Det är många fastighetsmäklare som i dag har öppen budgivning, men det kan hända att det behöver regleras bättre.

För två år sedan, fru talman, kom utredningsbetänkandet *Fastighetsmäklaren och konsumenten* till regeringen. Där föreslås att mäklarnas skyldighet gentemot säljare, köpare och uppdragsgivare av olika slag ska klargöras i var sin lagparagraf. På det viset får man en tydlighet i vad som ska gälla och vad som inte ska gälla. Där finns en del andra saker också som mer handlar om mäklarens egna affärer när han får in objekt.

Alliansregeringen arbetar just nu på en lagrådsremiss med utgångspunkt i utredningsbetänkandet. Det är naturligtvis inte aktuellt för oss här i riksdagen att föregripa det arbete som görs på Regeringskansliet. Därför yrkar jag avslag på samtliga motioner och reservationer och bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

9 § Associationsrättsliga frågor

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2009/10:CU13
Associationsrättsliga frågor.

Anf. 45 FREDRIK LUNDH SAMMELI (s):

Fru talman! I denna debatt behandlas associationsrättsliga frågor i form av könsfördelningen i bolagsstyrelser, regler för socialt företagande, revisionspliktens omfattning och arbetet i bolagsstyrelser.

I detta betänkande, CU13, finns två rödgröna reservationer som jag yrkar bifall till. Det är reservationerna nr 1 och 2 om könsfördelningen i bolagsstyrelser samt regler för socialt företagande.

Socialdemokratins och de rödgrönas mål är ett Sverige i frihet. Och då talar vi om verklig frihet, byggd på trygghet och på möjligheter för alla, inte bara några. Det är ett Sverige där alla människor, män och kvinnor, är trygga och fria att forma sina egna liv, utan att trampa på någon annan.

Fru talman! Den statliga Kvinnomaktutredningen konstaterade redan i mitten av 90-talet att könskvotering var vanligt i näringslivet. Män kvoterar in män. Män bedömer kompetens utifrån ett manligt perspektiv. Det män kan är lika med kompetens. Med ett inkräkt manligt synsätt är naturligtvis kvotering till bolagsstyrelser ett hot, inte mot kompetensen, utan mot männen som befolkar styrelserummen.

Konsekvensen blir att kvinnor utsätts för diskriminering. Dessutom missar man just det man letar efter, nämligen kompetens. I dag finns goda exempel från Norge som visar hur effektivt och positivt resultatet har blivit sedan en lagstiftning om kvotering infördes, där vardera könet ska vara representerat med minst 40 procent i aktiebolag noterade på

Prot. 2009/10:89
17 mars

Fastighetsrätt

*Associationsrättsliga
frågor*

börsen. Mönstren har genom den nya lagstiftningen brutits. Farhågorna att kvinnor skulle komma att betraktas som tillhörande ett B-lag har kommit på skam. Frankrike är nu på väg att genomföra samma lagstiftning.

Fru talman! Jag är pappa till en liten tjej som heter Wilda. Hon är tre år, trotsig och fullständigt övertygad om att hon kan allt själv. Den dag hon blir vuxen vill jag att hon ska ha samma möjligheter som sin bästa kompis Ludde att få en plats i en bolagsstyrelse eller välja det liv hon själv vill leva.

I dag är det inte så, och med dagens tempo kommer det att dröja över 150 år enligt *Ekonominyheterna* innan könsfördelningen i bolagsstyrelser uppnås – 150 år. Men en ännu större dårskap är det att vi som har makten när det gäller lagstiftningen inte gör allt vi kan för att bryta mönster och normer som hindrar oss från att vara och bli den vi själva vill och på samma villkor. Ta bara artikeln i Veckans Affärer för någon vecka sedan som konstaterade att det finns fler personer som heter Jörgen än kvinnor på börsbolagens vd-stolar!

Fru talman! I betänkandet skriver den borgerliga majoriteten att ”utskottet anser att rådande förhållanden vad gäller könsfördelningen i bolagsstyrelser inte är tillfredsställande. Förhållandena ger anledning till eftertanke.”

Samtidigt säger Moderaternas partisekreterare Schlingmann i början på året att partiets syn på jämställdhet har förändrats och ger ett tydligt besked att man är beredd att lagstifta om kvotering år 2014 om inte en tydlig förändring skett. Statsministern har också varit ute i frågan på samma linje. Det får mig givetvis att undra: Vad gäller egentligen, och hur lång tid har den borgerliga majoriteten avsatt för eftertanke?

Enligt SCB:s statistik från 2008 var 82 procent av styrelseledamöterna män. Samma år fanns det sju kvinnliga verkställande direktörer i sammanlagt 294 börsbolag. Det kan inte vara så man bäst tar till vara kompetensen. Verkligheten talar sitt tydliga språk. Nu fungerar det inte längre med hot eller eftertanke.

Vi rödgröna vill ha en jämnare representation i bolagsstyrelserna. Då krävs det en lagstiftning om minst 40 procent av vardera könet i styrelserna. Det ska gälla både de större offentliga bolagen och privata börsnoterade bolag.

Jämställdhetsarbetet behöver en nystart. Sverige behöver en rödgrön regering.

Fru talman! Ett jobb är inte bara en försörjning. Det betyder också oftast personlig utveckling, självständighet, yrkesstolthet, social gemenskap och en känsla av tillhörighet i samhället. En tuff arbetsmarknad utestänger dock många. En del tar saken i egna händer och startar företag som de driver tillsammans med andra på lika villkor.

Förra veckan fick jag möjlighet att göra ett besök på Luleå Hunddagis. Det är ett socialt kooperativ där alla jobbar hundra procent av sin egen förmåga med en verksamhet som imponerar stort. Det sociala företaget kommer att få en allt viktigare roll i framtiden.

Vi anser att denna potential av nyföretagaranda måste utvecklas. En ny associationsform för socialt företagande skulle kunna stimulera människor att starta företag av denna typ. Det är viktigt att visa en politisk

vilja att utveckla det sociala företaget och samtidigt anvisa ett klart och tydligt regelverk.

Mot den bakgrunden anser vi att regeringen bör ta de initiativ som krävs i frågan. Vi rödgröna vill att det ska bli lättare att starta eget tillsammans.

Prot. 2009/10:89

17 mars

*Associationsrättsliga
frågor*

Anf. 46 EGON FRID (v):

Fru talman! Association betyder sammanslutning. Det är inom associationsrätten som rättsregler beträffande olika former av samverkan för ekonomiska eller ideella syften behandlas. Många av dessa samverkansformer har mycket gamla traditioner. Det märks bland annat när vi försöker förändra hur det i dag ser ut med jämställdheten och könsfördelningen i bolagsstyrelserna. Jag kommer att uppehålla mig vid könsfördelningen i bolagsstyrelserna.

Jag vill inledningsvis yrka bifall till reservation 1, även om vi naturligtvis också står bakom den andra reservationen.

Fru talman! Vi måste göra allt för att uppnå en jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och män. Jämställdhet är en fråga om mänskliga rättigheter, demokrati och rättvisa. Jämställdhet är också att ta till vara allas kompetens.

Regeringen och civilutskottets majoritet verkar tro att kvinnornas kompetens är lägre, vilket gör kvinnorna i dag mindre lämpade att sitta i bolagsstyrelserna. I betänkandet hänvisar utskottsmajoriteten till det pågående nationella styrelseprogrammet för kvinnor.

Jag och Vänsterpartiet är övertygade om att kvinnorna inte behöver utbildas för att ta plats i bolagens styrelser. Kvinnorna är för det första redan i dag mer utbildade än männen. För det andra är det kvinnornas representation som vi vill ha. Kvinnornas generella kompetens ska bli representerad.

I flera decennier har vi debatterat hur det ska bli jämnare könsbalans i bolagsstyrelser, såväl inom den offentliga sektorn som i det privata näringslivet. När tidigare jämställdhetsminister Margareta Winberg, socialdemokrat, hotade med lagstiftning började det hända saker i näringslivet. Men när det trycket försvann i och med regeringsskiftet 2006 stannade den utvecklingen av.

Det fanns ett färdigt utredningsförslag som den förra regeringen tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet tagit fram. Utredaren Catarina af Sandeberg har i denna utredning kommit fram till att det är möjligt att införa en kvotering om minst 40 procent av vardera könet. Det skulle kunna ha genomförts från och med 2010.

Utredningen innehåller flera förslag som jag inte tänker gå in på i detalj, men en viktig sak är att utredaren konstaterar att hennes förslag inte innebär någon inskränkning av äganderätten. Äganderätten var borgaralliansens och Svenskt Näringslivs favoritargument för att såga utredningen. Förslaget om kvotering kallades av Alliansen för kvalificerat vansinne.

Här är det snarare alliansregeringen som visar prov på kvalificerat vansinne. I stället för att ta vara på förslagen och därmed stärka jämställdheten och könsfördelningen i bolagsstyrelserna skickade regeringen denna utredning direkt i papperskorgen. Nu har vi 2010, och vi har tappat viktiga år för en ökad jämställdhet i samhället och i bolagsstyrelserna.

Fru talman! I de aktiebolag där staten har bestämmande och inflytande hade den tidigare regeringen ställt upp delmålet att andelen kvinnliga styrelseledamöter skulle vara minst 40 procent år 2003. Målet nåddes genom ett kontinuerligt och systematiskt nomineringsarbete.

Sommaren 2005 var den genomsnittliga andelen kvinnor i helägda statliga bolag 42 procent. Detta kan jämföras med statistik från Bolagsverket som avsåg förhållandena i februari 2006. Enligt den var 15 procent av styrelseledamöterna i privatägda aktiebolags styrelser kvinnor. Det finns med andra ord flera skäl till att vi ska behålla våra statliga företag och använda vår ägarstyrning för ökad jämställdhet.

Det är fortfarande ont om kvinnor i börsbolagen, trots att det är fler kvinnor än män som tar akademisk examen. Den mest aktuella siffran som finns är väl att nu är 18 procent av styrelseledamöterna i de börsnoterade företagen kvinnor.

Staten nådde målet att ha minst 40 procent kvinnor i sina bolag 1998 efter ett medvetet politiskt arbete. I de drygt 1 100 kommunala bolagen är 21 procent kvinnor. Landstingen har färre bolag och bättre kvinnorepresentation. I deras 45 bolag är andelen kvinnor 35 procent. I de politiska organen är kvinnorepresentationen betydligt bättre. I kommunernas nämnder och styrelser är andelen kvinnor 41 procent, i landstingen 45 procent.

I Norge har man numera en lag om kvotering i de börsnoterade bolagen. Därmed har andelen kvinnor i styrelserna ökat från 7 procent år 2003 till 40 procent i dag. Det finns inga hinder för att detta ska kunna ske även i Sverige.

Regeringen påstår att det är ett problem att det finns så få kvinnor i styrelserna, men den lösning som presenterats är en utbildningssatsning och kvinnors egna initiativ. Så länge vi män som grupp inte vill släppa ifrån oss makten kommer vi aldrig att få någon jämställdhet, vare sig i bolagens styrelser eller någon annanstans.

Fru talman! Ett annat argument som flitigt används i debatten är att en lag om kvotering skulle minska kompetensen i styrelserna. Det skulle helt enkelt inte finnas tillräckligt många kompetenta kvinnor att rekrytera. Vet allianspartierna att, som jag tidigare nämnt, 65 procent av dem som tar examen vid våra universitet och högskolor varje år är kvinnor? Ser man till kompetensen borde det rimligtvis vara fler kvinnor än män i styrelserna.

Alliansen vill, som sagt, inte ta problemet på allvar. I stället pratar de om att kvinnor ska få lättare att starta företag i vårdbranschen – som om det skulle bryta den manliga dominansen i redan existerande företagsstyrelser!

Jag yrkar än en gång bifall till reservation 1.

Enligt vår mening bör regeringen snarast lägga fram lagförslag som innebär att andelen kvinnor i privatägda aktiebolags styrelser måste vara minst 40 procent.

Anf. 47 JAN LINDHOLM (mp):

Fru talman! Civilutskottets betänkande 13 om associationsrättsliga frågor behandlar kvotering till bolagsstyrelser, regler för socialt företagande, nya företagsformer, arbete i bolagsstyrelser samt en del om revision och årsredovisningar.

Som alla åhörare säkert redan har kunnat konstatera finns det även i det här betänkandet två gemensamma reservationer från den rödgröna oppositionen. Jag yrkar naturligtvis bifall till dem båda men står också bakom den miljöpartireservation som finns i betänkandet.

Som utskottsmajoriteten konstaterar i sitt ställningstagande på s. 6 i betänkandet anser man att de rådande förhållandena när det gäller könsfördelning i bolagsstyrelserna inte är tillfredsställande. Jag har, precis som Fredrik Lundh, konstaterat att man exempelvis skriver att förhållandena ger anledning till eftertanke. Jag har, i likhet med Fredrik Lundh, funderat på vad det betyder, inte minst i skuggan av de uttalanden vi har hört från ledande moderater.

Det är framför allt Moderaterna som verkar ha ett växande bekymmer med att alla de åtgärder man försöker vidta från Alliansens sida inte tycks ha någon nämnvärd effekt när det gäller andelen kvinnor i bolagsstyrelser.

Jag förstår att det är svårt för Moderaterna att locka till sig kvinnliga väljare när man inte vågar ta kvinnornas parti på ett tydligt sätt i en sådan här fråga. Mest förvånad är jag över de gamla socialliberalerna i Folkpartiet. Jag är förvånad över hur de kan stå ut med den nya marknadsliberalismen i sitt parti där jag tycker att jämställdhetsfrågorna helt har mönst-rats ut.

Det argument som Folkpartiets antijämställdhetsminister, som jag väljer att kalla henne, använder sig av är att det vore ett orimligt ingrepp i äganderätten att lagstifta om en jämn fördelning. Jag tycker att det är ett platt argument. Det finns ju redan massor av regler som sätter ramar för äganderätten inte bara i bolag utan också i många andra sammanhang. Man får till exempel inte vare sig använda eller utrusta sitt hem, sin bil eller sin båt som man vill.

Det finns emellertid en stor valfrihet inom de ramar som lagstiftningen sätter.

För den som äger en skogs- eller jordbruksfastighet finns det mängder av restriktioner. Att just ramarna för aktieäggande skulle vara så heliga tror jag är svårt för de flesta att förstå. Jag har egentligen heller aldrig sett några ordentliga argument för varför det skulle vara så. Det sägs bara som om det vore en naturlag.

Självklart ska aktieägarna tillsätta den styrelse som de önskar, men inom de ramar som lagstiftaren anser vara rimliga. Där kan definitivt kön platsa som ett kriterium.

Det finns redan i dag många begränsningar i lagstiftningen gällande vilka personer som ägarna kan utse till ledamöter i en bolagsstyrelse. Att komplettera den ganska långa kravlista som finns i exempelvis 8 kap. aktiebolagslagen med ytterligare en regel – en om könskvotering – har jag svårt att se skulle betraktas som avgörande för ägarnas frihet att tillsätta den styrelse man vill. Jag tycker egentligen att argumentet är ganska löjväckande.

Det har inte hänt särskilt mycket när det gäller kvinnors intåg i bolagsstyrelser sedan Margareta Winberg hotade med att lagstifta om könskvotering. Om vi inte kontinuerligt hade haft den här debatten om problemet att kvinnor nästan är utestängda från bolagsstyrelser och en diskussion i samhället om könskvotering som en möjlig väg att påverka

och förändra hade förmodligen ännu mindre hänt än det lilla som har skett.

Sedan Norge införde sin ganska tuffa lag om könskvotering uppfattar jag att frågan har fått ökad aktualitet i Sverige. Jag hoppas att det bland ledamöterna även i allianspartierna finns några som vågar låta hjärtat vara med när man ska rösta.

Senare i debatten kommer Gunvor G Ericson från mitt parti att prata speciellt om varför vi bör lagstifta om en könsfördelning i bolagsstyrelser. Jag lämnar därför den frågan nu och yrkar bifall till reservation 1.

Majoriteten väljer tyvärr att göra det väldigt enkelt för sig när det gäller motionsförslagen om att utveckla nya företagsformer för socialt företagande. Man redovisar egentligen inte några motiv till sitt avslag. Det är ändå rätt länge sedan frågan behandlades i det dåvarande lagutskottet, 2003 eller möjligen 2004. Den lagstiftning som majoriteten hänvisar till i betänkandet är från 1997. Om de positiva effekter som efterfrågas när det gäller nyföretagande för sociala företag inte har kommit efter 13 år kanske det vore mer seriöst av majoriteten att verkligen titta på förslagen och inte bara avslå dem utan kommentarer.

Vi i den rödgröna oppositionen anser att det så kallade sociala företagandet kommer att bli en mycket viktigare och växande del i det samhälle vi bygger för att klara de klimatutmaningar och resursproblem som framtiden innebär.

Det gamla slit-och-släng-samhället måste ersättas med något nytt där sociala värden får ökad betydelse och där alla får möjlighet att delta och bidra. En företagsform där de sociala vinsterna är drivkraften skulle kunna underlätta en sådan utveckling. Det är beklagligt att majoriteten inte vågar tänka nytt.

Jag yrkar bifall till reservation 2.

Jag kan inte låta bli att passa på att kommentera motionsförslagen under punkt 5 i betänkandet. Det är ju inte en partimotion från Miljöpartiet; därför väljer jag att inte yrka bifall till reservationen. Jag står naturligtvis bakom den, men besparar kammaren den omröstningen. Jag vill ändå säga några ord om förslagen.

Vi är några miljöpartister som anser att reglerna för arbete i bolagsstyrelser skulle kunna skärpas för att skapa ett ännu bättre företagsklimat. Vi menar att det är orimligt att styrelseledamöter ska kunna sitta i hur många bolagsstyrelser som helst. Det borde finnas något sätt att reglera detta enligt lag, där det sägs att man inte kan sitta på hur många stolar som helst.

Inom politiken försöker vi miljöpartister att sprida det inflytande som vi får som resultat av de allmänna valen genom att engagera så många människor som möjligt och se till att de får olika förtroendeuppdrag i stället för att några få medlemmar sitter på många stolar.

Vi är några miljöpartister som anser att näringslivet borde ta efter detta och tillämpa samma filosofi och sprida uppdragen. Vi har uppfattningen att det till och med skulle gynna företagen om styrelseledamöterna inte satt på för många stolar. Det kan rimligen inte vara så att en människa kan klara av hur stora ansvarsområden som helst. Sedan kan man fundera på jävsfrågan ibland. Det gör vi när det gäller det offentliga, och det kan man göra i företagsvärlden också.

Tyvär händer det ibland att helt olämpliga personer sätts in i bolagsstyrelser. Ibland kanske det sker av misstag. Men vid åtminstone några tillfällen har det kanske varit medvetet och att målvakter har fått ta straffen när oegentligheterna sedan har avslöjats.

För att undvika sådant och underlätta rekryteringen av fler kvinnor i bolagsstyrelserna menar vi att ett körkort för styrelseledamöter skulle kunna vara en bra modell. Det skulle kunna innebära en mindre grundkurs och någon form av lämplighetskontroll. Det skulle kunna bli en inkörsport för dem som är intresserade av att axla styrelseansvar samtidigt som det kan bli en form av ventil mot olämpliga. Förmodligen är det bästa att näringslivet självt utformar utbildning, körkort och granskning. Det tror jag absolut inte att politikerna ska lägga sig i. Men genom lagstiftning skulle man kunna besluta om att detta verktyg ska finnas i näringslivet.

Man skulle kunna säga att dessa två förslag utgör ytterligare en form av begränsning för friheten för aktieägarna att besluta över sin egendom. Men på samma sätt som när det gäller kravet på könsfördelning i styrelserna är vi övertygade om att detta är inskränkningar av ägarnas frihet som faktiskt är av godo. Vi är övertygade om att företagen, näringslivet och även investerarna vinner på detta förslag. Vi menar att politiskt beslutade ramar för näringslivsverksamhet inte måste vara av ondo för näringslivet. Genomtänkta ramar och tydlig styrning kan faktiskt många gånger både bidra till och underlätta förnyelse och framgång. Vi kommer att fortsätta att driva dessa frågor och liknande idéer därför att vi är övertygade om att det är bra för Sverige.

Anf. 48 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m):

Fru talman! I civilutskottets betänkande 13 behandlas ett tjugotal motionsyrkanden som är förknippade med associationsrättsliga frågor. Ungefär hälften av dessa motionsyrkanden berör en och samma sak, nämligen att nå en jämnare könsfördelning i bolagsstyrelserna. Där finns ingen motsägelse. Vi vill väl alla ha en jämnare fördelning. Jag är dock inte i dagsläget beredd att tillmötesgå motionärerna som vill lagstifta om att andelen kvinnor i privatägda aktiebolags styrelser måste vara minst 40 procent. För att nå dit är det viktigare att först se till att andelen kvinnor ökar som företagare och på olika chefsnivåer och även i våra valberedningar för att man därifrån sedan ska kunna rekrytera styrelseledamöter.

Ett annat bra sätt är regeringens mentorprogram Styrelsekraft, som har nämnts här av tidigare talare. Det är en lansering som har gett 200 välkvalificerade kvinnor tillgång till nätverk inom olika styrelser. Det finns ett stort intresse för detta, och över 1 400 kvinnor från hela landet sökte om att få delta. Syftet är inte, som Egon Frid påstod, att utbilda dessa kvinnor, utan syftet är att lyfta fram och synliggöra kvinnor som har styrelsekompetens – detta är redan kompetenta kvinnor – och underlätta för valberedningar i deras rekryteringsarbete.

Vi kvinnor måste ta för oss mer. Genom Veckans Affärers uppmärksamhet runt jämställdhet i näringslivet, som nämdes här tidigare, har ett jämställdhetstänk väckts hos några tunga namn i näringslivet. Det är en ständig diskussion om kvinnliga styrelseledamöter och kvinnors kompetens. Det finns mycket att hämta om detta på Veckans Affärers hemsida. Jag tror att detta är en framkomlig väg.

Dagens Industri hade i lördags en glädjande nyhet om att jämställdheten ökar i våra styrelser. Det är en mäktig kvinna som har suttit i valberedningar som har stor del i denna utveckling. Jag hoppas och tror att det efter vårens bolagsstämmor ser annorlunda ut.

Fru talman! Vi kan i dag se att trenden med sociala företag fortsätter i positiv riktning. De är för mig ett bra exempel på komplement till den reguljära arbetsmarknaden med särskilt fokus på att hjälpa de människor som har det svårt att göra sig gällande.

Många människor kan se fram emot en bättre framtid. Människor som har varit arbetslösa i flera år har äntligen fått en ny mening med livet. Människor som har varit beroende av bidrag i olika former har fått en egen lön och kan försörja sig. Människor som har drabbats av hemlöshet och missbruk har fått en ny start. De positiva exemplen är många.

Redan 1998 konstaterades det i denna kammare att den lagstiftning med det regelverk som fanns för sociala företag var tillräcklig. Man kan tycka att mycket kanske har hänt sedan dess. Men några omfattande reformer ansågs inte nödvändiga då, och det anser vi inte nu heller. Bland annat kunde man då peka på att den kooperativa företagsformen sedan tidigare stärkts och även fått likvärdiga arbetsvillkor i jämförelse med andra företag.

I november 2007 fick fyra myndigheter – dåvarande Nutek, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Socialstyrelsen – uppdraget att ta fram förslag på insatser som kan bidra till att fler sociala företag kan starta och tillåtas att växa i vårt land. De presenterade i maj 2008 ett programförslag för fler och växande sociala företag.

Jag är övertygad om att samhällsnyttan är stor och fortsatt har mycket att vinna på de sociala företagens arbete. Trygghetssystemen i vårt samhälle ska givetvis också omfatta de människor som verkar inom dessa företag. Kopplingen mellan arbetsmarknaden och de människor som i dag står långt ifrån den förstärks genom de sociala företagen.

Däremot är jag mer tveksam till att införa ytterligare lagstiftning på området. Det finns ibland en övertro på lagstiftningens makt och möjlighet att påverka. I stället ser jag gärna att vi går mot en utveckling där kunskapen om de sociala företagens roll i samhället ökar genom att fler människor som drabbats av utanförskap och arbetslöshet kan få en möjlighet att komma tillbaka i arbetslivet genom de sociala företagens insatser. Då krävs det också en tydligare och mer tillgänglig information om deras arbete, något som regeringen också har avsatt resurser till.

Jag hade tänkt säga något även om revisionsplikten. Men eftersom min röst i dag är lite beslöjad av en långvarig förkylning överlämnar jag med varm hand till mina alliansvänner att ta upp detta.

Slutligen vill jag säga något om den motion som behandlar arbete i bolagsstyrelser. Där föreslår Miljöpartiet en begränsning av hur många styrelseuppdrag en person ska kunna ha. Miljöpartiet anger också att regeringen bör inrätta en styrelseutbildning.

Det finns redan i dag tydliga regler inom lagstiftningsområdet som reglerar hur ett bolags styrelse ska förmeras via aktiebolagslagen. Det är upp till den person som är stämмоordförande att innan styrelsevalet äger rum hämta information om vilka möjliga övriga uppdrag som en potentiell styrelseledamot innehar. Om det skulle uppstå en intressekonflikt inom ramen för detta bör det rimligen också finnas möjligheter att lösa

detta på ett tillfredsställande vis. I dag är det inte ovanligt eller anmärkningsvärt att en person innehar uppdrag i flera olika bolagsstyrelser. Bedömning av arbetsbörda, tidsbrist och andra faktorer som spelar in vid dessa val kan knappast politiker utifrån bestämma över.

Låt oss i stället utgå från att de människor som kandiderar till en styrelsepost i ett företag gör det med både kunskap och goda intentioner.

Fru talman! Jag yrkar avslag på samtliga motioner i betänkandet.

Anf. 49 FREDRIK LUNDH SAMMELI (s) replik:

Fru talman! Regeringsföreträdarna säger sig dela oppositionens problembild, vilket är glädjande. Men precis som vanligt och som i många debatter tidigare fokuserar man på äganderätten och ägandeförhållandena – det är inte mitt företag, inte ditt företag och så vidare.

Om det var så att de som kämpade för kvinnlig rösträtt hade nöjt sig med att konstatera att de som sitter på beslutandemakten någon gång i framtiden kommer att inse att det blir bättre beslut om även kvinnor får sitta med, när tror då Eva Bengtson Skogsberg att vi hade fått kvinnlig rösträtt?

Vad vill företrädarna för den moderatledda regeringen säga till de kvinnor som känner sig förbispungna av män trots att kvinnornas meriter och utbildning vägt tyngre? Vad vill ni säga till min dotter och alla andra småtjejer som växer upp i dagens samhälle? Är det att de ska vänta i över 150 år till för att få samma rätt som sina killkompisar?

Nej, jag är helt övertygad om att vi behöver en lagstiftning som bryter mot det konservativa mönster som gör att kvinnor i dag är underrepresenterade i bolagsstyrelser och om att vi behöver en regering som tar detta på allvar.

Anf. 50 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m) replik:

Fru talman! Jag vet inte om någon i denna kammare hört mig säga någonting om äganderätten eller om det står något om äganderätten i betänkandet. Jag får väl gå tillbaka och läsa lite noggrannare. Jag har inte yttrat mig i frågan.

Jag hoppas att Fredrik Lundh Sammelis lilla Wilda får samma möjligheter utan att det kvoterats eller lagstiftats om att hon ska få det. Jag hoppas alltså att de möjligheterna är naturliga när hon blir vuxen.

Jag har själv gått en styrelseutbildning. Styrelseakademien Sydost har utbildningar för styrelseledamöter. 25 procent var kvinnor. Jag hade möjlighet att delta i både Karlskrona och Kalmar – annars passade det inte ihop med mitt riksdagsarbete. Om kvinnor nu ropar efter styrelseuppdrag förvånar det mig att kvinnorna själva inte anmäler sig till styrelseutbildningar.

Jag vet att det är många som bromsar. Jag tycker ändå att vi är på god väg att få ett mer jämställt samhälle.

Vad som ännu mer förvånar mig är att Socialdemokraterna och oppositionen över lag så mycket värnar om jämställdhet i fråga om styrelseuppdragen. Varför värnar ni inte lika mycket om en jämn könsfördelning inom barnomsorgen och äldreomsorgen? Vilken lagstiftningsväg kräver ni där? Om fler män var aktiva och deltog där skulle det utgöra ett lyft för dessa arbeten; det skulle höja statusen och kanske också lönerna.

Anf. 51 FREDRIK LUNDH SAMMELI (s) replik:

Fru talman! Man är inte nöjd, och man skriver i betänkandet att det krävs eftertanke. Men ni kan inte på allvar mena att problemet är att Sverige nu, år 2010, saknar kompetenta kvinnor och att det krävs mer styrelseutbildningar – att bara vi åstadkommer detta kommer alla strukturer på området att förändras.

Varför kan man se en så tydlig förändring i Norge efter det att lagstiftning där genomförts – en förändring från en väldigt dålig kvinnorepresentation till en representation som är sådan att den faktiskt genomsyrar hela samhället?

Jämställdheten är viktig och då inte bara på det här området. Vi behöver en regering som driver jämställdhetspolitiken och som har ett jämställdhetsperspektiv på hela samhället. Det har definitivt inte den nu sittande regeringen. En rödgrön regering kommer på ett betydligt tydligare sätt att både hantera denna fråga och driva på för ett jämställt samhälle. Vi tror att vi alla därmed blir vinnare.

Jag och min partiledare Mona Sahlin tycker lika när det handlar om bolag och bolagsstyrelser och också när det handlar om hur vi ska avskaffa vårdnadsbidraget och öka jämställdheten och om att heltid är en rättighet och deltid en möjlighet.

Det skulle vara intressant att få höra vad det är som skiljer mellan Eva Bengtson Skogsbergs och Fredrik Reinfeldts syn på kvotering.

Anf. 52 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m) replik:

Fru talman! Jag tror inte att kvinnor har lägre utbildning eller att det behövs utbildning. Styrelsekraftsprojektet, som jag tidigare talat om, syftar till att pålysa att det finns kvinnor och att lyfta fram de kvinnor som har kompetens. Jag sade nyss att bara 25 procent kvinnor gick på nämnda styrelseutbildning. Miljöpartiet har ju efterlyst styrelseutbildning.

Därför frågar jag: Är det så många kvinnor som vill sitta i just bolagsstyrelser? Om så vore fallet skulle det visa sig i efterfrågan på utbildningarna. Rekryterings- och valberedningar tittar på vilka som gått utbildningar eftersom man därmed lite grann visar att man är intresserad av att sitta i styrelser.

Norge lyftes fram som ett exempel. Man kan hoppas att valberedningarna i Sverige ser att det lyckats bra i Norge och att vi kan göra samma sak, utan kvotering. Efter vad jag hört är det väldigt få kvinnor i Norge som sitter i styrelser. Däremot har de kvinnorna väldigt många uppdrag. Jag kan dock inte ange en siffra, men jag har fått en uppgift om det. Men då breddar vi inte kvinnornas möjligheter, utan några få är styrelseproffs.

Jag tror att statsministern och jag har samma syn. Vi hoppas att detta ska gå utan kvotering.

Anf. 53 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jag har en kort fråga: Ser Eva Bengtson Skogsberg några nackdelar med den lagstiftning som införts i Norge?

Vi har här hört att Eva Bengtson Skogsberg ser ett problem i att det än så länge är för få kvinnor i styrelserna – sådant kan ju ta tid.

Men vilka nackdelar ser man? Jag saknar nämligen argument för att inte säga ja till en lagstiftning om könskvotering i bolagsstyrelser. Jag hör inte vad det är som är problemet. Det skulle jag vilja veta.

Anf. 54 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m) replik:

Fru talman! Det är väl ingen nackdel att det i Norge är fler kvinnor i bolagen. Möjligtvis kan det vara en nackdel att man när man lagstiftat och snabbt skulle komma upp till nivån i fråga hade en handfull kvinnor som fick väldigt många uppdrag för att kvoten skulle uppnås. Det är anledningen till att jag tycker att vi kvinnor måste engagera oss i företagen, bli företagare och komma på olika chefspositioner hela vägen upp – det är ju så folk rekryteras – annars blir det bara en handfull kvinnor. Det jag tycker är lite synd är just att det inte finns tillräckligt med kvinnor hela vägen upp. Där tycker jag att fokus skulle ligga.

Nackdelen med lagstiftning är att kvotering därmed påtvingas. En del av de kvinnor som nu nått positioner tycker att de kommit dit på egna meriter. Det är klart att man alltid kommer dit på egna meriter. Men det blir ändå lite tvångsmässigt när det ska kvoterats. Det är väl det som jag kan se som en nackdel. Men går det här inte att lösa på annat sätt får vi på nytt överväga detta.

Anf. 55 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Utifrån tidigare replikskifte här förstår jag att det från majoritetens sida inte längre är något problem med det som tidigare varit ett argument – jag har flera gånger tidigare hört det – nämligen med inskränkandet av äganderätten.

För att det ska bli klart och tydligt undrar jag: Är det nu återstående problemet med lagstiftning om könskvotering i bolagsstyrelser att de kvinnor som kommit in på så sätt skulle känna sig inkvoterade, att de skulle känna att de inte fått uppdraget på egna meriter? Är det alltså det återstående problemet för oss att tackla?

Anf. 56 EVA BENGTSON SKOGSBERG (m) replik:

Fru talman! För mig är detta det enda problemet. Jag skulle inte vilja lagstiftas in i en styrelse, utan jag skulle vilja väljas på samma kriterier som männen.

(JAN LINDHOLM (mp): Jag tycker att det är bra att det blir tydligt.)

Anf. 57 LENNART PETTERSSON (c):

Fru talman! Ett antal av dagens motioner som är uppe till debatt handlar om könskvotering i bolagsstyrelser. Jag vill redan nu inledningsvis göra klart att jag inte tycker att man ska lagstifta om hur styrelseposter ska fördelas. Däremot är det både min och Centerpartiets uppfattning att det är viktigt att vi arbetar med attityder och förhållningssätt för att få en jämnare fördelning mellan kvinnor och män på viktiga poster, både i den offentliga och i den privata sektorn.

Det borde vara självklart för alla att sträva efter en hyfsad balans mellan män och kvinnor, men samtidigt får vi kanske också acceptera att förändringar ibland tar lite längre tid än vad som är önskvärt. Med tanke

på hur många kvinnor som läser på högskolor och universitet är det väl ändå bara en tidsfråga innan vi har en majoritet av kvinnor på ledande poster i Sverige, och då räknar jag in även styrelserna i privata bolag.

För Centerpartiet är det viktigaste att sammansättningen i en styrelse är sådan att den på bästa sätt kan utveckla företaget. Den styrkan tror jag bäst går att få med en jämn könsfördelning. Däremot är jag inte helt säker på att det är möjligt att vid varje tillfälle och i varje styrelse göra detta, och det tycker jag att vi ska ha respekt för som lagstiftare. Det får vara gränser för hur långt in i den privata sfären vi ska gå. I stället för att behöva arbeta med dispenser är det bättre att ge frihet åt våra företag att själva få styra över sina verksamheter.

Det är inte så att vi riksdagsledamöter vet vad som är bäst för varje enskilt företag i varje situation, och då är det orimligt att vi styr över sammansättningen i deras styrelser. Eller är det någon från oppositionen som kan påstå att de som enskilda ledamöter vet att det vid ett visst tillfälle i ett visst bolag är bäst med en man eller kvinna? Jag kan i alla fall inte påstå att jag har den kunskapen.

Det främsta vapnet man kan använda är att ha valberedningar med breda kontaktytor som ökar möjligheten att få en slagkraftig styrelse. Följaktligen behövs det fler kvinnor i valberedningarna. En annan möjlighet är att närvara vid bolagsstämmor och påtala om det finns brister i sammansättningen i styrelsen eller i valberedningen. En tredje möjlighet är att kunderna ställer krav på jämställdhet precis som när det gäller miljökrav.

Fru talman! När det gäller några av de andra motionerna kan jag inte se att vi behöver en särskild lagstiftning för sociala företag. Det finns ju möjlighet att driva kooperativ verksamhet utan vinstintresse. Samtidigt ska erkännas att vi får allt fler bolag inom den ideella sektorn, och då passar kanske inte den nuvarande aktiebolagslagen in helt och fullt. Ibland är det bara av praktiska och skattetekniska skäl som man har både förening och aktiebolag där det inte finns något intresse av största möjliga vinst. Man kan dock arbeta för bolagets bästa utan att ha som mål att kortsiktigt tjäna så mycket pengar som möjligt. Sammantaget bedömer jag därför att det går att bedriva social företagsamhet inom ramen för den nuvarande aktiebolagslagen.

Det finns också en motion om avskaffande av revisionsplikten. Vi vet att det finns en utredning, och såväl motionären som jag själv satt med i referensgruppen. Ärendet finns nu hos regeringen, och jag förväntar mig en proposition under våren precis som det är aviserat i propositionslistan. Jag hoppas också att regeringen ser fördelarna med att ta bort revisionsplikten för de allra flesta företag och har modet att gå så långt det är möjligt med tanke på EU:s regelverk. Det innebär i så fall att 96 procent av våra företag slipper den obligatoriska revisionen. Det är företag som har mindre än 83 miljoner kronor i omsättning, mindre än 41,5 miljoner kronor i balansomslutning och färre än 50 anställda.

Avskaffandet av revisionsplikten är en viktig komponent i både Centerpartiets och Alliansens arbete med regelförenklingar. Sammanlagt rör det sig om 5–6 miljarder i minskade obligatoriska kostnader för våra företag. Att det sedan i slutändan ändå kan finnas de som väljer att ha kvar revisionen eller har det på grund av att till exempel banken kräver det är en annan sak.

Fru talman! Miljöpartiet är återigen inne och vill detaljstyra hur man arbetar i bolagsstyrelser när man föreslår begränsningar i antal uppdrag för styrelseledamöter. Det kan inte vara riksdagens uppgift att avgöra detta. Om ett företag tycker att en ledamot gör ett bra jobb är det deras sak att få besluta om fortsatt styrelsearbete även om han eller hon har fler än fem uppdrag. Vissa säger ju att man om man ska få något gjort ska vända sig till dem som har mycket att göra. Den klåfingrighet som Miljöpartiet visar skrämmer mig. Det är ju ett rent socialistiskt tänkande som nu börjar synas i konkreta förslag.

Det står också i samma motion att man vill att regeringen ska ordna utbildningar i styrelsearbete, och man har krav på styrelsekörkort. Mina vänner, vi pratar om förtroendevalda personer som söks upp för att de antas kunna göra ett bra jobb i en styrelse. Vi får bärga oss när vi tittar på vad som är det offentliga uppdrag vi har att styra och ställa i samhället och vad vi ska ge för rättigheter och friheter till det privata näringslivet. Det är bra att Miljöpartiet bekänner färg nu så nära valet, men det är samtidigt en gåta att de inte har något förtroende för det privata näringslivet.

Fru talman! Jag vill avsluta med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på samtliga motioner och reservationer.

Anf. 58 JAN ERTSBORN (fp):

Fru talman! Jag skulle kunna göra detta kort genom att instämma i vad både Eva Bengtson Skogsberg och Lennart Pettersson har sagt beträffande egentligen alla de frågor som har varit uppe till debatt med anledning av detta betänkande. Några minuter ska jag dock ändå uppehålla kammaren.

Vi har i min valkrets nere i Halland ett sågverk med 20 anställda sågverksarbetare. För tiotalet år sedan var det aktuellt med ett generationsskifte. Grundaren har två barn, en flicka och en pojke. Är det någon som tycker annat än att pappan måste få avgöra vem han bedömer har den bästa kompetensen att driva detta företag vidare? Det tror jag inte. Nu är detta inte ett publikt bolag, men det är i alla fall ett bolag med väldigt många manliga anställda.

Pappan såg tydligt att det var hans dotter som hade den stora kompetensen att leda företaget, och hon tog över det för tio år sedan. Jag har själv varit styrelseordförande under hela tiden och sett vilken enorm kompetens och förmåga denna unga kvinna hade redan när hon började och har haft under dessa tio år. Hon driver alltså i dag ett framgångsrikt sågverk med tjugotalet män anställda. Jag tar detta som ett bra exempel på att det är kompetens och förmåga som ska styra.

Jag är inte rädd för att tala om ägandebegreppet när det gäller frågan om könskvotering i bolagsstyrelser. Jag tycker att en ägare av en verksamhet måste få bestämma vem som ska leda verksamheten. Jag tycker faktiskt att det, som Jan Lindholm sade, är en naturlag. Den behöver inte motiveras ytterligare. Det är lätt att ställa sig bakom att inte lagstifta om detta. Däremot är vi i Alliansen och i Folkpartiet naturligtvis införstådda med att vi har mycket kvar att göra beträffande jämställdheten. Vi har det beträffande fritis, dagis och äldreomsorg, som Eva Bengtson Skogsberg tog upp.

Inom juristkåren kan vi i dag se att det håller på att bli lite anorlunda. Tittar man på antalet åklagare och domare i dag ser man att kvinnorna håller på att ta över. Jag skulle dock inte drömma om att lägga fram något förslag om att vi ska kvotera utifrån könstillhörighet beträffande domartjänster.

Något lite beträffande socialt företagande. Det finns en motion och en reservation om socialt företagande. Jag har letat och försökt läsa mellan raderna vad man egentligen är ute efter för någonting. Vad är det för regler man vill ha? Vad är det för regelverk som man vill ha som vi inte har i dag i de befintliga företagsformerna? Jag kan inte finna detta. Tanken med ett socialt företagande är naturligtvis väldigt god i sig, men jag kan inte förstå vad ett sådant regelverk skulle innehålla som inte finns i aktiebolagsformen, ekonomiska föreningar, handelsbolag eller enskild näringsverksamhet. Jag tycker att reservanterna är skyldiga att tala om detta för att man över huvud taget ska kunna föra en debatt.

Det kommer en lagstiftning om att ta bort revisionsplikten för en del företag. Den har blivit lite fördröjd, men det kommer en proposition under våren som riksdagen får ta ställning till. Det är naturligtvis fråga om omfattningen, vad man menar med mindre eller medelstora företag och var man ska dra gränsen. Det finns mig veterligen ingen fullständigt klar överenskommelse mellan allianspartierna om var den gränsen ska dras. Men en proposition kommer på det sätt som det är aviserat, och då får vi ta ställning till om allianspartierna har kommit fram till en lämplig avgränsning. Under alla förhållanden behöver vi ta bort revisionsplikten för de mindre företagen. Det är inte bara en regelbörda, det är en ganska rejäl kostnad som drabbar småföretagen och som småföretagen inte har någon motsvarande nytta av.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 59 JAN LINDHOLM (mp) replik:

Fru talman! Jan Ertsborn inledde med exemplet sågverk. Jag vet inte riktigt vad det fyller för funktion annat än att det möjligen är ett sätt att försöka påstå att oppositionen har en uppfattning som oppositionen inte har. Jag tycker inte att det hörde hemma i sammanhanget. Jag kan inte se att oppositionen på något sätt skulle inskränka den här mannens rätt att bestämma över vem av barnen som ska ärva. Det finns regler för arv och ett regelverk som styr det hela.

Jag vill passa på att ställa en fråga till Jan Ertsborn. Om nu Jan Ertsborn inte är rädd att prata om ägandets makt över företaget skulle det vara intressant att höra hur Jan Ertsborn ser på de övriga punkterna i aktiebolagslagen. Det finns redan i dag ett ganska stort antal inskränkningar i äganderätten när det gäller att utse bolagsstyrelsepersoner. Jag förstår inte varför den här dimensionen, att man skulle lägga in ett krav på en jämställd representation i bolagsstyrelser, skulle vara av någon allvarigare art när det gäller ägandefriheten jämfört med övriga inskränkningar.

Jag är väldigt intresserad av att höra hur det är i Folkpartiet. Jag har haft en relation till Folkpartiet en gång i tiden och känner många folkpartister. Jag är förvånad över att den här frågan inte är viktig, att Folkpartiet inte är det parti som driver på att vi ska ha en jämställd könsfördelning i

bolagsstyrelserna. Det är min bild av det gamla Folkparti som jag kände en gång i tiden.

Har ni någon debatt i Folkpartiet i den här frågan? Eller låter ni det här vara en ren fråga för marknaden?

Anf. 60 JAN ERTSBORN (fp) replik:

Fru talman! Det är intressant att notera att Jan Lindholm tydligen har kontakter med folkpartister men inte hör att vi talar om jämställdhet. Vi innehar dessutom posten i regeringen som innefattar jämställdhetsfrågorna. Dessa är definitivt inte förda åt sidan i Folkpartiet, utan tvärtom, dem arbetar vi ständigt och jämt med. Men det är frågan när man ska använda lagstiftningsinstrumentet som vi har uppe till debatt i dag, och där kommer vi uppenbarligen fram till olika uppfattningar.

Jag vidhåller den uppfattning som vi har i Folkpartiet, att vi ska låta ägarrepresentanterna utse den ledning som man vill ha för att företaget ska drivas framgångsrikt även i fortsättningen. Jag har inte hört från någon av er i oppositionen att vi i det här samhället inte skulle ha framgångsrika företag som har duktiga styrelser. Det är något som vi verkligen har och som vi lever väldigt gott på.

Vi fortsätter med vårt jämställdhetsarbete i Folkpartiet, men vi gör det inte lagstiftningsvägen när det handlar om styrelser i börsbolagen.

Anf. 61 YVONNE ANDERSSON (kd):

Fru talman! Jag tänker i mitt anförande i dag uppehålla mig vid frågor om könsfördelning i bolagsstyrelser. Det är en viktig fråga, och den har politiska grunder.

Vilken rätt har en politisk majoritet att genom lagstiftning tvinga en ägare att utse den ena eller den andra att leda sitt företag vilken bakgrund, kön eller egenskap personen än må bära med sig? I ett flertal motioner föreslås att regeringen ska göra ändringar i aktiebolagslagen, som innebär att minst 40 procent av vardera könet ska vara representerat i privatägda aktiebolags styrelser. Det här är ingen ny fråga eller vilja för vänsterkartellen. Den har funnits därför att vänsterkartellen vill reglera vårt samhälle lagstiftningsvägen.

Vad har vi gjort? Vi har varit tydliga under flera år när de här frågorna har kommit upp och sagt nej till kvotering, och vi har varit tydliga med att det här måste näringslivet självt få bestämma. I dag kan vi vara glada för det som står i Dagens Industri den 13 mars. Man konstaterar att i de fem största industriföretagen är det en tredjedel kvinnor i ledningen. Varför då? Därför att man hela tiden arbetar med frågan långsiktigt, genomgående. Det är inte brist på kvinnor som har kompetens. Tvärtom, vi kvinnor har kompetens, har ett annat tänk, vi kan helt enkelt. När det upptäcks, blir synligt och kommer fram nomineras kvinnor in i styrelserna, och det är då de blir fler. På det viset föds det hela underifrån i stället för att det ska finnas en majoritet i Sveriges riksdag som tvingar på en lag på företagen. Att vänsterkartellen inte någon gång kan ge upp med dessa tvingande regler som ni vill ha hela tiden, allt från föräldraförsäkring till kvotering i bolagsstyrelser, till vad forskollärarna ska göra och inte göra för att lära barnen, beteenden, roller och jag vet inte allt!

Nej, det område som vänsterkartellen inte har lyckats med är att se över statliga myndighetschefer. Under hela er regeringsperiod fanns ett

underskott av kvinnor bland statliga myndighetschefer. Det första vi fick ta itu med när vi kom till makten 2006 var att se till att man rekryterade duktiga kvinnor till statliga myndighetschefer. Kolla på den statistiken och vad vi har gjort! Jag tror inte att ni har mod nog att föra fram särskilt mycket av era sätt att vilja bestämma över det privata näringslivet, över människor i deras vardag, bestämma här och där. Men ni klarar inte av det ni faktiskt förfogar över, nämligen statliga myndighetschefer.

Det är inte, fru talman, och det behöver jag inte säga till fru talman men jag säger det här i kammaren, frihet att få en lag över sig för att få in kvinnor. Det är inte ens frihet för oss kvinnor att känna att vi ska ha något slags dolt handikapp.

Jag hade själv möjligheten att bli erbjuden en tjänst på grund av att man skulle ha in en kvinna. Är det någon som tror att vi kvinnor har lust att ha den tjänsten? Jag vill inte ha handikapp för att jag är kvinna, och jag behöver inte handikapp. Nej, jag vill faktiskt värderas utifrån min kompetens och min kunskap, precis som vilken man som helst.

Alltså kvotering, som ni framhårdar med hela tiden, är till kvinnornas nackdel. Ibland tror jag att ni för fram era idéer för att skapa en attityd och värdering som gör att kvinnor tror att de är mindre värda. Men se det gör inte vi. Vi anser att alla människor har samma värde, vi anser att alla människor ska prövas utifrån sin kompetens, förmåga och så vidare. Där det fungerar blir det kvinnor, och de får känna sig lika mycket värda som männen.

Nej till kvotering! Vi kan öka representationen i bolagsstyrelser genom att satsa på, uppvärdera, visa och synliggöra kvinnors kompetens. I dag ligger Sverige dåligt till när det gäller kvinnors företagande, på 23:e plats bland EU:s 27 länder. Det här vill vi ändra på. Det är också därför Näringsdepartementet jobbar hårt på att vi ska förenkla reglerna för näringsidkare, oavsett om det är kvinnor eller män.

Så till Vänsterkartellen: Den stora framgången för att vi kvinnor ska komma in i styrelser, vilket är frågan på dagordningen här i debatten i dag, är att vi ska finnas till förfogande för nomineringar på samma villkor som männen, därför att kvinnor ska ha och har samma möjligheter att agera och vara kompetenta som män. Det handlar om vad vi sprider för värderingar och hur man upplever sig själv, och här finns det mycket mer att göra. Men näringslivet är på gång, och det har jag en hel sida med exempel på. Och kvinnors kompetens kommer fram ju mer de ges tilltro till den. Därför yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 62 GUNVOR G ERICSON (mp):

Fru talman! I mer än tio år har det debatterats hur det ska bli en mer jämn könsbalans i styrelser. Det gäller både i politiken och i näringslivet. Som vi hörde här förut hände det saker när Margareta Winberg satte tryck, men när det trycket försvann stannade utvecklingen av.

Det tycks sakta gå upp för de borgerliga regeringspartierna att de saknar stöd från majoriteten av Sveriges kvinnor och att det kan avgöra valet i höst. Efter tre och ett halvt år utan någon jämställdhetspolitik vaknar de till i elfte timmen. Jag välkomnar det. I grunden handlar politik om drömmar och visioner om hur man vill att samhället ska se ut, och det syns särskilt när man diskuterar jämställdhet.

Till kd och Yvonne Andersson: Jag vet många kvinnor som har gått utbildning i Styrelsekraft som är så förbannade för att de inte erbjuds en styrelseplats. De är inte garanterade en styrelseplats när de har gått denna utbildning. De tycker att nu måste det vara nog, att det behövs en lagstiftning.

De politiska partierna, inte alla, har tagit efter en kvoteringsmodell. När Miljöpartiet bildades införde vi varvade listor, men det räcker inte. Att bara var femte styrelseledamot i kommunala bolag är kvinna visar tydligt att mer behöver göras.

Miljöpartiet är ett feministiskt parti. Jämställdhetsfrågorna var centrala när vi bildades. Vi introducerade det jämställda språkrörssystemet, könsvarvade våra listor och kvoterade till de interna uppdragen. Det var banbrytande på sin tid att i praktiken erkänna kvinnors lika rätt till inflytande.

Det behövs politiska verktyg för att motverka könsmaktsordningen. Det är en ordning som finns men som inte alla ni på den borgerliga kanten erkänner. Det är en ordning som gör att kvinnor som grupp är underordnade män som grupp i inflytande och resurser. Den gör också att kvinnor och män fastnar i traditionella könsroller som är inskränkande för individens frihet.

För Miljöpartiet är jämställdhet sedan länge en frihetsfråga. En aktiv politik för jämställdhet ökar livsvalen för människor. Att, som de borgerliga gör, kämpa för att bevara traditionella könsroller med till exempel vårdnadsbidraget är tvärtom att kämpa för att valfrihet inte ska gälla fullt ut för vare sig kvinnor eller män.

Vart tog det folkparti vägen som tog jämställdheten på allvar? Nu har Folkpartiet en jämställdhetsminister som säger att hon inte är feminist. Hon vill inte heller använda de medel som fungerar för att få en jämnare representation i bolagsstyrelserna.

Per Schlingmann, Moderaterna, går emot sin jämställdhetsminister och öppnar för lagstiftning om kvotering i bolagsstyrelserna. Den nya moderatlinjen i frågan står i skarp kontrast till de tre övriga allianspartiernas inställning som är ett absolut nej. Näringsminister Maud Olofsson har kritiserat Moderaternas utspel.

Frågan är vad som händer om olyckan är framme och Alliansen får regera fyra år till, om det nu är så mycket till allians. Vad vill de borgerliga partierna egentligen? Är det de tre småpartiernas linje som gäller? Och var Moderaternas utspel just ett utspel utan någon större vilja och ambition att egentligen få fler kvinnor i bolagsstyrelserna? Det var kanske endast en desperat flirt från ett parti som vill ha chans till sista dansen nu inför valrörelsen när många kvinnor vänt dem ryggen.

Centern tycker att kvinnors företagande är bra, men när det gäller att ge förutsättningar för att öka kvinnors makt och inflytande backar de och påstår att ägarintressen går före. Men bara för att man äger något är det inte fritt att göra precis som man vill. Som min kollega Jan Lindholm tog upp här förut finns det också regler för vad man får göra med till exempel jordbruksmark, och om man äger en bil får man inte köra den hur man vill. Det finns spelregler att följa i samhället. Centern och Folkpartiet vill dock tydligen inte ha spelregler för ökad jämställdhet. Det ska komma av sig självt. Det är en tydlig politisk prioritering, ja. Och det är bra att det blir tydligt att det är den skillnaden inför valet.

Ni skickade brev till valberedningarnas ordförande i alla noterade bolag med uppmaning att skicka in en motivering till det valberedningsförslag man hade, men det gav då ingen större respons. Pinsamt få svarade, 77 av 342. Det är en talande tystnad. Osynliggörande är som bekant en av de kända härskarteknikerna, men inte ens då reagerar Centern och Folkpartiet. De retirerar snällt och hoppas att allt ska vara glömt.

Om ni moderater nu vill kvotera, som Schlingmann har uttryckt men som Eva Bengtson Skogsberg inte tog upp här förut – tyvärr är hon inte kvar här i kammaren – varför då vänta till 2014 med att införa en lag som Sverige är i stort behov av sedan många år för jämställdheten och tillvaratagande av kompetens inom näringslivet? Det är ju inte så att kvinnor behöver utbildning. Och om det verkligen handlade om att synliggöra, som Moderaternas Eva Bengtson Skogsberg sade, borde väl i så fall valberedarna utbildas för att de ska kunna se alla dessa kvinnor som finns.

Veckans Affärer, som också nämnts här tidigare, kunde snabbt lista 500 kompetenta kvinnor som var beredda att ta uppdrag i morgon.

Det här handlar inte om kompetens som inte finns; det här är en fråga om makt. Det är dags att inse att näringslivet inte på egen hand kommer att bryta ojämställdheten i näringslivstoppen. Män som sitter på många stolar är tydligen inget problem för de borgerliga. Men om kvinnor får lite för många uppdrag är det tydligen ett problem hos er. Kvotering är inget mål utan ett medel som vi vet fungerar.

Vi har hört här i dag att vi rödgröna är överens om att använda de medel som fungerar – en lagstiftning om kvotering för privata, noterade bolag liksom för större offentliga bolag. Symtomatiskt nog ser vi att vi 2008 bara hade fyra kvinnor som vd i börsbolag. Det var två fler än 1999. På tio år! Och det ska komma underifrån.

Vi i Miljöpartiet är övertygade om att med fler kvinnor på toppositioner inom bolagen förbättras förutsättningarna för fler kvinnor att rekryteras. Med fler kvinnor på toppositioner förbättras förutsättningarna för jämställda löner och bättre villkor i arbetslivet.

Flera undersökningar visar att det är dålig business med enfald i ledning och styrelse. Ett exempel är den finska EVA-rapporten som visar att bolag med en kvinnlig vd är ungefär 10 procent mer lönsamma, något som ligger i linje med tidigare rapporter från amerikanska forskningsinstitut som konstaterat i en studie av 353 företag att de med högst andel kvinnor i ledningen hade 35 procent högre avkastning på det egna kapitalet jämfört med de mindre jämställda bolagen.

Norges lag om kvotering i börsnoterade bolag har inneburit en klart bättre utveckling än i Sverige. Där har andelen kvinnor i styrelser gått från 7 procent 2003 till 40 procent i dag. Många nya ledamöter har fått chansen. Det är inte så att det är jättemånga personer som sitter på flera uppdrag, vilket påstods tidigare i debatten. Det som faktiskt har skett är en förnyring av bolagsstyrelserna och en markant höjning av utbildningsbakgrund eftersom fler styrelseledamöter i dag har högskoleutbildning än tidigare.

Det finns inga hinder för att detta ska kunna ske även i Sverige. Faktum är att frågan utreddes under den förra mandatperioden och lades fram sommaren 2006. Men den hann inte läggas fram i riksdagen före valet. När de borgerliga partierna tillträdde lades locket på, och enligt

jämställdhetsminister Nyamko Sabuni är det en sak för ägarna. Det har vi också hört här i dag från de borgerliga partierna.

Men vi ser resultatet. Det har inte hänt så mycket. Jämställdhetsfrågan är vår tids stora demokratifråga. Att kvinnor generellt har sämre ekonomisk makt och är sämre representerade bland chefer, bolagsstyrelser och ledningsgrupper är inte enbart en fråga för en handfull människor som äger företag. Sverige borde gå i Norges fotspår och lagstifta om kvotering i bolagsstyrelserna.

I utskottsbetänkandet skriver ni att frågan ger anledning till eftertanke, men ni avvisar lagstiftning som medel. Moderater! Kommer ni verkligen att driva på för en lagstiftning om kvotering, eller vad är er partilinje? Är det som Eva Bengtson Skogsberg sade, eller är det som Per Schlingmann yttrade? Vad gör ni i Centern, Folkpartiet och Kristdemokraterna som inte alls vill se en lagstiftning? Vilken linje har ni egentligen? Man kan undra vad ni egentligen går till val på i denna fråga.

Jag yrkar bifall till reservation 1.

I detta anförande instämde Jan Lindholm (mp), Fredrik Lundh Sammeli (s) och Egon Frid (v).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

10 § Vissa frågor om globalisering m.m.

*Vissa frågor om
globalisering m.m.*

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2009/10:UU13
Vissa frågor om globalisering m.m.

Anf. 63 KERSTIN ENGLE (s):

Fru talman! I dag behandlar vi ett betänkande med den något kryptiska rubriken *Vissa frågor om globalisering m.m.* Det handlar om motioner om internationella handelssystem, de internationella finansiella institutionerna och internationella frågor om utveckling och miljö.

För nästan exakt ett år sedan hade vi en debatt om globaliseringen. Nu behandlar vi ytterligare motioner som berör angelägna frågor för vårt samarbete i världen och allas rätt till välfärd och utveckling.

Vi är i många stycken överens om att globaliseringen i huvudsak är positiv, men vi måste bli ännu bättre på att arbeta med grundläggande frågor om korruption och mänskliga rättigheter. Globaliseringens fördelar måste komma alla till del.

Fru talman! Inledningsvis vill jag säga att vi socialdemokrater givetvis står bakom alla våra reservationer, men jag yrkar bifall till reservation 1, Samarbete med Asien och Latinamerika och reservation 4, Internationella handelssystem.

Många följer Asiens utveckling med både oro och tillförsikt. Hela den globala utvecklingen styrs av hur Asiens utveckling formas. I Asien finns dynamiska tillväxtmarknader samtidigt som hälften av världens fattiga lever där.

Indien och Kina utgör de stora ekonomiska loken. Den indiska medelklassen växer, och Kinas tillväxt ligger runt 8–10 procent. De asiatiska ländernas växande ekonomier har bidragit till att miljontals människor lyfts ur fattigdom. Asien kommer att spela en ökande roll i världsekonomin och ha stor betydelse också för den svenska ekonomin.

Även om merparten av länderna i Asien ser ut att uppnå det första millenniemålet om halverad fattigdom till 2015 lever majoriteten av världens fattiga i Asien, och ett antal länder har problem med att klara övriga millenniemål. Sverige måste öka sina egna ansträngningar och arbeta för att påverka det internationella samfundet så att millennieutvecklingsmålen även uppnås i Asien.

Många oroar sig över att jobben ska flyttas från Sverige, medan andra menar att en expansion i Asien även skapar jobb i Sverige. Ju fler indier och kineser som ökar sin köpkraft desto bättre för svensk ekonomi. Många svenska exportföretag har redan i dag en stor del av sin försäljning på den asiatiska marknaden. Kinas och Indiens ekonomiska utveckling ställer krav på vårt eget samhälles förändringsvilja. Indien skiljer sig från Kina genom att landet är en demokrati. I alla våra kontakter med Kina måste därför kraven på demokratisering och mänskliga rättigheter vara mycket tydliga.

Ett viktigt led i att öka förståelsen för förändringarna i Asien och att bredda och fördjupa ett ömsesidigt samarbete är ett tätt och brett besöksutbyte.

I Sverige måste vi fortsätta att överväga hur vi ännu bättre ska tillvarata det mellanfolkliga samarbetet med Asien inom högre utbildning, forskning, folkrörelser och kultur. Samarbete mellan svenska och asiatiska forskningsinstitutioner har goda förutsättningar att öka, och inom forskningsbiståndet förordar vi ökade satsningar på Asien.

Regeringen bör agera för att EU:s närvaro i Asien fördjupas och att EU blir en aktiv och engagerad partner. I detta läge har Sverige beslutat att lägga ned flera ambassader i Asien, till exempel i Laos och Filippinerna. Neddragningarna för utlandsrepresentationen tillsammans med minskningen av antalet samarbetsländer i utvecklingspolitiken gör att Sverige förlorar närvaro, kontaktytor och inflytande. Det oroar oss socialdemokrater. Sådana ändringar kräver noggranna överväganden och en genomtänkt strategi.

Regeringen ska inom EU driva större samordning och sammanhållning för att med kraft driva målen inom demokrati, mänskliga rättigheter, handel, miljö, hälsa och säkerhetspolitik gentemot länder i Asien.

Fru talman! I år, 2010, ska det hållas val i Burma. Förutsättningarna för att valet ska bli någorlunda demokratiskt är små, och den församling som enligt den nya konstitutionen ska väljas är inte heller demokratisk till sin karaktär. Inför valet har regimen sett till att fångsla oppositionsledare så att de inte kan ställa upp. Militärjuntan gör nu allt för att förhindra Aung San Suu Kyi att ta del i valet, och vi i Sverige fördömer våldet och förtrycket i Burma.

Fru talman! Människans inverkan på klimatet eskalerar, och vi har ingen tid att spilla. Exemplets makt är stor. Vi måste visa att det är möjligt att ha en tillväxt kombinerad med hållbar utveckling. Inte minst i Asien är miljöhoten överhängande. Om ingenting görs kommer vi att se

miljontals klimatflyktingar och miljökatastrofer som vi nu har svårt att föreställa oss.

Det multilaterala samarbetet för hållbar utveckling har avgörande betydelse. FN måste ta aktiv ledning i arbetet för hållbar utveckling, vilket också bör präglade organ som Världsbanken, IMF och de regionala utvecklingsbankerna och WTO.

Den internationella handelns regler och avtal måste kombineras med miljökonventioner och internationell miljölagstiftning. Miljöpolitiken får inte heller begränsas så att den bara handlar om klimatfrågan. Vatten och sanitet, farliga utsläpp och ett hållbart jordbruk är frågor som inte heller får glömmas bort.

Fru talman! Demokratiska republiken Kongo, DRK, är sedan många år drabbat av väpnade konflikter som har sin grund i striden om landets naturresurser. Sverige måste i FN och inom EU lägga ned stor möda på att bekämpa den hänsynslösa plundringen av DRK:s naturtillgångar och motverka de kriminella nätverk som byggts upp av korruperade politiker, militärer och företag.

Den svenska regeringen bör också inom IMF, Världsbanken och FN verka för att komponenttillverkare och elektronikbolag i väst tar ett större ansvar för att de mineraler som importerats från DRK utvinns under förhållanden som inte innebär kränkning av de mänskliga rättigheterna.

Bland annat tenn och volfram säljs vidare till länder i Östasien och där de förädlas till metaller som sedan används till olika elektronikprodukter som mobiltelefoner och bärbara datorer. Detta belyser med all tydlighet att vi måste agera på många fronter. Vi vill handla med Asien. Men det är också självklart att bekämpa brottslighet och korruption.

EU har ännu inte någon lagstiftning som förhindrar att mineralerna som underblåser konflikter säljs vidare till Europa. Det räcker inte att företag hävdar att de handlat med licensierade exportörer samtidigt som uppköpare handlar med mineraler som kan benämnas konfliktmineraler eller illegala mineraler. Vi konsumenter måste vara säkra på att konfliktmineraler inte finns i produkter som vi köper.

Fru talman! I Latinamerika har vi sett en utveckling där demokratin vunnit mark och där ursprungsbefolkningen alltmer får sin röst hörd. I många fall handlar det om bräckliga demokratier där den stora utmaningen är att befästa det demokratiska statsskicket av egen kraft och med stöd av andra demokratiskt styrda länder i världen. Inte minst Sverige kan göra en stor och viktig insats där.

Vi var många som blev förvånade när Carl Bildt i sin senaste utrikespolitiska deklARATION endast tog upp Brasilien, vilket bekräftar att Latinamerika kommit att betraktas som den bortglömda kontinenten. För ett ökat svenskt samarbete och utbyte med Latinamerika och länderna där bör en heltäckande strategi utvecklas.

Samarbetet bör omfatta såväl handel, ekonomi, forskning och fattigdomsbekämpning som fredsfrämjande arbete. Genom samarbetet bör man bygga vidare på de starka band som finns mellan Sverige och Latinamerika och som har byggts upp av människor som bor i Sverige och har latinamerikansk bakgrund, de starka svenska solidaritetsrörelserna med Latinamerika och genom Sveriges utvecklingssamarbete med Latinamerika.

Fru talman! Det är ett stort problem om utvecklingen fortgår mot att EU-20 tar över delar av de roller som IMF, Världsbanken och andra internationella institutioner hittills haft. Kopplingen mellan IMF, Världsbanken och FN-systemet behöver stärkas. FN bör kunna fatta beslut som även finansiella institutioner måste rätta sig efter.

Sverige bör i Internationella valutafonden och Världsbanken verka för att valet av ordförande föregås av en öppen nomineringsprocess och att lämplig person väljs utifrån meriter och inte utifrån landtillhörighet.

I och för sig har IMF och Världsbanken tagit en del steg i reformarbetet mot mer transparens och inflytande för låg- och medelinkomstländer. Men arbetet kan inte ses som slutfört, utan mycket mer finns att göra. Här menar vi att regeringen måste öka sina ansträngningar.

Anf. 64 HANS LINDE (v):

Fru talman! Vi har precis som föregående talare här sagt att diskutera utrikesutskottets betänkande UU13 *Vissa frågor rörande globalisering m.m.* Det är lite av ett potpurribetänkande som berör en lång rad frågor av olika karaktär men som var för sig har stor betydelse för vårt lands utrikespolitik och Sveriges röst i världen. Jag vill instämma i stora delar av det som föregående talare Kerstin Engle sade.

Jag vill inledningsvis säga något om begreppet globalisering, som trots allt är det övergripande temat för betänkandet och för den debatt som vi ska ha. Få begrepp kan tolkas och uppfattas på så många olika sätt som just begreppet globalisering. Fråga en varslad svensk metallarbetare, en boskapsskötare i Mali eller en finansspekulant på Wall Street och du kommer få i grunden helt olika svar om vad globaliseringen är och vad den får för konsekvenser. Det som för den ene är nya affärsmöjligheter är för den andre bara ett fördjupat utnyttjande. Vem vi är och varifrån vi betraktar världen avgör hur vi ser på globalisering.

Globalisering är både en verklig process och en ideologisk process. Den är verklig i den betydelsen att ekonomin sedan århundraden är global och tenderar att bli alltmer global. Den är verklig också i den betydelsen att tekniska framsteg har gjorts som innebär att den minoritet av jordens befolkning som har tillgång till dessa framsteg har fått det lättare att utbyta information och kunskap på ett sätt vi aldrig tidigare sett i jordens historia.

Men långt ifrån alla delar av globaliseringen sker enligt en naturlag. Det är inga osynliga händer som flyttat makt från demokratiska arenor till de multinationella företagens slutna styrelserum. Det är inga osynliga händer som systematiskt har befriat riskkapitalister från demokratisk styrning, reglering och ansvarsutkrävande. Det är definitivt inga osynliga händer som har genomfört regelrätta korståg mot offentligt ägande som resulterat i att sektor efter sektor i land efter land öppnats upp för multinationella företags kortsiktiga vinstintressen och spekulation. Denna utveckling må ibland beskrivas som något från ovan givet men är ett resultat av medvetna politiska beslut även i denna kammare.

Det är den utvecklingen vi nu ser resultatet av runt om i Sverige när de anställda vid Astra i Lund, metallarbetare i Olofström eller undersköterskor i Sundsvall får betala ett oerhört högt pris för den lågkonjunktur som skapats genom enorma spekulationsbubblor och oreglerade finansmarknader.

Men precis som den utveckling vi i dag ser i stor utsträckning är ett resultat av politiska beslut skulle en helt annan utveckling kunna vara möjlig.

Fru talman! När ekonomin globaliseras och allt fler av besluten fattas allt längre bort från dem som verkligen berörs behöver också de krafter som kämpar för rättvisa, jämlikhet och jämställdhet globaliseras. Då ökar behovet av en utrikespolitik som verkligen tar sin utgångspunkt i solidariteten inte bara i ord utan också i handling. Det är en solidaritet som består i en gemensam kamp över nationsgränserna för rätten att organisera sig fackligt, rätten att bestämma över sin egen kropp och rätten till arbete, bostad och välfärd.

Styrelserummen skulle kunna öppnas upp för insyn och makten över finansmarknaderna skulle kunna flytta tillbaka till de folkvaldas händer. Internationella finansinstitutioner som Internationella valutafonden och Världsbanken skulle i grunden kunna demokratiseras och reformeras och skatteparadisen skulle kunna stängas ned. Handelsregler skulle kunna göras rättvisa, och de rika länderna och de multinationella företagen skulle kunna tvingas ta ansvar för de klimatförändringar vi redan ser världen över.

Vare sig vi vill det eller inte påverkas vi här i Sverige av vad som händer i vår omvärld. Det gäller oavsett om det handlar om tragedier som jordbävningen på Haiti, övergrepp som när regimen i Iran fängslar oppositionella eller när fackligt aktiva mördas i Colombia. Men vi påverkas också när framsteg sker och människor runt om i världen organiserar sig för sina egna intressen. Det gäller till exempel när Bolivias ursprungsbefolkning organiserar sig för sina rättigheter och också lyckas påverka i positiv riktning, när Indien avkriminaliserar samkönade relationer eller när befolkningen i Honduras gick ut på gatorna för att protestera mot kuppen i somras och försvara sina grundläggande mänskliga rättigheter och demokrati.

Därför behövs en svensk utrikespolitik som tar sin utgångspunkt i solidaritet, inte i de multinationella företagens kortsiktiga vinstintressen eller i lojalitet med USA:s säkerhetspolitiska intressen paketerade i den så kallade transatlantiska länken.

Tyvärr är det precis det som vi har sett. När EU:s handelspolitik ska formas eller de svenska positionerna ska slås fast inför möten med Internationella valutafonden och Världsbanken är retoriken om partnerskap, samstämmighet och solidaritet som bortblåst. Då är det i stället det europeiska näringslivets intressen som styr. Inte minst märks det i EU:s handelspolitik när EU nu bedriver förhandlingar om nya handelsavtal med bland annat Centralamerika, Afrika och Andinska gemenskapen i Latinamerika. Då styr EU:s strategi Global Europe som är en strategi för att öppna nya marknader för det europeiska näringslivet. Då kräver man att utvecklingsländer ska öppna sina marknader medan vårt jordbruksstöd här i Europa ska kvarstå. Då arbetar EU och Sverige för att man ska införa regler för investeringar, offentlig upphandling och patent som kommer att minska tillgången till läkemedel i utvecklingsländer och försvåra möjligheterna för utvecklingsländerna att ta hänsyn till miljö och sociala faktorer.

Det märks inom IMF, Internationella valutafonden, och Världsbanken, som fortfarande används som murbräcka för en politik av avregle-

ringar, privatiseringar och detaljreglering av utvecklingsländernas politik som försvårar fattigdomsbekämpning och undergräver demokratin i syd.

Fru talman! Den 17 februari presenterade vi tre partier i det rödgröna samarbetet i vissa delar hur en sådan utrikespolitik skulle kunna se ut. Vi visade i flera delar hur en utrikespolitik som tar sin grund i solidariteten skulle kunna se ut för Sverige. Våra överenskommelser står i tydlig kontrast till den borgerliga utrikespolitik som verkar ha glömt att världen inte slutar vid Gibraltar sund, Bosporen eller Uralbergen. Vi visade att Sverige kan spela roll även långt från vårt lands gränser. Det är inte möjligheterna att påverka som saknas, utan det som i dag saknas är den politiska viljan hos den nuvarande borgerliga regeringen.

I dagens betänkande visar vi återigen i våra gemensamma rödgröna reservationer några exempel på hur en utrikespolitik som tar sin utgångspunkt i solidariteten skulle kunna se ut. Den tidigare talaren Kerstin Engle har beskrivit några av de här delarna i våra reservationer. Vi slår fast att Sverige behöver öka och fördjupa sitt samarbete med både Asien och Latinamerika så att det blir ett samarbete för ökad respekt för de mänskliga rättigheterna, ett samarbete för rättvisa och ett samarbete för ökad jämställdhet.

Vi ser tillsammans i vårt rödgröna samarbete i dag att världen är i stort behov av länder som står upp för rättvisa, för jämställdhet och för mänskliga rättigheter. Vi är övertygade om att Sverige kan spela roll och vara just ett sådant land. Men då krävs en annan regering och en annan utrikespolitik. Därför vill jag avslutningsvis yrka bifall till de gemensamma rödgröna reservationerna 1 och 4.

Anf. 65 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Vi diskuterar i dag utrikesutskottets betänkande nr 13. Det är ett slags uppsamlingsheat för en mängd olika motioner inom utrikesutskottets ansvarsområde. Det innehåller om jag har räknat rätt 86 hemställanspunkter som rör så olika frågor som kampen mot korruption, IMF, Världsbanken, skuldavskrivningar, bistånd, handelspolitik och till och med ekosystemtjänster som har lyckats komma med på ett hörn.

Utskottets betänkande har namnet *Vissa frågor om globalisering m.m.* Jag tycker nog att vi kan vara lite självkritiska från utskottets sida för att vi har gett detta betänkande en så intetsägande och okonkret rubrik, men jag har ännu inte kommit på något bättre rubrikförslag. Det som förenar frågorna i detta betänkande är att de oftast är utrikespolitiska frågor som har att göra med ekonomi.

Jag tänkte koncentrera mig på en av dessa frågor, nämligen den om EU:s avtal med länderna i Afrika, Västindien och Stilla havet. Det är de så kallade ACP-länderna, eller AVS-länderna som det heter med den svenska förkortningen. Det är tidigare kolonier som EU har handels- och samarbetsavtal med.

Dessa avtal som nu håller på att förhandlas fram, Economic Partnership Agreements eller EPA-avtalen, förhandlas fram under ganska stor kontrovers. Förhandlingarna har satts i gång för att göra EU:s handelsrelationer med de forna kolonierna kompatibla med Världshandelsorganisationens regler. Men EU har krävt betydligt mer än vad som skulle behövas för att handelsvillkoren ska vara i överensstämmelse med WTO:s regler. I stället för att ha en flexibel approach har EU drivit på för omfat-

tande och snabba avregleringar i utvecklingsländerna. EU har helt enkelt försökt använda sitt överläge när det gäller resurser och sin ekonomiska styrka till att tvinga fram orättvisa villkor i handelsavtalen.

Förhandlingstaktiken har varit hård och innehållit element av utpressning, och det har lett till mycket ont blod och bristande förtroende för EU:s goda vilja.

Det bristande förtroende som EU:s agerande har skapat är en av flera viktiga faktorer till att länder i tredje världen inte längre litar på EU:s goda vilja i samma utsträckning som tidigare. Det är en av faktorerna till att förhandlingarna i Köpenhamn om ett nytt globalt klimatavtal inte blev den framgång som verkligen skulle ha behövts. Om man använder utpressningstaktik en dag är det svårt att säga "Lita på mig" dagen därpå. Det borde EU ha tagit till sig.

Vad är det då som är knäckfrågorna? Just nu pågår förhandlingar om att teckna interimavtal, och sådana har redan tecknats i många fall. Det som nu framför allt pågår är att man ska omvandla interimavtalen till bredare avtal som innefattar fler frågor. I de förhandlingarna har EU visat en bristande respekt för partnerländernas egna åsikter om vad som ska ingå i avtalen. EU försöker tvinga till sig marknadstillträde, och man insisterar på att få med villkor om tjänstehandel, immateriella rättigheter och de så kallade Singaporefrågorna om investeringar, offentlig upphandling och konkurrenslagstiftning.

Det är bra om man kan komma överens om gemensamma regler. Men man ska inte använda utpressning för att tvinga fattiga länder att acceptera EU:s vilja. EPA-avtalen som de ser ut i dag är orättvisa. De behöver rättas till. Det hoppas vi i Miljöpartiet att vi tillsammans med våra rödgröna kamrater kan bidra till att EU gör efter det här valet.

Fru talman! Jag yrkar bifall reservationerna 1 och 4.

Anf. 66 ANNE-MARIE PÅLSSON (m):

Fru talman! I dag ska riksdagen göra något så originellt som att avslå yrkanden om att skapa en bättre värld, en rättvis värld, en värld byggd på frihet, en värld byggd på demokrati och på respekt för de mänskliga rättigheterna, en värld med välfärd för alla, en värld utan korruption, en värld där rovdrift på naturen inte längre existerar. Kort sagt, i dag säger riksdagen nej till den bästa av alla världar. Hur ska man annars förklara att riksdagen avslår alla yrkanden med denna innebörd?

Fru talman! Var och en inser förstås att riksdagens nej till dessa yrkanden inte alls handlar om att säga nej till den bästa av alla världar utan om någonting helt annat. Det handlar om att säga nej till fluffiga och till intet förpliktande formuleringar. Ty det finns väl inte något land i världen – i vart fall inte i den civiliserade delen av världen – som styrs av en regering som säger sig vilja föra en politik som ökar orättvisorna, en regering som vill minska friheten, som vill minska demokratin, som nonchalerar de mänskliga rättigheterna och som vill föra en politik som leder till rovdrift och plundring.

Den rödgröna oppositionen slår in öppna dörrar, ställer yrkanden om självklarheter och demonstrerar samtidigt en naiv syn på tillvaron. Detta märks inte minst i överutnyttjandet av begreppet rättvisa.

Vad är rättvisa? Hur ska det definieras? Om detta har de lärde tvistat i tusentals år utan att finna något svar. Men den rödgröna oppositionen har

tydligen svaret i sin hand, ty hur ska man annars kunna tolka yrkanden om detta. Eller är det så att oppositionen yrkar om något som inte går att fastställa, och vad är det i så fall för mening i det? Eller handlar det bara om politisk retorik, att erövra ett begrepp och göra gällande att bara den egna politiken leder till en rättvis värld? Allt annat är definitionsmässigt orättvist.

Men, fru talman, det är värre än så, ty oppositionen tycks befinna sig i en så naiv och förenklad värld att den inte ens tagit till sig de mest elementära sambanden, de om konkurrerande mål. Särskilt besynnerligt är det att Socialdemokraterna drabbats av detta snäva och populistiska synsätt, ty i det partiet finns, och framför allt har funnits, många goda läromästare. Just nu tänker jag främst på den kloke och extremt begåvade Rickard Sandler. Han insåg sambanden. Han insåg att många av de mål som Socialdemokraterna ville uppnå då, i mitten av 1930-talet, inte alla kunde uppnås samtidigt. Lyssna bara på hur han formulerade sig i ett dokument från 1936 som handlar om att uppnå frihet, trygghet, framsteg och jämlikhet, alltså ungefär samma mål som oppositionen har i dag. I dokumentet slår Rickard Sandler fast följande:

”Ingen djupare analys kräves för att visa, att de framställda normerna icke kunna passas ihop till ett logiskt oangripligt system. Normerna äro inbördes motstridiga. Välstånd och frihet, framsteg och trygghet kunna stå i konflikt. Än sen, skola de beskäras efter linjal? Den logiska bristen är ohjälplig. Normerna äro sådana de äro, emedan människan är sådan hon är.” Så skrev Rickard Sandler 1936.

Så sant, så sant. Livet är så mycket mer komplicerat och mångfasetterat än att kunna rymmas i de snäva önskemål som motionärerna framfört i dagens betänkande och som inrymdes i de tankar som låg som grund för dokumentet från 1936.

Den centrala och viktiga frågan, fru talman, är därför: Vilket mål är överordnat? Vad är viktigast – rättvisa, framsteg, frihet, demokrati, välstånd eller befrämjandet av de mänskliga rättigheterna? Vilket mål ska uppnås först? Det finns inget entydigt svar på detta. Svaret beror på betraktaren och på hur han eller hon bedömer de olika komponenterna. Det är där vi alla gör avvägningar, och det är därför det är så svårt.

Hur ska vi se på att ett av målen kan uppnås samtidigt som man inte kommer ens i närheten av att uppnå de andra målen? Låt mig ta ett näraliggande exempel, det snabbväxande Kina. På ganska kort tid har hundratals miljoner människor lyfts ur fattigdom samtidigt som andra inte får se sin välfärd förbättras. Med det har klyftorna ökat. Är det bra eller dåligt? Och hur ska vi se på saken om några hundra miljoner har fått det bättre samtidigt som alla de andra i vart fall inte fått det sämre? Ja, klyftorna har ökat, men ingen har fått det sämre. Är detta rättvist eller orättvist? Svaret är att vi inte vet. Det finns inget entydigt svar. Dessutom vet vi att alla målen inte kan uppnås samtidigt.

Den typen av yrkanden som behandlas i dagens betänkande är därför skäligen meningslösa. Man skulle med rätta kunna tycka att riksdagen borde ägna sig åt annat än önsketänkande, också för att många av de förslag som oppositionen lägger fram och de uppmaningar till regeringen som den gör rör frågor som Sverige inte längre äger ensamt. Handelsfrågor är exempelvis numera en EU-fråga och har så varit under ganska lång tid. Vi kan inte på egen hand forma en politik hur gärna vi än vill.

Därmed inte sagt att Sveriges regering inte ska verka för att uppnå de gemensamma mål som vi alla har och som ställs av oppositionen.

Sverige är aktivt i dessa frågor, så även alliansregeringen. I själva verket har en rad åtgärder vidtagits för att leda utvecklingen i en riktning som också oppositionen borde gilla. Låt mig peka på några exempel. Oppositionen vill att regeringen ska bekämpa korruptionen. Det är en god målsättning, och regeringen gör det. Till skillnad från den förra regeringen har den nuvarande regeringen vidtagit en rad åtgärder för att strama upp biståndet och så långt som möjligt minska korruptionen. Men tro inte att detta går att lösa över en natt. Korruption är som en tumör i samhällskroppen. Det är inte ett tecken på ett individfel utan på ett systemfel, åtminstone om vi ska tro John Githango, före detta rådgivare till Kenyas president i dessa frågor.

Oppositionen kräver att regeringen ska verka för att fattiga länder och utvecklingsländer får ett större inflytande över IMF och Världsbanken. Här slår man in öppna dörrar. Röststyrkan har justerats i den riktning som oppositionen kräver, och riksdagen har också godkänt detta i ett tidigare betänkande. För övrigt ska man för allt i världen inte tro att saker och ting blir bättre för att inflytande flyttas från länder som tillskjuter pengar till IMF till länder som inte tillskjuter dessa pengar. Vi har många exempel, inte minst i den globala krisens kölvatten, på hur oaktsamt individer tenderar att bete sig med andra människors pengar.

Motionärerna vill att samarbetet över ländergränserna ska öka vad gäller miljöfrågorna. Men var har oppositionen varit de senaste åren? Har man helt missat alla möten och ansträngningar för att nå gemensamma överenskommelser på klimatsidan? Vår regering nu liksom tidigare, och liksom regeringar i andra länder, har insett att klimatfrågan är just en fråga som kräver gemensamma lösningar eftersom problemet är sant gränsoverskridande.

Fru talman! Detta är inget mönstergillt betänkande. Här visar sig riksdagen inte från sin allra bästa sida. Frågor tas upp som inte primärt hör hemma i Sveriges riksdag. Målsättningar ställs som är helt omöjliga att uppnå. Krav på åtgärder och insatser reses – åtgärder som redan är vidtagna. Nej, bättre kan vi.

Med dessa ord, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 67 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Det var ett på många sätt spännande anförande av Anne-Marie Pålsson, kanske mer utifrån ett filosofiskt perspektiv än utifrån dagens betänkande. Det var mycket lite i hennes anförande som berörde de konkreta frågor vi i dag har att diskutera.

De som följer debatten och har läst betänkandet tror jag inte i dag får några svar över huvud taget från Anne-Marie Pålsson och Moderaterna beträffande varför man valt att avslå en lång rad konkreta förslag från oppositionen.

Jag skulle vilja lyfta fram just ett av de här konkreta förslagen i och med att vi inte fick något besked från Anne-Marie Pålsson varför man har valt att avstyrka detta konkreta förslag, som inte kan beskrivas som fluffigt eller icke förpliktigande.

Från den rödgröna oppositionen har vi gemensamt krävt att Sverige ska ta fram en ny Latinamerikastrategi. Vi ser ett behov av att öka, fördjupa och bredda samarbetet, och inför det behöver vi en tydlig strategi för hur det ska gå till. Från den borgerliga sidan har man valt att avstyrka det.

Jag skulle vilja veta, Anne-Marie Pålsson: Varför väljer ni att yrka avslag på det här?

Innan Anne-Marie Pålsson svarar måste jag säga att jag trots allt inte är förvånad. Om vi tittar på den borgerliga utrikespolitiken under de gångna tre och ett halvt åren finns det ingen kontinent – möjligtvis med undantag för Oceanien – som ni har prioriterat så lågt som just Latinamerika. Ni har lagt ned ambassaden i Managua och avvecklat biståndet till El Salvador, Haiti, Honduras, Peru, Nicaragua och Brasilien. Era ministrar, som knappast är kända för att vara flygrädda, har knappt satt sin fot på latinamerikansk mark.

Trots allt vill jag veta, Anne-Marie Pålsson: Varför detta totala ointresse för Latinamerika? Varför är man inte intresserad av att se Latinamerika som någonting annat än på sin höjd en marknad för svenska JAS Gripen-plan?

Anf. 68 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Svaret skulle kunna göras väldigt kort och väldigt enkelt. Jag kan anknyta till de tankar som Rickard Sandler förde fram. Man kan inte göra allt på en gång. Tiden räcker inte till. Resurserna räcker inte till. Det här får vi se som ett uttryck för de prioriteringar och målsättningar som regeringen har. Kom ihåg att när det gäller den här typen av utrikespolitik är detta ingen fråga för riksdagen, utan det är en av de få frågor som regeringen äger på egen hand.

Men icke förty räcker inte resurserna till att engagera sig till 150 procent i alla hörn i världen. Regeringen har gjort en prioritering utifrån de aspekter och de kriterier som man tycker är viktiga. Det får man godta – en annan regering kanske skulle ha gjort en helt annan avvägning och bedömning.

Anf. 69 HANS LINDE (v) replik:

Fru talman! Det är helt sant att ingen kan göra allt. Men alla kan väl göra något, Anne-Marie Pålsson, även i Latinamerika.

Det är inte så att vi kräver några nya åtgärder av er. Det handlar i grunden om att fortsätta ett engagemang för just Latinamerika som vi har haft i vårt land under väldigt lång tid. Det är ett engagemang och en aktivitet vi har haft i Latinamerika som ni har avvecklat och satt stopp för när det gäller diplomatiskt och politiskt utbyte, när det gäller utvecklingsarbete och när det gäller relationer till Latinamerika på andra sätt.

Jag är trots allt, får jag säga återigen, inte förvånad över att den borgerliga regeringen och Anne-Marie Pålsson så tydligt har nedprioriterat Latinamerika, att det tydligen inte finns resurser för denna jättekontinent. Jag förstår att Anne-Marie Pålsson och borgerligheten trots allt är bittra över att deras systerpartier i land efter land har förlorat makten och ersatts av demokratiska vänsterregeringar som har lyckats bekämpa fattigdomen och konsolidera demokratin.

Trots allt måste jag fråga Anne-Marie Pålsson, som brukar vara en talesperson för ett effektivt bistånd, för att biståndet ska lyftas, för att vi ska använda varje skattekrona på bästa sätt: Är det här verkligen ett effektivt användande av svenska biståndsmedel?

Vi har i decennier varit aktiva i Latinamerika och lagt en enorm mängd svenska skattepengar på att försöka bidra till en bättre utveckling, till att demokratin ska konsolideras, bygga upp sociala rörelser och minska klyftorna. När vi nu börjar se resultatet av bland annat våra ansträngningar i Latinamerika väljer man att backa tillbaka, vända ryggen till. Det sker i ett läge när vi skulle kunna vara med och vara en del i den oerhört positiva process i stora delar av hela Latinamerika som vi har varit med och bidragit till i Sverige genom våra folkrörelser och genom vårt bistånd. Anser Anne-Marie Pålsson att detta verkligen är en effektiv användning av svenska biståndsmedel?

Anf. 70 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! När det gäller biståndsmedel brukar den frågan debatteras i ett särskilt betänkande för sig, men låt mig ändå framföra några synpunkter och kommentarer.

Dagens regering har gjort mycket stora insatser på biståndsområdet. Man har sjösat en politik som är väldigt tydlig i ansträngningarna att effektivisera biståndet, strama upp biståndet och se till att biståndet verkligen ger en långsiktig effekt för det mottagande landet. Man har gjort det på många olika vis, genom att formulera olika kriterier och liknande. Man har också gjort det genom en mycket medveten satsning på att koncentrera biståndet till ett mindre antal länder och göra större och mer genomgripande satsningar där.

Det är, skulle jag vilja påstå, nästan omöjligt att ha en biståndspolitik som innebär att medlen delas ut på ett mycket stort antal länder. Det är mycket svårare att följa upp hur dessa medel används när de sprids i mindre potter över ett större antal länder.

Dagens regering har alltså gjort den motsvarande prioriteringen på ett mindre antal länder, på länder som har ännu större behov av medel. Det är en uppstramning av processerna och en ambition att följa upp hur skattebetalarnas pengar används så att de kommer till rätt användning och inte slösas bort på projekt som är felaktiga eller, Gud förbude, korruption och liknande aktiviteter.

Anf. 71 KERSTIN ENGLE (s) replik:

Fru talman! Det var ett intressant anförande, men jag tyckte att det var väldigt defensivt. Det stämmer naturligtvis att man inte kan göra allt på en gång överallt. Men man måste väl ha en vision.

Efter att Rickard Sandler skrev detta – om det nu var 1930 eller 1936 – har väl världen förändrats ganska radikalt. Jag nämnde att vi ser allt fler demokratier i Latinamerika och att fler har lyfts ur fattigdom. Det är naturligtvis mycket bra, men det vi nu vill är att fler ska komma i åtnjutande av detta. Är det inte kloka, framsynta politiska beslut som gör att världen förändras?

Det vore väl bra om Anne-Marie Pålsson åtminstone kunde yrka bifall till någon åtgärd. Om man nu ska koncentrera sig på en kunde det

vara intressant att veta vilken åtgärd som Anne-Marie Pålsson bedömer som den mest angelägna.

Jag ska återkomma om biståndet, för det är lite magstarkt att kalla de åtgärder som har vidtagits kraftfulla.

Anf. 72 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Världen har förändrats sedan 1936. Ja, det har den gjort. Men de grundläggande problemen kvarstår. Vad gäller synen på rättvisa är den inte bara 50, 60 eller 70 år gammal – det är svårigheter att definiera begrepp som har tusentals år på nacken. Ibland är det så att världen inte alls förändras.

Vad jag försöker peka på här är att det är väldigt lätt att stå och prata om att vi vill ha rättvisa, vill ha demokrati, vill ha frihet, vill ha välfärd och vill ha både det ena och det andra. Det vill vi alla ha! Det är fullständigt orimligt att hävda någonting annat. Vi vill alla ha det. Det är lätt att säga detta.

Det som är så oändligt svårt är att säga: Hur ska vi paketera detta? Hur ska vi kombinera det? Vilka målsättningar är det centrala? Kan vi tolerera att någon målsättning får ett sämre utrymme eller kanske till och med försämras mot det att någon annan målsättning lyfts fram och blir viktigare? Detta bygger förstås på moraliska överväganden. Någon kanske också skulle säga politiska, men det är nog framför allt moraliska överväganden det handlar om.

När vi läser detta betänkande ser vi att det är fullt av denna typ av ganska lösliga formuleringar. Det hade varit en annan sak om man från oppositionens sida sagt så här: Vi vill att korruptionen ska minskas genom att man vidtar exakt dessa konkreta åtgärder med allt vad det innebär. Då finns det en möjlighet att säga att det är en bra eller en dålig åtgärd. Att bara önska att man ska vidta åtgärder mot korruption är att slå in öppna dörrar.

Anf. 73 KERSTIN ENGLE (s) replik:

Fru talman! Jo, men vi har hört här av Hans Linde att det finns konkreta förslag som man hade kunnat yrka bifall till.

Jag som politiker kan ibland ägna mig åt filosofiska resonemang om vad som är rättvisa och orättvisa – sådana resonemang finns ju i alla religioner. Men det är ingenting som jag vill ägna min huvudsakliga sysselsättning åt här i Sveriges riksdag, utan här vill jag få saker att hända.

Anne-Marie Pålsson säger att man måste ha en struktur, och det kunde regeringen ha visat i en strategi för Latinamerika. Det hade varit ett alldeles utmärkt sätt för regeringen att visa oss i oppositionen hur man gör en funktionell och bra strategi.

När det gäller biståndet är det ingen i denna kammare som är emot att man bekämpar korruption, om det sedan är i biståndet, i handeln eller vad det är. Det får dock fel fokus när Gunilla Carlsson säger att hon har stramat upp kampen mot korruption eftersom hon när hon var i utrikesutskottet på besök blev svaret skyldig om hur stor korruptionen är. Ska man arbeta effektivt med en fråga behöver man ett underlag för att kunna angripa den på rätt sätt. Vi måste dock självklart bekämpa all sorts korruption.

Anf. 74 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik:

Fru talman! Jag tänker ställa en motfråga till Kerstin Engle även om jag vet att hon inte har fler repliker. Givet att man ska satsa mer på Latinamerika och att man har begränsade resurser, vad vill man då från oppositionen göra mindre av? Det är här avvägningarna kommer in, och det är först då frågan blir politisk. Det är lätt att säga att man ska mer av detta, men vad ska vad man då ha mindre av? Vad tycker ni är mindre viktigt som ni vill göra avkall på för att öka satsningarna på verksamheten i Latinamerika? Det finns inga lediga resurser att ta av och sätta in, utan detta är en avvägning av olika intressen.

Detta säger inte oppositionen något om. Därför blir denna typ av önskemål ganska fluffiga och ett önsketänkande. Hade man varit tydlig och sagt att man vill ha mer satsning på Latinamerika och mindre satsning på det eller det området kunde man ha gjort en bedömning av hur man ser på dessa olika satsningar ställda mot varandra. Då blir det en tydligare och mer trovärd politik och inte bara ett önsketänkande.

Anf. 75 FREDRIK MALM (fp):

Fru talman! Vi debatterar i dag utrikesutskottets betänkande nr 13 *Vissa frågor om globalisering m.m.* Det handlar om en rad olika motioner som ledamöterna i riksdagen har skrivit rörande frihandel, globalisering, handelsavtal och mycket annat.

Sverige har alltid varit en vän av frihandel. Vi har varit det av två skäl. Vi vet hur viktig frihandeln är för vårt eget välstånd. Vi är ett litet land som är mycket beroende av vår exportindustri. Vi är ett land som är beroende av att våra företag på olika sätt lyckas i andra länder. Vi vet också att frihandel är bra för alla. Det stärks av den ekonomiska teorin med David Ricardo och många andra, det stärks av empirin och det stärks inte minst nu för tiden av att vi ser hur länder har kunnat höja sig ur fattigdom genom att bli en del av den globala ekonomin. Vi vet att frihandel är bra för Sverige och för många andra.

Vi har en rad olika verktyg till vårt förfogande för att fortsätta påverka för en ökad frihandel. I betänkandet nämns mängder av exempel på hur Sverige inom ramen för EU, WTO och andra institutioner verkar för olika typer av handelsavtal och för att röja undan regleringar och annat för att få en friare handel.

Vi kan också på egen hand i våra bilaterala förbindelser med andra länder verka för ett ökat ekonomiskt utbyte. Det gäller inte minst Irak där Sverige har öppnat ambassaden i Bagdad igen och ett konsulat i Kurdistan och Exportrådet är på plats. Det är klart att vi har mer att exportera till Irak i dag än vad Irak har att exportera till oss. I det långa perspektivet kommer dock all handel att gynna alla parter.

Sverige kan också fungera som en opinionsbildande kraft. Vi kan på olika sätt markera i den globala debatten när frågor kommer upp på dagordningen hur viktigt det är med globalisering, hur viktigt det är med frihandel och hur viktigt det är att vi tar bort handelshinder och röjer bort olika typer av regleringar lokalt, regionalt och globalt.

Vi kan också på olika sätt försöka involvera näringslivet mer i det svenska biståndet även om oppositionen har en viss beröringsskräck för detta.

Sverige har också ett specifikt ansvar inom Europeiska unionen. Vi är en av de mest frihandelsvänliga medlemsstaterna i EU. Vi har ett viktigt ansvar i debatten med andra EU-länder att poängtera hur viktigt det är att EU:s jordbrukspolitik fasas ut och hur viktigt det är att EU på olika sätt släpper in fattiga länder i den globala ekonomin och gör det enklare för dem att handla med oss. Inom Medelhavsunionen kan vi på olika sätt verka för att EU:s relationer med grannländerna runt Medelhavet förstärks så att handelsutbytet kan öka.

Fru talman! Det finns två partier i Sverige som inte ställer upp på principen om frihandel. Det är Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Miljöpartiets grundläggande uppfattning i de globala handelsfrågorna är att tillväxt hotar miljön. Det är det bärande elementet i Miljöpartiets syn på global handel. Vänsterpartiet förespråkar ett annat system än marknadsekonomi och kapitalism. Det är något oklart nu för tiden hur detta system ska se ut, men man är likväl anhängare av ett annat ekonomiskt system.

Fru talman! Den här politiken är u-landsfientlig. Det blir betydligt svårare för ett land att höja sig ur fattigdom om man inte kan handla med andra länder och inte är en del av frihandeln.

Miljöpartiet kräver exempelvis att livsmedel ska vara närproducerade. Det ska vara småskaligt. Det låter förstås bra, men i praktiken är det en omskrivning för att inte importera från u-länder. Det blir konsekvensen av detta. Attityden tycks vara att bönder i fattiga länder gärna får producera för sin egen lokala marknad. Där är dock kapitalbildningen lägre och möjligheterna att expandera mindre. Men fattiga länder ska tydligen inte exportera till Sverige, för i vårt land ska det handlas lokalt. Det ska vara närproducerat och småskaligt. Det finns inget land som har kunnat höja sig ur fattigdom med en sådan politik.

Att utestänga fattiga länder från handeln genom omskrivningar om närodlat och småskaligt och annat innebär dessutom att den rika världen kommer att ha fortsatt kontroll över den mer avancerade produktionen. Det innebär att den rika världen även fortsättningsvis kommer att ha högre vinster och större utvecklingspotential till sitt förfogande.

När politiker säger "tänk globalt och handla lokalt" betyder det i praktiken: Handla inte med Afrika men tänk gärna på dem.

Fru talman! Det är oklart om Socialdemokraterna tänker ställa upp på Miljöpartiets och Vänsterpartiets politik. Det vet vi ännu inte. Jag hoppas dock att det inte blir så. Det räcker att två partier vill driva en politik som i praktiken skulle tvinga bort fattiga länder från vår livsmedelsmarknad genom ökade skatter på transporter, avgifter och regleringar, olika typer av klausuler i globala handelsavtal och så vidare.

Socialdemokraterna och LO har genom historien haft en mycket frihandelsvänlig attityd och politik. Det har varit gott och viktigt för Sverige. Jag hoppas verkligen att Socialdemokraterna inte kompromissar bort detta i sin iver att komma överens med Lars Ohly och Peter Eriksson.

Fru talman! Utrikespolitiken är en av varje regerings viktigaste uppgifter. Det var också en huvudorsak till att Göran Persson aldrig släppte in Vänsterpartiet och Miljöpartiet i regeringen. Nu är det annorlunda i det rödgröna samarbetet. Det var till och med Vänsterpartiet som presenterade den gemensamma utrikespolitiska överenskommelsen här i riksdagen.

gens kammare den 17 februari. Tydligare än så blir inte den socialdemokratiska kapitulationen för Vänsterpartiet i utrikespolitiken.

En av de frågor där Socialdemokraterna och Vänsterpartiet borde vara på total kollisionkurs är attityden till den västra hemisfärens sista totalitära kommunistiska diktatur, Kuba. På Kuba sitter Socialdemokraternas partivänner i fängelse medan Vänsterpartiet skickar delegationer till den regim som har fängslat dem. Det finns ingen regim i världen som genom åren har omhulrats så av Vänsterpartiet som Fidel Castros styre på Kuba. Jag noterar att oppositionen har en gemensam reservation om Kuba i betänkandet. Där står: "På Kuba är brotten mot de mänskliga rättigheterna omfattande, samtidigt som USA:s destruktiva blockad fortsätter." Därefter kommer en lång harang riktad mot det amerikanska embargot mot Kuba, som oppositionen felaktigt benämner blockaden för övrigt.

Det är uppenbart att oppositionens uppfattning är att det amerikanska embargot mot Kuba är huvudproblemet, men så är det inte. Det grundläggande problemet för Kuba är att den kubanska regimen, som har styrt landet sedan början av 1960-talet, förvägrar den kubanska befolkningen rätten till demokrati och mänskliga rättigheter.

Jag är också motståndare till embargot mot Kuba, vill jag påpeka. Jag ser hellre frihandel med Kuba än ett embargo. Embargot slår mot en rad olika varor och tjänster, men embargot mot Kuba är också förknippat med massor av olika undantag. Kuba har fått ett mycket stort bistånd genom åren. En rad företag gör business med Kuba i dag. Det finns massor av områden där den kubanska regimen när den vill kan importera saker och ting till landet eller exportera saker och ting. Inom informationsområdet exempelvis finns knappt några begränsningar alls.

Det finns ändå en hake. Den kubanska regimen vill inte detta. Om den kubanska regimen skulle importera en rad saker som man får importera skulle det i praktiken innebära att man underkände embargots funktion. Det skulle också innebära att man importerade sådant som kunde användas mot den kubanska diktaturen.

Socialdemokraterna har uppenbart gått i den fälla som Vänsterpartiet gick i för 40 år sedan. Det är Fidel Castros fälla att definiera de grundläggande problemen på Kuba som det amerikanska embargot och att inte förstå att det grundläggande problemet på Kuba är den kubanska diktaturen.

Samma attityd som man visar i detta betänkande i fallet Kuba visar oppositionen i sin överenskommelse när det gäller Venezuela. Där stod det så här: I Venezuela har sociala framsteg skett. Samtidigt sker en oroande maktkoncentration och inskränkningar av pressfriheten.

Utgångspunkten tycks vara att satsningar på välfärd är att likställa med demokrati. Jag kan berätta en sanning för oppositionen när det gäller detta. Saudiarabien är en välfärdsstat. Singapore är en välfärdsstat. Men dessa stater är inga demokratier för det. Att de har bidragssystem, inglasade gallerior, låg analfabetism, marmorgolv och en hygglig levnadsstandard är inget som helst försvar för de inskränkningar i mänskliga rättigheter och demokrati som präglar dessa stater.

Samma sak måste även gälla attityden till Hugo Chávez och nu för tiden Raúl Castro. Att oppositionen inte förmår att konsekvent och utan

några brasklappar klargöra att Kuba är en diktatur och att Venezuela är på väg att bli en är därför mycket oroväckande.

Detta förstärks givetvis också i detta betänkande av en reservation från Vänsterpartiet och Miljöpartiet som handlar om Colombia när det inte med ett enda ord tas avstånd från det våld och den terror som den ökända knarkkartellen och vänstergerillan Farc står för, vilket i sin tur förstärks av nyheten vi fick förra veckan om att Vänsterpartiet skickar statliga biståndspengar till ett icke-reformerat marxist-leninistiskt kommunistparti i Colombia.

Fru talman! Med dessa ord vill jag yrka bifall till förslagen i utrikesutskottets betänkande och avslag på motionerna.

Anf. 76 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Globaliseringen ger världen nya möjligheter till frihet och välstånd. En anledning till det är att världshandeln växer och blir friare, vilket skapar positiva relationer mellan människor.

År 1970 utgjorde handel med varor och tjänster 13 ½ procent av världens bnp. Fyra decennier senare har siffran mer än fördubblats.

De senaste decennierna har hundratals miljoner människor, inte minst i Asien, lyft sig ur fattigdom och förtryck till välstånd och demokrati. Samtidigt har länder som ställt sig vid sidan om eller av någon anledning inte fått ta del av globaliseringen halkat efter i välståndsutvecklingen. Människor som skärmas av från globaliseringen tvingas djupare ned i fattigdom och ofrihet.

När 1800-talets industriella revolution ägde rum i västvärlden omfattades en tredjedel av världens befolkning. England dubblade då sin bnp på 50 år. Kina gör det i vår tid på 9 år. År 2006 var utvecklingsländernas andel av världsekonomin för första gången större än de utvecklade ländernas.

Detta visar globaliseringens möjligheter och att den utveckling som pågår i vår tid är lika genomgripande som den industriella revolutionen. Tillväxten under 2000-talet fram till finanskrisen var högre än någon annan period, inklusive den industriella revolutionen. Efter finanskrisen står världen sannolikt inför en ny fas av globalisering.

Fru talman! Det ömsesidiga ekonomiska och politiska beroende som globaliseringen ger illustrerar nyttan och nödvändigheten av ett fördjupat politiskt samarbete mellan länder. Ömsesidigt beroende och viljan till samarbete kan bidra till välstånd, fred och stabilitet.

Samarbete skapade förutsättningar att bättre möta den finanskris som drabbade världen under de gångna åren. Till skillnad från den förödande nedåtgående spiral av protektionism och isolering som präglade depressionen under 1930-talet har det internationella systemet stått emot finanskrisens påfrestningar.

Den snabba produktionsökning som följt av globaliseringen ger ökat välstånd men har också lett till ökade klimatutmaningar. Klimatfrågan ger anledning till ökat ansvarstagande från stora aktörer som EU, USA och Kina och naturligtvis från oss övriga mindre länder.

Fru talman! Globaliseringen skapar förutsättningar för att värderingar av mänskliga fri- och rättigheter och demokrati också ska spridas. Samtidigt uppstår en utmaning. Det gäller att säkerställa att dessa värderingar

fortsättningsvis får råda trots att länder som inte tidigare bejakat dessa värderingar tar en allt större plats på den globala arenan.

Utvecklingens genomlysbarhet ökar via nya medier, som gör att vi kan följa världen i realtid. Företag kan undersöka grundläggande investeringsförutsättningar för orter över hela världen, och människor kan följa händelser oavsett var de sker.

Globaliseringen är inte en avslutad process, eller något som vi har sett slutet på. Globaliseringen är en pågående process, som sannolikt bara har börjat. Det är bra. Sveriges välstånd är byggt på internationell handel och våra företags möjlighet att konkurrera på den internationella marknaden.

Kristdemokraterna vill ta vara på de möjligheter till ökat välstånd och frihet som globaliseringen ger och medverka till att sprida globaliseringens fördelar så att fler människor och länder kan dra nytta av den.

Fru talman! Med detta viktiga konstaterande yrkar jag bifall till förslagen i utskottets betänkande UU13 och avslag på motionerna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 13 §.)

11 § Vissa trafiksäkerhetsfrågor

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2009/10:TU12
Vissa trafiksäkerhetsfrågor.

Anf. 77 GUNNEL WALLIN (c):

Fru talman, ledamöter och lyssnare! Nu ska vi debattera trafikutskottets betänkande 2009/10:12 som har rubriken *Vissa trafiksäkerhetsfrågor*.

I detta betänkande behandlar utskottet ett antal trafiksäkerhetsfrågor inom vägtrafiken som har sin utgångspunkt i 78 motionsyrkanden från allmänna motionstiden både hösten 2008 och hösten 2009.

Utskottet anser att det långsiktiga målet om nollvisionen för trafiksäkerheten ska bestå. Ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken. Etappmålet för 2020 om högst 220 förolyckade i vägtrafiken kan, enligt utskottets mening, uppnås genom ett långsiktigt, effektivt och systematiskt trafiksäkerhetsarbete.

Det här handlar om att hastighet och noga avvägda hastighetsbegränsningar respekteras. Det handlar om trafikregler, som naturligtvis ska följas. Och det finns förslag om förarens användning av mobiltelefon. Det finns frågor om äldres bilkörning och om de är mer olycksbenägna än andra grupper i samhället. Barns trafiksäkerhet är en ständigt aktuell fråga med hög prioritet.

I betänkandet finns 17 reservationer.

Herr talman! Med detta överlämnar jag ärendet till debattörerna.

Anf. 78 MARIE NORDÉN (s):

Herr talman! Den positiva effekten av den ekonomiska krisen är att färre dör i trafiken. Både privata transporter och näringslivets transporter

Prot. 2009/10:89
17 mars

*Vissa frågor om
globalisering m.m.*

*Vissa trafik-
säkerhetsfrågor*

minskade dramatiskt under 2007–2009, vilket också har gett resultat i olycksstatistiken. Även all snö i vinter som har skapat problem för vissa transportslag har mildrat olycksutgången på vägarna med mjuka snödrivor som skyddar vid avkörning. Men kylan och snön har också bidragit till att allt fler har valt att inte ge sig ut på vägarna.

Jag vill också tro att minskningen av dödade och skadade i trafiken är ett resultat av enträget arbete från många parter som startade så långt tillbaka som då riksdagen antog nollvisionen i trafiken 1997. Resurser har lagts på att förbättra systemet som sådant. Principen att bygga bort riskerna i trafiken har varit viktig. Detta tillsammans med en övertygelse om att folkbildningsarbetet har en central roll gör att vi uppnår positiva resultat.

Synen på trafiksäkerhetsarbetet har genom åren varit rätt samstämmigt i riksdagens trafikutskott. Det har naturligtvis varit en styrka, och jag tror också att det har varit en del i Sveriges framgång i trafiksäkerhetsarbetet. Tyvärr har den samstämmigheten förändrats under mandatperioden. Den mest uppenbara förändringen från den borgerliga alliansen är synen på frivilligorganisationernas och folkbildningens roll i trafiksäkerhetsarbetet – inte att förglömna frågan om alkohol som vi kommer att behandla senare under våren.

Att folkrörelser och frivilligorganisationer inte nämndes i budgetpropositionen 2010 säger en hel del. Att NTF med sin gedigna kompetens och centrala roll i trafiksäkerhetsarbetet behandlas på ett sätt som strider mot all anständighet visar också på ett skifte i synen på folkrörelsernas roll i trafiksäkerhetsarbetet. NTF:s organisationsbidrag avvecklas nu i rasande takt. Även om det sker lite långsammare än vad som står i utskottets betänkande har jag hittills inte hört ett enda hållbart argument för avvecklingen av organisationsbidraget till NTF från vare sig riksdagens majoritet eller ansvarig minister. Det som också är anmärkningsvärt är att regeringens agerande gentemot NTF strider mot den politik som man själv slår fast i propositionen *En politik för det civila samhället*, som riksdagen fick på sitt bord i november förra året. I den propositionen slår regeringen bland annat fast principen om långsiktighet.

I propositionen skriver man att bidragssystemet bör präglas av stabilitet för att det ska vara möjligt för organisationerna att planera, bedriva och utveckla sin verksamhet på ett långsiktigt sätt. Detta förutsätter att det finns möjligheter inte bara till verksamhets- och projektbidrag utan även till organisationsbidrag som ger förutsättningar för organisationers basverksamhet i form av till exempel ett kansli med personal.

Regeringen säger också att när förändringar behöver genomföras är det viktigt att information om detta sprids till det civila samhället i god tid. Principen om dialog är också viktig, i alla fall från den här delen av regeringen eftersom man säger att dialogen ska vara öppen, återkommande och präglas av ett inkluderande förhållnings- och arbetssätt. Med hänsyn till det civila samhällets självständighet och oberoende är det angeläget att säkerställa att den statliga styrningen genom bidrag inte blir alltför omfattande.

Vidare framgår det av propositionen att nivån på de bidrag som utgår för specifik verksamhet inom ett område, ofta genom verksamhets- och projektbidrag, inte bör dominera alltför kraftigt över de bidrag som utgår

för organisationernas existens och mer generella behov, det vill säga vanligen organisationsbidrag.

Vad gör då Åsa Torstensson samtidigt som hon har ställt sig bakom denna proposition? Hon går helt emot vad som föreslås och drar in hela organisationsbidraget till NTF. Den rödgröna oppositionen har redan från första början protesterat mot detta och försökt få regeringen att ändra uppfattning. Därför reserverar vi oss även här till förmån för ett fast organisationsbidrag till NTF.

Herr talman! Jag vill nämna några ord om det problem som finns i dag med automatisk hastighetsövervakning av motorcyklister när motorcyklarna inte är utrustade med registreringsskyltar. Det gäller också när registreringsskylten plockas bort fram på bilen. En av de främsta orsakerna till att människor dör i trafiken är för höga hastigheter. Antalet motorcyklister som förolyckas har fördubblats under de senaste tio åren. Det är inte rimligt att motorcyklister och bilister utan registreringsskylt fram vet att de kan passera hastighetskameror i hög hastighet utan att registreras och lagföras. Därför anser vi att det är angeläget att man får till stånd någon typ av registreringsskylt som är säker, fungerar på motorcykel och möjliggör automatisk hastighetsövervakning av motorcyklister – för en ökad trafiksäkerhet och för färre dödade och allvarligt skadade i trafiken. För att detta ska vara verkningsfullt inser vi att ett ägaransvar för hastighetsöverträdelser behöver införas. Annars är det här meningslöst. Utan det är det ointressant att veta vem som äger cykeln som har registrerats. Med hjälm och visir vet vi att det är omöjligt att identifiera föraren som kör.

Vi tycker inte att det är orimligt att man som ägare tar ansvar för att den man lånar ut fordonet till följer hastighetsgränserna. Det gäller ju när du felparkerar någon annans bil. Jag ser ingen skillnad i den situationen från att man kör för fort med lånad bil eller motorcykel.

Om vi tar frågan om hastigheten på vägarna på allvar och anser att hastighetsgränserna ska gälla alla måste vi också göra något åt den. Det duger inte att säga att vi förutsätter att något görs vad gäller registreringsskyltar, som framgår av majoritetstexten, och sedan lägga ansvaret vad gäller hastigheterna på motorcykelorganisationerna, som vi vet gör ett bra jobb i att utbilda sina medlemmar. Det resonemanget är lika rätt som att säga att eftersom Motormännen jobbar för att deras medlemmar ska agera som ansvarsfulla bilförare behövs det inga hastighetskameror alls.

I majoritetstexten påpekar man vikten av att den personliga integriteten skyddas. Nyttan av övervakning måste således vägas mot risken för intrång i den personliga sfären, skriver man. Jag skulle gärna vilja att någon av majoritetens företrädare utvecklar detta. På vilket sätt skulle en registreringsskylt på motorcyklar eller ägaransvar vara ett intrång i den personliga sfären? Att införa ett ägaransvar för hastighetsöverträdelser sänder en tydlig signal att trafiksäkerheten tas på största allvar för alla.

Herr talman! Användandet av mobiltelefoner i alla sammanhang ökar. Det underlättar många gånger livet och sparar tid för oss som alltid jagar efter några minuter extra i livet. Men mobilen används inte alltid på ett helt förståndigt, genomtänkt eller ansvarsfullt sätt. Jag tror inte att jag är ensam om att ha undrat varför någon bil framför eller bredvid mig kör svajigt, inte verkar ha uppmärksamheten på övriga i trafiken eller inte

håller samma tempo som resten av bilarna, för att sedan upptäcka att föraren håller i en mobil, sms:ar eller är inne i ett samtal.

En undersökning som transportdepartementet i USA gjorde på ett antal yrkesförare visade att det är mer än dubbelt så farligt att prata och hålla i mobilen som det är att använda handsfree. Undersökningen visade också att sms:ande under körning ökar olycksrisken med 23 gånger, vilket kan jämföras med att köra kraftigt berusad. Alltför många olyckor sker i onödan på grund av användandet av mobiltelefoner under bilkörning.

Forskningen är inte entydig; det är vi medvetna om. Men vi anser att vi inte har råd att vänta tills alla forskare är överens. Att förbjuda samtal utan handsfree och sms:ande under bilkörningen skulle rädda liv. Jag förstår inte varför riksdagens majoritet motsätter sig en sådan lagstiftning. Jag förstår heller inte varför ansvarig minister envisas med att säga nej. Bland Europas länder är Sverige tillsammans med Albanien och Malta ensamt om att inte kräva handsfree.

Den lagstiftning som finns har inte hängt med hur verkligheten ser ut. Vi anser att det är hög tid för en förändring. Det är en förändring som skulle mottas positivt av många och ge ett bra tillfälle att, precis som man skriver i majoritetstexten, öka kunskaperna om hur man ska köra och om effekterna av ens beteende då man kör. Därför yrkar vi på att det ska vara förbjudet med mobilsamtal om man inte använder handsfree.

Herr talman! Vi kan glädjas åt att 2009 var ett bra år för trafiksäkerheten, men kan inte på något sätt luta oss tillbaka och tro att det inte kommer att krävas konkreta åtgärder för en ökad trafiksäkerhet. Då ekonomin vänder riskerar även dödstalet och antalet olyckor i trafiken att öka.

I våra reservationer har vi lagt fram flera förslag som vi tror kan minska antalet dödade och skadade i trafiken. Några av dem kommer vi att debattera här i dag. Men tyvärr har den borgerliga majoriteten sagt nej till samtliga dessa förslag. För tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 7 och 16.

Anf. 79 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Jag fick just ett sms: Kan vi prata nu? Om det är någon som tittar på tv kan jag tala om att svaret blev nej. Man sökte mig för något annat.

När det gäller trafiksäkerhetsfrågorna försöker vi i utskottet komma överens och brukar vara överens om det mesta. Även om det verkar finnas stora skillnader när man tittar på antalet reservationer uppfattar jag att vi i grunden har en gemensam syn. Vi är alla överens om att nollvisionen fortsatt är oerhört viktig och att vi tillsammans genom olika förslag och värderingar ska försöka hitta lösningar på hur vi ska kunna nå fram till nollvisionen. Sedan kan vi hamna i olika ståndpunkter. Historien får väl visa vem som hade de bästa förslagen. Men det är viktigt att slå fast att även om vi har många olika synpunkter finns det ändå ganska mycket som vi är överens om.

Vänsterpartiet står bakom samtliga de reservationer som vi har med här, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation 11, som handlar om barn i trafiken.

Herr talman! Glädjande nog är det färre människor per år som omkommer eller blir allvarligt skadade i trafiken, men trots att vi har en trend som går i rätt riktning är det förskräckande siffror om man ser det som helhet. När det gäller många andra aktiviteter i samhället skulle man inte acceptera att så många som 5 000 blev allvarligt skadade eller att 400 människor dog. Då skulle man nog vidta väldigt kraftfulla åtgärder. Men för trafiken gäller de siffrorna. Det finns onekligen en hel del att göra innan vi kommer fram till den nollvision som vi gemensamt har fastställt här i riksdagen.

Vi kan konstatera att det finns vissa saker som ökar risken för att man blir inblandad i allvarliga olyckor eller dödsfall i trafiken. Det är till exempel könsrelaterat. Män är mycket överrepresenterade, inte minst unga män. Det är samma sak om man åker dit för rattfylleri eller kör för fort i trafiken. Där är män överrepresenterade.

Det finns uppenbart en hel del att göra när det gäller körskoleutbildning, allmän information i hemmet och så vidare, oavsett om man kör moped eller bil, så att människor förstår hastighetens betydelse. Därför har vi från Vänsterns sida en restriktiv hållning. Dels ur miljösynpunkt, dels ur trafiksäkerhetssynpunkt håller det inte att få ett system där vi generellt hela tiden höjer medelhastigheten i samhället. Det kommer proportionellt sett att leda till att vi får fler döda i trafiken.

Därför måste man noga överväga den typen av åtgärder om man förändrar hastighetsgränser. Vi tror alltså inte att det är möjligt att bygga bort alla risker i trafiken, även om man förstås ska göra vad man kan i den fysiska planeringen. När man bygger nytt ska man försöka ha detta i åtanke.

Vi har extremt mycket vägar i Sverige, och för den delen också järnvägar. Jag har svårt att se hur man bara genom fysiska och tekniska åtgärder ska kunna minska dödsolyckorna. Det krävs helt enkelt ett förändrat beteende i trafiken, inte minst hos dem som tillhör kategorin män.

Det handlar om att man håller hastighetsbegränsningarna, att man inte är alkohol- eller drogpåverkad, att man använder tekniska hjälpmedel som säkerhetsbälte och så vidare. Om alla gjorde det skulle vi få ytterligare drastiska minskningar av antalet allvarligt skadade och döda i trafiken.

Det finns några frågeställningar som utskottet har diskuterat vid ett flertal tillfällen och som är väldigt komplicerade. Det ena handlar om mobiltelefoni, som vi hörde att Marie Nordén var uppe och pratade om. Det finns olika statistik och forskningsrapporter som vi måste ta till oss och värdera. Vi måste ta till oss ny kunskap för att veta vad som är rätt beslut. Utifrån den kunskap som vi i Vänsterpartiet har kommit fram till kan man inte hävda att till exempel ett förbud mot samtal utan handsfree skulle vara någonting som löser alla problem. Den forskning som vi har visar att det är själva samtalet i sig eller hanteringen av den tekniska utrustningen som skapar distraktionen.

Vi har kommit fram till slutsatsen att om någon är inblandad i en trafikolycka och man kan bevisa – och det bör kunna bevisas – att personen pratar eller skickar sms under tiden den sitter i bilen ska det anses vara en försvårande omständighet när man bedömer utfallet av trafikolyckan.

I den bästa av världar ska man förstås svänga in till kanten och svara i telefonen. Men jag tycker att vi ska ha lagar som man kan leva upp till

och att man också någon gång ska kunna se till att de som inte följer lagen hamnar inför domstol och fälls. Det finns betydande möjligheter till mygel. Man kan ha handsfreeutrustningen hängandes där, men i själva verket prata på vanligt sätt. Det är efteråt väldigt svårt att bevisa om den var inkopplad eller inte.

Miljöpartiet har inställningen att man ska förbjuda mobiltelefoni över huvud taget om det inte är yrkestrafik. Det borde åtminstone vara lättare att undersöka.

Men i dag har man gps-utrustning. De som har det i sin bil knappar och trycker rätt mycket. När jag har åkt med kompisar, taxichaufförer och så vidare – jag har ingen egen gps – har jag aldrig varit med om att de stannat vid kanten och börjat trycka på den lilla datorn och skriva in nya vägar de ska åka. Jag har ingen aning om huruvida det finns forskning om olycksrisken när man pratar i mobiltelefon eller knappar på knapparna där jämfört med när man sitter och knappar på gps:n. Det borde vara så att båda de beteendena distraherar föraren och bör undvikas under färd. Men frågan är snarast hur man ska undvika att det sker. Vi måste kunna hitta ett system för att dra dem som bryter mot lagen inför rätta. Vi är öppna för den fortsatta utvecklingen på det området.

Vi vill se fler trafikmedicinska centrum. Det har bland annat varit en diskussion om att man kan tappa körförmågan i olika åldrar. Det har ingenting att göra med att man är gammal, utan man kan på grund av sjukdom eller annat tappa en viss del av sin körförmåga. Viss forskning visar att man trots att man tappar viss körförmåga kanske kan orientera sig i en hemvan miljö och så vidare. Detta är ingenting som politiker ska avgöra utan lämpligen läkare och sådana som kan bedöma det här. Då behövs det fler trafikmedicinska centrum i fler län än vi har i dag.

När det gäller barn i trafiken har vi även där en positiv trend. Det låter lite märkligt att säga det i och med att det faktiskt är ett stort antal barn som fortfarande dör i trafiken, men det är färre än vad det har varit.

Vi tror dock att det krävs ytterligare krafttag, inte minst i de övre skikten av barn och ungdomar, för att få ned den här statistiken ytterligare. Vi skulle gärna vilja se att man tar fram ett nationellt program för trafiksäkerhet när det gäller barn. Det är därför jag yrkar bifall till reservation 11.

Sedan tycker jag att det är glädjande att Vägverket och SMC, på motorcykelsidan, nu har inlett ett samarbete om vad man kan göra i trafiken för att förbättra trafiksäkerheten även för dem som tar sig fram på motorcykel.

Vi tror att det arbetet måste fortsätta och intensifieras. Alla trafikanter, från gående till motorcyklister och bilister och så vidare, måste nämligen kunna vistas i en trafikmiljö och känna sig trygga och säkra. Om det händer en trafikolycka ska inte den sannolika utgången vara att man dör. Det måste gälla alla de trafikanter som vi tillåter på våra vägar.

Jag vill säga att jag helt håller med om det som Marie sade i sitt anförande om NTF:s viktiga roll vad gäller trafiksäkerhetsarbetet i framtiden.

Herr talman! En annan fråga, som jag ska avsluta med, gäller ägaransvaret.

Det finns saker där som man kan tycka låter bra för att man kan komma till rätta med de här problemen. Men samtidigt har vi haft föredragningar i den här frågan som visar att det finns problem när man häv-

dar att den som äger bilen ska vara ansvarig om någon till exempel kör förbi en hastighetskamera för fort och man inte kan se vem som kör.

Låt oss säga att det till exempel är min son som sitter där. Jag har inte skyldighet att inför domstol ange någon nära anhörig som har begått brott. Det är en sådan svårighet.

Man kan tycka vad man vill om de olika principerna, men det är faktiskt en problematisk del av det hela. Då tycker jag att man bör fundera ett snäpp till. Finns det inte andra åtgärder man kan vidta för att faktiskt även här säkerställa att det inte spelar någon roll om jag går, cyklar, åker motorcykel eller åker bil. Jag ska följa de trafikregler som finns.

När det gäller registreringsskylt fram på motorcyklar uppfattar jag det inte som en integritetsfråga utan mer som en trafiksäkerhetsfråga. Det finns då en uppenbar risk vid framförandet av den här motorcykeln, även om man inte kör jättefort, att till exempel väghållningen försämras, vilket kan förorsaka olyckor. Och så ska vi inte ha det.

Ett positivt samarbete mellan myndigheter och olika organisationer vad gäller trafikfrågor tror jag är angeläget. Men vi är i nuläget inte beredda att ta till åtgärden att införa ägaransvar. Det låter enkelt, men vi tycker att det är rimligt att det är den som begår ett brott som ska lagföras, inte den som råkar äga fordonet. Det kan till exempel vara någon som kör för fort förbi en hastighetskamera eller begår någon annan lagöverträdelse med det här fordonet. Då måste man helt enkelt ta till traditionellt polisarbete och säkerställa att de personer som bryter mot lagen också lagförs.

I går, eller om det var i dag, följde polisen efter några som hade begått ett brott i 40 mil, från Stockholm till Töcksfors i Värmland, där de greps. Jag har ingen aning om ifall de ägde bilen, men det var förhoppningsvis de som satt i bilen som blev lagförda.

Anf. 80 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationerna nr 4 och nr 9.

Vi debatterar trafiksäkerhet i dag. Vi är inte den enda politiska församlingen som gör det. Alldeles nyligen har generalförsamlingen debatterat trafiksäkerhet. Jag tror att den frågan var där för första gången. Anledningen till att FN:s generalförsamling debatterar den här frågan är att man via Världshälsoorganisationen har gjort en rapport om hur illa tillståndet är, hur många det är som skadas och dödas av trafiken.

Över en och en halv miljon människor dör varje år på våra vägar, och det är hela tiden en ökande andel av dödsorsakerna i världen som kan härröras från trafiken. Det har gjort att man har utnämnt trafikolyckorna till en epidemi. Denna epidemi måste behandlas som andra epidemier. Man tar alltså reda på orsak. Man försöker hitta en medicin, ett läkemedel. Eller man försöker se till att det här inte skadar människor eller ger upphov till att människor omkommer i förtid.

För det handlar om förtid. För Sveriges del är det så att den som mister livet i trafiken i genomsnitt mister 33 ½ år av sin återstående livslängd. Det skiljer detta från många sjukdomar som orsakar förtida död. Då är det i regel en kortare tid av livet man blir av med på grund av sjukdomen jämfört med när det är trafikolyckor.

Den här världsepidemin har gjort att FN har tagit fram ett statement, time for action, för att komma åt trafikolyckorna. Om man läser det kan

man notera att trafikolyckorna har seglat upp, så att det är den vanligaste orsaken till att människor mellan 15 och 29 år dör i världen. Det är alltså långt över vad krig, sjukdomar och annat åstadkommer. Trafiken är den enskilt största orsaken till att ungdomar mellan 15 och 29 år mister livet.

Går vi över till svenska förhållanden kan vi konstatera att vi jämfört med snittet i världen ligger bra till i förhållande till vår vägtrafikvolym. Då kan man undra: Vad beror det på att Sverige ligger bättre till än andra länder?

Ja, det finns ett antal faktorer. En faktor är något som vi har gjort rätt framgångsrikt. Det började under den tid då vi gjorde rödgröna budgetar tillsammans, för då gick vi över till att använda rätt stor andel av väg-investeringarna till att bygga motorvägar.

Vi började bygga två-plus-ett-vägar med mittvajar. De kan vara mer eller mindre populära hos de bilförare som färdas längs dem, men rent faktiskt är de rätt effektiva när det gäller att förhindra att trafikolyckor ger upphov till död.

De här två-plus-ett-vägarna gör att man kan förse 20 gånger så lång vägsträcka med mittseparation jämfört med om man bygger en genomsnittlig motorväg. Att vi har kunnat anlägga dessa på så stor del av vägnätet är en anledning till att vi ligger lägre än andra.

En annan anledning till att Sverige sticker ut jämfört med resten i statistiken är att vi har en automatisk hastighetsövervakning. En av anledningarna till att jag yrkar bifall till den reservation som handlar om ägaransvar handlar om att göra ATK mer effektivt. I dag vet vi att ganska många slipper undan därför att polisen inte klarar av att identifiera den förare som har blivit fotograferad av hastighetskamerorna.

En annan anledning till att Sverige ligger så bra till i den här statistiken är att vi jämfört med andra länder har en mycket framgångsrik bilbesiktning. De årliga bilbesiktningarna, som vi har haft under en lång tid i Sverige, har gjort att det är promillen av olyckorna som kan hänföras till något fel i fordonet.

Det här är väldigt viktiga faktorer plus det faktum att konjunkturen nu har gjort att biltrafikvolymen har minskat.

Frågan är då: Vad gör vi? Är vi nöjda med situationen? Nej, det kan vi självfallet inte vara. För även om det, jämfört med andra länder, är få som omkommer orsakar trafiken väldigt stora skador. Det handlar om sjukdomar, många gånger allvarliga sjukdomar. Människor blir lemlästade och får sitta i rullstol resten av livet. De blir borta från arbete. De förlorar sin inkomst. Det är en samhällsekonomisk förlust utöver alla individuella förluster som det handlar om.

Där finns all anledning att vidta de åtgärder man kan för att ytterligare minska anledningarna till att människor kommer till skada i trafiken.

Jag ska beröra fyra sådana områden där man faktiskt kan göra väsentligt mycket mer för att hindra att människor kommer till skada i trafiken och för att vi ska närma oss den nollvision som riksdagen en gång har enat sig om.

För det första gäller det hastighet. Det är den största anledningen till att trafiken ger upphov till olyckor och olyckor med dödlig utgång. Där är hastighetsövervakningen väldigt viktig. Tyvärr är efterlevnaden av hastighetsgränserna dålig. Det är bara en av alla hastighetsgränser som

minst hälften av förarna efterlever. Resten överskrider merparten av dem som är ute på vägarna.

Därför är det vitalt att kanske inte alla gånger lägga mycket tid på att identifiera den som har kört och misslyckats. Man kan i stället gå över till ägaransvar. Centerpartiet var det parti som förde in det i den här diskussionen genom en motion en tidigare mandatperiod.

Vi tyckte att det var ett bra förslag från Centern. Jag tycker att det är rimligt att man övergår till ägaransvar. Vägrar ägaren till bilen eller motorcykeln att uppge vem det är som har kört får ägaren själv åta sig förseelsen.

En sak till är viktig när det gäller hastigheten. Automatisk hastighetsövervakning är viktigt också för att minska klimatpåverkan från trafiken, eftersom hastigheten på bilarna är klart proportionell mot utsläppen av koldioxid.

En annan viktig sak som vi inte ska debattera här – jag tänkte bara nämna den kort – är att få bort alkoholen från vägarna. Man kan diskutera alkohol i många olika sammanhang, men man borde kunna vara överens om att den inte har på vägarna att göra.

I det här sammanhanget saknar jag mycket Kristdemokraterna som var en bra lierad i de frågor som prioriterade trafiksäkerhet och var klart pådrivande i diskussionen om alkohol. Det finns förberedda lagförslag, men regeringen återkommer inte med något. Vi kommer att debattera det närmare framöver i kammaren.

En annan viktig anledning till att föraren tappar uppmärksamheten och blir orsak till olyckor är mobiltelefoner. Det har nämnts en del tidigare i talarstolen, både av Peter och Marie, så jag ska inte göra någon längre utveckling kring det.

Jag tycker inte att resonemanget om att det finns andra saker som också kan vara störande för föraren är särskilt hållbart. Med det resonemanget kan man inte vidta någon åtgärd alls, eftersom man inte kan vidta åtgärder mot alla.

Sverige är ett av de mest laglösa länderna just på det här området. Jag tycker att det är pinsamt. Det är bättre att vi går på att man förbjuder mobiltelefoni under bilfärd. Jag skulle gärna inkludera sms i detta för föraren, med undantag för yrkestrafiken.

Folkpartiets motion med Helena Bargholtz som undertecknare tycker jag är bra. Miljöpartiet vill reservera sig till förmån för den.

När det gäller kollektivtrafik har vi inte med det så mycket i det här betänkandet, men vi har det i ett tidigare trafiksäkerhetsbetänkande. Jag vill notera att förr hade vi eniga trafiksäkerhetsbetänkanden från trafikutskottet.

Det är den helt oöverträffade metoden för att minska olyckor i trafiken. För varje biltransport vi kan byta ut mot en kollektiv transport minskar risken för att människor skadas och dödas i trafiken, både för dem som själva finns i kollektivtrafiken och för dem som inte finns i kollektivtrafiken.

Skulle man kunna hitta en gemensam strategi för att komma till rätta med trafikolyckorna och minska klimatpåverkan från trafiken skulle det sannolikt vara väldigt effektivt. Trafiken är inte bara ett bekvämt sätt att transportera sig utan innebär också en väsentlig risk för liv och hälsa.

Anf. 81 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m):

Herr talman! I have a dream – jag har en dröm – sade Martin Luther King år 1963. I sitt berömda tal förklarade han sin vision av framtiden, där människor av olika hudfärg, med olika religion eller övertygelse levde som jämlika. Han pekade på vikten av frihet och värdet av ordet människa.

Sveriges trafiksäkerhetsarbete grundas på nollvisionen att ingen ska dödas eller allvarligt skadas i vägtrafiken. För ett år sedan fastställdes etappmålet till 220 döda i trafiken år 2020. År 2009 dödades 355 personer i trafiken. EU:s mål är att högst 25 000 personer ska dödas i trafiken inom EU:s medlemsländer år 2010. Men under 2007 dog 42 500 människor på europeiska vägar.

Bland alla dessa siffror, olika tabeller och diagram är det lätt att tappa fokus på det som är det viktigaste. Oavsett siffran handlar det om människor som miste sina liv för tidigt. Var och en av dem hade sina drömmar och vardagliga problem och lämnade säkert någon som saknar dem.

Här i Sverige är vi på rätt väg i alla fall. Sju personer dödades i trafiken under februari, enligt Vägverket. Ett ensiffrigt tal för antalet döda under en månad har vi inte sett sedan 1920-talet.

Herr talman! Drygt hälften av alla bilister kör för fort. 20 procent överstiger hastighetsgränsen med mer än 10 kilometer i timmen. Hastigheten påverkar ofta konsekvenserna av en olycka. Ju fortare man kör desto kraftigare krockvåld. Dessutom kan hastigheten avgöra om en olycka sker eller inte, om man hinner trampa på bromspedalen eller göra en undanmanöver.

Om alla höll hastighetsgränserna skulle över 100 liv kunna sparas per år. Därför är det viktigt att hastighetsgränserna är väl avvägda och att de respekteras. Hastighetsbegränsningar måste vägas utifrån trafiksäkerhetsaspekten, men vi kan inte glömma mobiliteten i samhället och tillgängligheten som är ett funktionsmål för framtida resor och transporter. Hastighetsgränser måste upplevas som relevanta så att de efterlevs.

Med detta i åtanke påbörjades justeringen av hastigheter. Vi införde en tiostegsskala från 30 till 120 kilometer i timmen som beräknas rädda 10–15 liv per år. Dessutom gav regeringen i uppdrag till Vägverket att bedriva försöksverksamhet med varierande högsta tillåtna hastighet eller så kallade flexibla hastigheter som anpassas till väg- och väderförhållanden, även till trafiksituationen till exempel vid trafikstockning så att man kan förbättra trafikflöden.

Det är mycket spännande nya lösningar. Jag är glad att regeringen i december beslutade att förlänga det projektet som ska pågå till slutet av 2011.

Oppositionen vill införa många särregleringar gällande hastigheter. För det första måste jag säga att det framför allt är Vägverkets uppgift som ansvarig myndighet att utarbeta riktlinjer och föreskrifter för tillämpningen av hur olika hastighetsgränser bör användas. Sedan kan man fråga sig hur ytterligare lagar och regler påverkar regelsystemets tydlighet, enkelhet och efterlevnad.

Förarens tillstånd och förmåga att köra bil är avgörande för trafiksäkerheten. Jag hoppas att jag inte behöver förklara för någon att alkohol och bil inte går ihop. Men även en distraherad, oerfaren eller för trött

förare kan lätt missa signaler i trafiken, göra felbedömningar och drabbas av en olycka.

Det finns många olika distraktionsmoment. Det kan vara en mobiltelefon, radio, cd eller gps, men även barn, medpassagerare eller sällskapsdjur, till och med kaffe.

Oppositionen vill lagstifta bort alla möjliga risker. Men är det verkligen den rätta lösningen att skapa nya separata lagar för allt, för att använda mobil, radio, gps eller när det gäller att ha störande barn eller hund i bilen?

Nej, herr talman, man kan inte lagstifta bort alla problem. Regler som inte respekteras och inte följs hjälper oss inte i vår strävan att ingen ska dödas eller allvarligt skadas i trafiken. Jag vill understryka hur viktigt det är med trafikanternas ansvarstagande. Trafikanterna måste ta ansvaret att respektera hastighetsgränser och anpassa hastigheten till väg- och väderförhållanden, ta ansvaret att använda bilbälte och rätt skyddsutrustning för barn i bilen och ansvaret att inte sätta sig bakom ratten när man är onycter eller för trött för att köra. Bilföraren har ansvaret att framföra bilen på ett säkert sätt.

När det gäller mobiltelefonsamtal under körning har forskningen visat att det är samtalet i sig som ökar riskerna mest. Det spelar alltså ingen roll om telefonen är handhållen eller inte.

Det finns redan regler som säger att det inte är tillåtet att framföra sitt fordon på ett vårdslöst sätt, vilket inkluderar att man är distraherad, till exempel av en mobiltelefon.

Ansvar och säkerhetstänkande kan läras ut. Därför är det så viktigt med bra körutbildning. Vi har infört obligatorisk riskutbildning för körkortsaspiranter för både kategori A och B, alltså både för förare av motorcykel och för förare av personbil. Utbildningen innehåller information om riskbeteenden som bland annat påverkan av trötthet, alkohol och droger samt fortkörning.

Det är också vi som har infört obligatorisk utbildning och en ny kategori av körkort för förare av moped klass I samt obligatorisk utbildning och förarbevis för förare av mopeder klass II, snöskotrar och terränghjulningar. Kör man för fort eller riskfyllt eller om man trimmar sin moped kan man få en varning eller få sitt körkort respektive förarkort återkallat.

Det finns många andra intressanta initiativ som höjer kunskapsnivån, till exempel Trivektors EU-projekt Module Close to som är ett pedagogiskt sätt att lära unga förare om risker i trafiken. Det är så kallad upplevelsebaserad inläring där unga blivande förare får höra personer som varit inblandade i olyckor berätta om sina upplevelser. Detta sägs vara ett mycket effektivt sätt att skapa attitydförändringar bland unga, speciellt unga män.

Jag är helt övertygad om att rätt utbildning och ökade kunskaper kan bidra till bättre regelflyt, ökat säkerhetstänkande och ökad riskmedvetenhet.

Om alkohol och trafik kan vi diskutera mycket mer när vi behandlar den proposition som regeringen har aviserat om alkohol för rattfylleri-dömda och andra körkortsfrågor.

Trafikmiljön är en mycket viktig faktor för trafiksäkerheten. Människor gör ibland misstag och transportsystemet måste utformas efter det.

Mötesfria vägar visar sig vara den mest effektiva trafiksäkerhetsåtgärden för att minska antalet omkomna.

Mittbarriärer och sidoräcken gör att risken att dödas vid avkörning med personbil är 80 procent lägre än där det inte finns sådant räcke. Mittbarriärer och sidoräcken kan dock utgöra en ökad risk för motorcyklister. 8 procent av alla svenska dödsolyckor med motorcykel är räckesolyckor. Därför behövs vidare utveckling och utformning av räcken. Vägverket och motorcykelorganisationer arbetar aktivt med detta.

Jag vill poängtera att planering, utformning och underhåll av trafikmiljön måste ta hänsyn till alla trafikantgruppers behov, inklusive förare av tvåhjulsfordon och gående.

Herr talman! Alliansens politik skiljer sig radikalt från oppositionens politik. För oss står alltid människan och friheten i centrum medan det för de rödgröna är staten och politisk detaljstyrning. Där vi ser möjligheter som till exempel tillgänglighet, flexibilitet och mobilitet ser oppositionen risker. Där vi i Alliansen ser trafikantens ansvarstagande som lösning ser oppositionen tillfällena för detaljreglering. Därför yrkar jag bifall till förslagen i betänkandet och avslag på alla reservationer.

Herr talman! Man kan säga att Martin Luther Kings dröm har uppfyllts, trots att det tog lång tid och alla inte delade hans dröm. Med all ödmjukhet för denne medborgarrätts- och själledare kan jag erkänna att jag också har en dröm, att ingen dödas i trafiken. Jag har en dröm om en fri människa som tar sitt ansvar i trafiken. Jag tror på människan, jag tror på friheten och jag tror på framtiden.

Trafiksäkerhetsarbete måste pågå ständigt. Vi behöver ett långsiktigt, effektivt och systematiskt trafiksäkerhetsarbete med människan i centrum. Med systematiska uppföljningar av etappmålet fortsätter vi vårt visionsarbete att ingen ska dödas eller allvarligt skadas i vägtrafiken.

Alla människor är skapade lika. Alla måste ta sitt ansvar. Använd bilbälte, respektera hastighetsbegränsningar och kör aldrig onykter eller för trött!

Anf. 82 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Det var intressant att höra ett ideologiskt anförande. Det var ett tag sedan. Det var uppiggande i diskussionen om trafiksäkerhet.

Moderaterna har en dröm. Jag tror att vi har många rödgröna drömmar också. Det saknas nog inte drömmar. Frågan är vad man gör med sina drömmar. Om drömmen är att ingen ska skadas i trafiken kanske man ska göra något för att förhindra det.

Som lagstiftande församling har vi möjlighet att skydda de människor som finns i trafiken och se till att mobiliteten fungerar utan att människor kommer till skada och mister livet för att andra tar sig friheter. Vad jag kan uppfatta av inlägget är frihet friheten att bete sig på ett sätt som skadar andra. Skillnaden mellan det frihetsbegreppet och frihetsbegreppet för oss på den rödgröna sidan är att friheten att förflytta sig också innebär ett ansvar, nämligen ansvaret att inte inskränka på andras frihet; det gör man faktiskt. De människor som omkommer i trafiken har sällan bett om det.

Det finns ett antal åtgärder som bevisligen är effektiva. Det finns en anledning till att alla länder i Europa utom Malta, Albanien och Sverige har regler för mobiltelefon i bil. Det finns regler, inte för att inskränka

någons frihet utan för att människor ska kunna färdas utan att riskera att möta en förare som håller på med sin mobil i stället för att koncentrera sig på trafiken.

Det finns teknisk utrustning som man kan använda för att förhindra att man kan starta motorn om man har alkohol i utandningsluften.

Jag förstår inte det frihetsbegrepp som innebär att man tillåter att människor omkommer i trafiken. Det får Eliza utveckla.

Anf. 83 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Herr talman! Det är alltid tragedi när en person genom att orsaka en trafikolycka orsakar en annan persons död.

Regeringen utarbetade först en promemoria om skärpt straff för vållande till annans död. Förslaget innebär att minimistraffet för vållande till annans död höjs från dagens nivå, fängelse i sex månader, till fängelse i ett år.

I går presenterades en proposition för riksdagen om detta.

Det pågår ett arbete när det gäller *Straffnivåutredningen*. Där föreslås att återfall i brott ska leda till strängare straff på ett tydligare sätt.

Översyns- och påföljdssystemet handlar om vilken betydelse tidigare brottslighet ska tilläggas vid påföljdsbestämningen, och frågor om böter tas upp.

Vi måste bestraffa dem som orsakar trafikolycka som orsakar annan persons död. Samtidigt är det viktigt att inte överreglera och peka ut viss teknik som orsakar distraktion, som till exempel mobiltelefon.

Det kan vara mycket distraherande för vissa personer att prata i mobiltelefon. Men det kan också vara mycket distraherande att prata med en medpassagerare. Det är också många som sms:ar, uppdaterar status på Facebook, på Twitter eller någonting annat. Jag tycker inte att lagstiftaren ska gå in i den diskussionen och ange exakt vad som ska förbjudas och vad som inte ska förbjudas. Föraren har ansvar att framföra sitt fordon på ett säkert sätt. Det inkluderar alla distraktionsmoment.

Anf. 84 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Jag tackar för det svaret. Det finns en konsekvens i Moderaternas trafiksäkerhetspolitik. Ni för fram hårdare straff som en metod för att minska risken för att människor kommer till skada i trafiken. Till skillnad från de andra partierna i Alliansen har ni hela tiden varit negativa till att man har teknisk utrustning som förhindrar att den som har alkohol i utandningsluften kan starta bilen.

Jag skulle vilja ställa följande fråga till dig, Eliza Roszkowska Öberg: Har du någonsin träffat någon av de föräldrar som har mist sin son eller sin dotter i trafiken? Har du resonerat med dem om huruvida de tycker att det är okej att man kan starta bilen om man är berusad? Vem har ansvar, vem har frihet, och vem handlar det om här?

Vi som lagstiftare har möjlighet att använda oss av de förslag som Vägverket och andra har utarbetat, som frivilligorganisationer framför och som yrkestrafiken framför för att man ska kunna färdas på vägen utan att riskera att bli överkörd eller ihjälkörd av någon annan. Varför är det frihetsinskränkande att värna livet? Det är det som det handlar om – att värna livet. Är inte det en ambition som vi borde ha gemensamt här i Sveriges riksdag?

Anf. 85 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Herr talman! Vi måste komma ihåg att vi i Sverige har fler alkoholå än man har någon annanstans i världen. Vi har också många program som pågår, till exempel ett stort alkoholåprogram och villkorlig körkortsåterkallelse. Vi har infört många alkoholå i upphandlade fordon för det offentliga Sverige.

Sjålvklart år det inte bra når någon sätter sig bakom ratten onykter. Men det år ett faktum att det år en relativt liten grupp av mårniskor som gör det. Jag tycker inte att vi ska bestraffa hela samhället genom att tvinga alla att montera alkoholå i sina bilar. Vi mårste fokusera på hur vi når de personer som har alkoholproblem och gånå på gånå kör rattfulla. Dårfor år det så bra med projekt som Smadit, Samverkan mot alkohol och droger i trafiken, som Karin Svensson Smith sårkert kårner till. Man kan sårå att det år en speciell arbetsmodell dår ertappade fõrare snabbt ska erbjudas vårdd, inom 24 timmar, fõr att återfallsfrekvensen ska minska.

Vi mårste fokusera på det som egentligen år problemet, nårmligen de mårniskor som har de stõrsta problemen med alkohol och som struntar i om de år onyktra når de kör bil.

(forts. 14 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.53 på fõrslag av fõrste vice talmannen att ajournera fõrhandlingarna till kl. 16.00 dår votering skulle åga rum.

Återupptagna fõrhandlingar

Fõrhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

12 § Beslut om årende som slutdebatterats den 11 mars

AU6 En jåmstålld arbetsmarknad – regeringens strategi fõr jåmstålldhet på arbetsmarknaden och i nåringslivet

Punkt 1 (Jåmstålld arbetsmarknad)

1. utskottet
2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

137 fõr utskottet

134 fõr res. 1

78 frånvarande

Kammaren bifõll utskottets fõrslag.

Partivis fõrdelning av rõsterna:

Fõr utskottet: 78 m, 18 c, 23 fp, 18 kd

Fõr res. 1: 101 s, 19 v, 14 mp

Frånvarande: 29 s, 18 m, 11 c, 5 fp, 6 kd, 3 v, 5 mp, 1 -

Punkt 3 (Jämställda villkor för entreprenörskap)

1. utskottet
2. res. 3 (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet

138 för res. 3

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 m, 19 c, 23 fp, 20 kd

För res. 3: 103 s, 19 v, 16 mp

Frånvarande: 27 s, 15 m, 10 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

AU7 Nyanlända invandrares arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v)

Votering:

159 för utskottet

122 för res. 1

1 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 20 c, 23 fp, 20 kd, 16 mp

För res. 1: 103 s, 19 v

Avstod: 1 m

Frånvarande: 27 s, 15 m, 9 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp, 1 -

Tomas Tobé (m) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 2 (Nyanländas etablering)

1. utskottet

2. res. 2 (s)

Votering:

160 för utskottet

103 för res. 2

19 avstod

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 81 m, 20 c, 23 fp, 20 kd, 16 mp
För res. 2: 103 s
Avstod: 19 v
Frånvarande: 27 s, 15 m, 9 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp, 1 -

Punkt 3 (Ett reformerat mottagande av nyanlända)

1. utskottet

2. res. 3 (v)

Votering:

263 för utskottet

19 för res. 3

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 s, 81 m, 20 c, 23 fp, 20 kd, 16 mp

För res. 3: 19 v

Frånvarande: 27 s, 15 m, 9 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp, 1 -

Punkt 4 (Lotsverksamhet)

1. utskottet

2. res. 4 (mp)

Votering:

242 för utskottet

16 för res. 4

23 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 99 s, 80 m, 20 c, 23 fp, 20 kd

För res. 4: 16 mp

Avstod: 4 s, 19 v

Frånvarande: 27 s, 16 m, 9 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU11 Riksdagens arbetsformer

Punkt 1 (Frågor avseende riksdagsuppdraget)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

260 för utskottet

20 för res. 1

1 avstod

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 103 s, 81 m, 20 c, 23 fp, 20 kd, 13 mp

För res. 1: 19 v, 1 mp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 27 s, 15 m, 9 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 4 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU36 Patientnämnderna – begränsning av sekretessbrytande bestämmelse

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU10 Fastighetsrätt

Punkt 1 (Fastighetsmäklarlagen m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

145 för utskottet

137 för res. 1

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 81 m, 20 c, 23 fp, 20 kd

För res. 1: 102 s, 19 v, 16 mp

Frånvarande: 27 s, 15 m, 9 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp, 1 -

Christer Adelsbo (s) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Bostadsarrende)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

144 för utskottet

138 för res. 2

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 m, 20 c, 23 fp, 20 kd

För res. 2: 103 s, 19 v, 16 mp

Frånvarande: 27 s, 15 m, 9 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

CU13 Associationsrättsliga frågor

Punkt 1 (Könsfördelningen i bolagsstyrelser m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

144 för utskottet

138 för res. 1

67 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 m, 20 c, 23 fp, 20 kd

För res. 1: 103 s, 19 v, 16 mp

Frånvarande: 27 s, 15 m, 9 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp, 1 -

Punkt 2 (Regler för socialt företagande)

1. utskottet

2. res. 2 (s, v, mp)

Votering:

143 för utskottet

137 för res. 2

69 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 80 m, 20 c, 23 fp, 20 kd

För res. 2: 102 s, 19 v, 16 mp

Frånvarande: 28 s, 16 m, 9 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU13 Vissa frågor om globalisering m.m.

Punkt 1 (Samarbete med Asien och Latinamerika)

1. utskottet

2. res. 1 (s, v, mp)

Votering:

144 för utskottet

137 för res. 1

68 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 81 m, 20 c, 23 fp, 20 kd

För res. 1: 102 s, 19 v, 16 mp

Frånvarande: 28 s, 15 m, 9 c, 5 fp, 4 kd, 3 v, 3 mp, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

14 § (forts. från 11 §) **Vissa trafiksäkerhetsfrågor** (forts. TU12)

*Vissa trafik-
säkerhetsfrågor*

Anf. 86 MARIE NORDÉN (s) replik:

Herr talman! Eliza Roszkowska Öberg började med att säga: Jag har en dröm. Drömma går ju, men om man vill något med sitt politiska uppdrag måste man ta ansvar. De politiker som satt i riksdagen 1997 och som fattade beslutet om en nollvision i trafiken hade en dröm om att ingen skulle behöva dödas i trafiken. Utifrån det tog man ansvar och pekade ut de största riskerna.

Jag skulle vilja säga att vår roll är just att peka ut orsakerna till att människor dödas i trafiken. Vår roll är att ta ansvar och säga: Det här vill vi göra någonting åt.

Den stora skillnaden mellan Eliza och mig är att jag tror att politik spelar roll. Jag tror att jag kan åstadkomma någonting med mitt politiska uppdrag, till skillnad från Eliza som pratar om frihet. Precis som Karin nämnde finns det många som har drabbats av att människor har nyttjat sin frihet i trafiken, friheten att köra full, friheten att köra för fort, en frihet som man tar på andras bekostnad. Men i Elizas drömvärld handlar det om att de människorna ska få ett ordentligt straff, och på så sätt ska vi komma åt dödligheten i trafiken.

Den stora skillnaden mellan Elizas politik och min är att jag säger att vi måste ta ansvar för att förebygga så att så få människor som möjligt dör i trafiken. Även om straff i sig är viktigt undrar jag: På vilken forskning baserar Eliza sitt påstående att straff på något sätt skulle göra att man tar sitt ansvar och inte nyttjar sin frihet på det sätt man gör i dag?

Anf. 87 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Herr talman! Man måste börja med att drömma. Först måste man ha en vision, vad man vill. Det är vad jag berättade om i mitt anförande. Jag har en dröm. Det är ungefär nollvisionen. Det är en vision. Vi kanske inte uppnår just i år – vi vet redan att vi inte uppnår det – målet att ingen ska dödas i trafiken. Det är en dröm, men jag vill arbeta för att vi ska komma så nära den som möjligt.

Marie Nordén säger att jag pratar om frihet. Ja, det gör jag. Det är bättre än politiskt maktspel och detaljstyrning. Socialdemokraterna säger nu att man ska införa krav på handsfree. Varför införde Socialdemokraterna inte krav på handsfree när de hade makten? Frågan behandlades i trafikutskottet och i en proposition under riksmötet 2003/04. Det kan kanske Marie Nordén svara på.

Vad vill oppositionen? Vi har hört Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet ta upp användning av mobiltelefon under körning. Socialdemokraterna vill införa krav på handsfree. Vänsterpartiet vill ha hårdare straff om en olycka sker vid användande av mobiltelefon. Miljöpartiet vill helt förbjuda mobiltelefoner vid körning. Var står oppositionen i frågan? Jag hoppas att Marie Nordén kan svara på frågan och också varför de inte införde krav på handsfree tidigare när de kunde besluta. Är det bara politiskt maktspel och notering att man vill ha en reservation?

Anf. 88 MARIE NORDÉN (s) replik:

Herr talman! Precis som jag sade i mitt anförande handlar det om förändring. När samhället förändras måste också vår politik förändras. Utifrån det föreslår vi att vi ska börja med att införa krav på handsfree. Utifrån den forskning som presenterades ganska nyligen tycker vi att det finns all rätt att börja där.

Jag undrar: Vad vill Eliza med makten? Det är Eliza med sina politiska kamrater som sitter på makten. Det går bra att prata om en vision och sedan kanske koppla till ett mål. Jag vet att Eliza är så pass klok att hon förstår att drömmen och visionen måste åtföljas av något slags åtgärder och en politik där man vill någonting.

Det går inte att bara drömma om en nollvision, det måste komma konkreta åtgärder. Jag tycker att Elizars resonemang om att straff skulle vara lösningen när det gäller att förebygga dödsolyckor i trafiken och Elizars inlägg om frihet kräver en förklaring, framför allt inför dem som har anhöriga som skadats eller som själva skadats i bilolyckor.

Du sade, Eliza, att det inte är så många som kör berusade. Det visar på en stor okunnighet. Du har inte ens tagit reda på att 15 000 kör berusade varje dag, och då räknar vi inte ens med mörkertalet. 15 000 människor! Lika ofta som du möter en taxi i Stockholm möter du en berusad. Säg då att det inte är något stort problem till dem som drabbats av rattonykterhet!

Anf. 89 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Herr talman! Vi kan inte säga att alkohol inte är ett problem i trafiken. Det är det, och det kämpar vi emot. Alliansregeringen gör väldigt mycket för att begränsa antalet människor som kör berusade. Jag har redan tidigare i replikskifte med Miljöpartiet pekat på några program som pågår när det gäller alkoholansvändningen.

Ska jag tolka Marie Nordéns fråga om straff som lösning som att vi inte ska ha några straff för sådant man inte bör göra? Systemet fungerar så att vi försöker påverka människor att göra rätt genom att straffa dem som gör fel. Ska jag i så fall tolka det som att Socialdemokraterna säger att vi ska ta bort böter för hastighetsöverträdelser därför att straff inte fungerar som lösning?

Sedan tycker jag att det är väldigt viktigt med utbildning och att jobba med attityder. Det är det viktigaste. Vi kan ha massor av lagar och regler, men om de inte efterlevs hjälper det inte. Vi måste jobba på så att folk respekterar och förstår vilka regler som gäller.

I reservation nr 14 från Socialdemokraterna om trafikregler kan man läsa att i vissa situationer, till exempel vid körning på cirkulationsplatser, är det inte klart vilka regler som gäller, och senare också när det gäller övergångsställen och cykelöverfarter. Jag vill då passa på att lämna över information från Vägverket som kan beställas kostnadsfritt på webbsidan. Den är värd att läsa. I klarspråk och med bilder förklaras där alla trafikregler.

Anf. 90 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Eliza Roszkowska Öberg i sitt huvudanförande hävdar att oppositionen står för en viss åsikt, och det gör vi i många frågor. Men faktum är – och det skedde en viss korrigerings här i replikväxlingen – att i vissa frågor har inte alla partier i oppositionen samma uppfattning. I huvudanförandet säger hon att vi ska reglera i detalj och att vi ska göra en massa saker. Faktum är att så ser det inte ut när det gäller det exempel som Eliza Roszkowska Öberg tog upp här i en replikväxling. När det till exempel gäller mobiltelefoni har oppositionen inte en gemensam uppfattning, och det gjorde du en stor sak av. Det stämmer att där har vi inte en gemensam uppfattning. Men jag tror att vi alla här har en gemensam uppfattning, oavsett om man är moderat eller vänsterpartist, att det är viktigt att ta till sig ny kunskap på det här området. Om vi då kan upptäcka att vi genom lagförändringar eller andra styrmedel kan se till att rätta till ett icke önskvärt beteende därför att det är farligt, då ska vi väl göra det som lagstiftare eller ge våra myndigheter i uppdrag att skärpa till reglerna.

Jag tycker alltså att det var en lite konstig argumentation i anföret, att oppositionen bara vill reglera och reglera. Nej, jag vill deklarerar att vi i Vänstern inte är för ägaransvar och att det ska vara förbjudet att prata i mobiltelefon vid körning till exempel.

När det gäller politisk klåfingrighet är det den nuvarande regeringen som via politiska beslut har drivit igenom att vi har betydligt fler hastighetsgränser nu än vad vi hade tidigare. Sedan kan man säga att vi har möjliggjort att ha fler hastighetsbegränsningar. Det återstår att se om det på lång sikt kommer att vara till gagn för trafiksäkerheten eller inte, men ingen kan påstå att vi inte har fattat politiska beslut om det.

I vissa fall duger det att fatta politiska beslut när det gäller hastighetsgränser, i andra fall håller det inte med hänvisning till friheten och mobiliteten. Där tycker jag att det finns en hel del att bevisa för inte minst Moderaterna.

Anf. 91 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Herr talman! Jag baserade mitt tal och mina replikskiften på det som jag har läst i betänkandet och i oppositionens reservationer.

När det gäller mobiltelefoni, ännu en gång, har vi redan en lagstiftning som säger att det inte är tillåtet att framföra sitt fordon på ett vårdslöst sätt. Det inkluderar mobiltelefonen men även gps som också kan

vara krävande och tar uppmärksamheten från trafiksituationen. Man måste se den samlade bilden.

Vi måste också hela tiden titta på nuvarande situation. Det kan visa sig att man i framtiden upptäcker vilka risker som finns i trafiken, vilka andra störande moment som finns och om det behövs åtgärder för att komma till rätta med problemen, så det är ett ständigt arbete. Det är inte så att vi kan lagstifta och införa en regel på grund av ett visst problem och nästa gång fylla på därför att den här regeln var så inriktad på till exempel en viss apparat att den inte kan tillämpas på någonting annat. Jag tycker att vi måste ha en lite bredare syn på det här.

Ansvar i trafiken är avgörande. Vi kan ha många regler, men om människor inte efterlever dem hjälper det inte. Vi måste fokusera på ännu bättre utbildningar, och en del i det är de riskutbildningar som införs nu. Vi måste fokusera på ändrade attityder hos speciellt unga män, som till och med Peter Pedersen tar upp i många av sina reservationer. Här har vi fortfarande mycket att göra.

Anf. 92 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Min poäng var att i huvudförandet försökte Eliza Roszkowska Öberg att leda i bevis att vi på oppositionssidan har en sak gemensam, att vi är klåfingriga när det gäller att styra upp med en massa detaljregler. Men i ett senare replikskifte med en av mina kamrater på oppositionssidan läste hon själv upp att när det gäller mobiltelefoni har vi tre olika ståndpunkter. Det är ingenting att skämmas eller vara stolt för, utan det är ett konstaterande. Men då kan man inte säga att det vi har gemensamt är att vi vill vara klåfingriga. Vi har tre olika förslag här. Det beror inte på att vi tycker att det är kul, utan vi har kommit olika långt i våra värderingar av forskningen och hur vi ska gå till väga. Jag tror inte att det är speciellt konstigt att man i vissa frågor får pröva sig fram.

Det är ett märkligt ställningstagande att frihet och mobilitet är överordnat och att vi därför inte ska gå in och rätta till någonting. Men i vissa lägen är det okej även för Moderaterna, till exempel när det gäller att ha fler hastighetsbegränsningar, att gå in och öppna upp för den typen av aktivitet.

Om man nu är för frihet kan man säga: Vi inför fri hastighet på Sveriges vägar. Då är det ju ingen som bryter mot någon lag. I så fall håller sig alla inom lagens regler, för ingen kör ju för fort om man får köra hur fort man vill. Om man skulle följa det frihetsbegreppet är jag övertygad om att det skulle innebära väldigt många fler dödade och allvarligt skadade. Därför tror jag att de flesta politiker som har med de här frågorna att göra inser att vi inte kan ha den friheten i trafiken, utan det måste finnas vissa yttre gränser, och de ska gälla alla.

Sedan är vi överens om att om vi har regler ska de självklart följas. Det gäller oavsett om det är i trafiken eller i samhället i övrigt. Men försök inte ge sken av att det bara är vi som vill stifta lagar! Ni är också pigga på det, bara det funkar utifrån era värderingar. Där är det ingen skillnad.

Anf. 93 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik:

Herr talman! Vi måste alltid utgå från världsbilden och vad som gäller. Vi måste titta på vilka problemområden som finns, och vi har konsta-

terat att det finns ganska mycket på trafiksäkerhetsområdet som kan bli bättre. Men svaret på detta är inte alltid att stifta nya lagar eller införa nya regler. Då kan oppositionen ha idéer om olika sorters åtgärder för att komma till rätta med problemen, till exempel med mobiltelefonsamtal under körning.

Jag tycker ändå att vi alltid måste göra en avvägning utifrån människan. En förare som sätter sig bakom ratten tar ett jättestort ansvar. En person som bestämmer sig för att köra i väg måste vara medveten om alla risker som kan vänta i trafiken. Man ska använda bilbälte, absolut, man ska respektera hastighetsgränser och man ska inte vara onykter. Sådana regler behöver vi, och de måste absolut respekteras. Vi behöver hastighetsgränser för att underlätta för förare att köra lite mer trafiksäkert.

Vi fortsätter vårt arbete mot nollvisionen, att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i vägtrafiken.

Anf. 94 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Det hettar till i debatten på sina håll. Det är jättebra med engagemang, men jag tror att saken, det vill säga en vettig trafiksäkerhet, tjänar på att vi vinnlägger oss om ömsesidig respekt i debatten. Det finns i grunden en bred enighet i Sveriges riksdag om att transportpolitiken i vårt land måste utformas så att den är förenlig med ett långsiktigt hållbart samhälle och en långsiktig utveckling. I det ingår trafiksäkerheten och nollvisionen som en väldigt viktig del.

Jag uppskattar att också Peter Pedersen i sitt huvudanförande framhöll just att vi i grunden är rätt eniga om mycket i de här delarna, även om det kan låta annorlunda när man har lyssnat på den hittillsvarande debatten.

Under de mandatperioder som jag kan överblicka, de 14 senaste åren som riksdagsledamot, har vi tidigare vid flera tillfällen faktiskt haft betänkanden som har varit helt eniga från trafikutskottet. Vi har från alla håll vinnlagt oss om att markera att de här frågorna är så viktiga att vi anstränger oss för att vara eniga och därmed också bli starkare och få en ökad tyngd.

Det är naturligtvis oppositionens rätt att använda reservationer precis som man vill. Det vill jag gärna understryka. Det är oppositionens instrument. Men man kan möjligen undra om det inte går inflation i det instrumentet när man ser hur det ser ut inte minst i det här betänkandet. Kraften och tyngden i en berättigad och stark reservation kanske urvattnas något om man använder verktyget väldigt flitigt.

Herr talman! Som centerföreträdare i ett antal riksdagsdebatter på temat trafiksäkerhet har jag flera gånger understrukit det bredare folkhälsomålet när vi har debatterat trafiksäkerhet. Det handlar dess värre inte endast om de ca 350 människor som körs ihjäl – det senaste året var det så – eller de ca 4 000–5 000 som skadas svårt på våra vägar varje år. Det handlar också om de ungefär lika många som varje år dödas av den försämrade livsmiljö som främst vägtrafiken i våra tätorter åstadkommer genom ökade luftföroreningar, partiklar och annat.

Även om vi satsar kraftfullt på kollektivtrafik, nya bränslen och bränslesnålare bilar kommer vägtransporternas andel av transportarbetet att fortsätta öka. Sika uppskattade på sin tid att det skulle nå upp till ca 45 procent 2020.

De senaste åren har stora steg tagits framåt för en säkrare trafik. Vi har byggt många mil mitträcken, vilket Eliza var inne på, för att förhindra frontalkollisioner. Vi har röjt bort stenar och träd längs vägkanterna för att lindra effekterna av avåkningar och singelolyckor.

Eliza nämnde också den väldigt glädjande entalsciffran för februari månad i år – endast sju omkomna i trafiken. Det är en siffra som vi inte har sett sedan 20-talet för en enskild månad i det här landet. På tio år har vi fått 230 färre döda i trafiken, från 580 dödade för tio år sedan till 354 förra året. För det här året ser det så här långt ännu bättre ut, och det är fantastiskt bra.

Hastighetsfrågan har många berört, herr talman. Den är särskilt viktig, eftersom fortkörning är det vanligaste trafikbrottet i Sverige. Om vi bilister följde hastighetsbegränsningarna skulle ytterligare hundratalet liv sannolikt kunna räddas i trafiken varje år.

Det andra stora är nykterheten. Om vi skulle få alla att köra nyktra skulle vi ta ytterligare ett jättekliv mot nollvisionen. När vi debatterar trafiksäkerhetsfrågor tycker jag att det är angeläget att ta upp just alkoholfrågorna. Uppskattningsvis 150 människor dödas varje år i trafiken där onykterhet finns med i bilden. Det finns beräkningar som en del har tagit upp redan, till exempel att rattfylleriet är lika vanligt som att möta en taxibil i trafiken. Jag tror inte att det är lika vanligt som taxi i Stockholm, som Marie Nordén sade, men däremot när det gäller genomsnittet över hela landet. 14 000 människor beräknas köra onyktra varje år. Då är det naturligtvis inte hastighetens fel att det går snett, även om det är lätt att köra för fort om man är rattonykter.

Herr talman! Mobiltelefoni har det pratats mycket om. NTF har det också talats mycket om i debatten. När det gäller NTF som Marie Nordén pratade i fem minuter om är det klart att det inte bara är NTF:s förtjänst att det har utvecklats väl i trafiken under de senaste tio åren. NTF har en jättestor roll och en viktig betydelse, men gör inte deras insatser större än de är.

Nu har vi en ordning att även NTF liksom andra trafiksäkerhetsorganisationer får söka pengar i vederbörlig ordning till angelägna projekt. Man gör det, och man får pengar till de projekt som är bra. Jag är övertygad om att NTF med den erfarenhet, kompetens och bakgrund de har kommer att fortsätta vara en väldigt viktig aktör för en ökad trafiksäkerhet också i framtiden. Tona inte ned deras roll genom att försöka göra gällande att de blir utan pengar och utarmas på olika sätt, för så kommer det inte att bli.

NTF är så duktiga, starka, framåt och kompetenta att jag är alldeles övertygad om att de kommer att visa att de har en viktig roll även med den nya modellen för att söka pengar. Det är ju inte mindre pengar utan bara en ny modell för hur man fördelar pengarna mellan olika trafiksäkerhetsorganisationer.

Slutligen, herr talman, har mobiltelefonin blivit en väldigt het fråga. Sverige jämförs av en del debattörer med Malta och Albanien. Jag tycker att det är rätt oförskämt mot Sverige som trafiksäkerhetsland och föregångare. Inget annat land i Europa har varit så framgångsrikt som Sverige när det gäller att reducera antalet döda på vägarna. Jämför inte med Malta och Albanien, där det är vilda västern på många vägar. Jag tror att vi tjänar på att debatten kan hyfsas på det området.

Det finns olika moment som kan distrahera en bilförare. Jag är beredd att lagstifta för ökad trafiksäkerhet, men vi ska ha lagar som kommer åt de problem vi har. Det ska vara en lag som är möjlig att följa upp.

Under de senaste åren har vi haft en stark reduktion av antalet döda i trafiken. Det har flera debattörer konstaterat här. Vi har också haft en snabb uppgång i mobiltelefonanvändandet. Hur går den ekvationen ihop för dem som försöker hävda att mobiltelefonanvändandet är det nya stora gisslet? Jag tror inte att det är riktigt så enkelt.

Det finns i dag en rad tekniska hjälpmedel i våra bilar som har tillkommit under de senaste åren och som man kan ifrågasätta. Att följa en gps i tätortstrafik innebär att man är väldigt fokuserad på sin gps. Man kanske ska knappa in nya adresser. Vi har radio, musikspelare och förare som kör omkring med småbarn som tappar nappar och en massa annat. Vi har till och med medpassagerare som stjälar uppmärksamheten från oss bilförare. Ska vi kanske kasta ut dem också?

Det är olika bud i forskningen, men en del forskning visar att det är själva samtalet som skapar koncentrationsproblemet. Detta problem borde vara lika stort om man har en medpassagerare som en mobiltelefon eller vad det nu är.

Det är i alla lägen självfallet bilförarens ansvar att framföra bilen på ett säkert sätt i alla dessa situationer. Det är möjligt att prata i mobiltelefon, vare sig det är en handsfree eller en telefon man håller i, innebär en förhöjd risk för trafiksäkerheten, men den ska inte övervärderas, och den kan jämföras med många andra distraktionsmoment som vi har.

Sverige har en trafikförordning som säger att vi ska iakttä omsorg och varsamhet för att undvika olyckor och att vi endast får framföra fordon på ett betryggande sätt. Sms:ande, gps:ande, passagerarprat, mobilprat, barnappar och bilradio faller alla under dessa krav. Om polisen ser dig och tycker att du kör osäkert ska de stoppa dig oavsett paragrafer och oavsett vad det är som gör att du kör på ett osäkert sätt.

Herr talman! Ska Sverige förbjuda mobilprat under bilkörning? Nja – de forskningsrapporter som presenterats har hittills inte gett skäl för att förbjuda mobilprat vid bilkörning, med eller utan handsfree. Men frågan bör självfallet följas noga.

Förbud med åtföljande svår kontroll – nej tack! Användning med omdöme – ja tack!

Anf. 95 MARIE NORDÉN (s) replik:

Herr talman! Sven Bergström inledde med att tala om ömsesidig respekt. Jag ställer frågan: Vad grundar Sven Bergström det uttalandet på, och vad menar han med det? Han kanske menar att man kan vara arrogant, mästrande och nedlåtande, eller så kan man vara engagerad i debatten.

Jag tycker att det är ganska mästrande att komma med pamfletter med information och dessutom vara rätt okunnig och komma med påståenden som inte har någon grund. Det var orsaken till att jag blev ganska upprörd. Men respekt är alltid viktigt när man debatterar.

Jag undrar om Sven Bergström delar Eliza Roszkowska Öbergs inställning om frihet på andras bekostnad och att det är straff i sig som löser det. Alla här vet att vi alltid ska ha straff som står i relation till

brottet. Men är det lösningen när vi tillsammans ska förebygga och hitta lösningen så att färre dör i trafiken?

Sven Bergström tog upp frågan om NTF. Först och främst talade jag inte i fem minuter om NTF och borttagandet av organisationsbidraget. Jag undrar hur Sven Bergström tycker att politiken hänger ihop med tanke på den proposition som lades fram där man talar sig varm för organisationsbidraget.

Jag undrar om Sven Bergström kan precisera på vilket sätt man är missnöjd med NTF:s arbete och varför NTF numera inte är betrodd att ha den frihet som ett fast organisationsbidrag skulle innebära.

Det är inte oförskämt att ta upp Malta och Albanien. Det är bara ett konstaterande att Malta, Albanien och Sverige inte har några regler vad gäller mobiltelefonanvändandet i bilen när man kör. Man kan välja att tolka det på olika sätt. Vi presenterar bara fakta.

Jag skulle gärna vilja höra hur Sven Bergström ser på den proposition som lades fram och på den politik som nu drivs när det gäller hur man agerar mot NTF.

Anf. 96 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Med Marie Nordéns logik borde Socialdemokraterna ha röstat annorlunda i fråga om apoteksmonopolet. Nordkorea och Kuba är de enda länder i världen och inte bara i Europa som har ett apoteksmonopol. Men Socialdemokraterna röstade av någon anledning ändå för att vi skulle ha kvar apoteksmonopolet i Sverige.

Sådana jämförelser, Marie Nordén, riskerar att leda väldigt fel. Det gäller i synnerhet som att Malta och Albanien har en förskräckande statistik när det gäller trafiksäkerhet och trafikolyckor. Sverige är ledande i klassen. Försök inte att blanda bort korten genom att jämföra oss med Malta och Albanien som de enda länder som inte har infört någon typ av restriktioner.

Klokt, sunt omdöme ska alltid gälla i trafiken oavsett om det är gps-, sms-trafik, mobiltelefoni eller vad det handlar om. Även om du har en pratig passagerare har du ansvar för att föra fram bilen på ett ansvarsfullt sätt.

Jag försökte utveckla vår inställning till NTF i mitt första anförande. Vi har självfallet den största respekt för NTF. De har gjort goda insatser. Jag är övertygad om att med den kompetens, erfarenhet och den folkliga förankring som de har runt om i landet kommer NTF också i fortsättningen att få rejält med pengar för de projekt de ansöker om. Notera att det inte är mindre pengar i systemet. Det är snarare lite mer för att främja trafiksäkerhetsprojekt av olika slag.

Slutligen försöker Marie Nordén att slå in en kil mellan Eliza Roszkowska Öberg och mig i olika frågor. Centerpartiet är också ett frihetsälskande parti. Jag är övertygad om att det inte är en sådan jättelik skillnad även om vi ideologiskt kanske har olika bakgrunder i våra olika partier. Men jag har aldrig hört Eliza Roszkowska Öberg säga att vi ska ha frihet på andras bekostnad. Ett stort mått av frihet i trafiken under ansvar är en paroll som jag tror att vi kan enas om.

Anf. 97 MARIE NORDÉN (s) replik:

Herr talman! Jag skäms inte ett dugg för apoteksmonopolet. Jag tycker att det är sorgligt att det avskaffades. Det är trist att vi numera inte äger det gemensamt och att det är multinationella företag som är ägare till apoteken.

Sverige håller på att tappa ledningen när det gäller trafiksäkerhetsarbetet. Ambitionsnivån har successivt sänkts. Det började med att man sade nej till alkoholås, och på den vägen var det.

Jag undrar återigen: Vad har NTF gjort för fel? Hur ska NTF jobba på ett annat sätt i framtiden? Vad var grunden till att NTF nu inte är betrodd att ha ett organisationsbidrag?

Tycker inte Sven Bergström att politiken haltar lite när man lägger fram en proposition från regeringen där man talar sig varm för organisationsbidraget och att det ska finnas en frihet för det civila samhället att kunna få ett stöd som inte är detaljstyrt från staten?

Samtidigt avskaffar en annan del av regeringen organisationsbidraget i stället för att kanske gå åt andra hållet när man nu påstår sig ha mer pengar, vilket inte stämmer. Man hade kunnat se över vilka fler organisationer som skulle ha kunnat få ett fast organisationsbidrag.

Ingen har fått någon förklaring till varför NTF inte är betrodd med ett fast organisationsbidrag. Varför ska de principer som slås fast i en politik för det civila samhället inte gälla för trafiksäkerhetsarbetet? Varför haltar politiken så mycket i de här frågorna? Jag förstår inte det.

Jag skulle gärna vilja att Sven Bergström använde lite tid i sin sista replik att förklara för NTF och de som jobbar med trafiksäkerhetsfrågor varför förändringen var nödvändig.

Anf. 98 SVEN BERGSTRÖM (c) replik:

Herr talman! Det finns ett talesätt: Är argumenten svaga, så höj rösten. Jag tycker att Marie Nordén nu är på väg att glida in på den avdelningen. Hon säger att Sverige är på väg att tappa ledningen i trafiksäkerhetsarbetet. Jag har just redovisat statistiken. Det var sju döda i februari. Det är en sensationellt bra siffra.

Vill man ta det i ett längre perspektiv har vi minskat antalet döda i trafiken med 230 på tio år. Jag säger inte att det är den nya alliansregeringens förtjänst. Vi är rätt eniga över partigränserna om att satsa långsiktigt och konsekvent på trafiksäkerhetshöjande åtgärder. Låt oss då glädjas gemensamt och inte säga att Sverige håller på att tappa ledningen.

Sverige har flest alkoholås, som Eliza Roszkowska Öberg sade i sitt inledande anförande. Man kan önska mer med höjda ambitioner. Men säg inte att vi håller på att tappa ledningen.

När det gäller NTF har jag nu i två eller tre omgångar försökt säga att det inte är helt obegripligt att det finns lite skillnad i synsätt i politik mellan den gamla socialdemokratiska regeringen och alliansregeringen.

Vi tror mycket på konkurrens och mångfald och vill bejaka det. Vi säger: Låt andra trafiksäkerhetsorganisationer vara med och dela på pengarna om de har bra projekt. NTF ska inte ha en självklar och stor gräddfil. Vi har inte avvecklat bidraget, men vi har trappat ned det successivt. Det är vad vi jobbar med.

Jag är övertygad om att NTF, precis som jag sagt förut, med sin folkliga förankring kommer att visa sig väldigt duglig. Jag är också övertygad om att de skärper sig lite ytterligare. Det finns andra organisationer som jobbar med trafiksäkerhet som har möjlighet att söka de pengar som är kvar i systemet. Lika mycket pengar finns kvar i systemet för att arbeta med trafiksäkerheten.

Anf. 99 NINA LARSSON (fp):

Herr talman! Det är egentligen en kollega till mig som skulle ha stått här i dag. Men nu står jag i stället här, och det är väldigt trevligt. I dag debatterar vi ett motionsbetänkande om trafiksäkerhetsfrågor av olika slag. Jag tänker fatta mig kort. Mina företrädare har på ett utmärkt sätt förklarat vår majoritets ståndpunkt i detta. Jag passar direkt på att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Jag vill dock kommentera ett område. Det gäller mobiltelefoni, detta ämne som fascinerar människor. Att prata i mobiltelefon samtidigt som man kör bil är ett riskfyllt beteende. Det gäller oavsett om man använder handsfree eller inte. Likaså är rattande av radiokanaler, bytande av ljudboks-cd, bytande av Facebookstatus eller Twitervarianten, ätande av hamburgare, att hålla ordning på barnen i baksätet och sminkande i backspiegeln under köbildning alla riskfyllda beteenden under bilkörning.

Det är bra att det har inkommit många motioner i detta ämne. Att uppmärksamma människor på att mobilprat under körning är förknippat med vissa risker är en viktig uppgift som vi alla bör ta oss an. Att medvetandegöra människor om risker och riskfyllt beteende har också varit ett viktigt fokus för alliansregeringen som under våren 2008 lade fram propositionen om riskutbildning för körkortsaspiranter. Denna riskutbildning omfattar information om alkohol och andra droger, trötthet och riskfyllda beteenden i övrigt. Den 1 april 2009 började den tillämpas, och den har snart varit i gång under ett år.

Jag kollade faktiskt med en av Karlstads trafikskolor i förmiddags, och där är riskerna med mobilprat en viktig del i denna riskutbildning.

Jag tycker bra om införandet av denna utbildning har varit bra, även om det har funnits kritik mot den för att den fördyrar körkortsutbildningen och därmed begränsar möjligheterna för enskilda människor att faktiskt skaffa sig körkort. Men den kommer att få effekter för trafiksäkerheten och generera säkrare bilförare, och detta är bra.

Jag vill inte ha något totalförbud mot mobilpratande under körning. Det vore att ännu en gång frånta den enskilda individen ansvar för sitt beteende. Människor är i grunden rätt så kloka, och genom den nuvarande lagstiftningen gällande vårdslöshet i trafik kan vi lagföra dem som genom oaktsamhet på grund av mobilprat eller ätande av hamburgare förorsakar trafikolycka.

Med den av alliansregeringen införda riskutbildningen får människor mer kunskap om de riskbeteenden som finns under bilkörning och kan bli bättre förare som inte använder sig av mobiltelefon under bilkörning.

Anf. 100 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Jag tänkte ta upp och resonera om det här med mobiltelefoner och regler. Vi hade faktiskt ingen egen motion om trafiksäkerhet från Miljöpartiet under den allmänna motionstiden, så vi har läst de andra

partiernas motioner och sett på vad som kan vara klokt och vad som inte kan vara klokt och på vad experterna och våra myndigheter säger. Jag har funnit att förslaget i Helena Bargholtz motion om mobiltelefoner är ett bra sätt att förebygga risker för att människor kommer till skada i trafiken.

Visst finns det många olämpliga beteenden inne i bilkupén, och vi kan absolut inte lagstifta om alla de saker som kan vara orsak till att föraren distraheras i bilkörningen. Men det finns ju någon anledning till att länder som annars kanske inte är så väldigt noga med att ha lagar och regler har det när det gäller mobiltelefoner. I Albanien, Malta och Sverige finns det inte regler, men alla andra har det.

Jag tror att det är en klok bedömning att om man på något sätt kan vidta åtgärder för att minska risken för att folk kommer till skada i trafiken bör man göra det. Argumentet att bara för att man inte kan vidta alla åtgärder ska man inte vidta någon åtgärd alls tycker jag är ologiskt.

Sedan tycker jag att det här med vad lagstiftare ska göra och inte göra är en intressant diskussion. Jag skulle vilja veta vad Nina Larsson som representerar ett liberalt parti tycker om hastighetsgränser. Det är en sorts inskränkning i bilförarens rätt att köra som han eller hon vill.

Anf. 101 NINA LARSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag börjar med hastighetsgränserna. Övergripande när det gäller trafiksäkerhet är det naturligtvis så att detta är avvägningar som måste göras. Det är avvägningar mellan den fria rörligheten, vår mobilitet och möjlighet att resa och transportera oss och respekten för de andra som transporterar sig i samma transportsystem eller som på olika sätt finns i närheten. Därtill handlar det om miljön, stadsplanering och en rad andra bedömningar och avvägningar som man måste göra.

Jag som liberal värnar verkligen den fria rörligheten och vår möjlighet att resa och transportera oss på ett bra sätt som gör att vi kan åka till jobbet och till skolan, träffa kärleken eller föräldrarna eller vad det nu må vara som vi ska göra. Detta måste vi arbeta för så att vårt transportsystem hela tiden blir bättre och enklare för oss att faktiskt använda oss av.

Sedan måste vi också arbeta för att göra det säkrare, och där tror jag precis som många har varit inne på att vi i grunden är rätt så överens, i alla fall när det gäller vissa delar. Utbildning är en sådan viktig del. Hastighetsgränser är en annan.

Ja, jag tycker att det är fullt rimligt att man har olika former av hastighetsbegränsningar runt om i vårt transportsystem. Exakt hur höga hastigheterna ska vara och exakt i vilka former detta ska vara får det vara något slags myndighetsutövning som reglerar.

Det stämmer inte riktigt som Karin Svensson Smith sade att jag inte tycker att man ska vidta åtgärder så fort man kan göra det. Det måste alltid vara upp till vissa avvägningar – rörligheten kontra säkerheten. Min bedömning är att mobilprat inte är någonting som man behöver detaljreglera, men däremot bör man utbilda om det.

Anf. 102 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Fri rörlighet och mobilitet är mål som jag också delar, men inte att mobiliteten för vissa ska ske på andras bekostnad. Den som mister livet eller den som får sitta i rullstol resten av livet på grund av en

trafikolycka – och det är faktiskt ganska många som får erfara det – får sin mobilitet inskränkt. Den som sitter i rullstol kan inte färdas på samma sätt som Nina Larsson kan. Vi lagstiftare borde göra allt för att förhindra att den effekten av trafiken uppstår.

Människor ska kunna förflytta sig utan att riskera att vare sig de själva eller andra blir skadade i trafiken. Det är en syn på mobilitet som vi på den rödgröna sidan har, då vi är för en hållbar och säker mobilitet.

När det gäller riskutbildning kan man hålla på med det, och jag har verkligen bidragit till att den har kommit till stånd. Men på en del av de människor som är sjukligt beroende av alkohol hjälper inte riskutbildningen. Alkolåsen är till för att förhindra att andra skadas för att någon inte klarar av de där gränserna. Det ansvarstagandet är det rimligt att vi lagstiftar om. Jag förstår inte varför man ska skydda mobiliteten hos dem som har alkohol i utandningsluften. De nuvarande försöken handlar om dem som redan är ertappade, men det är ganska många som aldrig ertappas. Varför ska alkoholisters eller alkoholpåverkade människors mobilitet i bil värnas? Jag förstår inte att det kan ingå i det liberala frihetsbegreppet.

I Karlstad har man en vision som säger att det ska vara lätt att leva utan bil. Det är en mycket bra vision. Man har byggt ut kollektivtrafiken. Jag undrar om Nina Larsson tycker att det också är frihetsinskränkande att man arbetar för kollektivtrafiken som är ett bra sätt för mobilitet och som vare sig ger risker för olyckor eller bidrar till den negativa klimatpåverkan.

Anf. 103 NINA LARSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag börjar återigen bakifrån. När det gäller kollektivtrafiken åkte jag med Karlstadsbuss i går. Jag reser väldigt ofta med Karlstadsbuss runt om i Karlstad och transporterar mig på det sättet. Jag tycker att det är ett utmärkt sätt att använda transportsystemet på.

Jag tror att det är ytterst viktigt att vi alla kan lära oss att använda oss av hela transportsystemet. Det gäller såväl privat persontransport i form av bil som att använda buss och tåg i större utsträckning och att också få flödena mellan de här transportsätten att fungera mycket bättre.

Kollektivtrafiken *är* ett trafiksäkert sätt att resa på. Det tror jag att många kommer att upptäcka framöver i och med ständig uppkoppling med Twitter och Facebook och mer eller mindre konstant arbete med datorn. Det gör att människor kommer att dra sig till olika former av kollektivtrafik. Det tror jag i grunden är någonting positivt.

Men vi behöver fortsatt ha vår möjlighet kvar att transportera oss enskilt med de privata persontransportmöjligheterna som bilen ändå ger oss.

Jag är inte ett dugg förvånad över att Karin Svensson Smith förordar allt sådant som kan försvåra för den enskilde bilisten. Man vill ta bort forskning och riskkapital när det gäller detta, man vill inte bygga några vägar över huvud taget och man vill förbjuda all form av mobiltelefonprat – till att börja med. Vem vet vad som kommer närmast.

Jag tror inte på den linjen utan jag tror att vi behöver flera delar i vårt transportsystem för att människor ska kunna resa på ett enkelt och smidigt sätt, och på ett säkert sätt. Det finns mycket vi kan göra när det gäller trafiksäkerheten. Det är ett arbete som vi bara har påbörjat.

Herr talman! Trafiksäkerheten är ett prioriterat område för oss i alliansen, och nollvisionen är *ett* sätt att kraftsamla för att minska antalet döda i trafiken samtidigt som trafiksäkerhetsåtgärderna ökar. När det gäller visionen nådde man inte ända fram år 2007 med max 270 omkomna. Nu är målet satt till år 2020 med max 220 omkomna vid denna tidpunkt. Det är bra med mål och visioner som samhället gemensamt strävar mot. Nollvisionen är ett sådant mål. Det är också viktigt att samhället arbetar med att ändra attityder och beteenden som är trafikfarliga. En sådan sak är att inte köra onykter.

Trots att antalet dödsolyckor i trafiken sjunker ligger antalet alkoholrelaterade dödsolyckor sedan flera år kvar på samma höga nivå. Även användandet av narkotika, tablettmissbruk och bruk av utskrivna mediciner kan påverka körförmågan negativt. Det finns i dagsläget ingen statistik som är så tillförlitlig att den kan användas för att följa rattfylleriets utveckling över tid i Sverige. Mycket talar dock för att rattfylleriet ökar i vårt land. Antalet anmälda rattfylleribrott i Sverige har ökat varje år sedan slutet av 1990-talet.

Befolkningens alkoholkonsumtion har också ökat under denna tidsperiod. Mellan 2006 och 2008 ökade antalet bilister som ertappades med alkohol i blodet med 13 procent trots att polisen minskat på antalet nykterhetskontroller. Totalt ertappades 31 204 personer 2008 med alkohol i blodet. Av de motorfordonsförare som dör i trafikolyckor obduceras de flesta, ungefär 80 procent. Enligt Vägverkets statistik hade 37 procent av de personbilsförare som omkom i trafiken 2007 alkohol i blodet. Denna siffra har ökat mer eller mindre konstant sedan 1997 då 18 procent hade alkohol i blodet. Av de personbilsförare som omkom i singelolyckor 2007 hade drygt 50 procent alkohol i blodet. De alkoholpåverkade förarna var delaktiga i 15 procent av dödsolyckorna i Sverige.

Vi kristdemokrater oroas över tendenserna till ökad acceptans för rattfylleri i Sverige, vilket delvis kan vara ett resultat av ökat resande över gränserna. En forskningsrapport som beställts av Länsförsäkringars Forskningsfond och Vägverket visar på utbredd tolerans mot trafikonykterhet bland skolungdomar. Av 350 tillfrågade gymnasieungdomar i Linköping uppgav 13 procent att de hade kört moped när de varit alkoholpåverkade, och 20 procent hade åkt med någon som kört onykter. Riksdagens mål om ett minskat antal dödsoffer i trafiken, den så kallade nollvisionen, kan endast uppnås med alkohol- och drogfria trafikanter.

I Norge finns sedan 1959 en lag som säger att motorfordonsförare inte får dricka alkohol eller inta något annat berusningsmedel de första sex timmarna efter en körning när man förstår, eller borde förstå, att den kan föranleda en polisundersökning om man är med om en olycka.

Att eftersupning är ett problem i dagens Sverige bekräftas av TT:s rapportering den 11 september 2009 där man redogjorde för att Lunds tingsrätt friat en bilförare med 1,96 promille alkohol i blodet. I väntan på polis ska mannen ha lämnats utan uppsikt, och det är då han hävdar att han druckit 60 centiliter sprit på en minut. Mannen var redlöst berusad när polisen kom, men rätten ansåg att det inte kunde uteslutas att mannen druckit alkohol under den korta tid då ingen höll ett öga på honom.

Att förbjuda eftersupning i samband med bilolyckor och att tidsgränsen sätts till att man inte får dricka inom sex timmar efter en olycka är

något som vi kristdemokrater vill fortsätta att arbeta för, och vi hoppas att vi så småningom får med oss hela riksdagen på detta.

I dagens betänkande har vi visat på alliansens arbete när det gäller trafiksäkerhetsarbetet. Låt mig lyfta fram några saker som hänt på detta område.

I maj 2007 beslutade riksdagen att beslutande myndigheter ska få rätt att använda sig av hastighetsgränser på tio intervall, vilket Eliza tidigare berättade om. De ändrade hastighetsgränserna beräknas kunna spara 10–15 liv per år. Med detta sagt är det viktigt att poängtera vikten av att alla hastighetsgränserna hålls. Vägverket beräknar att om alla gjorde det skulle ungefär 100 liv per år kunna sparas.

Vi har i alliansen jobbat vidare med utbyggnaden av trafiksäkerhetskameror. Dessa finns i dag på 191 vägsträckor, 280 mil väg. Totalt finns 1 077 kameror.

Sedan den 1 februari 2009 har vi ett beslut om att statliga myndigheter har krav på att införa alkolås. Målet är att 75 procent av statens fordon ska ha alkolås 2012. Kommuner och regioner ligger redan långt framme i detta arbete, bland annat när det gäller krav på alkolås i skolskjutsar. Sverige arbetar också för införande av obligatoriska krav på alkolås i kommersiella bussar och lastbilar inom EU.

Slutligen vill jag lyfta fram ett annat problem som har uppmärksammats i min morgontidning Göteborgs-Posten. Det gäller trötta lastbilsförare. Länskriminalpolisen i Västra Götaland har nyligen gjort en intervjuundersökning av lastbilsförare vid 22 rastplatser längs E6 efter västkusten. Endast 15 procent av förarna ansåg att Sverige är det land som är tryggast att köra i. Förarna saknar trygga, säkra rastplatser där de kan sova ut i trygg förvisning om att deras gods inte blir stulet. Enligt undersökningen hade mer än varannan utländsk lastbilsförare varit utsatt för brott i Sverige. Det finns bara två säkra rastplatser i Sverige, alltså där man kan köra in lastbilen. Bägge har kommit till på privat initiativ och finns i Kumla och Värnamo.

Jag vill uppmärksamma kammaren på detta problem eftersom ingen av oss vill möta trötta och oroliga lastbilsförare när vi är ute i trafiken. Detta är intressant att nämna i dagens trafiksäkerhetsdebatt eftersom Belgien i sommar blir ordförandeland för EU och enligt uppgift bland annat kommer att ha säkra transporter med säkra och trygga rastplatser på sin agenda. Det pågår också ett arbete om detta mellan länspolisen i Västra Götaland, Transportarbetarförbundet, Vägverket och Sveriges Åkeriföretag. Det är en intressant utveckling som jag tror att vi kommer att kunna följa i kammaren och i trafikutskottet.

Med detta vill jag, fru talman, yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 105 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Annelie Enochson höll ett anförande som jag i många stycken kan hålla med om; det gäller faktaredovisningen.

Detta med eftersupning är intressant. Det har under de år jag suttit i riksdagen funnits åtskilliga motioner från den borgerliga sidan om eftersupning. Jag saknar dem nu. Jag tillhörde fram till förra valet den sida i riksdagen som hade möjlighet att påverka propositioner, men det hindrade mig inte från att skriva motioner.

Jag tycker att varje riksdagsledamot har ett ansvar för att föra fram sina förslag om hur vi ska komma till rätta med problem. Det gäller även när man ingår i någon sorts majoritet och kan påverka vilka förslag regeringen lägger fram. Jag saknar det civilkuraget hos Annelie Enochson. Som kristdemokrat borde man ha den sortens ansvar; förresten ska vi allihop ha det. Men det är kanske lite mer anmärkningsvärt om man som kristdemokrat saknar det.

När det gäller alla problemen med alkohol höll Maria Larsson på folknykterhetens dag inför förra valet ett väldigt bra tal. Hon talade om att ett av de största folkhälsoproblemen i Sverige är alkohol. Och alkohol i trafiken är särskilt fatalt, eftersom man bakom ratten och med foten på gaspedalen kan orsaka olycka och död för så många andra utöver sig själv. Maria Larsson sade att införande av obligatorisk alkolåsutrustning var ett mycket viktigt folkhälsokrav.

Jag undrar av vilken anledning Kristdemokraterna har ändrat uppfattning efter valet. Det är inte färre onyktra i trafiken. Annelie Enochson redogjorde själv alldeles utmärkt för hur det hela tiden ökar. Varför ska man få lov att framföra fordon i berusat tillstånd? Varför ska det inte finnas teknisk utrustning som förhindrar detta?

Anf. 106 ANNELIE ENOCHSON (kd) replik:

Fru talman! Ibland fastnar man i sin egen retorik. Karin Svensson Smith säger att det är viktigt att visa civilkurage. Jag håller fullständigt med om att man inte kan tumma på vissa frågor.

När det gäller eftersupning vill jag upplysa Karin Svensson Smith om att jag har väckt en motion om detta, men den har gått till justitiekottet och har alltså inte kommit på vårt bord. Jag har gjort precis detta som Karin Svensson Smith eftersträvar, så hon kanske ska vara bättre påläst innan hon använder den retoriken. Jag och Lars-Axel Nordell i trafikutskottet har väckt motionen därför att vi tycker att detta är en så viktig fråga, och vi kommer inte att släppa den. Vi sitter i majoritet, och vi försöker påverka våra allianskolleger i denna fråga. Vi har inte tummat på det. Motionen väckte vi i höstas, så den bör snart komma upp.

När det gäller alkolås har vi drivit den frågan under många år. Som jag har nämnt tidigare här i kammaren var det vår Åke Carnerö som hade den första motionen om alkolås när han kom in i kammaren redan 1991. Om det är någon som har drivit detta är det vi. Vi har inte ändrat åsikt. Under våren kommer det en proposition, och jag hoppas att den kommer att vara tillfredsställande för oss alla.

Jag vill samtidigt påpeka att vi under den här tiden, som jag nämnde i mitt anförande, har drivit på frågan i EU. Vi har också varit pådrivande när det gäller att man ska ha detta redan till 2012. Vi har jobbat på, och jag känner mig nöjd med det arbete vi har gjort hitintills.

Anf. 107 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Men det tycks som om modet sviker när det är votering. Johnny Gylling röstade för införande av alkolås när han företrädde Kristdemokraterna. Jag har absolut inget att klaga på när det gäller hans arbete. Han talade i kammaren, och han tryckte på den knapp som ledde i riktning mot vad han själv förordade. Det har jag inte sett Annelie göra i någon av de frågor som gäller alkohol i trafiken.

Det är gott och väl att man kanske jobbar i EU för att yrkestrafiken ska ha alkoholås. Men eftersom merparten av de alkoholrelaterade olyckorna sker natten mellan fredag och lördag och natten mellan lördag och söndag har man lite svårt att leda i bevis att det är lastbilschaufförer och busschaufförer som är de största bovorna när det gäller alkohol i trafiken. Vad jag har sett i statistiken är att de tvärtom per fordonskilometer är underrepresenterade, även om det finns problem därvidlag.

Det är synnerligen naivt att tro att riskutbildning och rekommendationer till yrkestrafiken kan förhindra att unga människor som inte kan hantera alkohol orsakar problem på vägarna. Vi vet att de som bäst behöver alkoholåsen inte kommer att installera alkoholås frivilligt. Just därför behövs det för att skydda andra i trafiken.

Anf. 108 ANNELIE ENOCHSON (kd) replik:

Fru talman! Återigen tycker jag att retoriken haltar när man beskyller mig för att modet sviker. Jag kan bara påminna om den 11 mars förra veckan – då tror jag nog att jag visade att jag klarar av att stå upp för det jag tror på mot partilinjen. Därför är det lite fånigt att säga en sådan sak.

När det gäller alkoholås kan man arbeta på olika sätt, och vi har en diskussion om detta i partiet och i alliansen. Det kommer, som sagt, en proposition om detta i vår, och då kommer vi att ta upp frågorna igen. Jag vill påminna om att vi under dessa tre år redan har gjort ganska mycket. Jag tycker att det vi har gjort känns bra, och jag känner mig nöjd med det arbetet. När propositionen kommer tror jag också att det kommer att kännas bra.

När det gäller alkoholås är det också viktigt att säga att vi kör mycket bil utomlands, och det är en viktig sak att försöka påverka EU och få med sig dem. När det gäller yrkestrafiken ser jag det på samma sätt som Karin Svensson Smith. Man ser lastbilsförare som kommer från Europa och är trötta därför att de har kört länge, och de vill snabbt komma till en säker rastplats. Samtidigt sitter de och pratar i mobiltelefon. Det finns mycket att göra på det här området. Jag känner att alkoholås är någonting som vi bör ha, när vi vet att det är problem med den delen för många av de lastbilschaufförer som kommer från andra länder och har en annan syn på promillehalten och hur mycket man fått i sig.

Jag tror att vi är på rätt väg. Jag ser, som sagt, med spänning fram mot den proposition som kommer och nya diskussioner om detta.

Anf. 109 HELENA BARGHOLTZ (fp):

Fru talman! Sverige är ett av tre europeiska länder som tillåter att man pratar och skickar sms när man har ansvar vid ratten. Alla andra har förbud i någon form. Det kan vara intressant att fundera på: Varför har de förbud? Är det så att vi i Sverige kör så väldigt mycket bättre att vi inte tycker att vi behöver ha förbud?

Jag har också en praktisk fråga: Hur många svenska bilister vet om att det är förbud i alla andra europeiska länder när de är ute och kör där? Vet man när man inte får använda mobiltelefonen eller om man ska använda handsfree när man till exempel kör i Tyskland, Italien eller Spanien?

En mycket viktig fråga i detta sammanhang som jag kanske tycker är avgörande på sitt sätt är frågan om det ska vara tillåtet med handsfree eller totalförbud. Jag tillhör dem som tycker att det ska vara totalförbud.

Enligt Vägverket är en förare som använder handsfree i stort sett lika okoncentrerad som en förare som håller mobiltelefonen i handen. Reaktions tiden blir mycket längre och körningen blir ojämn, precis som när man pratar i en handhållen telefon. Att prata i en mobil, också en handsfree, i stadstrafik är förenat med mycket stora risker, och därför bör det undvikas helt och hållet.

Jag vill passa på att säga att jag tycker att det är jättebra att det nu införs någon typ av riskutbildning vid körkortsutbildningen. Problemet är bara att de allra flesta som kör bil inte har gått denna utbildning. Inom parentes vill jag säga att jag tillhör dem som tycker att man skulle ompröva körkortet emellanåt, för alla oavsett ålder, för att lära sig sådana här saker och få lite riskutbildning.

Handsfree innebär inte att man som förare är mer koncentrerad på trafiken, därför att handsfree gör det lätt att prata längre. Många tror att det är säkert att tala i handsfree, och det är en falsk säkerhet. En handsfree är placerad i bilen så att det är ganska långt till knapparna, som är ganska små, och man måste titta noga på dem för att knappa in rätt nummer.

Man brukar säga att det finns en massa andra störande moment i detta sammanhang, och det gör det naturligtvis. Men min bedömning är att det är extra störande just att använda mobiltelefon. Det gäller tekniskt, men det är framför allt samtalet som medför störningar. Det brukar nämnas att man har en person som sitter bredvid som man pratar med, men den personen är med i samtalet, ser vad som händer och blir tyst om det är en besvärlig trafiksituation. Den kontrollen har man inte när man talar med någon i mobil som samtidigt kör bil.

En viktig aspekt när det gäller om det ska vara handsfree eller totalförbud är den forskning som pågår. Jag har tagit fasta på forskning av forskaren Christopher Patten vid psykologiska institutionen vid Stockholms universitet, och han säger att det inte är någon skillnad mellan handsfree och handhållen telefon. Det är därför som jag har väckt den här motionen om att det ska vara förbud för alla motorfordonsförare att tala i mobiltelefon under körning.

Trafikutskottet, som har hand om den här frågan, har tyvärr sagt nej. Men min erfarenhet är att man inte har tagit del av de allra senaste forskningsrönen. I stället lutar man sig mot Vägverkets rapport från 2004 där det framgår att det är samtalet som utgör själva risken. Amerikanska forskare har kommit fram till helt andra slutsatser. Där har man studerat trafiksituationen i verkligheten och inte i simulatorer, som Vägverkets rapport huvudsakligen grundar sig på.

Att avläsa textmeddelanden i mobiltelefon är den högsta riskfaktorn av alla, skriver Virginia Tech Transportation Institute i en sammanfattning av forskningsresultaten. När man talar i telefon är olycksrisken 1,3 gånger högre. När man skickar eller tar emot ett textmeddelande är risken 23,2 gånger högre. Det är ändå när föraren tittar bort från vägbanan, tittar på sin mobil eller sitt sms, som de största riskerna inträffar.

Fru talman! När det gäller att köra bil alkoholpåverkad har ju Sverige infört en nollvision. Lagstiftningen är ett föredöme för andra länder. Nu är det faktiskt bevisligen lika farligt att hantera sin mobil som att köra onykter, och då borde det införas en nollvision också för mobilen. Det är intressant att människor vill ha detta. Det har nämnts också i tidigare inlägg. Det finns alltså en färsk Sifundersökning som visar att 76 pro-

cent av alla människor är positiva till någon typ av förbud. Det här tycker jag att vi har ett ansvar som politiker att ta fasta på.

Fru talman! Majoriteten i utskottet är inte övertygad om vikten av ett förbud mot att tala i mobil när man har ansvar vid ratten. Jag är det, och jag kommer att fortsätta att driva frågan.

I detta anförande instämde Marie Nordén (s) och Karin Svensson Smith (mp).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 mars.)

15 § Museer och utställningar

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU10
Museer och utställningar.

Anf. 110 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Dagens betänkande är ett så kallat motionsbetänkande och behandlar i huvudsak museer och utställningar. Låt mig börja med att citera från Vänsterpartiets nya kulturpolitiska program *Kulturkompassen* och vad man säger under rubriken ”Vår historia, vårt kulturarv”:

”Kultur är en tolkning av oss, av vår tid, vårt förflutna och våra visioner. Den som tolkar anger tonen i det offentliga samtalet. Museer och arkiv är folkbildande institutioner och bärare av vårt kulturarv, institutioner för vårt kollektiva minne, arenor för kulturella möten och uttrycksformer. Historien, och därmed kulturarvet, är en oundgänglig del av kulturpolitiken, av vår förståelse för vilka vi är och i vilket sammanhang vi hör hemma. Men vem tolkar vårt förflutna?”

Fru talman! Få vet i dag hur det gamla klassamhället såg ut och hur nära det är vår tid. Få vet vad arbetarrörelsen har gjort för välståndet i landet. Välfärdssamhället med sina ideal av solidaritet och jämlikhet är historiskt sett mycket nytt och mycket skört. Berättelserna om det förgångna ändrar sig allteftersom vår blick skiftar fokus. Det är därför det är så viktigt att värna om en historieskrivning som berättar om den sociala välfärdsstaten och dess visioner om ett solidariskt samhälle – ett samhälle där jämlikhet och social rättvisa har genomförts på riktigt och inte bara i retoriken. Rösträtt, yttrandefrihet, jämlikhetsideal, folkbildning och vanliga människors möjligheter till kulturutövande är resultat av en lång och svår kamp.

Fru talman! I dagens betänkande behandlas 21 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2009. Betänkandet innehåller två reservationer. Vänsterpartiet och Socialdemokraterna står bakom bägge. Den ena reservationen handlar om att utreda möjligheten att på offentlig plats hedra minnet av ambassadör Harald Edelstam.

I går, fru talman, fick jag från Sveriges ambassadör i Chile Eva Zetterberg en skrift som hon har samarbetat med Chiles ambassadör i Sverige om att utforma och som beskriver de bilaterala relationerna. Med skriften vill de gratulera Chile till dess 200-årsjubileum i år. Naturligtvis

finns handelsutbytet representerat och även de kulturella och mänskliga relationerna. Nobelpristagarna Gabriela Mistral och Pablo Neruda finns med. I ett särskilt kapitel skriver man om Harald Edelstam och Sveriges solidaritet med Chile. När militärkuppen inträffade i september 1973 fördömde Edelstam snabbt det våld som militärjuntan använde sig av och engagerade sig starkt för att hjälpa chilensare och andra latinamerikaner att undkomma fängelse och tortyr.

Jag läser ur skriften: Harald var en hjälte i den meningen att han personligen räddade hundratals människor undan fängelse och tortyr och i några fall en säker död.

Kulturutskottsdelegationen fick vid vårt besök i Chile i september förra året vara med när kongressen gav Harald Edelstam postumt en utmärkelse för hans hjältemodiga handlingar. Edelstams barnbarn tog emot utmärkelsen. Det var en ceremoni som efterföljdes av en lunch där samtliga kongresspartier var representerade.

Fru talman! Jag ska nämna något om den andra reservationen. I den tar vi upp behovet av ett samlat ansvar för stillbildsfotografi i Sverige. I reservationen skriver Socialdemokraterna och Vänsterpartiet att fotokonsten inte har någon självklar placering inom kulturpolitiken i dag. ”Detta leder till att vi inte får en samlad insats vare sig när det gäller kunskapsuppbyggnad eller forskning.” I regeringens nyligen behandlade kulturpolitiska proposition nämndes bara kortfattat ”att man har haft två träffar som kulturministern ansåg kunde ’utgöra grund för fortsatta initiativ’”. Detta förhållningssätt anser vi vara mycket otillfredsställande.

I den så kallade skuggutredningen finns kravet på ett nationellt fotografiskt forum. Jag läste också om att Svenska Fotografers Förbund i flera år har arbetat med att få till stånd en utredning om vem som ska ha det nationella och övergripande ansvaret. De ser Norge som ett föregångsland. Där har man inrättat ett fotosekretariat underställt Kulturdepartementet. Förbundet efterlyser svar på frågor om vem som ska ha överblicken, samordningen och det övergripande nationella ansvaret för den fotografiska stillbilden. Var ska den nationella spetskompetensen om fotografiska frågor finnas? Hur ska forskningen främjas? Vem ska ha ansvaret för att fotografi visas och tillgängliggörs nationellt och internationellt? Vilka fotografier ska samlas in och av vem? Hur ska fotografier och digitala bildfiler bevaras långsiktigt? Var ska fotografiska samlingar bevaras och förvaras?

Jag yrkar bifall till reservation 1.

Fru talman! I betänkandet behandlas två enskilda moderata motioner där man föreslår att Forum för levande historia avvecklas. I den ena förordas att verksamheten vid myndigheten överförs till en högskola eller ett universitet, och i den andra förordas att man i stället inrättar ett museum till minne av Raoul Wallenberg.

Fru talman! Vänsterpartiet har i ett särskilt yttrande utvecklat våra tvivel över existensen av myndigheten Forum för levande historia. Vi anser att det är angeläget att stödja historisk forskning om brott mot mänskliga rättigheter. Oavsett var brotten har begåtts är det viktigt att klarlägga deras bakgrund, orsaker och omfattning. Sådan forskning måste emellertid vara fri och bedrivas utan politiska förtecken eller ideologiska skygglappar. Sveriges regering är ett politiskt organ som har ett stort antal myndigheter till sitt förfogande. Varje regering – utom expe-

ditionsministärer – har sina klara politiska mål och handlar i linje med sina bestämda ideologiska uppfattningar. Vid ett regeringsskifte får man räkna med att politikens inriktning, mål och syften ändras. Därför bör det vara en utgångspunkt att forskning endast undantagsvis ska bedrivas av en myndighet som lyder under regeringen. Annars är risken uppenbar att forskning kan bli politiskt styrd och ideologiskt påverkad.

Forum för levande historia är inrättad som en myndighet, vilket medför risk för att dess verksamhet kan utsättas för politisk och ideologisk påverkan av nuvarande och framtida regeringar. Det är något som allvarligt kan skada historieforskningens anseende. Forskning om brott mot mänskliga rättigheter bör således understödjas men ska vara helt fri från politiska instansers påverkan.

Anf. 111 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s):

Fru talman! Jag vill först yrka bifall till reservation 2. Jag instämmer i föregående talares, Siv Holmas, inlägg när det gäller reservation 1 och stillbildsfotografering. Den behöver jag inte yttra mig mer över.

Det här betänkandet ser inte så tjockt ut. Det är inte alltid det kommer in så många motioner om vissa kulturangelägenheter som museer och utställningar. De som kommer är behjärtansvärda och viktiga att upplysa om.

Vi är överens med majoriteten om en hel del och kan instämma i de yttranden och skrivelser som har gjorts. På en del punkter vill vi ha några extra klargöranden.

Bland dem där vi har särskilda yttranden kan jag nämna kompletteringen av Marinmuseum i Karlskrona. Vad jag förstär är det egentligen en budgetfråga, men vi vill ändå påpeka att regeringen kanske borde informera sig ännu bättre om vad som finns där, vilka insatser man kan göra och om man kan hjälpa kommunen och regionen på något vis.

Musiken debatteras inte heller så mycket. Vi har Klaverens hus i Söderhamn och Folkmusikens hus i Rättvik. Det är områden som har beretts och nu bereds vidare i Statens musiksamlings beredning.

Vi tycker att det är viktiga områden att belysa. De borde på ett mer rättmätigt sätt få ingå i statens samlingar. Om det är en budgetfråga och andra medel ska till är det inte rätt att ta debatten här. Vi tycker ändå att det är på sin plats att lyfta upp frågan.

Vi tycker att Orrefors och Kosta Bodas glassamling är hela Sveriges angelägenhet. Den har gått fram och tillbaka i diskussionen. Det är inte bara en kulturfråga utan också ett viktigt näringsinslag. Flera instanser borde tillsammans hitta en väg att bevara detta. Det vore väldigt synd både för regionen och för Sverige som är känt som ett glasland om detta skulle splittras.

Fru talman! Jag vill uppehålla mig något vid en motion som också nämndes i det förra anförandet. Det gäller ambassadören Harald Edelstams insatser.

Motionen har varit uppe tidigare. Man kanske kan tycka att den skulle ha ett annat ställningstagande när den nu kommer tillbaka. Det är olika ingångsvinklar i detta.

Vårt utskott har gjort ett besök i Chile. Hela utskottet kunde på plats se Chiles vandring i demokratin och vad som hände i september 1973 när landet genom en statskupp i stort sett slogs i spillror. Människor förfölj-

des och mördades och berövades på alla tänkbara och otänkbara sätt sin demokratiska möjlighet.

Under tiden som vi var där genomfördes en hyllning i parlamentet. Det blev speciellt eftersom det förutom oss svenskar fanns representanter för styrelsen för en nystartad stiftelse i Harald Edelstams namn som kommer att dela ut ett årligt pris. Det var speciellt att se hela kammaren ta del av detta och uttrycka sitt stora erkännande av Harald Edelstam och de insatser som gjordes efter statskuppen då han räddade över tusen människor från helt otänkbara förhållanden.

Bland de tiotusentals chilensare som i dag bor i Sverige liksom generellt i Latinamerika betraktas Edelstam som en hjälte. Trots dessa insatser är han i dag relativt okänd i Sverige. Vi har kanske varit dåliga på att uppmärksamma hans gärningar. Vi tycker att det inte är för sent.

Vi vill påpeka att vi har gett exempel på hur man skulle kunna visa ett erkännande. Tanken är inte att tala om vad som ska göras utan att det görs något. I vår reservation vill vi peka på att regeringen borde ta initiativ till att exempelvis tillsammans med den stiftelse som har bildats i Edelstams namn och/eller tillsammans med kommunen hitta en framkomlig väg. Vi vill inte skriva hur man ska gå till väga. Det bör vara fritt att skapa formerna. Vi tycker att med tanke på det som har hänt – utskottets närvaro och den nystartade stiftelsen – skulle kunna hitta en framkomlig väg till ett initiativ.

Vår hållning är att vi vill ge regeringen detta till känna.

I övrigt instämmer jag i mycket av det som föregående talare sade och tycker inte att jag behöver förlänga debatten.

I detta anförande instämde Gunilla Carlsson i Hisings Backa, Nikos Papadopoulos, Leif Pettersson och Lars Wegendal (alla s).

Anf. 112 HANS WALLMARK (m):

Fru talman! Vi har att behandla ett betänkande med 15 motioner. Det finns två reservationer och sex särskilda yttranden. Glädjande kan noteras att vi inom kulturområdet de senaste månaderna har haft många förslag att debattera här i kammaren. Det har handlat om så olika saker som den första gedigna kulturpropositionen på årtionden, långsiktiga utfästelser till Svenska kyrkan i form av en kyrkoantikvarisk ersättning på en hög nivå under flera år, public service och en sammanhållen politik för det civila samhället.

I ljuset av allt det kan kanske detta betänkande ses som, ska vi kalla det, lågmält. Så får det bli ibland. Det är charmen med riksdagsdebatter i allmänhet och dem som kretsar kring kulturfrågor i synnerhet. Det är stort och smått om vartannat.

Låt mig inledningsvis ta fasta på den första reservationen, den om stillbildsfotografi. Fotokonsten har sin betydelse och på många sätt självklara plats. Vi tycker att det uppdrag de centrala museerna har att i samråd med Statens kulturråd lämna förslag på framtida samverkan är tillräckligt för närvarande. Det är svårt att ur reservationen läsa ut exakt vad som önskas mer än ”fotokonstens rättmätiga placering”. Jag tror inte att skillnaderna ska förstoras alltför mycket.

Den andra reservationen handlar om uppmärksammandet av ambassadör Harald Edelstams insatser i Chile. Den kommer att kommenteras av min allianskollega Christer Nylander efter mig.

Jag har en fråga till den grönröda grupperingens främsta kulturpolitiska företrädare, utskottets ordförande Siv Holma. Vid justeringen av betänkandet i kulturutskottet fanns ingen miljöpartist närvarande. Till dagens debatt i kammaren har ingen grön företrädare anmält sig för att komplettera de röda kamraterna. När jag blickar ut över kammaren ser jag inte heller någon.

Jo, nu kommer en. Då finns det en god företrädare för Miljöpartiet i kulturutskottet.

Min fråga till den grönröda grupperingens främsta kulturpolitiska företrädare, utskottets ordförande Siv Holma: Är reservationerna från s och v således representativa för två eller för tre partier? Även om dagens frågor kanske inte är att se som de tyngsta rent kulturpolitiskt är det ändå rimligt att ett parti som i opinionsmätningar kan notera ett stöd på runt 10 procent i utskott eller i kammaren berättar vad partiets hållning och ställning är.

Christer Nylander och jag kan med gott samvete säga oss företräda resten av Alliansen i dessa frågor även om det inte finns några från kulturutskottet som talar för Centern och Kristdemokraterna.

Fru talman! Ska jag tolka detta som att när Siv Holma talar gör hon det som företrädare för den rödgröna grupperingen inom kulturområdet? Eller kan hon åtminstone, kanske med hjälp av några riksdagsledamöter här i kammaren, berätta vad Miljöpartiet tycker i frågor som berörs i dagens betänkande?

I ett särskilt yttrande från Siv Holma resoneras kring en avveckling av Forum för levande historia som bildades under de socialdemokratiska regeringsåren med Göran Persson som statsminister. Jag antar därför på goda grunder att skrivningen om skrotning är Vänsterpartiets egen.

Låt mig dessutom påpeka ett rent fel i Vänsterpartiets resonemang. Det resoneras nämligen kring att Forum för levande historia bedriver forskning och av det skälet bör avvecklas. Men det sker ingen forskning där. Däremot axlas ett stort pedagogiskt ansvar att lyfta fram, presentera och levandegöra olika aspekter. Det senaste om Pol Pot och de röda illdåden i Kampuchea baserade sig på en välrenommerad och internationellt erkänd forskare från Australien. Det var inget som hade kokats ihop i källaren hos Forum för levande historia i Gamla stan i Stockholm, lika litet som det man beskrivit om nazismen eller hur Stalin ägnade sig åt folkutrotning genom massvält i Ukraina.

Fru talman! Är det inte så att skon klämmer när det gäller det faktum att även kommunismens brott mot mänskligheten numera ingår i uppdraget att visa och presentera? Det handlar inte om någon forskning som man politiskt behöver fatta några beslut om i Sveriges riksdag. Det är faktum, precis som Förintelsen.

Ifall Siv Holma nu är orolig för att en svensk myndighet kan komma att fatta beslut om historiska händelser har hon dessutom onekligen en del att självkritiskt reflektera över sedan förra veckan och ett beslut här i kammaren då det i voteringen blev 130 mot 131.

Motionären Gustav Blix tycker att det borde inrättas ett museum till Raoul Wallenbergs ära. Det är onekligen en svensk som har gjort stora insatser i humanitetens namn. Vad jag förstår har dock Forum för levande historia för avsikt att under 2012 uppmärksamma att det är 100 år sedan födelsen av denna betydande svensk och hedersmedborgare i ett antal länder som exempelvis USA.

Avslutningsvis: I ett särskilt yttrande lyfter s fram ubåten HMS Neptun i Karlskrona och möjligheten att inom ramen för Marinmuseum fästa uppmärksamheten på kalla krigets dagar. Det är ett spännande projekt som involverar många parter. Än är det inte säkert att det kan bli av såsom man hoppas. Men jag delar den syn som kommer till uttryck i den socialdemokratiska formuleringen: ”Rätt genomfört skulle detta kunna bli en väsentlig del i en historiebereskrivning som aktivt kan bidra till folkbildningen.” Jag har ingen avvikande uppfattning.

Sedan sägs det: ”Regeringen borde än bättre informera sig.”

Exakt vad har man inte informerat sig om, och exakt vad borde man i så fall informera sig mer om?

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut.

Anf. 113 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Vad gör inte Hans Wallmark för att få en debatt i kammaren även om det är ett tunt motionsbetänkande. Jag ska naturligtvis svara på hans frågor i god demokratisk ordning.

När det gäller mitt ansvar för att ett parti ur oppositionen inte var med när utskottet justerade detta betänkande kan jag säga följande. På samma sätt som Hans Wallmark inte behöver ta ansvar för att det gröna Centerpartiet i dag inte medverkar vid behandlingen av detta betänkande behöver inte jag och Vänsterpartiet ta ansvar för att Miljöpartiet inte var närvarande. Nu finns Miljöpartiet med här, och det är bra att vi kan arbeta tillsammans, och det kommer vi säkert att göra.

När det gäller de storvulna orden om Forum för levande historia har Hans Wallmark lyssnat dåligt på det jag sade. Jag har uttryckt och utvecklat Vänsterpartiets tveksamma syn på existensen av Forum för levande historia. Jag har också tagit upp de demokratiska aspekterna.

Jag kan också säga att många historiker i vårt avlånga land delar denna tveksamma aspekt. Det är av dessa skäl som det är viktigt att historisk forskning kan bedrivas utan politiska förtecken eller ideologiska skygglappar. I fråga om detta kan väl Hans Wallmark och Moderaterna i grund och botten dela vår uppfattning?

Anf. 114 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Jag tillhör dem som är glada över att det förs en kulturdebatt i kammaren och i samhället i övrigt, och jag har inget emot att den förs.

Det finns två reservationer från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Min enkla fråga till det rödgröna blockets främsta företrädare i kulturutskottet, nämligen dess ordförande, är: Är detta trepartireservationer eller tvåpartireservationer? Det är alldeles riktigt som har noterats att Anders Åkesson från Centern och Dan Kihlström från Kristdemokraterna inte befinner sig här i kammaren. Men jag vet att de företräder precis den

politik som Christer Nylander och jag kommer att redogöra för här i kammaren.

Min enkla fråga är: Redogör Siv Holma för en politik som är Vänsterpartiets eller som är hela det rödgröna blockets?

Den andra frågan gäller Forum för levande historia där Siv Holma ger uttryck för tveksamheter om politisk forskning. Då vill jag fråga Siv Holma följande: Vilken forskning är det som Siv Holma pekar på när det gäller Forum för levande historia?

Mitt intryck är att Forum för levande historia – där tror jag mig kunna ha en viss samhörighet med de socialdemokratiska kollegerna här i riksdagen – är till för att på ett pedagogiskt sätt presentera olika saker som andra forskare har lyft fram. Varför är Vänsterpartiet kritiskt mot Forum för levande historia om man inte gör mer än att på ett pedagogiskt, klokt och balanserat sätt lyfta fram olika aspekter av de övergrepp som har skett i mänsklighetens historia? Om Vänsterpartiet tycker att det är tveksamt med myndigheter som fattar den typen av beslut om historiska händelser finns det all anledning för riksdagen att reflektera över ett beslut med röstsiffrorna 130 mot 131.

Anf. 115 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Jag ska börja där Hans Wallmark slutade. Det som riksdagen har erkänt med röstsiffrorna 131 mot 130 är folkmordet på armenier, kaldéer, assyrier och pontiska greker. Det är en fråga där samstämmiga historiker har uttalat att detta folkmord faktiskt har skett.

Att man i riksdagen, där det finns politiska företrädare som står för olika värderingar, uttalar en uppfattning skiljer sig från en myndighet. Vi från Vänsterpartiet tycker att det är viktigt att den som ägnar sig åt dessa frågor inte kan anklagas för att bedriva forskning med politiska förtecken eller ideologiska skyggglappar. Riksdagen är ett politiskt organ, svenska folkets högsta beslutande organ.

Det är intressant att ta del av det som utrikesministern har sagt. Han tycker att det är han och inte riksdagen som står för Sveriges uppfattning.

Vi i de partier som företräder oppositionen har ett samarbete – ja. Men vi har ännu inte ingått i någon form av partikonstellation. Så länge vi inte är en partikonstellation företräder vi olika partiuppfattningar – i god demokratisk ordning. Den som är läskunnig förstår vilka som står bakom reservationerna. Jag tycker att det är ett lite märkligt sätt att göra en politisk poäng av det.

Anf. 116 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Om det råder någon som helst tvekan kan jag meddela kammaren att det inte finns någon partikonstellation med Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna. Men tillsammans agerar vi som en allians. Jag tror att det, oavsett om vi pratar om kultur eller om ansvaret för Sveriges ekonomi eller vi pratar om skatter, är väldigt bra för medborgarna att veta vem vi talar för. Med stor stolthet kan jag säga att Christer Nylander och Hans Wallmark talar för de fyra allianspartierna när vi i kulturutskottet diskuterar detta betänkande.

Vi ska inte gå in och recensera tidigare riksdagsbeslut som Siv Holma här en stund kanske gjorde. Jag har inga som helst problem med att betrakta folkmordet i Armenien 1915 som just ett folkmord. Frågan är bara var den typen av beslut ska fattas.

Däremot tycker jag att det är alldeles utmärkt att Sverige har ett organ, en myndighet – Forum för levande historia – som kan lyfta fram olika grymheter i mänsklighetens historia. Det kan vara folkmordet i Armenien 1915. Det kan vara Förintelsen. Det kan vara nazismen. Självklart kan det också vara kommunismens illdåd och brott mot mänskligheten genom tvångssvälten i Ukraina och genom det som skett till exempel i Kampuchea när det gäller Pol Pot.

Därför, fru talman, tycker jag att det finns ett värde i Forum för levande historia.

Anf. 117 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s) replik:

Fru talman! Jag har en ganska enkel fråga. Även om Hans Wallmark inte själv redogjorde för sin inställning förstår jag att inställningen när det gäller minnet av Harald Edelstam och instiftandet av någon form för att uppmärksamma det är att det inte behövs nu eller att någon annan ska göra det.

Med tanke på att Hans Wallmark var med vid utskottets besök i Chile skulle jag vilja fråga vad hans åsikt grundas på. Det gäller då att vi inte just i dag kan säga att vi på något vis skulle uppmärksamma Harald Edelstam.

Anf. 118 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Jag tillhör dem som tycker att det när utskottet reser i andra länder inte nödvändigtvis behöver vara så att vi lämnar souvenirer i form av att senare göra olika former av i sak viktiga markeringar, exempelvis som i fallet ambassadör Edelstam. På många sätt kan man diskutera hur det ska uppmärksammas.

Kulturutskottets ordförande Siv Holma tycker jag redogjorde för *ett* sådant sätt. Det gäller då den skrift som är framtagen av Sveriges ambassadör Eva Zetterberg i Santiago de Chile och där också Harald Edelstam nämns. Det är ett av många sätt att ihågkomma Harald Edelstam, att manifestera minnet av Harald Edelstam, liksom den särskilda förbindelse och det förhållande som finns mellan Chile och Sverige.

Det finns också andra sätt. Ett kan vara att den förening som Göran Persson i Simrishamn hänvisat till också tar initiativ.

När jag läser reservationen framgår det inte exakt vad som önskas mer än att man möjligtvis kan slå en signal till Stockholms stad för att höra om något kan göras tillsammans.

Jag tycker att Harald Edelstam förtjänar att ihågkommas och att det finns all anledning att till hans minne visa respekt, exempelvis som görs genom nämnda skrift. Men jag är inte, fru talman, säker på att det ska göras i form av riksdagsbeslut och då uteslutande av den anledningen att halva kulturutskottet för ett antal månader sedan var i Chile.

Anf. 119 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s) replik:

Fru talman! Inte heller jag hänger upp mig enbart på utskottets besök i Chile, men det är verkligen *ett* argument. Motionen i fråga har tidigare

tagits upp. Som jag tidigare nämnt fanns det också ett samband med den nyinstitföade stiftelse som Hans Wallmark här nämnde om.

Sammantaget borde de här argumenten göra att man på något vis kunde ta ett initiativ. Vi har inte sagt att man ska göra så eller så. Men att man på något vis tar ett initiativ tycker jag vore på sin plats.

Anf. 120 HANS WALLMARK (m) replik:

Fru talman! Jag är en mycket vänlig själ och tycker att man mycket väl kan göra saker och ting tillsammans. Jag vill ändå påpeka att utgångspunkten i tidigare två inlägg där det redogjordes för Harald Edelstam mycket var att halva kulturutskottet varit i Chile. Jag tycker att den resan var värdefull – jag var ju själv med på resan – och att det är mycket som har hänt i Chile som varit tragiskt. Ett rent historiskt faktum är att det varit våld och övergrepp. Kanske har över 3 000 människor dött – människor som har förföljts och som därefter mördats. Jordbävningen är det senaste exemplet.

Men det finns också saker och ting som inger hopp. Man har, fru talman, fått en ny president, Sebastian Piñera som företräder den borgerliga delen. Det finns skäl för chilenerna att se ett visst hopp i det.

Jag tycker alltså att man mycket väl kan diskutera de här sakerna. Stiftelsen kan vara ett sätt. Men jag tycker ändå, fru talman, att det också finns all anledning att uppmärksamma det som redan sker, det som Siv Holma i sitt inledningsanförande redogjorde för: att man har tagit fram en skrift med hjälp av den svenska ambassaden i Chile. Det är ett mycket gott exempel på hur vi på olika sätt kan manifesteras minnet av Harald Edelstams insatser.

Anf. 121 CHRISTER NYLANDER (fp):

Fru talman! Som tidigare konstaterats finns det många motioner från riksdagens ledamöter om kulturfrågor. I detta betänkande hanteras femton motioner. I nästa betänkande här i dag behandlas sju liknande motioner – förenklat uttryckt.

Detta visar att det bland riksdagens ledamöter finns ett ganska stort engagemang i de olika frågorna. Det finns också ett starkt engagemang runt om i landet där många jobbar för att lyfta fram vårt kulturarv, inte minst för att bidra till bildning och för att öka kunskapen om varifrån vi kommer.

Mycket händer både lokalt och regionalt på kulturområdet. I denna regionalisering av kulturpolitiken – en fråga som nu bereds – kommer regionerna att få utökade möjligheter att friare använda statliga pengar.

Samtidigt är det viktigt att säga att allt inte kan vara statens ansvar. Det kan inte vara så att staten automatiskt ska gå in med resurser så fort vi upptäcker någonting eller blir uppmärksammande på någonting som anses bra ute i olika delar av landet.

Utskottet har tidigare tydligt uttalat en restriktivitet, en restriktiv hållning, i den här typen av frågor. Jag tror att vi egentligen är överens om att det ska vara på det viset.

Fru talman! Jag vill citera följande: ”10 december 1973 anlände den svenske ambassadören i Chile, min fader, Harald Edelstam, till Arlanda under stor uppståndelse. Ett vimmel av chilenska flyktingar med plakat och blommor och naturligtvis ett stort medieuppbåd.

Harald hade lyckats med konststycket att, som förste svenska sändebudet någonsin, bli förklarad 'persona non grata', eller som chilenska UD uttryckte saken: 'Hans persona grata hade upphört att gälla.' Så skrev Erik Edelstam, som till den svenska ambassadören Harald Edelstam, i en artikel för två år sedan.

Harald Edelstam tillhör, som vi hört tidigare i debatten här, de människor i svensk historia som man kommit att under en lång tid minnas för deras insatser för humaniteten. Inte bara i Sverige kommer vi att minnas honom. Också i andra länder, inte minst i Chile, gör man det, vilket utskottsdelegationen kunnat konstatera.

Det finns all anledning att i svensk politik fortsatt uppmärksamma människor som till exempel Edelstam. Det är i de allra värsta situationerna, såsom i krig och vid förföljelse och svält, som humaniteten sätts på prov. Edelstam var en sådan som klarade det provet. Det är viktigt att hålla minnet av det vid liv och att vi uppmärksammar människor som på olika sätt jobbar likadant.

Att namnge platser, som konkret föreslås i motionen i fråga, är dock inte riksdagens uppdrag. Av det skälet avstyrks motionen.

Det finns också all anledning att fortsatt uppmärksamma människor och minnet av människor som genom åren har gjort andra stora bedrifter för mänskligheten. Men lika viktigt är det att också komma ihåg mänsklighetens mörka sidor – när humaniteten har förlorat. I betänkandet slår utskottet fast att det är viktigt att Forum för levande historia finns kvar just för nämnda informationsinsatser.

Fru talman! ”I museets undre värld är Sune Jonssons bildrum beläget. I en ständigt pågående, och med ojämna mellanrum förnyad, utställning visas valda brottstycken av Jonssons stora bildskatt.” Så skriver Västerbottens museum om sin satsning på att lyfta fram Sune Jonssons gärning som dokumentärfotograf. I betänkandet behandlas en motion där detta tas upp.

I Västerbotten finns en strävan att bidra till att dokumentärfotografering lyfts fram. Ett Sune Jonsson-centrum är ett mål för detta arbete.

Också i en annan motion lyfts fotografiet fram. Det tyder på att det finns ett ökat intresse för fotokonsten.

Utskottet kan konstatera att intentionerna i motionerna på många sätt delas av många och att arbete är på gång.

Göran Persson lyfte i sitt anförande fram Klaverens Hus. Det är rimligt att vi bemöter den frågan. Vi fick för ett tag sedan, två veckor, tror jag, en utredning *I samspel med musikkivet*. Den utredningen kommer att skickas ut på remiss och behandlas på sedvanligt sätt. Utredningen hade träff med Klaverens Hus, och därmed är det forumet med i det fortsatta arbetet. På samma sätt träffades man i Folkmusikens Hus i Rättvik, som också nämns i en motion.

Det väcks många intressanta förslag i flera av motionerna. Det är viktigt med engagemang och viktigt att ta till vara det engagemang som finns. Att utskottet avstyrker motionerna betyder inte att de inte är värda att uppmärksammas ytterligare.

Fru talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 18 mars.)

16 § Förenklad behandling

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU11
Förenklad behandling.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 18 mars.)

Högskolan

17 § Högskolan

Föredrogs
utbildningsutskottets betänkande 2009/10:UbU13
Högskolan.

Anf. 122 MIKAEL DAMBERG (s):

Fru talman! Nu debatterar vi utbildningsutskottets betänkande nr 13 angående högskolan som innehåller drygt 90 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2009. Vi socialdemokrater står naturligtvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag så här inledningsvis bifall till reservationerna 1, 3 och 16 som är tre av de gemensamma rödgröna reservationerna i detta betänkande.

Fru talman! Högscoleministern är inte med i dagens debatt, och det hade jag inte räknat med heller, eftersom det är en betänkandedebatt. Däremot tror jag att många förväntade sig att högscoleministern var med i debatten just nu. Jag hade räknat med att fler partier skulle delta i denna debatt om högskolan. När man lämnar den här salen kan man lugnt konstatera att frågor om högskolans utveckling debatteras vilt just nu i högskolesektorn. Jag får samtal var och varannan dag från rektorer som undrar vad det är som egentligen händer med svensk högscolepolitik. Det är oerhört mycket i luften samtidigt, och det finns en väldigt stor oro.

Jag skulle vilja börja med en diskussion kring reservation nr 2 som vi socialdemokrater har angående kvalitetssystemet. Det är den frågan som kanske mer än annat upprör känslor just nu. Vi har haft debatter tidigare i den här kammaren om huruvida vi ska ha ett resursfördelningssystem som bygger på kvalitet, och det är vi överens om. Vi var också överens om, trodde jag, i de tidigare debatterna om att det var viktigt att högskolesektorn, akademien själv, var med och utformade ett sådant resursfördelningssystem.

Vi har en kvalitetsutvärderingsmyndighet, Högscoleverket, som leds av universitetskanslern som ska ha en självständig roll gentemot regeringen och som nu är ute och debatterar det kommande förslaget från regeringen med minst sagt grova ordalydelser. Man kan verkligen fundera över: Vad betydde ordet autonomi och självständiga lärosäten, om inte högskolesektorn själv får vara med och diskutera vad som är kvalitet i högre utbildning? Vad ska Högscoleverket göra i framtiden om det inte längre ska få utvärdera utbildningarnas kvalitet? Jag trodde att själva poängen med ett högscoleverk var att det skulle utvärdera kvaliteten.

Med tanke på de diskussioner som nu förs i sektorn och den oro som finns hade jag nog förväntat mig att de borgerliga partierna fanns på plats i kammaren och diskuterade de här frågorna när vi har ett betänkande som handlar om högskolefrågorna och det finns en reservation som handlar om det framtida kvalitetsutvärderingssystemet. Hyggligt rimligt, tycker jag.

Man kan tolka det så att det bara är Moderaterna som ställer upp för Alliansen därför att det kanske är jobbigt att diskutera det här. Man kanske inte är överens i Alliansen. Det här kanske har föranlett långa diskussioner där partierna haft olika uppfattningar om i vilket system man ska landa. Jag vet inte. Jag tolkar det som att det kan vara på det sättet.

Jag skulle vilja höra lite senare om Moderaternas och Alliansens syn på universitetskanslerns uttalanden om kvalitetsutvärderingssystemet. Jag läste på Högskolverkets hemsida den 11 mars där universitetskanslern skriver att han gärna vill delta i diskussionen. Han skriver så här: Ett nytt kvalitetssystem ska införas för att höja kvaliteten på utbildningarna inom universitet och högskolor. Vi vet efter regeringens presentation av en skiss till det nya kvalitetssystemet att resultatet inte betyder att utbildningars kvalitet ska granskas och bedömas. I stället ska systemet granska det man kallar resultat. Med detta menar man hur bra studenterna lyckas med sina självständiga arbeten, ett resultatmått som motsvarar en mycket begränsad del av utbildningarna och som för många professionsutbildningar, till exempel vård- och lärarutbildningar, inte alls speglar de professionskunskaper som behövs för att i framtiden verkligen kunna utöva sitt yrke. Utbildningarnas helhet, innehåll, nivå, progression och hur studenterna examineras ska över huvud taget inte granskas i det nya systemet.

Han fortsätter med att skriva: Att föreslå ett kvalitetssystem där staten avsäger sig all insyn i verksamhet som kostar skattebetalarna 20 miljarder om året med hänvisning till lärosätenas autonomi och att det bara är resultaten som räknas är inte seriöst.

Han går vidare med att säga: Min bedömning är också att det är högst tveksamt om ett svenskt kvalitetsutvärderingssystem som styrs i detalj av departementet på det här sättet kommer att godkännas av ENQA och EQR, de europeiska kvalitetsregistren.

Det är en ganska allvarlig situation när vi har ett högskoleverk som säger att det förslag som regeringen avser att presentera kanske inte ens möter de europeiska standarder som ska finnas för ett kvalitetsutvärderingssystem.

Därför tyckte jag att det hade varit intressant med en diskussion med alla Alliansens partier om de här frågorna.

Avslutningsvis vill jag säga att det här betänkandet är mycket bredare än så. Det finns en rödgrön samsyn om att det behövs en nystart för högskolepolitiken. Sverige ska vara en ledande forsknings- och kunskapsnation. Vi behöver en ordentlig kvalitetssatsning på 400 miljoner kronor om året för att höja utbildningarnas kvalitet, framför allt inom humanistiska och samhällsvetenskapliga utbildningar, där vi vet att andelen lärarledd tid är väldigt liten och att utbytet mellan student och universitetslärare är för litet.

Vi är överens om att det behövs en nystart för att bredda rekryteringen. Den här regeringen har inte gjort någonting, snarare hindrat människor från att komma in i högre utbildning. Vi vill till exempel, och det tas upp i betänkandet, återinföra någon form av 25:4-regel som gör det möjligt för folk med arbetslivserfarenhet att studera vidare.

Vi är överens om att fler unga människor ska ha möjlighet att förverkliga sin utbildningsdröm. Vi kan se i statistiken att andelen unga människor som går vidare till högre utbildning minskar i Sverige, trots att arbetslösheten bland ungdomar är explosionsartat hög. Det är inte smart resursutnyttjande.

Vi är överens om att man behöver satsa mer på karriärcentrum på universitet och högskolor och praktik för att göra det lättare för unga människor i högskolan att få jobb, något som Svenskt Näringsliv diskuterade och presenterade en rapport om i går. Det visar sig att vissa universitet inte länkar sin utbildning tillräckligt mycket till arbetslivet efteråt.

Det finns en lång rad områden där vi behöver en nystart i högskolepolitiken. Tyvärr verkar det inte som att den borgerliga regeringen förmår att göra det. Det är tur att det bara är sex månader kvar till valet.

Det finns en tydlig skiljelinje, tycker jag, mellan min syn på utbildningspolitik och Alliansens. Vi vill ge fler människor möjlighet att förverkliga sina utbildningsdrömmar. Vi vill göra ett ordentligt kvalitetslyft. Vi vill att universitet och högskolor runt om i landet ska vara viktiga tillväxtmotorer för att både lyfta utbildningsnivån och skapa fler jobb i hela landet. Och till de unga studenter som investerar flera år av sitt liv i högre utbildning säger vi: Vi vill se er och hjälpa er att få nya chanser att få jobb efter en högskoleutbildning.

Jag tror att det här är en riktig politik för Sverige. Synd bara att Alliansen inte vill delta i den diskussionen fullt ut här i dag.

Anf. 123 LAGE RAHM (mp):

Fru talman! Vi debatterar högskolan här i dag. Högskolan är en oerhört viktig del i ett samhälle, inte minst i det svenska samhället. Där bedrivs forskning och utbildning, och högskolan har en roll att verka i det omgivande samhället och sprida kunskap och delta i debatter. Med tanke på hur viktigt det här området är tycker jag att det är tråkigt att det är så få från regeringspartierna här. Jag hoppas att vi ändå kan få en debatt om och svar på ett antal viktiga frågor.

Vi rödgröna anser att kvaliteten i utbildningen är oerhört viktig och att den inte är tillräcklig i dag. Vi menar att det behövs åtminstone 400 miljoner kronor till, som vi har i våra budgetförslag, för att öka kvaliteten, som också Mikael Damberg nämnde tidigare. Vi ser att det behövs framför allt inom humaniora och liknande områden.

Vi ser också att det finns ett behov av fler platser. Sverige ska vara ett samhälle där en stor andel av befolkningen går på högskolan. Högskolan är till för hela samhället, och det är oerhört viktigt att det märks. En viktig fråga är då breddad rekrytering, som det pratas väldigt mycket om och som jag uppfattar att även regeringspartierna pratar om, men det händer oerhört lite. 25:4-regeln, som Mikael Damberg nämnde här tidigare, har tagits bort. Det är möjligtvis så att det inte var det absolut bästa förslaget i världen, men då återstår frågan vad som är ett bättre alternativ. Det har

inte kommit något förslag på området. Över huvud taget verkar det vara ett enormt ointresse för breddad rekrytering från regeringen.

En annan fråga som handlar om breddad rekrytering är rädslan hos många som inte har en vana att ta lån när man ska gå på högskolan. Det är viktigt då att lånen inte är för höga. Men den lilla höjning av studiemedlet som regeringen gör är nästan uteslutande på lånedelen, vilket riskerar att ytterligare späda på den snedrekrytering till högskolan som finns.

I dag kom en proposition från regeringen som handlar om studiestöd efter Studiesociala kommitténs förslag. Vi kommer att debattera den här i riksdagen, så jag ska inte gå in på den så mycket. Men jag kan konstatera att det är mycket som fattas där. Bland annat fattas en diskussion om genomströmning och kvaliteten i högskolan som är en oerhört viktig del, att människor som påbörjar en utbildning också har en möjlighet att avsluta den på ett vettigt sätt, att kvaliteten i utbildningen är bra och att studenterna har möjligheter att tillgodogöra sig utbildningarna. I stället hittar vi förslag – och det här är ändå ett bra förslag – som att man från och med 31:a dagen ska få fortsätta att vara hemma med sjukt barn om man har varit hemma med sjukt barn i 30 dagar. Jag tror att det är ganska få som är hemma med ett sjukt barn 30 dagar i rad, men det är likväl ett bra förslag.

Vi borde också se en satsning på studenthälsovården. Vi skriver i en reservation att det behövs, men i den proposition som skulle kunna beröra det finns det inte med över huvud taget. Då är frågan: När kommer frågan upp? Är det inte rimligt att det görs någonting för att förbättra hälsosituationen bland landets studenter? Och är det inte rimligt att det sker en högskolepedagogisk utveckling? Vi, s, v och mp, har en gemensam reservation om det och menar att det är en fråga som universiteten måste få stöd för. De måste inte få styrning, men de måste få stöd till utveckling. Ju större grupper som går på högskolan, desto mer medveten måste man vara om att om man vill ha en breddad rekrytering måste man ha lärare på högskolan som vet hur de ska ta emot studenter där, att de inte bara kan sina ämnen. Det är oerhört viktigt att de kan sina ämnen och givetvis det viktigaste, men det är också viktigt att de kan detta. Det kan många också, men potentialen är väldigt stor. Det är tråkigt att regeringen inte verkar göra någonting.

Högskolan borde alltså vara till för hela samhället och inte till för att Folkpartiet och regeringen ska få möjlighet att detaljstyra.

Jag vill läsa upp vad universitetskanslern i en artikel i Sveriges Universitetslärarförbunds tidning skriver om kvalitetssatsningen, som också Mikael Damberg talade om. Han säger så här: De föreslagna reformerna kommer inte att minska det statliga inflytandet över lärosätena. Snarare kommer det att göra statssekreteraren, alltså folkpartisten, till universitetsdirektör för hela Sverige. Det är alltså universitetskanslern som skriver det här och som är den högste ansvarige för Högskoleverket, kvalitetsgranskningarna och den sektorn. Även om alla rektorer inte är lika hårda, finns det en betydlig kritik också i den övriga sektorn.

Frågan är: Hur ser regeringen på frågorna om detaljstyrning och kvalitet? Varför inriktar man sig på att detaljstyra och gör väldigt lite för att öka kvaliteten? Det man gör för att öka kvaliteten, som man har nämnt här, är att införa avgifter för utländska studenter. Hur det kommer att öka

kvaliteten övergår mitt förstånd när man samtidigt drar in de pengar i budgeten som universiteten förväntas få. Samtidigt kommer det, och det erkänner regeringen, att minska antalet utländska studenter som, och det säger regeringen också, är en bra sak för kvaliteten.

Vad händer då i allt detta med den akademiska friheten? Det är rimligt att den inte bara finns i ord utan också finns på riktigt. Även om inte regeringen ser det som en oerhört viktig del i ett öppet samhälle att ha en akademisk frihet, undrar jag om man inte åtminstone kunde se att det är viktigt för kvaliteten i utbildningen och kvaliteten i forskningen. Det är inte en framgångsfaktor att från regeringshåll styra de områdena.

Till sist lite om kvalitetssystemet. Jag återger igen ur artikeln av universitetskansler Anders Flodström: Departementet har lekt högskoleverk och tagit fram ett amatörmässigt förslag som går emot det förslag till kvalitetsreform som är förankrat hos sektorn.

Vad är detta? Om man pratar om ett kvalitetssystem är det väl rimligt att framtagnandet av kvalitetssystemet har någon sorts kvalitet. Och när de som är experter benämner förslaget som amatörmässigt undrar man ju. Han menar dessutom att departementets agerande är amatöristiskt och lekmanmässigt. Vad är det här?

Det är alltså kvalitetsutvärderingen av Sveriges högskolor och universitet som man tar fram på det här sättet. Var är rimligheten i detta? Hur ser regeringen egentligen på högskolefrågorna? Om man inte har några egna bra förslag kunde man åtminstone bifalla några av våra förslag på kvalitetsområdet som har funnits i kammaren och som finns i dag. Men så är inte fallet.

Jag hoppas att vi kan få åtminstone några svar på frågorna om hur regeringen ser på kvalitet och vad regeringen egentligen sysslar med när det gäller kvalitet i utbildningen i dag. Det hade varit välgörande.

En annan fråga som vi har ställt tidigare i kammaren men som regeringen inte verkar ha gjort något åt och som jag verkligen undrar över är varför modersmålsundervisningen särbehandlas. Vid antagningen till högskolan premieras man ju för moderna språk. Det finns en möjlighet att få extrapoäng för det för att lättare komma in. Men om man har läst samma språk som modersmål premieras man inte, fast man kanske har minst lika goda kunskaper.

Då frågar man sig om syftet med det här premierandet är att man ska ha goda kunskaper i ämnet för att man ska komma in. Det kunde vara någorlunda vällovligt. Eller är syftet att de som har läst ett specifikt språk och inte är invandrare ska få bonus? Av någon outgrundlig anledning väljer man ut just den gruppen. Jag skulle vilja veta varför regeringen framhärdat i det.

Det finns många reservationer i det här betänkandet, men för tids vinnande vill jag yrka bifall bara till reservationerna 1, 3 och 16. Vi i Miljöpartiet står givetvis bakom samtliga av våra reservationer.

Anf. 124 BETTY MALMBERG (m):

Fru talman! Det är ju ett motionsbetänkande vi diskuterar. Mycket av vad de tidigare talarna har tagit upp rör propositioner, alltså förslag, som kommer att komma inom en snar framtid. Jag får be er att ge er till tåls till dess att vi har texterna framme och vi faktiskt kan veta vad de innehåller. Ni går på hörsägen. Ni läser. Men vi vet faktiskt inte vad det står.

Ni raljerar över att jag står som ensam företrädare för Alliansen. Men vi noterar att även ni saknar representanter. Varför vi gjorde den här bedömningen är just för att det är ett motionsbetänkande, vi diskuterade snarlika frågor alldeles nyligen, och vi kommer att få utveckla dessa frågor i samband med att propositionerna behandlas.

Fru talman! I måndags startade ansökningsomgången för dem som tänker börja plugga på universitet och högskolor i höst. Senast den 15 april ska den intresserade ha anmält vilket program eller vilka kurser som lockar till studiebanken. Det är naturligtvis en spännande tid för alla som söker. Vissa kommer att få sina förstahandsval infriade, medan andra kommer att bli besvikna för att de inte kom in på den önskade utbildningen.

Det är också en tid när många fattar ett viktigt beslut för sin men även för Sveriges framtid, eftersom högskolestudier är en investering såväl för den enskilde som för samhället.

Med tanke på arbetsmarknaden och de stora ungdomskullarna beslöt Alliansen att öka på antalet högskoleplatser tillfälligt för de närmaste åren. Ökningen skedde i dialog med lärosätena, där universitet och högskolor som sade sig kunna bibehålla kvaliteten också fick tilldelning av extra platser.

Att vänsterkartellen sedan vill späda på med ytterligare 2 500 platser är bara väntat. Bygg ut och bygg till har alltid varit mantrat, detta oavsett vilket behov som finns och vilka effekter det har fått för kvaliteten. Det är inte seriöst.

I samband med årets ansökningsomgång skärps kraven för grundläggande behörighet. Nu kommer det att krävas godkänt i svenska, engelska och matematik. Det kan tyckas självklart, men hittills har det inte varit så, och dess värre är det en välbehövlig skärpning som nu kommer till stånd. Det visar inte minst den rapport som Högskoleverket presenterade i juni i fjol. Där hade universitetslärare tillfrågats om nya studenters kunskapsnivå. Man har ju länge talat om och varnat för en gymnasifiering av högskolan, och det bekräftas i den här studien.

En majoritet av lärarna hävdar nämligen att studenternas förkunskaper har förändrats under senare år, ofta till det sämre. Lärarna ansåg att dagens studenter har svårare än gårdagens att uttrycka sig skriftligt, att de är svagare i matematik, har för ytliga kunskaper i engelska samt att motivationen och ambitionerna brister. Dessutom menade lärarna att många studenter kräver alltför mycket hjälp och service och inte tar ansvar för sina studier.

Men det fanns tack och lov en plussida också. I de sammanhangen lyfter man upp att studenterna i dag är duktigare på att tala inför andra, att samarbeta och att använda datorer.

Universitetskanslern har varit mycket i ropet i dag. Faktum är att han faktiskt var bekymrad över resultatet i den här rapporten, och när han kommenterade den såg han flera orsaker till den uppkomna situationen. Däribland fanns just låga förkunskaper men också den bristande konkurrensen till olika utbildningar. Då krävs det ju generellt lägre betyg för att komma in. Detta är en konsekvens av att antalet platser har byggts ut i en väldigt snabb hastighet.

Universitetskanslern menade att universitet och högskolor därför står inför stora utmaningar. För det första handlar det om att studenter med

goda förkunskaper fortfarande måste bli utmanade för att klara sina studier. För det andra måste högskolorna jobba för att lyfta upp en grupp studenter från en lägre kunskapsnivå till en fullgod akademisk nivå. För det tredje gäller det att få universitet och högskolor att hålla kvar sina krav på kvalitet så att man inte sänker ribban för att studenterna ska bli godkända.

Det här är viktiga ord, och det är ett hårt arbete som väntar.

Vi i Alliansen är redo. Vi har dessutom aviserat att vi kommer att ytterligare skärpa kraven på förkunskaper, för när den nya gymnasieskolan genomförs höjs ribban ett snäpp till. Visst kan det innebära att vissa inte kommer att klara behörighetskraven, men vi tycker att det är en sjystare filosofi än att lura in studenter som får slösa tid och pengar på utbildningar som de kanske inte har förkunskaper och förmågan att klara.

Jag är ganska säker på att vänsterkartellen inte kommer att hålla med oss, men enligt vår uppfattning håller det inte att som dem bara slentrianmässigt ropa på fler platser och återställare. Trots att många rapporter har presenterats det senaste decenniet om att resultaten i vårt utbildningssystem sjunker har inget hänt. I stället har man ifrågasatt rapporteringen, och Miljöpartiet skriver till och med i sin budgetmotion att Alliansen har fel fokus i sin utbildningspolitik. Det kanske inte förvånar, men de fortsätter och menar att det är feltolkningar, avsiktliga eller inte, av internationella jämförande undersökningar som har legat till grund för vår politik.

Det är inte sjyst eller seriöst att uttrycka sig på ett sådant sätt. De rapporter som har presenterats borde ha fått vem som helst att börja tänka om och att utvärdera vad som faktiskt måste göras för att få våra unga att klättra på kunskapsstegen. Men det vill inte vänsterkartellen ta till sig, utan det är more of the same som gäller.

När den förra utbildningsministern Leif Pagrotsky talade inför Malmöstudenterna i förra veckan tyckte han att Socialdemokraterna hade varit alltför passiva i den utbildningspolitiska debatten under senare år. Men det är inte vi i Alliansen. Vi har inte varit passiva vare sig i debatterna här eller i arbetet för ett bättre kunskapsresultat åt alla.

Vi arbetar målmedvetet och systematiskt för att eleverna ska nå bättre kunskapsresultat, alltifrån skolans första år, genom gymnasiet och in på universitet och högskola eller yrkeshögskola. Vi är övertygade om att det är det som är den rätta medicinen för att Sverige ska kunna bli den kunskapsnation som det så ofta talas om. Men så har vi också skjutit till resurser – mycket resurser.

Förra året beskrivs faktiskt av flera lärosäten som ett rekordår när de hade fler studenter än någonsin och ökade forskningsintäkter. De ekonomiska resultaten är rekordstora, och de flesta lärosäten rustar nu sin konkurrenskraft ytterligare inför framtiden. Det handlar om en angenäm situation där man ska rekrytera nya lärare och forskare som ska kunna bidra till en höjd kvalitet i grundutbildning och forskning. Det tycker jag blir en spännande utveckling att följa.

Anställningsbarhet är en annan viktig fråga inte minst i dessa tider då det finns ont om jobb. Man har nämnt frågan här från vänsterkartellen. Där delar vi er bild av att det är viktigt att komma till rätta med problematiken. Det är också någonting som vi lyfter fram. Det handlar om att i

regleringsbrev och på olika sätt sätta fokus på frågan om bättre anställningsbarhet.

Jag vill också påminna om att högskolorna själva har möjligheten att öka på praktikinnehåll. Ett besök från Kristianstad högskola är väldigt intressant, eftersom det är exakt vad de har gjort.

Fru talman! Ansökningstiden för högskolor går ut den 15 april. Jag hoppas att det är många som kommer att ta chansen att förkovra sig själva antingen genom att plugga enstaka kurser eller hela utbildningsprogram. På så sätt blir de bärare av ny och bättre kompetens till arbetslivet, och på så sätt hjälper de att stärka Sverige som kunskapsnation.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

(Applåder)

Anf. 125 MIKAEL DAMBERG (s) replik:

Fru talman! Vi diskuterar ett betänkande med ett antal reservationer. En av dem, reservation 2, handlar om kvalitetssystemet. Jag tycker att det är rimligt när vi har en reservation om det framtida kvalitetssystemet kan diskutera kvalitetssystemet. Det vore jättemärkligt om vi inte kunde ha en sådan debatt här i dag.

Jag blir lite fundersam. I reservationen skriver vi socialdemokrater: För att en kvalitetsbaserad resursfördelning ska fungera måste kriterierna tas fram i nära dialog med landets lärosäten. Jag har en enkel fråga: Delar Betty Malmberg den analysen? Bör det vara på det sättet att sektorn är med och tar fram kriterierna för ett framtida kvalitetssystem? Det är en ganska enkel fråga.

Den andra frågan är: Har Högskoleverket helt fel i sin analys? Det är nu ute och presenterar både på hemsidan och i andra sammanhang att regeringens förslag är amatörmässigt. Det är illa framtaget, och det riskerar att vi inte kommer att möta de europeiska standarderna för kvalitetsgranskning. Det är ganska allvarliga frågor för både studenter och högskolor framöver huruvida det blir så eller inte.

Om man inte lyssnar på Högskoleverket, den egna expertmyndigheten för kvalitetsutvärdering, kan man lyssna på SFS och Sulf. Man skriver så här: Departementets förslag är olämpligt, olyckligt, otydligt och delvis obegripligt. Det är en annan sammanfattning av regeringens politik på det här området.

Min fråga till Betty Malmberg är: Vad tycker regeringen egentligen om Högskoleverkets kritik på den här punkten? Borde det inte vara så att man utformar ett kvalitetssystem i nära dialog med sektorn? Vad är annars ordet autonomi värt?

Anf. 126 BETTY MALMBERG (m) replik:

Fru talman! Självklart är en nära dialog med avnämarna alltid viktig. Jag tror att vi kommer att få klarhet i hur dialogen har skötts när propositionen kommer på bordet. Just nu diskuteras någonting där vi inte vet hur slutresultatet ser ut. Det är anständigt att vi alla har samma information när vi för den diskussionen.

Kvalitetssystemen är viktiga. Det gick en gång som ett uppdrag till Högskoleverket att lämna fram ett förslag. Jag tycker att vi avvaktar tills propositionen kommer, vilket förhoppningsvis sker om bara några dagar.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Mikael Damberg. Ni har ett särskilt yttrande där ni åter tar upp frågan om högskolors möjlighet till universitetsstatus. Det är en frågeställning som ni själva drog i långbänk under många år.

Dessa högskolor skickade in sina ansökningar, och de förnyade sina ansökningar. Det var många som hade lämnat in sin första ansökan sex år innan vi beslutade: Just nu vill vi inte hålla er på halster. Vi tycker att det är rimligt att ni får ett besked. Vi uttryckte också i det att vi inte stänger någon dörr för framtiden.

Jag vill höra en reaktion på det Flodström uttrycker. Hyser Socialdemokraterna någon oro för förkunskapskraven, som jag refererade till i mitt anförande? Kommer ni att sänka förkunskapskraven i era gemensamma förslag så att ni går tillbaka och gör en återställare å la Alla ska med?

Anf. 127 MIKAEL DAMBERG (s) replik:

Fru talman! Det är intressant att Betty Malmberg inte verkar veta vad regeringen kommer att lägga fram för förslag och inte ens kan ha synpunkter på processen för hur förslagen tas fram, eftersom som det är vad vi diskuterar.

Vi diskuterar huruvida vi ska ha en process där sektorn ska vara delaktig i framtagandet av de kvalitetskriterier som ska gälla. Betty Malmberg säger att det ska vara så. Vi har nu haft en process där universitet och högskolor och Högskoleverket tillsammans har jobbat fram ett kvalitetsutvärderingssystem som departementet uppenbarligen kommer att frångå.

Var det viktigt med dialogen och att man var överens borde väl det gälla. Det är uppenbart att det inte gör det. Sedan hoppas jag att Betty Malmberg vet vilket förslag som regeringen kommer att lägga fram om detta. Ni behöver inte berätta det för mig. Men ni kan i varje fall kommentera den kritik som väcks mot att man frångår det förslag som sektorn har jobbat fram.

Det är en större fråga än huruvida regeringen har rätt att lägga fram vilket förslag man vill. Regeringen får alltid lägga fram de förslag man vill. Problemet är att vi har en regering som vill ha självständiga lärosäten och autonomi. I den fråga som är viktigast för universitet och högskolor känner nu sektorn att regeringen inte lyssnar på den.

Det handlar om kvaliteten i utbildningarna. Det blir lite innehållslöst. Det är inte bara Högskoleverket som säger det och många universitet och högskolor, utan det är Sulf och SFS. Vilken roll har regeringen till högskolesektorn? Det är första gången på 15 år som Högskoleverket inte får vara med och styra utformningen av landets utvärderingssystem. Det är en stor fråga.

Hur ser regeringen på autonomi och lärosätenas självständighet, och framför allt på Högskoleverkets oberoende, granskande roll?

Anf. 128 BETTY MALMBERG (m) replik:

Fru talman! Jag kan inte kommentera mer. Jag får upprepa att jag tycker att vi ska avvakta tills vi har propositionen på bordet. Vi kommer då att kunna ta diskussionen och debatten, och då sitter vi inne med

samma information. Vi kommer också att få veta på vilket sätt detta har kommunicerats. Vi får avvakta.

Då det gäller autonomin är det samma sak där. Vi har tre stora propositioner som kommer till riksdagens bord inom kort. Det gäller kvaliteten, autonomin och avgifter för studenter från tredjeländ. Det är också därför som motionsbetänkandet blir märkligt att debattera just nu, eftersom stoppdatum för propositionerna är den 23 mars.

Jag noterar att jag inte fick något svar på mina frågor. Jag tycker att det är olyckligt. Jag skulle verkligen önska att man internt i olika partier diskuterar hur vi ska kunna gå framåt. Menar vi allvar från alla våra sidor, och framför allt från den rödgröna sidan som många gånger står på barriaden och säger att vi ska ha den fina forsknings- och kunskapsnation som vi alla vill ha, måste vi också vara beredda att ompröva den politik som lett oss dithän vi är i dag.

Vi är beredda att ompröva och har omprövat. Vi vill hävda att genom den stora satsning som vi gör alltifrån årskurs 1 på lågstadiet hela vägen upp till den stora forskningspropositionen och vad den innehöll gör vi en stor satsning och en stor förstärkning för att få ett framgångsrikt Sverige.

Anf. 129 LAGE RAHM (mp) replik:

Fru talman! Betty Malmberg talade en hel del om kvalitet men verkade helt ignorera Högskoleverkets kritik mot regeringens amatörism och lekmanamässighet.

Det är väl ändå inte rimligt att ignorera en sådan sak! Och det är väl rimligt att regeringen faktiskt har bra processer i framtagandet av frågor som berörs i det här betänkandet. Sedan kan man som Betty Malmberg ha synpunkter på när vi debatterar det här betänkandet, men då är det väl rimligt att Betty Malmberg tar upp de synpunkterna med dem som har lagt schemat för planeringen. Jag kan förstå att de som har lagt schemat för planeringen har haft svårt att göra det, för regeringen verkar inte kunna presentera någon av sina propositioner på det här området på den utsatta tiden. Då kan det vara svårt att göra en planering.

Om man nu pratar, som Betty Malmberg gör, om att skärpa kraven tycker jag att man också bör prata om hur människor ska kunna nå upp till de här skärpta kraven. Jag tycker att huvudpoängen med en bra kvalitet och att människor ska kunna utvecklas inom utbildningsväsendet är just att de ska kunna utvecklas och få bra kunskaper. Det är väl strunt samma vilka krav man har om människor inte når upp till dem! Det viktigaste är att se till att studenter och barn får möjlighet att nå så långt som de kan utifrån sina förutsättningar.

Det är väldigt mycket snack om krav och väldigt lite snack om hur man faktiskt når dit. Den pedagogiska utvecklingen pratar regeringen ganska lite om. Betty Malmberg sade att regeringen är redo att göra någonting. Varför har man inte gjort någonting redan?

Anf. 130 BETTY MALMBERG (m) replik:

Fru talman! Med risk att vara envis som en åsna får jag upprepa att jag tycker att det är anständigt att kvalitetspropositionen ligger på bordet innan vi diskuterar den. Däremot har hela vårt arbete varit genomsyrat av målet att höja kvaliteten när det gäller grundskola och gymnasium, högs-

kola och forskning. Därför tycker jag ändå att jag har fullt fog att stå upp och prata för de kvalitetssatsningar som vi gör.

Jag tycker också att det är intressant att vi ändå tar den här debatten nu. Kanske tidsplaneringen hade kunnat vara bättre, men det är viktigt att vi debatterar frågan, Lage Rahm.

Vi har full respekt för riksdagsledamöterna som har skrivit motioner och lagt ned full möda på det, och det är viktigt att faktiskt ge dem det erkännandet att vi debatterar detta. Det är därför som jag har försökt att hålla mig lite just till de frågeställningarna.

Lage Rahm tycks vara lite överens med mig i alla fall om att det kanske inte är helt fel att de här skärpta kraven finns. Du får gärna rätta mig.

Lage Rahm undrar hur vi ska nå de skärpta kraven. Det är därför som jag också med en dåres envishet pratar om de insatser som vi faktiskt har gjort redan i grundskolan. Det är självklart – vi ska ju inte bara bygga höga murar för att vi inte vill släppa in folk till högskolorna, utan vi måste upprätthålla nivåer, precis som universitetskanslern säger, som gör att vi sedan kan hålla oss väl framme i internationella jämförelser.

Hur vi ska nå de skärpta kraven handlar om de tusen kronorna extra per lågstadielev när det gäller att läsa, räkna och skriva. Det handlar om lärarlyft och sfi-lyft. Det handlar om nationella prov och betyg, som jag vet att Miljöpartiet inte tycker om.

Anf. 131 LAGE RAHM (mp) replik:

Fru talman! Betty Malmberg verkar vara mer intresserad av att upprätthålla nivåer i internationella jämförelser än att de här nivåerna ska utgöras av människor som faktiskt har lärt sig någonting. Det tycker jag är talande.

När det gäller respekt för riksdagsledamöterna är jag inte emot att vi debatterar det här. Jag säger just att vi ska debattera det här betänkandet och att jag tycker att det är bra att vi gör det i dag. Faktum är att en majoritet av reservationerna i betänkandet, åtminstone väldigt många av dem, har sin bakgrund i en motion som jag är huvudförfattare till. Så när Betty Malmberg pratar om riksdagsledamöterna är det i ganska stor utsträckning mig hon pratar om, och jag vill gärna ha svar på mina frågor.

Jag fick inte svar på min fråga om modersmål och varför det särbehandlas på ett nästan diskriminerande sätt. Det skulle jag gärna vilja ha svar på. Jag har också fått väldigt lite svar på varför de reservationer som vi har inte är bra, men det brukar man tyvärr inte få i den här typen av debatter, så jag har nästan gett upp hoppet. Om Betty Malmberg vill ge ett svar vore jag väldigt glad.

Sedan tycker jag också att vi ska diskutera kvalitetspropositionen när den kommer. Men om det nu är så viktigt för Betty Malmberg att diskutera saker som finns med i betänkandet undrar jag varför hon envisas med att prata om grundskolan, för det är väl ändå inte grundskolan som det här betänkandet handlar om.

Om vi nu ska hålla oss ifrån kvalitetspropositionen tycker jag ändå att det är viktigt att diskutera regeringens inställning till den fråga som finns i det här betänkandet, nämligen högskolan. När viktiga företrädare för sektorn betecknar regeringens arbete med högskoleområdet som amatörmässigt och lekmannamässigt är det värt att notera.

Är detta inte sant, eller ska man helt bortse från den typen av kritik? Vad är det som ligger bakom oviljan att prata om det förutom att det förstås är otrevligt att bli kritiserad? Det är väl ändå rimligt att man när vi har ett samhälle som bygger på att vi ska ha kvalitet inte bara struntar i alla negativa omdömen?

Anf. 132 BETTY MALMBERG (m) replik:

Fru talman! Lage Rahm frågar mig varför jag envisas med att prata grundskola. Det gjorde jag som ett svar på Lage Rahms fråga här om hur vi kan nå de förkunskapskrav som det handlar om. Det gäller att rusta eleverna rätt från första stund. Det kan vi inte göra de sista åren på gymnasiet. Det är klart att det är ödesdigert om alla ska behöva äntra och gå igenom vuxenutbildning. Självklart måste det vara rätt att många av eleverna blir rätt rustade från början.

Jag jagar inga nivåer i internationella jämförelser. Det är definitivt inte det som det handlar om. Det handlar om att vi i Sverige behöver slå fast en kvalitetsnivå som är acceptabel för vår högskoleutbildning och forskning. Det här handlar om att våra studenter också ska kunna söka sig utomlands för att fortsätta sina studier i Spanien eller var som helst och kunna göra nedslag lite här och var och också kunna vara konkurrensmässiga på marknaden.

Lage Rahm nämner sina reservationer. Jag kan svara att när det gäller frågeställningen om modersmål har jag kollat upp den. Det är så att det finns de som kan läsa modersmål som ett modernt språk, och de får tillgodoräkna sig den meritpoängen. Det har jag kollat med Skolverket. Man kan säkert gå längre, för det finns ju fler modersmål, men de modersmål som kan räknas in i moderna språk får man tillgodoräkna sig meritpoängen för den vägen.

Sedan har Miljöpartiet och Lage Rahm väckt en motion om att man bör styra antalet högskoleplatser till de ställen där det finns studentbostäder. Där håller vi inte med. Vi tycker att det är studentens fria val som ska vara styrande, och vi tror att studenterna i mångt och mycket också väljer att studera där det finns studentbostäder.

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 18 mars.)

18 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades

Propositioner

2009/10:105 Barn under 15 år som misstänks för brott

2009/10:134 Upphandling från statliga och kommunala företag

2009/10:135 En ny fängelse- och häkteslagstiftning

2009/10:141 Rättvist och effektivt – förändringar i studiestödssystemet

2009/10:143 Informationsutbytesavtal med Adorra

2009/10:146 Valfrihetssystem hos Arbetsförmedlingen

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för prop. 2009/10:161 *Ändrade regler om ersättning vid sjukdom och ökad flexibilitet för anställning av sjömän* som i dag hänvisats till utskott skulle förlängas till *onsdagen den 7 april*.

Skrivelser

2009/10:75 Redogörelse för behandling av riksdagens skrivelser till regeringen

2009/10:153 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden, Världsbanken och de regionala utvecklingsbankerna under 2008–2009

Motioner

med anledning av prop. 2009/10:113 Effektreserven i framtiden

2009/10:N10 av Kent Persson m.fl. (v)

2009/10:N11 av Tomas Eneroth m.fl. (s)

19 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 17 mars

2009/10:288 Skatteverkets resurser

av *Christin Hagberg* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:289 Avfallsförbränningskatt, avfallsdirektiv och materialåtervinning

av *Christin Hagberg* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:290 Nya skatteförändringar till kvinnors nackdel

av *Hillevi Larsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 mars.

20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 mars

2009/10:652 Individens ställning i socialförsäkringssystemet

av *Siw Wittgren-Ahl* (s)

till statsrådet Cristina Husmark Pehrsson (m)

2009/10:653 Ett tullverk för hela landet

av *Britta Rådström* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:654 EU och dialog med kurdiska sammanslutningar

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Birgitta Ohlsson (fp)

2009/10:655 Barnfattigdom

av *Carina Hägg* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:656 Piraternas ekonomiska medel

av *Carina Hägg* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 23 mars.

21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 17 mars

2009/10:619 Rätten till heltid

av *Britta Rådström* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:620 Fattigdom bland personer med omfattande funktionsnedsättning

av *Elina Linna* (v)
till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:621 A-kasseavgifter

av *Britta Rådström* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2009/10:623 Fördubbling av sex- och våldsbrott i Blekinge

av *Kerstin Haglö* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:624 Lagen som reglerar könsbyte

av *Maria Kornevik Jakobsson* (c)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:625 Handel med skor och risk för miljögifter

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Ewa Björling (m)

2009/10:626 Sotning och vinterns skorstensbränder

av *Ameer Sachet* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:627 Snö, takras och byggnormer

av *Ameer Sachet* (s)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)

- 2009/10:628 Tillsyn inom jobb- och utvecklingsgarantins fas tre**
av *Olle Thorell* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2009/10:629 Utrikesdepartementets och utlandsmyndigheternas
anlitande av privata säkerhetsföretag i utlandet**
av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2009/10:630 Svenska studenter deporterade från Colombia**
av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2009/10:631 Razzia mot kurdisk tv-station**
av *Hans Linde* (v)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2009/10:633 Yttrandefrihet internationellt**
av *Christer Nylander* (fp)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2009/10:634 Barnfattigdom i Sverige**
av *Ronny Olander* (s)
till statsrådet Maria Larsson (kd)
- 2009/10:636 Israeliska bosättningar i östra Jerusalem**
av *Peter Hultqvist* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2009/10:638 Ensamstående mammors ekonomi**
av *Birgitta Eriksson* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)
- 2009/10:639 Birtukan Mideksa**
av *Birgitta Eriksson* (s)
till utrikesminister Carl Bildt (m)
- 2009/10:640 Undersysselsatta**
av *Birgitta Eriksson* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)
- 2009/10:642 Antalet hyresrätter**
av *Birgitta Eriksson* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)
- 2009/10:643 Myggbekämpning i Nedre Dalälven**
av *Mikael Oscarsson* (kd)
till miljöminister Andreas Carlgren (c)
- 2009/10:647 Dokument inför ställningstagande till Europa 2020**
av *Christina Axelsson* (s)
till statsrådet Birgitta Ohlsson (fp)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 23 mars.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdet början till och med 5 §
anf. 20 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 47,
av andre vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 77 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 104 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsägelse	1
3 § Hänvisning av ärenden till utskott	1
4 § Förnyad bordläggning.....	2
5 § Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd.....	2
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU7	2
Anf. 1 LUCIANO ASTUDILLO (s)	2
Anf. 2 KALLE LARSSON (v).....	5
Anf. 3 ULF HOLM (mp).....	9
Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (m)	12
Anf. 5 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	15
Anf. 6 ELISABETH SVANTESSON (m) replik	16
Anf. 7 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	17
Anf. 8 ELISABETH SVANTESSON (m) replik	17
Anf. 9 ANNIKA QARLSSON (c)	18
Anf. 10 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	21
Anf. 11 ANNIKA QARLSSON (c) replik	21
Anf. 12 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik	22
Anf. 13 ANNIKA QARLSSON (c) replik	22
Anf. 14 EVA FLYBORG (fp).....	23
Anf. 15 MICHAEL ANEFUR (kd).....	25
Anf. 16 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp).....	28
Anf. 17 KALLE LARSSON (v) replik	31
Anf. 18 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp) replik.....	31
Anf. 19 KALLE LARSSON (v) replik	32
Anf. 20 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp) replik.....	33
Anf. 21 ULF HOLM (mp) replik	33
Anf. 22 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp) replik.....	34
Anf. 23 ULF HOLM (mp) replik	34
Anf. 24 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp) replik.....	35
Anf. 25 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	35
Anf. 26 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp) replik.....	36
Anf. 27 LUCIANO ASTUDILLO (s) replik.....	36
Anf. 28 Integrations- och jämställdhetsminister NYAMKO SABUNI (fp) replik.....	37
(Beslut fattades under 13 §.)	37
6 § Riksdagens arbetsformer	37
Konstitutionsutskottets betänkande 2009/10:KU11	37

Anf. 29 MARIANNE BERG (v)	37
Anf. 30 ANDREAS NORLÉN (m)	39
Anf. 31 MARIANNE BERG (v) replik	41
Anf. 32 ANDREAS NORLÉN (m) replik	41
Anf. 33 MARIANNE BERG (v) replik	42
Anf. 34 ANDREAS NORLÉN (m) replik	42
Anf. 35 ULF HOLM (mp)	43
Anf. 36 ANNE-MARIE PÅLSSON (m)	44
(Beslut fattades under 13 §.)	45
7 § Patientnämnderna – begränsning av sekretessbrytande	
bestämmelse	45
Konstitutionsutskottets betänkande 2009/10:KU36	45
Anf. 37 MARGARETA CEDERFELT (m)	45
(Beslut fattades under 13 §.)	45
8 § Fastighetsrätt	46
Civilutskottets betänkande 2009/10:CU10	46
Anf. 38 CARINA MOBERG (s)	46
Anf. 39 EGON FRID (v)	47
Anf. 40 JAN LINDHOLM (mp)	49
Anf. 41 CHRISTINE JÖNSSON (m)	51
Anf. 42 LENNART PETTERSSON (c)	52
Anf. 43 JAN ERTSBORN (fp)	54
Anf. 44 YVONNE ANDERSSON (kd)	56
(Beslut fattades under 13 §.)	57
9 § Associationsrättsliga frågor	57
Civilutskottets betänkande 2009/10:CU13	57
Anf. 45 FREDRIK LUNDH SAMMELI (s)	57
Anf. 46 EGON FRID (v)	59
Anf. 47 JAN LINDHOLM (mp)	60
Anf. 48 EVA BENGTON SKOGSBERG (m)	63
Anf. 49 FREDRIK LUNDH SAMMELI (s) replik	65
Anf. 50 EVA BENGTON SKOGSBERG (m) replik	65
Anf. 51 FREDRIK LUNDH SAMMELI (s) replik	66
Anf. 52 EVA BENGTON SKOGSBERG (m) replik	66
Anf. 53 JAN LINDHOLM (mp) replik	66
Anf. 54 EVA BENGTON SKOGSBERG (m) replik	67
Anf. 55 JAN LINDHOLM (mp) replik	67
Anf. 56 EVA BENGTON SKOGSBERG (m) replik	67
Anf. 57 LENNART PETTERSSON (c)	67
Anf. 58 JAN ERTSBORN (fp)	69
Anf. 59 JAN LINDHOLM (mp) replik	70
Anf. 60 JAN ERTSBORN (fp) replik	71
Anf. 61 YVONNE ANDERSSON (kd)	71
Anf. 62 GUNVOR G ERICSON (mp)	72
(Beslut fattades under 13 §.)	75
10 § Vissa frågor om globalisering m.m.	75
Utrikesutskottets betänkande 2009/10:UU13	75
Anf. 63 KERSTIN ENGLE (s)	75

Anf. 64 HANS LINDE (v).....	78
Anf. 65 MAX ANDERSSON (mp).....	80
Anf. 66 ANNE-MARIE PÅLSSON (m).....	81
Anf. 67 HANS LINDE (v) replik.....	83
Anf. 68 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik.....	84
Anf. 69 HANS LINDE (v) replik.....	84
Anf. 70 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik.....	85
Anf. 71 KERSTIN ENGLE (s) replik.....	85
Anf. 72 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik.....	86
Anf. 73 KERSTIN ENGLE (s) replik.....	86
Anf. 74 ANNE-MARIE PÅLSSON (m) replik.....	87
Anf. 75 FREDRIK MALM (fp).....	87
Anf. 76 HOLGER GUSTAFSSON (kd).....	90
(Beslut fattades under 13 §.).....	91
11 § Vissa trafiksäkerhetsfrågor.....	91
Trafikutskottets betänkande 2009/10:TU12.....	91
Anf. 77 GUNNEL WALLIN (c).....	91
Anf. 78 MARIE NORDÉN (s).....	91
Anf. 79 PETER PEDERSEN (v).....	94
Anf. 80 KARIN SVENSSON SMITH (mp).....	97
Anf. 81 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m).....	100
Anf. 82 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik.....	102
Anf. 83 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik.....	103
Anf. 84 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik.....	103
Anf. 85 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik.....	104
(forts. 14 §).....	104
Ajournering.....	104
Återupptagna förhandlingar.....	104
12 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 11 mars.....	104
AU6 En jämställd arbetsmarknad – regeringens strategi för jämställdhet på arbetsmarknaden och i näringslivet.....	104
13 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	105
AU7 Nyanlända invandrades arbetsmarknadsetablering – egenansvar med professionellt stöd.....	105
KU11 Riksdagens arbetsformer.....	106
KU36 Patientnämnderna – begränsning av sekretessbrytande bestämmelse.....	107
CU10 Fastighetsrätt.....	107
CU13 Associationsrättsliga frågor.....	108
UU13 Vissa frågor om globalisering m.m.	108
14 § (forts. från 11 §) Vissa trafiksäkerhetsfrågor (forts. TU12).....	109
Anf. 86 MARIE NORDÉN (s) replik.....	109
Anf. 87 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik.....	109
Anf. 88 MARIE NORDÉN (s) replik.....	110
Anf. 89 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik.....	110
Anf. 90 PETER PEDERSEN (v) replik.....	111
Anf. 91 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik.....	111

Anf. 92 PETER PEDERSEN (v) replik.....	112
Anf. 93 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (m) replik	112
Anf. 94 SVEN BERGSTRÖM (c).....	113
Anf. 95 MARIE NORDÉN (s) replik	115
Anf. 96 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	116
Anf. 97 MARIE NORDÉN (s) replik	117
Anf. 98 SVEN BERGSTRÖM (c) replik	117
Anf. 99 NINA LARSSON (fp).....	118
Anf. 100 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	118
Anf. 101 NINA LARSSON (fp) replik.....	119
Anf. 102 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	119
Anf. 103 NINA LARSSON (fp) replik.....	120
Anf. 104 ANNELIE ENOCHSON (kd)	121
Anf. 105 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	122
Anf. 106 ANNELIE ENOCHSON (kd) replik	123
Anf. 107 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	123
Anf. 108 ANNELIE ENOCHSON (kd) replik	124
Anf. 109 HELENA BARGHOLTZ (fp).....	124
(Beslut skulle fattas den 18 mars.).....	126
15 § Museer och utställningar.....	126
Kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU10	126
Anf. 110 SIV HOLMA (v)	126
Anf. 111 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s).....	128
Anf. 112 HANS WALLMARK (m).....	129
Anf. 113 SIV HOLMA (v) replik	131
Anf. 114 HANS WALLMARK (m) replik.....	131
Anf. 115 SIV HOLMA (v) replik	132
Anf. 116 HANS WALLMARK (m) replik.....	132
Anf. 117 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s) replik	133
Anf. 118 HANS WALLMARK (m) replik.....	133
Anf. 119 GÖRAN PERSSON i Simrishamn (s) replik	133
Anf. 120 HANS WALLMARK (m) replik.....	134
Anf. 121 CHRISTER NYLANDER (fp).....	134
(Beslut skulle fattas den 18 mars.).....	135
16 § Förenklad behandling.....	136
Kulturutskottets betänkande 2009/10:KrU11	136
(Beslut skulle fattas den 18 mars.).....	136
17 § Högskolan	136
Utbildningsutskottets betänkande 2009/10:UbU13	136
Anf. 122 MIKAEL DAMBERG (s)	136
Anf. 123 LAGE RAHM (mp).....	138
Anf. 124 BETTY MALMBERG (m)	140
Anf. 125 MIKAEL DAMBERG (s) replik	143
Anf. 126 BETTY MALMBERG (m) replik	143
Anf. 127 MIKAEL DAMBERG (s) replik	144
Anf. 128 BETTY MALMBERG (m) replik	144
Anf. 129 LAGE RAHM (mp) replik	145
Anf. 130 BETTY MALMBERG (m) replik	145

Anf. 131 LAGE RAHM (mp) replik.....	146
Anf. 132 BETTY MALMBERG (m) replik.....	147
(Beslut skulle fattas den 18 mars.)	147
18 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	147
19 § Anmälan om interpellationer	148
20 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	148
21 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	149
22 § Kammaren åtskildes kl. 18.48.	151

Tryck: Elanders, Vällingby 2010